

De RVA in 2016

Volume 2:
indicatoren van de
arbeidsmarkt en evolutie
van de uitkeringen

Woord vooraf

De vergoede werkloosheid blijft dalen in 2016

Voor het derde jaar op rij kende België een gematigde groei. Het bbp nam in 2016 toe met 1,2% op jaarbasis. Volgens de Nationale Bank nam ook de totale werkgelegenheid toe met 59 000 eenheden.

De vergoede werkloosheid bleef dan ook dalen in 2016.

Minder dan 400 000 werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

De RVA telde in 2016 maandelijks gemiddeld 395 213 werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-WZ). Dit is 5,3% minder dan in 2015 (- 22 219). De dalende tendens van 2015 (- 9,0% op jaarbasis) heeft zich dus ook in 2016 voortgezet en brengt het aantal UVW-WZ voor het eerst in 15 jaar weer onder de symbolische grens van de 400 000 eenheden.

Die evolutie is echter sterk beïnvloed door het effect van twee reglementaire wijzigingen, dat vooral zichtbaar was in 2015 maar ook in 2016 nog voortduurt:

- De beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen:

Deze wijziging deed het aantal UVW-WZ afnemen. Het recht op inschakelingsuitkeringen werd naargelang de gezinscategorie immers beperkt tot 36 maanden of tot 36 maanden na de 30de verjaardag naargelang de gezinscategorie. Ook al dateert die reglementaire wijziging van eind 2011, had ze pas een eerste effect vanaf 1 januari 2015.

In 2016 zijn 7 986 werklozen die in de loop van de voorgaande maanden een inschakelingsuitkering ontvingen aan het einde van hun recht gekomen. In 2015 waren dat er 29 021. Bij een aantal van de betrokkenen die het einde van hun recht bereikten, vond de uitstroom uit de werkloosheid echter om andere redenen plaats, met name bijvoorbeeld door een tewerkstelling.

Deze reglementaire wijziging leidde tot een significante versterking van de daling van de vergoede werkloosheid tussen 2014 en 2015. Ook in 2016 beïnvloedt ze nog verder de evolutie, zij het in mindere mate. Gezien de structurele aard ervan, leidt ze elke maand immers tot een aantal bijkomende gevallen van einde recht;

- Het optrekken van de leeftijdsvereiste voor het aanvragen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende:

Deze wijziging deed het aantal UVW-WZ dan weer toenemen. Nadat op 1 januari 2013 de leeftijd voor het aanvragen van die vrijstelling al was opgetrokken van 58 naar 60 jaar, werden vanaf 1 januari 2015 nog bijkomende beperkingen van kracht voor nieuwe intreders van 60 jaar of ouder. De leeftijd vanaf wanneer een vrijstelling mogelijk is, ging van 60 jaar in 2015 naar 61 jaar in 2016. Hij gaat naar 62 jaar in 2017 en zo verder tot 65 jaar in 2020. In vergelijking met 2015 is het maandelijks gemiddeld aantal 60- en 61-jarige UVW-WZ zo met 5 134 eenheden toegenomen (d.i. 59,6%).

Met betrekking tot de inschakelingsuitkeringen werden in de loop van 2015 bovendien ook strengere toelatingsvoorwaarden van kracht. De leeftijdsgrens voor het indienen van een uitkeringsaanvraag is verlaagd van 30 naar 25 jaar en voor jongeren onder de 21 geldt voortaan een diploma-vereiste. Door de ingangsdatum is het effect van die maatregelen beter zichtbaar in het jaar 2016 dan het geval was in 2015.

De hiernavolgende vaststellingen dienen dan ook te worden geïnterpreteerd in het licht van die reglementaire wijzigingen.

Het totale aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-WZ) is in de drie gewesten in vergelijkbare proporties afgenomen, namelijk – 5,2% in het Vlaams, – 4,8% in het Waals en – 6,9% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Sinds 2007 dalen de werkloosheidsgraden echter sneller in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, al blijven ze in die beide gewesten nog steeds gevoelig hoger dan in het Vlaams Gewest

Het aantal UVW-WZ daalde bij de mannen (– 5,2%) en nog meer bij de vrouwen (– 5,5%).

Er valt een sterke daling te noteren bij de jongeren (– 13,0% bij de < 25-jarigen). Ook in de leeftijdsklasse van 25-49 jaar nam het aantal UVW-WZ af (– 5,3%) en zelfs bij de 50-plussers noteren we een daling van 2,8%, ondanks de genoemde reglementaire wijziging m.b.t. de leeftijdsvereiste voor vrijstelling van IWZ.

De werkloosheid van korte duur (< 1 jaar) daalde met 5,6%, de werkloosheid van middellange duur (1 tot 2 jaar) nam af met 7,8% en de werkloosheid van lange duur (2 jaar of langer) daalde met 4,1%.

Volgens studieniveau nam de werkloosheid het sterkst af bij de laaggeschoolden (– 5,8%). Voor de houders van een diploma van het secundair onderwijs en voor de hogeschoolden noteren we dalingen van respectievelijk 4,5% en 5,0%.

Rekening houdend met de genoemde reglementaire wijzigingen, bedraagt de daling bij de UVW-WZ met een inschakelingsuitkering 13,9%. De daling bedraagt 3,9% in 2016 bij de overige UVW-WZ (de werkloosheidsuitkering toegelaten op basis van voltijdse of vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties of een werkloosheidsuitkering met bedrijfstoelage). Als we alleen rekening houden met die groep UVW-WZ met een leeftijd onder de 60 jaar (om het effect te neutraliseren van het optrekken van de leeftijdsvoorwaarde voor de vrijstelling van IWZ) bedraagt de daling t.o.v. 2015 5,5%.

Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat de daling van het aantal inschakelingsuitkeringen reeds aanving in het jaar 2008, maar tot en met 2015 stapsgewijs groter werd:

- In 2012 bij de hervorming van de wachttijd naar de 3 maanden langer durende beroepsinschakelingstijd;
- In 2013 als gevolg van de invoering van een specifieke opvolgingsprocedure van het zoekgedrag naar werk voor de gerechtigden op een inschakelingsuitkering enerzijds, en van de invoering van het Activaplan voor laaggeschoolden onder de 30 jaar anderzijds;
- In 2014 ten gevolge van de invoering van een specifieke opvolgingsprocedure voor de jongeren in hun beroepsinschakelingstijd;
- Ten slotte in 2015 met de eerste uitkeringsgerechtigden die het einde van hun recht op inschakelingsuitkeringen bereikten.

Volgens Eurostat bedraagt de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in 2016 voor België 8,0% (een verschil van 0,5 procentpunt t.o.v. 2015).

Dalingen bij de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

Het aantal vrijgestelde oudere werklozen en het aantal vrijgestelde werklozen met een bedrijfstoelage (voorheen brugpensioen) nam in 2016 verder af met respectievelijk 12,8% en 8,4%. De evolutie in die groepen wordt enerzijds beïnvloed door een striktere reglementering, die het aantal nieuwe intreders doet afnemen, en anderzijds door de vergrijzing, die een omvangrijkere uitstroom naar het pensioenstelsel veroorzaakt.

Ook voor de werklozen met een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende om sociale of familiale redenen noteren we een sterke daling (van 2 026 gerechtigden in 2015 naar 716 in 2016). Dit laat zich verklaren door het feit dat die vrijstelling sinds 2015 alleen nog voor mantelzorgers toegankelijk is.

En bijgevolg een daling van het totale aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

De totale groep van werkzoekende en niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen samen (met of zonder bedrijfstoelage) is qua aantal gezakt met 6,7%. Dit is een daling van 38 521 eenheden. (Uitgedrukt in verschillende personen bedraagt de daling 58 488, d.i. 7,7%.)

Het aantal niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden (167 484 personen in 2016) blijft daarentegen verder toenemen met 3 758 personen of 2,3%. Een minderheid onder hen ontving voordien een vergoeding via de werkloosheidsverzekering. Hun aandeel was gestegen in 2015 tot 21,7%. In 2016 viel dit peil weer eerder terug op het gemiddelde van de voorgaande jaren, m.n. 17,2%.

Minder tijdelijke werkloosheid ondanks het slechte weer en de terreuraanslagen van 22 maart

Twee belangrijke invloedsfactoren op de tijdelijke werkloosheid in 2016 waren het slechte weer enerzijds en de terreurdreiging en aanslagen van 22 maart anderzijds. Wat betreft het slechte weer kunnen we een stijging van 9,7% noteren van het aantal dagen tijdelijke werkloosheid om die reden. Het eerste semester van 2016 behaalde op het vlak van vriesweer dan wel gemiddelde waarden (m.n. 30 vorstdagen, wat precies overeenkomt met het gemiddelde aantal in de 10 voorgaande jaren), maar telde wel het hoogste aantal regendagen sinds 1981 (119 regendagen t.o.v. 92 in 2015 en 89 in 2014).

Mede onder invloed van de terreurdreiging en -aanslagen is de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht in 2016 toegenomen met 13,3%. Voor het bepalen van de omvang van de rechtstreekse impact van de terreurdreiging en aanslagen op de tijdelijke werkloosheid dient de statistische verwerking na het verificatieproces te worden afgewacht. In de indieningsmaanden oktober 2015 tot en met juni 2016 konden na verificatie 6,2% van het aantal dagen tijdelijke werkloosheid omwille van overmacht rechtstreeks toegeschreven worden aan de terreur. De impact van de terroristische dreiging en aanslagen op de tijdelijke werkloosheid is echter niet beperkt tot het stelsel wegens overmacht. Bepaalde effecten van die dreiging kunnen immers vormen van werkgebrek veroorzaken die dan bijvoorbeeld leiden tot economische werkloosheid.

Ondanks de bovenstaande evoluties laat de tijdelijke werkloosheid in zijn geheel echter voor het derde jaar op rij een dalende tendens zien. Het aantal dagen tijdelijke werkloosheid wegens werkgebrek om economische redenen, die het best de evolutie van de conjunctuur weerspiegelt, blijft immers sterk dalen op jaarbasis. Het is gedaald met 11,4% in 2016. Ten opzichte van 2007, vòòr de financieel-economische crisis, noteren we in 2016 dan ook een daling van 14% van het aantal dagen tijdelijke werkloosheid.

Overdracht van de operationele uitvoering van de tewerkstellingsmaatregelen naar de gewesten

In het kader van de Zesde Staatshervorming werden de beslissingsbevoegdheid en de budgetten voor verschillende tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen overgedragen naar de gewesten. De RVA blijft echter als operator belast met de betaling van de activeringsuitkeringen (die sinds 1 januari 2015 budgettair ten laste zijn van de gewesten). De RVA staat, zolang de gewesten de betaling van andere tewerkstellingspremies niet zelf uitvoeren, voorlopig nog in voor deze opdracht.

De timing voor die operationele overdracht verschilt per gewest. Bepaalde tewerkstellingsmaatregelen werden effectief overgenomen in 2016.

Het geheel van tewerkstellingsmaatregelen (exclusief het deeltijds werk met een inkomensgarantie-uitkering en de opleidingsmaatregelen) is in 2016 gedaald met 1,3%. Het Activaplan voor het ondersteunen van de aanwerving van langdurig werklozen daalde eveneens (- 2,7%), maar omvatte nog steeds gemiddeld 24 578 betalingen per maand.

Sommige maatregelen bleven echter in aantal toenemen. Dit was onder andere het geval voor de activeringsmaatregel die de indienstneming ondersteunt van werkzoekenden die jonger dan 30 jaar, laaggeschoold en minstens 6 maanden werkloos zijn. In 2016 werden 12 068 jongeren betaald in het kader van dat plan (een toename van 15,9% op jaarbasis), dat voorziet in een sterke vermindering van de tewerkstellingskosten (1 000 EUR per maand gedurende 3 jaar per aanwerving). Ook het aantal instapstages blijft groeien (+ 11,5%).

Het aantal deeltijdse werknemers dat een inkomensgarantie-uitkering geniet (40 233) nam verder af met 10,0% onder invloed van de strikter geworden toelatingsvoorwaarden en berekeningswijze van de uitkering.

Lichte daling van het aantal werknemers in loopbaanonderbreking of tijdskrediet

Gemiddeld ontvingen 280 197 werknemers per maand een onderbrekingsuitkering in 2016. Het gaat om een lichte daling (- 2,7%) ten opzichte van 2015. De afname situeerde zich echter uitsluitend bij het tijdskrediet, dat van toepassing is in de privé-sector (- 10,0%). Dit was het gevolg van de strikter geworden toelatingsvoorwaarden voor het tijdskrediet en de eindloopbaanstelsels, die sinds 2015 leidden tot een gevoelige afname van de nieuwe intredes.

De loopbaanonderbreking, die geldt in de openbare sector, en de thematische verloven (ouderschapsverlof, verlof voor medische bijstand en verlof voor palliatieve zorgen) namen daarentegen toe met respectievelijk 5,0% en 3,8%. Op het vlak van loopbaanonderbreking werd die evolutie onder meer beïnvloed door het anticipatief effect dat ontstond na de aankondiging van een striktere regelgeving bij de ambtenaren en leerkrachten van het Vlaamse Gewest. Immers, als gevolg van de Zesde Staatshervorming is vanaf 2 september 2016 de reglementering en de uitbetaling van de uitkeringen inzake loopbaanonderbreking voor deze personeelsleden geregionaliseerd. Voor de lopende dossiers blijft de RVA bevoegd. Ook voor de andere gewesten blijft de RVA nog integraal bevoegd.

Door de afschaffing van de uitkeringen voor het tijdskrediet zonder motief neemt het aantal werknemers in onderbreking zonder uitkeringen sinds 2015 sterk toe. In 2016 gaat het om 16 589 eenheden, d.i. een stijging van 32,5%. Het aantal werknemers in onderbreking, met of zonder uitkering samen, bedroeg in 2016 dus 296 787.

Een disproportionele evolutie van de werklast

In totaal is het aantal uitkeringen onder beheer van de RVA (1 095 852) met 5,5% gedaald. Die daling van het gemiddelde aantal maandelijks betalingen heeft daarentegen de werkdruk zeker niet in gelijke mate verminderd. Door het feit dat er meer flexibiliteit op de arbeidsmarkt bestaat, kennen de werknemers meer transities in hun professioneel traject, wat het aantal aanvragen om werkloosheidsuitkeringen verhoogt. Dat hogere aantal transities en dus ook het hogere aantal uitkeringsaanvragen komt eveneens voort uit het feit dat de ratio van de werkzoekende werklozen ten opzichte van de werklozen die zijn vrijgesteld van het zoeken naar werk elk jaar stijgt. Daarnaast werd de behandeling van de uitkeringsaanvragen veel ingewikkelder sinds het invoeren van de hervormingen met betrekking tot de degressiviteit van de werkloosheids- en inschakelingsuitkeringen. Bovendien zijn de rechten met betrekking tot de werkloosheids- en onderbrekingsuitkeringen steeds meer gekoppeld aan voorwaarden op het vlak van de beroepsloopbaan. Daardoor wordt het, om rechten te fixeren, noodzakelijk om rekening te houden met veel langere referentieperiodes en moeten er om meer berekeningen en verificaties worden uitgevoerd. Ook van de aanvragen om de beroepsloopbaan te berekenen is de behandeling daarenboven ingewikkelder geworden.

Ten slotte moet men ook rekening houden met de bijkomende werklast van de preventieve controles die voortaan worden uitgevoerd vóór de opening van het recht op uitkeringen (verificatie van het adres, de gezinssituatie, het niet-krijgen van andere inkomsten ...).

Besparing met 1,5 miljard EUR op drie jaar

De gemiddelde maandelijkse werkloosheidsuitkering voor de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen na voltijdse arbeidsprestaties bedroeg in 2016 1 047,35 EUR per maand (+ 1,7% ten opzichte van 2015). De gemiddelde maandelijkse inschakelingsuitkering bedroeg 739,46 EUR (+ 6,6% ten opzichte van 2015). Er dient echter aan te worden herinnerd dat er in 2016 een indexering plaatsvond. Daarnaast zijn de evoluties ook beïnvloed door de opwaardering van de uitkeringen in het kader van de welvaartsaanpassing en door verschuivingen binnen de werklozenpopulatie.

De uitgaven voor de globale werkloosheid (zijnde de UVW met uitzondering van de werklozen met bedrijfs-toeslag, de tijdelijke werkloosheid, de inkomensgarantie-uitkering, de vrijstellingen voor opleidingen of studies en de niet-bezoldigde periode in het onderwijs) daalden in 2016 met 4,9%. Uitgedrukt als ratio ten opzichte van het bbp vertegenwoordigen ze 1,38% (1,47% in 2015), wat het laagste cijfer is van de beschouwde periode (vanaf het precrisisniveau van 2007).

Het totaal van de uitgaven voor sociale prestaties van de RVA, die niet tot de uitgavenposten behoren die in het kader van de Zesde Staatshervorming werden overgedragen, is gedaald met 445 miljoen EUR (- 5,3%). Op drie jaar tijd namen die uitgave af met 1,5 miljard EUR, d.i. - 15%.

In 2016 vertegenwoordigden de totale uitgaven voor sociale prestaties op RVA-budget 1,92% van het bbp (tegenover 2,05% in 2015). Die dalende evolutie is toe te schrijven aan een sinds 2 jaar gunstigere economische conjunctuur, aan de demografische evolutie en in het bijzonder aan verschillende hervormingen die de voorbije jaren werden ingevoerd. Ze werd ook versterkt door het uitblijven van een indexering in 2014 en 2015.

Het rigoureuze en uniforme beheer van de RVA inzake controle en gebruik van nieuwe technieken om de doelgerichtheid van de onderzoeken te verfijnen laat ook toe om misbruik, fraude en oneigenlijk gebruik van het systeem te beperken. Binnen dat domein lag de prioriteit de voorbije jaren op preventie en dat steeds meer in samenwerking met de uitbetalingsinstellingen.

Voorzichtig bemoedigende vooruitzichten voor 2017

België zet nu al 14 kwartalen zijn groei voort. Die groei is gematigd maar heeft positieve gevolgen voor de arbeidsmarkt. De RVA-statistieken tonen in 2016 een daling van de tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen, een afname van het aantal faillissementen met jobverlies en een daling van de volledige werkloosheid. Desondanks noteren we een stijging van het aantal collectieve ontslagen onder invloed van een aantal grote herstructureringsdossiers (zoals IBM Belgium, Makro, Caterpillar en ING). Hiertegenover staan echter ook andere indicatoren die een bemoedigend signaal geven, zoals de stijging van het aantal oprichtingen van ondernemingen, de toename van het aantal werkaanbiedingen, de stijging van het aantal gepresteerde uren in uitzendarbeid en de algemene groei van de tewerkstelling.

Het Federaal Planbureau voorziet een groei van 1,4% in 2017. Rekening houdend met de evolutie van de conjunctuur, de evolutie van de beroepsbevolking en het effect van de hervormingen die aan het stelsel werden aangebracht, zou het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van arbeid of studies in 2017 moeten dalen met 14 100 eenheden.

Uitdagingen die belangrijk blijven

Met een tewerkstellingsgraad van 67,2% zijn we nog ver verwijderd van de doelstelling van 73,2% in 2020 die voor België werd vastgelegd in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie.

Dat is niet verwonderlijk als men weet dat die doelstelling werd vastgelegd vóór de crisis en dat we sinds 2009 in België en in Europa de zwakst groeiende conjuncturele cyclus van de voorbije 60 jaar hebben gekend.

Een vergelijking met de andere Europese landen toont aan dat er ook belangrijke structurele problemen blijven. Meer bepaald gaat de re-integratie van risicogroepen slechts traag vooruit en blijft het verschil inzake werkloosheidsgraden tussen de gewesten hoog. Voor die domeinen is het belangrijk te herinneren aan de budgettaire overdracht op 1 januari 2015 van verschillende federale bevoegdheden met betrekking tot de werkgelegenheid naar de gewesten. Het gaat daarbij voornamelijk om de dienstenche-

ques, de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen, de activeringsmaatregelen en de controle op de actieve en passieve beschikbaarheid van werkzoekenden. Op grond van het continuïteitsprincipe bleef de RVA het merendeel van die bevoegdheden uitoefenen in 2015. De operationele overdracht is deels uitgevoerd in de loop van 2016 en wordt verdergezet in 2017. De gewesten zullen dan over alle instrumenten beschikken voor een globaler en efficiënter tewerkstellings-, en (her-)inschakelingsbeleid.

Er zijn ook andere opportuniteiten. De pensionering van talrijke werknemers uit de babyboomgeneratie verhoogt het aantal vacatures ter vervanging van hun tewerkstelling en dit bovenop de vacatures ten gevolge van de jobcreatie. Die demografische evolutie beïnvloedt ook de werkloosheidsstatistieken en -uitgaven door een grotere uitstroom van werklozen naar het pensioenstelsel (ook al is die tussen 2000 en 2010 afgeremd door de verhoging van de pensioenleeftijd voor vrouwen naar 65 jaar en door minder talrijke cohortes van personen geboren tijdens de oorlog van '40-'45).

De demografische evolutie is echter slechts één verklaringsfactor voor de evolutie van de werkloosheid, want de ook de actieve bevolking en de bevolking op beroepsleeftijd blijven meer dan in de meeste andere Europese landen toenemen. Men dient in dat verband ook rekening te houden met de sterke stijging van het aantal gedetacheerde werknemers, die arbeidsplaatsen invullen in België zonder er te zijn geregistreerd bij de sociale zekerheid.

De evolutie van de werkloosheid wordt ook sterk beïnvloed door een actief arbeidsmarktbeleid en door hervormingen van de werkloosheidsverzekering. Al sinds het begin van de jaren 2000 worden structurele maatregelen genomen, zoals de invoering van de dienstencheques, het opvolgings- en begeleidingsplan voor werkzoekenden, de maatregelen om de werkloosheidsuitkering te activeren bij jongeren en langdurig werklozen, de geleidelijke restricties voor de stelsels om vervroegd uit te treden uit de arbeidsmarkt ... Tijdens de vorige en de huidige legislatuur werden daaraan nog belangrijke structurele hervormingen toegevoegd inzake de inschakelingsuitkering, de versterking van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen en de stelsels voor de oudere werknemers. Het merendeel van die maat-

regelen heeft effecten op lange termijn, al waren de effecten al in 2015 en 2016 duidelijk te zien bij de groepen die betrokken zijn bij die hervormingen: jongeren, langdurig werklozen, gerechtigden op inschakelingsuitkeringen, oudere werklozen met of zonder bedrijfstoeslag ... Sommigen behielden hun tewerkstelling of vonden een nieuwe baan. Anderen gingen echter over naar andere uitkeringsstelsels of hebben zich teruggetrokken van de arbeidsmarkt.

Behalve de hervormingen die een rechtstreekse impact hebben op de werkloosheid, wordt de evolutie van de arbeidsmarkt ook beïnvloed door de nieuwe maatregelen om de arbeidskosten te verminderen, werkloosheidsvallen te beperken en de loopbanen te verlengen. Hun doel is werkgelegenheid te creëren, de arbeidsmarkt te dynamiseren en de evolutie van de uitgaven onder controle te houden. De inzet is het ontwikkelen van duurzame en kwaliteitsvolle arbeid en erover te waken dat de werklozen daar mee de vruchten van kunnen plukken.

De administrateur-generaal

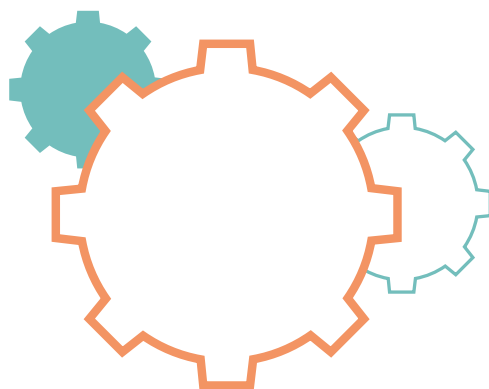

Georges Carlens

Inhoudstafel

Woord vooraf	3
Inleiding	13
1 Conjuncturele en demografische context	17
1.1 Conjunctuur	18
1.2 Arbeidsmarktevoluties	20
1.3 Demografische context.....	22
2 Tijdelijke werkloosheid	23
2.1 Kerncijfers	23
2.2 Volgens gewest (in fysieke eenheden)	24
2.3 Volgens gewest (in budgettaire eenheden)	26
2.4 Volgens bedrijfstak (in budgettaire eenheden)	28
2.5 Volgens motief (in vergoede dagen)	30
2.6 Zoom op de schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden wegens werkgebrek (in fysieke eenheden)	33
2.7 Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (in fysieke eenheden)	35
3 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	37
3.1 Inleiding	37
3.2 Werkzoekenden	40
3.3 Niet-werkzoekenden	60
3.4 Specifieke thema's m.b.t. de werkloosheid	67
4 Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	87
4.1 Evolutie van de uitkeringen voor tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	87
4.2 De dienstenchequewerknemers in 2015	96
5 Maatregelen met betrekking tot de verzoening van het beroeps- en het privéleven	99
5.1 Algemene evolutie	99
5.2 Loopbaanonderbreking	105
5.3 Tijdskrediet	108
5.4 Specifieke vormen (thematische verlopen)	111

6	Evolutie van de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut	115
7	Algemeen overzicht	117
7.1	Betalingen (fysieke eenheden)	117
7.2	Budgettaire eenheden en vergoede dagen	119
7.3	Uitgekeerde bedragen	121
7.4	Verschillende klanten	123
8	Impact van de reglementaire wijzigingen sinds 2012	125
8.1	Stelsel van inschakelingsuitkeringen	125
8.2	Stelsel van werkloosheidsuitkeringen	138
8.3	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag	146
8.4	Stelsel van tijdelijke werkloosheid	149
8.5	Stelsels van vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	153
8.6	Tewerkstellingsmaatregelen	156
8.7	Stelsel van loopbaanonderbreking en tijdskrediet	160
8.8	Ontslaguitkering en ontslagcompensatievergoeding	167
9	Internationale vergelijking	169
9.1	Werkloosheid	169
9.2	Werkgelegenheid	175
10	Vooruitzichten en budget	179
10.1	Uitgaveposten en de regionalisering	180
10.2	Vooruitzichten en budget voor 2017	183
10.3	Besparingen in de sociale uitgaven	188
	Lijst van afkortingen	189

Inleiding

In dit volume van het jaarverslag worden de evoluties beschreven van de uitkeringen waarvoor de RVA bevoegd is. Waar de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, Actiris, FOREM en ADG) statistieken publiceren over het aantal werkzoekenden, het arbeidsaanbod, de beroepsopleidingen en de gewestelijke premies, betreffen de RVA-statistieken de federale bevoegdheden en uitkeringen. De betalingen worden verricht door de uitbetalingsinstellingen (UI's) in geval van werkloosheid of activering en door de RVA zelf in het geval van loopbaanonderbreking en tijdskrediet. Om de evoluties in een ruimere context te kunnen situeren, wordt in diverse tabellen en grafieken ook verwezen naar algemene statistieken betreffende de arbeidsmarkt, die gebaseerd zijn op de gegevens van o.m. de RSZ en de DIBISS, het RIZIV, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg en Eurostat.

Structuur van dit volume

Om de economische context te schetsen waarin de opdrachten van de Rijksdienst worden uitgevoerd, overlopen we in het eerste hoofdstuk (1) een aantal indicatoren met betrekking tot de conjunctuur, de demografie en de werkgelegenheid, onder meer het bbp, de werkaanbiedingen, de faillissementen en de collectieve ontslagen.

In de daarop volgende hoofdstukken worden achtereenvolgens de uitkeringsgerechtigden van de RVA in detail besproken, te beginnen met het meest conjunctuurgevoelige stelsel: de tijdelijke werkloosheid (2). In een volgend hoofdstuk komt de volledige werkloosheid aan bod (3). Hierin zit ook het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (voorheen voltijds brugpensioen) vevat. Het daaropvolgende hoofdstuk (4) behandelt de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen die nog (gedeeltelijk) onder federale bevoegdheid vallen of waarvoor de Rijksdienst in 2016 nog het operationeel beheer uitoefent. Daarna komen in volgorde de hoofdstukken aan bod over de maatregelen voor het aanpassen van de werktijd (5) en de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut (6). Vervolgens worden al deze uitkeringsgroepen in een algemeen overzicht (7) gegoten om een zicht te krijgen op de globale evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigden die onder de bevoegdheid vallen van de RVA.

Nadat op die manier ongeveer alle uitkeringen algemeen zijn behandeld, volgt een aantal hoofdstukken die zijn opgebouwd vanuit een specifieke invalshoek, te beginnen met de opvolging van de impact van een aantal recente reglementaire wijzigingen die betrekking hebben op de bevoegdheden van de RVA (8). De daarop volgende hoofdstukken situeren de waargenomen evoluties in een ruimere internationale (9) en budgettaire context, waarbij ook kort wordt ingegaan op de perspectieven voor het komende jaar (10).

Statistische begrippen

Met het oog op een correcte interpretatie van de gegevens die in dit volume zijn opgenomen, worden in de onderstaande tabel een aantal statistische begrippen nader toegelicht. Die statistische definities zijn ook terug te vinden op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek "Documentatie" onder de link "Statistieken", maar zijn hier aangevuld met een aantal concreet voor dit jaarverslag geldende methodologische opmerkingen.

Benaming	Definitie	Voorbeeld
Betalingen, (aantal) uitkeringsgerechtigden, fysieke eenheden	Met het aantal fysieke eenheden in een bepaalde maand bedoelen we het aantal uitgevoerde betalingen tijdens die maand, indieningsmaand genoemd. Tijdens een indieningsmaand kunnen meerdere betalingen voor één persoon verricht worden. Een betaling kan immers betrekking hebben op een maand in het verleden. De maand waarop een betaling betrekking heeft wordt refertemaand genoemd. De RVA-betalstatistieken zijn gebaseerd op de indieningsmaand, niet op de refertemaand. Het begrip fysieke eenheden verwijst dus niet naar het aantal betaalde personen. De gemiddelden per trimester en per jaar worden berekend door de som van het aantal fysieke eenheden per maand voor de periode in kwestie te delen door respectievelijk 3 en 12, ook als een bepaalde maatregel pas in de loop van het trimester of jaar in voege kwam.	De heer Jansen heeft voor de (referte) maanden april en mei 2012 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2012. In de betaalstatistieken van mei 2012 zal men beide betalingen opnemen. Men telt dus 2 fysieke eenheden (betalingen), hoewel het hier maar 1 persoon betreft.
Uitgaven, bedragen	Per betaling maakt men de som van de ingediende bedragen.	De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2012 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2012. In de betaalstatistieken van mei 2012 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met een bedrag van 700 EUR en 1 betaling met een bedrag van 630 EUR.
Dagen	Het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt in principe per dag bepaald. Het maandelijks bedrag waarop een persoon voor een bepaalde (referte)maand recht heeft, wordt berekend door de dagbedragen te vermenigvuldigen met het aantal vergoedbare dagen. In theorie zijn alle dagen van een maand uitgezonderd de zondagen vergoedbaar, maar in de praktijk kunnen zich situaties voordoen waarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen op sommige dagen vervalt. Zo vallen bv. ziekte-dagen niet ten laste van de werkloosheidsverzekering. Ook dagen waarop men gewerkt heeft zijn niet vergoedbaar. Die dagen moet de werkloze dan aangeven op zijn controlekaart. Op die manier kan de uitbetalingsinstelling voor elke werkloze het aantal rechtgevendende dagen bepalen. Per betaling maakt men de som van de ingediende dagen.	De heer Jansen heeft voor de (referte) maanden april en mei 2012 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2012 in. In de betaalstatistieken van mei 2012 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen.
Budgettaire eenheden	In sommige statistieken worden de gegevens in budgettaire eenheden uitgedrukt. Deze eenheid geeft weer in welke mate de betaling "weegt" op het budget. Het budgettaire belang van een betaling (fysieke eenheid) wordt immers bepaald door het aantal vergoede dagen. Zo bv. zal de betaling voor een tijdelijk werkloze die recht heeft op 5 dagen veel minder wegen op de totale uitgaven van de maand dan een betaling voor een volledig werkloze die recht heeft op 26 dagen. Per betaling berekent men de budgettaire eenheid als de dagen gedeeld door het aantal vergoedbare dagen van de refertemaand (d.i. alle dagen uitgezonderd de zondagen). Als zodanig komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met het aantal voltijdse equivalenten.	De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2012 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2012 in. In de betaalstatistieken van mei 2012 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen. De maand mei 2012 telt 27 vergoedbare dagen. De betaling met 20 dagen telt dus als $20 / 27 = 0,74$ budgettaire eenheden; de betaling met 18 dagen als $18 / 27 = 0,67$ budgettaire eenheden.

Op het einde van dit volume is een lijst te vinden met de voornaamste afkortingen die in dit jaarverslag worden gebruikt. De definitie van de verschillende bevoegdheden van de RVA is echter niet opgenomen in dit deel. We verwijzen hiervoor naar hoofdstuk 2 van het eerste volume van dit jaarverslag en naar de definitielijst op de RVA-website (ook in de rubriek "Documentatie").

Wij wensen er ten slotte op te wijzen dat voor bepaalde in dit volume gepubliceerde cijfers de totalen licht kunnen afwijken van de som van de diverse deelgroepen. Tenzij anders vermeld, is dit te wijten aan afronding. Aanduidingen van het gewest betreffen steeds de woonplaats, behalve indien specifiek anders aangeduid.

Conjuncturele en demografische context

Dit hoofdstuk schetst de conjuncturele en demografische context waarbinnen de arbeidsmarkt evolueert, aan de hand van een aantal indicatoren met betrekking tot de economische conjunctuur, de vraagzijde van de arbeidsmarkt, faillissementen en herstructureringen, de werkgelegenheid en de bevolking.

1.1 Conjunctuur

Tabel 1.1.1¹

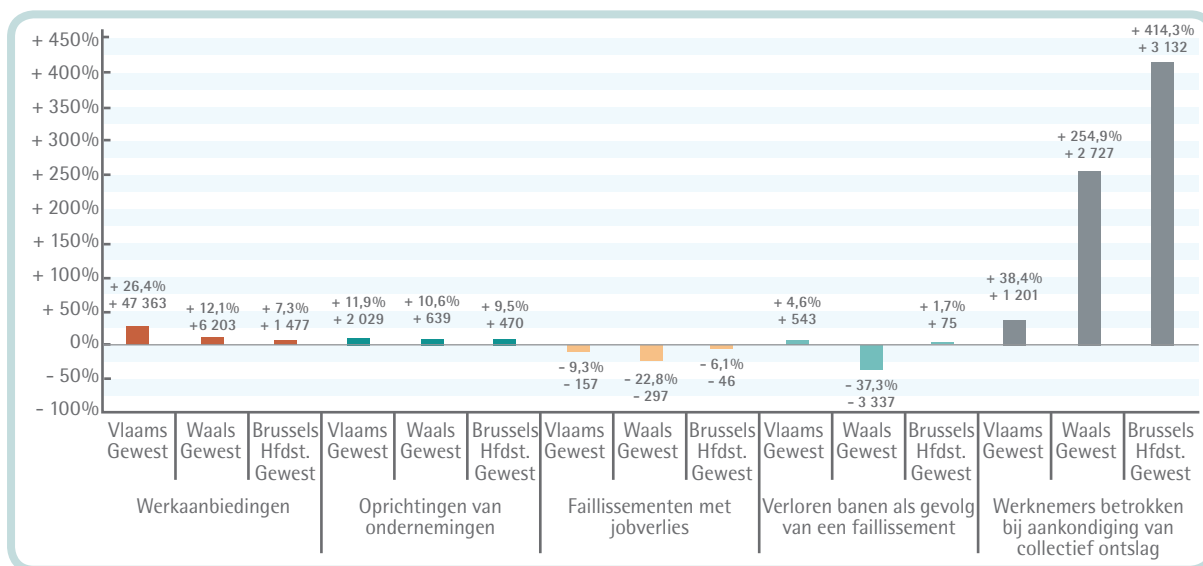
Conjunctuurindicatoren voor de arbeidsmarkt in België

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2007 – 2016	Evol. 2015 – 2016
Bbp	382 849	385 704	376 900	387 058	394 012	394 552	394 287	400 804	406 819	411 791	+ 7,6%	+ 1,2%
Conjunctuur- barometer	+ 4,8	- 6,3	- 21,8	- 3,9	- 2,9	- 11,3	- 10,4	- 6,1	- 5,3	- 2,2	- 7,0	+ 3,1
Werkaan- biedingen	288 516	280 966	227 111	260 776	296 026	259 281	224 348	229 297	250 712	305 755	+ 6,0%	+ 22,0%
Uitzendarbeid	650 213	629 426	487 288	548 008	594 438	548 875	528 639	566 298	616 999	650 655	+ 0,1%	+ 5,5%
Oprichtingen van onder- nemingen	27 729	28 274	25 887	29 431	31 079	24 743	24 528	25 861	27 960	31 104	+ 12,2%	+ 11,2%
Faillissementen met jobverlies	2 870	3 136	3 600	3 616	3 739	3 941	4 304	3 943	3 742	3 242	+ 13,0%	- 13,4%
Verloren banen als gevolg van een faillissement	21 048	22 074	23 723	23 479	25 434	27 496	30 027	28 507	25 387	22 668	+ 7,7%	- 10,7%
Werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag	-	-	11 853	12 167	6 865	15 048	10 294	9 160	4 951	12 011	-	+ 142,6%

¹ Bronnen: NBB – bbp in miljoenen kettingeuro's – referentiejaar 2014 – van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens + perscommuniqué – INR – Flash estimate en kwartaalrekeningen (meest recente trimester); maandelijke conjunctuurenquête bij de ondernemingen – seizoengezuiverde gegevens (maandgemiddelde op jaarbasis); VDAB, FOREM, Actiris, ADG – Door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling ontvangen werkaanbiedingen uit het normale economisch circuit, met uitzondering van uitzendarbeid en uitwisseling van aanbiedingen tussen de gewestelijke diensten; Federgon – Raming van het gemiddeld aantal gepresteerde uren uitzendarbeid per dag; FOD Economie – Oprichting van ondernemingen in de profitsector; Fonds tot vergoeding van de in geval van Sluiting van Ondernemingen ontslagen werknemers (RVA); FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg – Collectieve ontslagen (lange reeks)

Grafiek 1.1.I

Variatie ten opzichte van het voorgaande jaar volgens
gewest

De economische conjunctuur heeft in 2016 de matige heropleving van 2014 en 2015 voortgezet. Diverse indicatoren die de conjuncturele context op de arbeidsmarkt schetsen vertonen een positieve evolutie ten opzichte van vorig jaar.

Met een toename van het bbp met 1,2% op jaarbasis, noteren we voor het derde jaar op rij een matige groei. We blijven echter nog ver verwijderd van het groeiritme dat we voor de economische crisis kenden (+ 3,4% in 2007). Die tendens wordt weerspiegeld in de groei van het ondernemersvertrouwen. Het peil van de conjunctuurbarmeter was in 2016 gemiddeld 3,1 punt hoger dan in 2015. Bovendien werden gemiddeld 5,5% meer uitzenduren gepresteerd dan in het voorgaande jaar.

Ook positief zijn de stijging in het aantal opgerichte ondernemingen (+ 11,2% op jaarbasis) en de dalingen van het aantal faillissementen met jobverlies en het aantal verloren gegane banen als gevolg van een faillissement (respectievelijk - 13,4% en - 10,7% op jaarbasis).

Door een aantal grote herstructureringsdossiers (zoals IBM Belgium, Makro, Caterpillar en ING) was 2016 echter wel een jaar met een uitzonderlijk aantal aankondigingen van collectief ontslag. Het gaat om 12 011 werknemers t.o.v. slechts 4 951 in 2015, d.i. meer dan een verdubbeling (+ 142,6%). Dit gegeven moeten we echter in een ruimere context beschouwen, waarin we ook de jobcreatie betrekken. Voor het aantal werkaanbiedingen noteren we immers een stijging met 22,0% over dezelfde periode, wat een tegengewicht biedt voor de recente tendens van herstructurering.

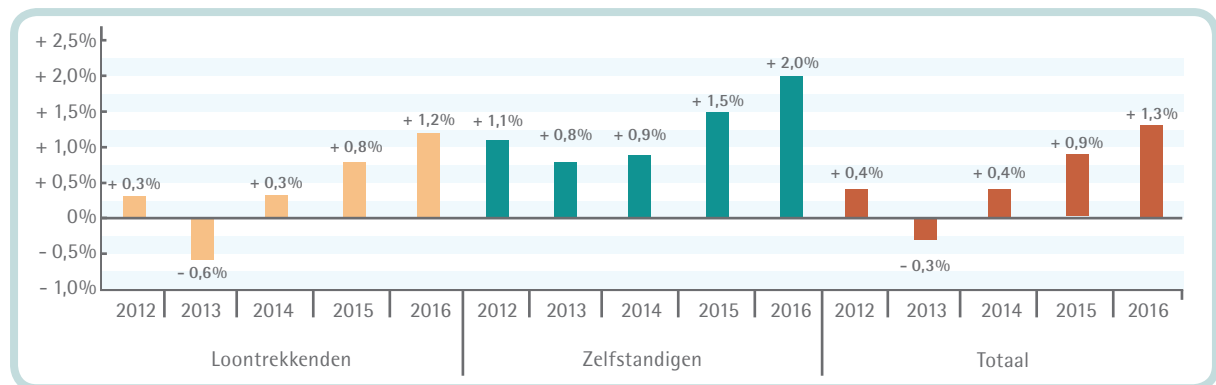
1.2 Arbeidsmarktevoluties

Tabel 1.2.I
Belgische werkgelegenheid (in duizenden personen)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2007 – 2016	Evol. 2015 – 2016
Binnenlandse werkgelegenheid	4 374	4 453	4 446	4 474	4 535	4 555	4 540	4 559	4 601	4 661	+ 6,6%	+ 1,3%
Loontrekkenden	3 668	3 737	3 724	3 747	3 800	3 812	3 791	3 803	3 834	3 879	+ 5,8%	+ 1,2%
Zelfstandigen	706	716	722	727	735	743	749	756	767	782	+ 10,8%	+ 2,0%
Werkgelegen- heidsgraad (15–64 jaar)	62,0%	62,4%	61,6%	62,0%	61,9%	61,8%	61,8%	61,9%	61,8%	61,9%	- 0,1 pp.	+ 0,1 pp.

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen

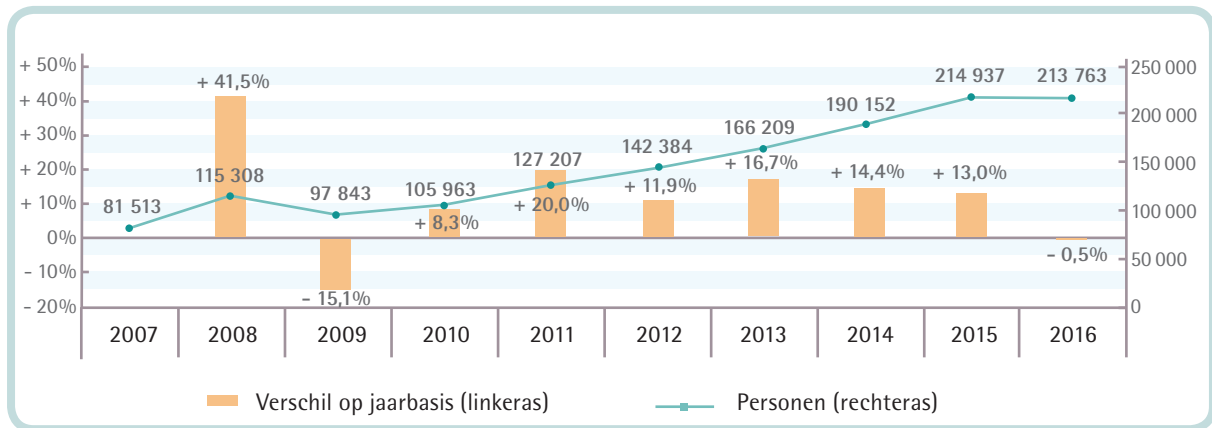
Grafiek 1.2.I
Variatie ten opzichte van het voorgaande jaar

Binnen het spanningsveld van jobcreatie en herstructurering noteren we in België volgens de recentste cijfers van de Nationale Bank een groei van 1,3% van de binnenlandse werkgelegenheid. Dit vertaalt zich echter in een relatief stabiele werkgelegenheidsgraad (61,9% in 2016 t.o.v. 61,8% in 2015), die immers mee wordt beïnvloed door de demografische evolutie.

Hierbij moeten we ook opmerken dat de buitenlandse dienstverleners en de gedetacheerde werknemers die in België werken geen deel uitmaken van wat wordt gerekend als de binnenlandse werkgelegenheid. De voorbije jaren kent die categorie van werknemers echter wel een sterke toename, al lijkt hun aantal zich in 2016 te stabiliseren (- 0,5% op jaarbasis). In België gaat het hoofdzakelijk over werknemers die afkomstig zijn uit onze buurlanden, Portugal en de Oost-Europese lidstaten van de Europese Unie. De inzet van gedetacheerde werknemers draagt bij tot een hogere productie en dus welvaartsgroei, maar komt de binnenlandse werkgelegenheid niet direct ten goede.

Grafiek 1.2.II
 Evolutie van het aantal meldingen van gedetacheerde werknemers

Bron: RSZ – aantal verschillende werknemers aangemeld via LIMOSA

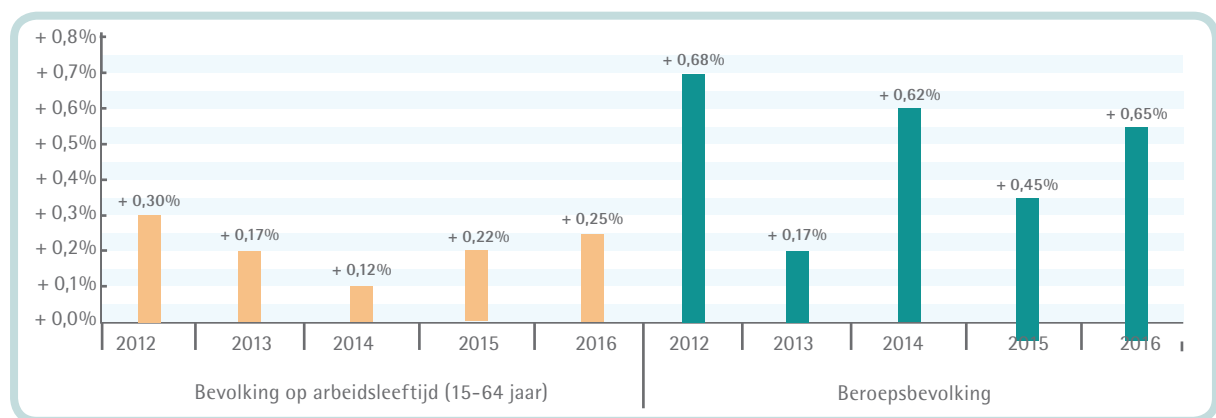
1.3 Demografische context

Tabel 1.3.I
Evolutie van de bevolking (in duizenden personen)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2007 – 2016	Evol. 2015 – 2016
Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	7 012	7 074	7 124	7 180	7 225	7 247	7 259	7 268	7 284	7 302	+ 4,1%	+ 0,2%
Beroeps- bevolking	4 977	5 031	5 075	5 118	5 159	5 194	5 203	5 235	5 257	5 291	+ 6,3%	+ 0,6%

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen

Grafiek 1.3.I
Variatie ten opzichte van het voorgaande jaar

In 2016 is de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) opnieuw toegenomen met ongeveer 18 000 personen ten opzichte van vorig jaar. Het gaat om een stijging van ca. 0,2%. De evolutie van het segment van de beroepsbevolking houdt daarbij echter niet helemaal een gelijke tred. De stijging is er met 0,6% immers omvangrijker. Dit is onder meer een gevolg van het doorstromen van talrijke werknemers uit de babyboomgeneratie naar hogere leeftijdsklassen en uiteindelijk naar het pensioen, waaruit bepaalde opportuniteiten voortvloeien voor de werknemers uit de overige segmenten van de arbeidsmarkt.

Tijdelijke werkloosheid

2.1 Kerncijfers

Tabel 2.1.1
Kerncijfers tijdelijke werkloosheid

	Fysieke eenheden	Budgettaire eenheden	Verschillend aantal werknemers	Verschillend aantal werkgevers	Dagen (totaal)	Dagen (per werknemer)	Dagen (per werkgever)	Uitgaven (miljoen EUR)	Gemiddelde daguitkering (EUR)
2015	124 840	27 563	354 843	44 263	8 603 665	24,2	194,4	488,16	56,74
2016	119 224	25 674	346 267	43 301	8 038 919	23,2	185,7	460,21	57,25
Evolutie	- 4,5%	- 6,9%	- 2,4%	- 2,2%	- 6,6%	- 4,2%	- 4,5%	- 5,7%	+ 0,9%
2015 - 2016	- 5 616	- 1 889	- 8 576	- 962	- 564 746	- 1,0	- 8,7	- 27,94	+ 0,51

In 2016 kent de RVA per maand gemiddeld 119 224 tijdelijke werkloosheidsuitkeringen toe, goed voor 25 674 budgettaire eenheden (vergelijkbaar met het concept voltijdse equivalenten). In vergelijking met 2015 betekent dat een afname van 4,5% in fysieke eenheden en 6,9% in budgettaire eenheden. De afname is groter in budgettaire eenheden omdat ook het gemiddeld aantal vergoede dagen per werknemer is gedaald van 24,2 naar 23,2.

In 2016 maken 346 267 verschillende werknemers en 43 301 verschillende werkgevers gebruik van het stelsel van tijdelijke werkloosheid, of respectievelijk 2,4% en 2,2% minder dan in 2015.

De gemiddelde daguitkering bedraagt in 2016 57,25 EUR, wat een stijging met 0,51 EUR inhoudt ten opzichte van vorig jaar (+ 0,9%). Als gevolg van de afname van het aantal uitkeringsgerechtigden en het gemiddeld aantal vergoede dagen zijn de totale uitgaven wel afgenomen met 5,7%, tot 460,21 miljoen EUR.

2.2 Volgens gewest (in fysieke eenheden)

Tabel 2.2.I

Evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke eenheden

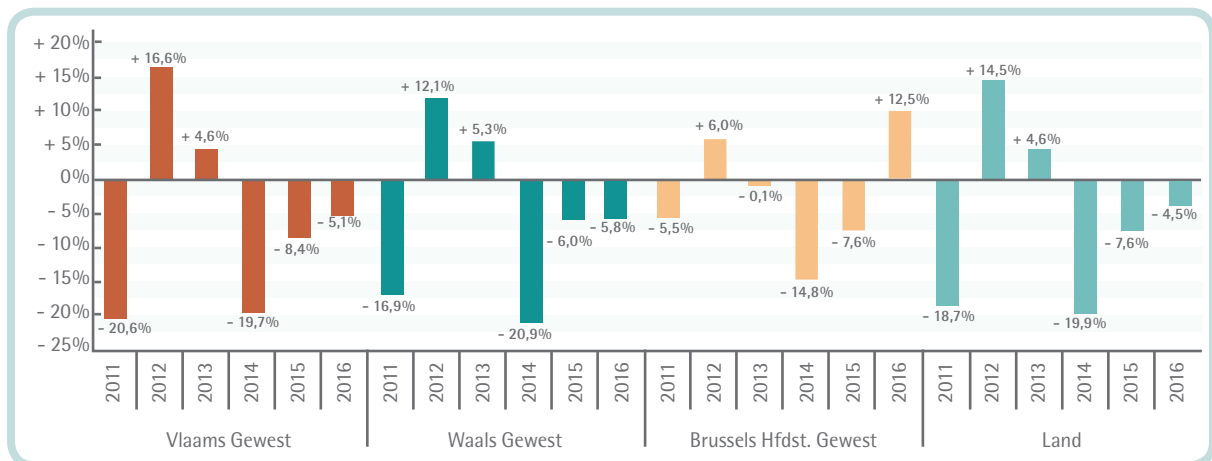
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land		Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	74 956	40 155	4 838	119 949	2007	100	100	100	100
2008	85 991	43 685	5 060	134 737	2008	115	109	105	112
2009	138 938	64 802	7 124	210 864	2009	185	161	147	176
2010	108 466	57 285	7 535	173 286	2010	145	143	156	144
2011	86 129	47 596	7 122	140 847	2011	115	119	147	117
2012	100 428	53 360	7 552	161 340	2012	134	133	156	135
2013	105 013	56 167	7 544	168 723	2013	140	140	156	141
2014	84 281	44 408	6 429	135 118	2014	112	111	133	113
2015	77 159	41 737	5 943	124 840	2015	103	104	123	104
2016	73 239	39 300	6 685	119 224	2016	98	98	138	99

Het aantal betalingen in het stelsel van tijdelijke werkloosheid neemt in 2016 voor het derde jaar op rij af op jaarbasis (- 4,5%). Met 119 224 betalingen komt 2016 zelfs uit onder het precrisisniveau van 2007 en dat voor het eerst in de beschouwde periode.

De daling op jaarbasis doet zich zowel voor in het Vlaams Gewest (- 5,1%) als in het Waals Gewest (- 5,8%). Het aantal betalingen ligt in beide gewesten met respectievelijk 73 239 en 39 300 ook lager dan in 2007 (- 2%).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar in vergelijking met de andere gewesten veel minder tijdelijke werkloosheid genoteerd wordt, was er in 2016 wel een stijging van het aantal betalingen op jaarbasis (+ 12,5%) en tellen we 38% meer betalingen dan in 2007. Die stijging heeft te maken met de terreuraanslagen van 22 maart 2016 in Brussel en Zaventem. Voor de werknemers die hun arbeids-overeenkomst als gevolg van die aanslagen niet hebben kunnen uitvoeren, kan immers een aanvraag tijdelijke werkloosheid wegens overmacht worden ingediend (cf. deel 2.5). De impact daarvan manifesteert zich logischerwijs het sterkst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Grafiek 2.2.1
Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

2.3 Volgens gewest (in budgettaire eenheden)

Tabel 2.3.1
Evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in budgettaire eenheden

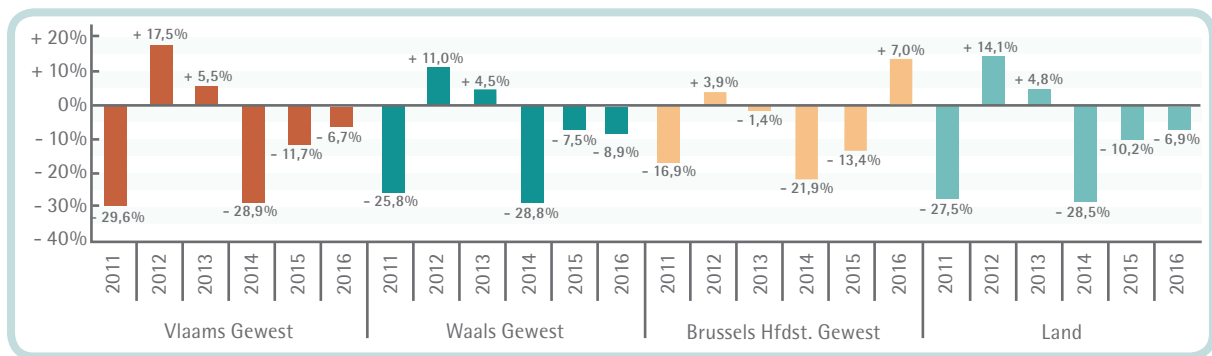
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land		Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	16 427	11 866	1 670	29 963	2007	100	100	100	100
2008	18 338	12 325	1 718	32 381	2008	112	104	103	108
2009	36 821	21 353	2 392	60 566	2009	224	180	143	202
2010	27 689	19 351	2 467	49 507	2010	169	163	148	165
2011	19 490	14 357	2 049	35 895	2011	119	121	123	120
2012	22 894	15 939	2 129	40 962	2012	139	134	127	137
2013	24 151	16 664	2 099	42 913	2013	147	140	126	143
2014	17 173	11 865	1 639	30 677	2014	105	100	98	102
2015	15 169	10 975	1 419	27 563	2015	92	92	85	92
2016	14 155	10 000	1 518	25 674	2016	86	84	91	86

Tijdelijk werklozen krijgen meestal maar enkele dagen per maand uitkeringen. Daarom is het nuttig om de evolutie behalve in fysieke eenheden (gemiddeld aantal betalingen per maand) ook in budgettaire eenheden (vergelijkbaar met het concept voltijdse equivalenten) weer te geven.

De tendens is vergelijkbaar, maar de afname tijdens de laatste 3 jaar tekent zich nog duidelijker af. In budgettaire eenheden uitgedrukt, ligt de tijdelijke werkloosheid in 2016 daardoor 14% lager dan het pre-crisisniveau van 2007, tegenover - 1% in fysieke eenheden. In budgettaire eenheden ligt de tijdelijke werkloosheid in elk van de gewesten lager dan in 2007.

In 2016 is in het Vlaams en het Waals Gewest de daling op jaarbasis groter en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de toename kleiner in budgettaire dan in fysieke eenheden. Dat geeft aan dat het gemiddeld aantal vergoede dagen in elk van de gewesten lager ligt dan vorig jaar.

Grafiek 2.3.I
Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

2.4 Volgens bedrijfstak (in budgettaire eenheden)

Tabel 2.4.1
Tijdelijke werkloosheid volgens bedrijfstak in budgettaire eenheden

	Bouw- nijver- heid	Dien- sten	Handel, banken en verze- keringen	Indus- trie	Andere	Totaal		Bouw- nijver- heid	Dien- sten	Handel, banken en verze- keringen	Indus- trie	Andere	Totaal
2007	10 254	6 541	933	8 464	3 771	29 963	2007	100	100	100	100	100	100
2008	9 739	7 287	989	10 254	4 112	32 381	2008	95	111	106	121	109	108
2009	12 539	12 653	1 438	25 454	8 482	60 566	2009	122	193	154	301	225	202
2010	14 178	11 063	1 268	16 121	6 878	49 507	2010	138	169	136	190	182	165
2011	12 471	7 912	1 850	10 199	3 464	35 895	2011	122	121	198	120	92	120
2012	14 730	8 321	2 045	12 206	3 659	40 962	2012	144	127	219	144	97	137
2013	16 949	8 284	2 082	12 460	3 138	42 913	2013	165	127	223	147	83	143
2014	10 500	6 859	1 742	9 380	2 197	30 677	2014	102	105	187	111	58	102
2015	10 298	6 486	1 484	7 404	1 890	27 563	2015	100	99	159	87	50	92
2016	9 486	6 297	1 348	6 762	1 780	25 674	2016	93	96	145	80	47	86

In 2016 laten alle grote bedrijfstakken een afname van de tijdelijke werkloosheid noteren in vergelijking met 2015. De belangrijkste dalingen worden genoteerd in de bouwnijverheid en de industrie. In die sectoren ligt de tijdelijke werkloosheid in budgettaire eenheden respectievelijk 7,9% en 8,7% lager dan vorig jaar.

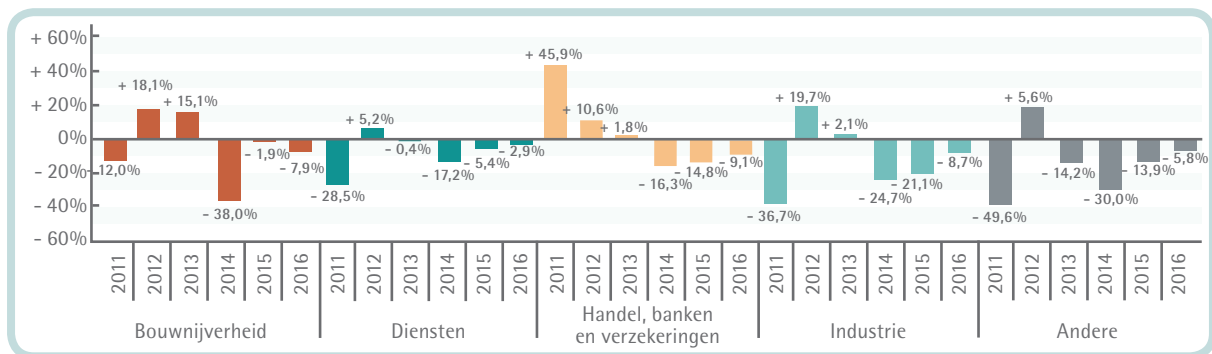
In de bouwsector wordt de tijdelijke werkloosheid het sterkst beïnvloed door de weersomstandigheden. In 2016 speelde die factor een grotere rol dan in 2015 (cf. deel 2.5), zodat de daling in die sector eerder kan toegeschreven worden aan een verbeterende economische conjunctuur. Ook in de industrie wordt de daling ongetwijfeld bepaald door de conjunctuur, maar in die sector dient ook rekening gehouden te worden met een afnemende tewerkstelling.

In de dienstensector bedraagt de tijdelijke werkloosheid in 2016 6 297 budgettaire eenheden, wat een daling inhoudt van 189 ten opzichte van 2015 (- 2,9%). In de sector van de handel, banken en verzekeringen tenslotte daalt de tijdelijke werkloosheid met 136 budgettaire eenheden op jaarbasis (- 9,2%).

In elk van de grote bedrijfstakken - op de sector van de handel, banken en verzekeringen na - is de tijdelijke werkloosheid in 2016 gedaald tot onder het precisisniveau van 2007. In de bouwnijverheid en de dienstensector bedraagt de daling ten opzichte van 2007 respectievelijk 7% en 4%. In de industriële sector wordt in 2016 zelfs 20% minder tijdelijke werkloosheid geteld dan in 2007. In de sector van de handel, banken en verzekeringen wordt in 2016 bijna de helft meer tijdelijke werkloosheid geteld dan in 2007, maar het belang van die sector in de totale tijdelijke werkloosheid blijft met 5% eerder beperkt.

Grafiek 2.4.II

Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

2.5 Volgens motief (in vergoede dagen)¹

Tabel 2.5.I

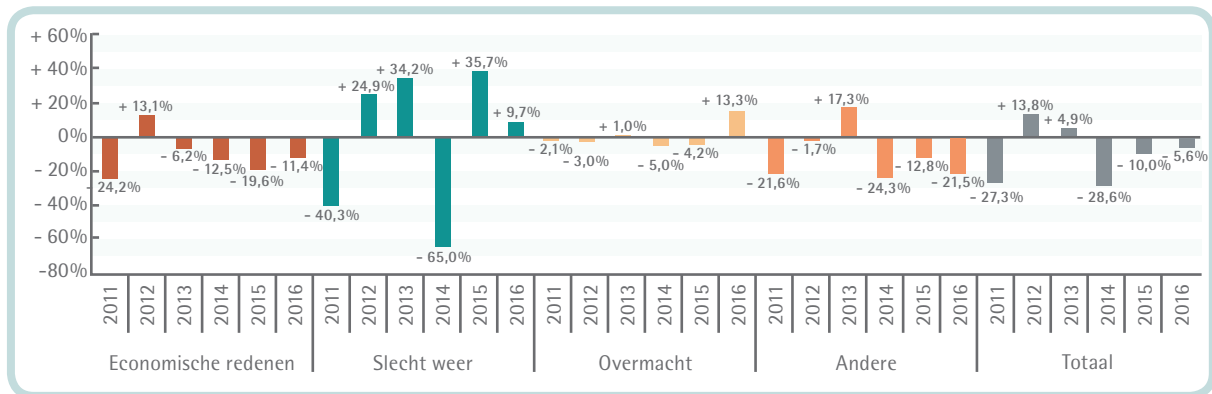
Evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen

	Econo- mische redenen	Slecht weer	Over- macht	An- dere	Totaal		Econo- mische redenen	Slecht weer	Over- macht	An- dere	Totaal
2007	5 553 689	2 626 126	580 811	548 354	9 308 980	2007	100	100	100	100	100
2008	6 671 546	2 293 144	571 933	539 152	10 075 775	2008	120	87	98	98	108
2009	14 367 012	3 017 902	604 695	800 698	18 790 308	2009	259	115	104	146	202
2010	9 796 219	3 988 531	666 106	840 166	15 291 022	2010	176	152	115	153	164
2011	7 420 743	2 379 178	652 237	658 409	11 110 567	2011	134	91	112	120	119
2012	8 390 094	2 972 042	632 890	647 284	12 642 309	2012	151	113	109	118	136
2013	7 873 718	3 987 841	639 448	759 149	13 260 155	2013	142	152	110	138	142
2014	6 892 238	1 396 129	607 385	574 984	9 470 737	2014	124	53	105	105	102
2015	5 541 826	1 894 466	581 860	501 388	8 519 541	2015	100	72	100	91	92
2016	4 908 298	2 077 506	659 480	393 635	8 038 919	2016	88	79	114	72	86

In 2016 werden 8 038 919 dagen vergoed in het stelsel van tijdelijke werkloosheid, of 14% minder dan in 2007, vóór het uitbreken van de economische crisis. Die afname wordt zowel verklaard door de evolutie van de tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen (- 12% ten opzichte van 2007) als door de - op middellange termijn bekeken - vrij beperkte invloed van het motief slecht weer (- 21% ten opzichte van 2007). In de beschouwde periode was het aantal vergoede dagen wegens economische redenen nooit kleiner. Voor tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer werden enkel in 2014 en 2015 minder dagen vergoed dan in 2016.

¹ Voor het aantal vergoede dagen worden in principe de gegevens ná verificatie gebruikt. Die zijn echter slechts beschikbaar met een vertraging van ongeveer 6 maanden. Voor de meest recente periode, in casu het jaar 2016, worden dan ook gegevens vóór verificatie gebruikt. Het aantal vergoede dagen vóór verificatie is steeds enigszins groter dan het aantal vergoede dagen na verificatie, zodat er voor 2016 sprake is van een lichte overschatting (vooral voor wat betreft de motieven economische redenen, slecht weer en overmacht). Voor de motieven "overmacht" en "andere" wijken de cijfers voor de periode 2007-2015 ten gevolge een technische aanpassing enigszins af van wat in het verleden gepubliceerd werd.

Grafiek 2.5.I
Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

Het aantal tijdelijke werklozen omwille van economische redenen daalt al voor het vierde jaar op rij. In 2016 bedraagt de afname op jaarbasis 11,4%. Waar in 2014 bijna driekwart van het aantal vergoede dagen tijdelijke werkloosheid werd toegekend om economische redenen, is dit in 2016 slechts 61,1% (grafiek 2.5.II).

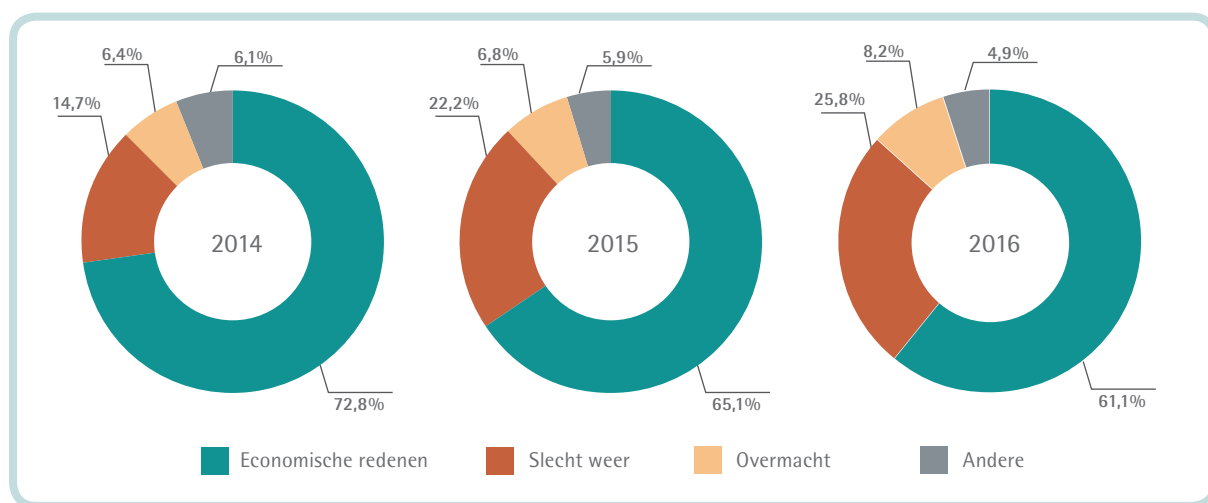
Bij de motieven slecht weer en overmacht daarentegen stijgt het aantal vergoede dagen in vergelijking met vorig jaar. Bij overmacht bedraagt de toename 13,3%, bij slecht weer 9,7%.

Die toename van het motief overmacht laat zich verklaren door de gevolgen van de terreurdreiging en de aanslagen van 22 maart 2016 in Brussel en Zaventem, omwille waarvan bedrijven die hinder ondervinden, tijdelijke werkloosheid wegens overmacht kunnen invoeren.¹ Het belang van het motief overmacht in het totaal van de tijdelijke werkloosheid is als gevolg hiervan weliswaar gestegen met 1,8 procentpunt ten opzichte van 2014, maar blijft met 8,2% al bij al relatief beperkt.

De tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer neemt voor het tweede jaar op rij toe, maar dat heeft vooral te maken met het uitzonderlijke karakter van het jaar 2014, dat gekenmerkt werd door een zachte winter in onze contreien (4 vorstdagen in T1 2014). Daardoor was er in 2014 veel minder tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer dan normaal. Net zoals de winter van 2015 kan die van 2016 als normaal gecatalogeerd worden (29 vorstdagen in T1 2016). De toename van het belang van het motief slecht weer in de totale tijdelijke werkloosheid van om en bij de 10 procentpunten in vergelijking met 2014 houdt dus een normalisering in.

¹ Of de overmacht die wordt ingeroepen toegeschreven kan worden aan de terreurdreiging, kan enkel bepaald worden aan de hand van gegevens na verificatie. Die zijn op het moment van publicatie slechts beschikbaar tot en met het 2de trimester van 2016. In de indieningsmaanden oktober 2015 tot en met juni 2016 werden na verificatie in totaal 476 961 dagen tijdelijke werkloosheid wegens overmacht geteld, of 40 940 dagen meer dan in de indieningsmaanden oktober 2014 tot en met juni 2015. Van die 476 961 dagen werden er 29 404 rechtstreeks toegeschreven aan de terreurdreiging (6,2%). In de indieningsmaanden oktober 2014 tot en met juni 2015 kon nog geen tijdelijke werkloosheid wegens overmacht als gevolg van terreurdreiging worden ingeroepen.

Grafiek 2.5.II
Verdeling volgens motief

2.6

Zoom op de schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden wegens werkgebrek (in fysieke eenheden)

Tabel 2.6.I

Evolutie van de crisis-schorsing voor bedienden (tot en met 2011) en tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden (vanaf 2012) in fysieke eenheden¹

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land		Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2009	3 020	1 552	256	4 828	2009	100	100	100	100
2010	2 892	1 378	230	4 499	2010	96	89	90	93
2011	946	417	50	1 413	2011	31	27	19	29
2012	1 501	1 009	83	2 592	2012	50	65	32	54
2013	2 833	2 338	144	5 315	2013	94	151	56	110
2014	1 728	1 389	113	3 229	2014	57	89	44	67
2015	1 413	1 233	86	2 732	2015	47	79	33	57
2016	1 297	1 092	104	2 493	2016	43	70	41	52

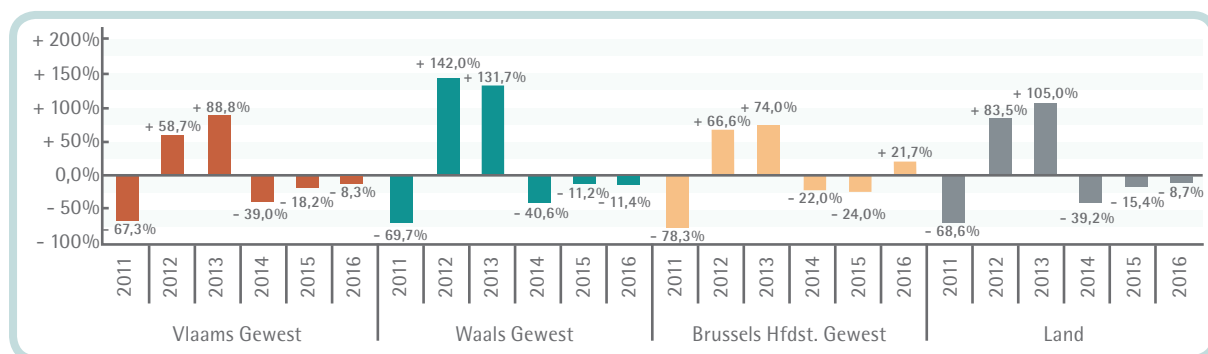
De crisisschorsing voor bedienden, ingevoerd in juli 2009 als tijdelijke anti-crisismaatregel, werd vanaf 1 januari 2012 omgezet in een definitieve regeling met licht afwijkende modaliteiten, namelijk de schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden wegens werkgebrek (zie ook 8.4.1). Deze regeling maakt op statistisch vlak deel uit van de tijdelijke werkloosheid in strikte zin (2.1 – 2.5), maar omwille van haar specificiteit wordt er in dit subhoofdstuk op ingezoomd. Tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden vertegenwoordigt slechts een beperkt deel van de totale tijdelijke werkloosheid (2,1% van het totaal aantal betalingen in 2016).

In 2016 worden gemiddeld per maand 2 493 uitkeringen in het kader van tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek betaald, of 8,7% minder dan in 2015. Ook vorig jaar was er al een daling op jaarbasis, na een forse toename in 2013 en 2014. De daling in 2016 doet zich voor in het Vlaams en het Waals Gewest.

In vergelijking met 2009, toen de maatregel in volle economische crisis werd ingevoerd, is het gemiddeld aantal maandelijkse betalingen gedaald met 48%. Vooral in het Vlaams Gewest is het aantal afgenomen in vergelijking met de beginperiode: - 57%. In het Waals Gewest blijft de daling ten opzichte van 2009 beperkt tot 30%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het aantal betalingen in het kader van de schorsing voor bedienden ingevolge werkgebrek klein.

¹ Opmerking: de historische reeks inzake de schorsing van arbeidsovereenkomsten voor bedienden werd vanaf 2012 aangepast na een technische correctie bij de toepassing van de tijdelijke werkloosheid betreffende de indeling arbeiders-bedienden.

Grafiek 2.6.I
 Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

2.7 Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (in fysieke eenheden)

Tabel 2.7.1

Evolutie van de aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2007 – 2016	Evol. 2015 – 2016
Onthaal-ouders	4 087	3 898	3 742	3 636	3 484	3 170	3 141	2 946	2 656	2 474	- 39,5%	- 6,9%
Jeugd-vakantie	3 084	3 209	2 872	2 574	2 725	2 735	2 739	2 438	2 389	2 635	- 14,6%	+ 10,3%
Senior-vakantie	123	160	112	151	230	215	212	238	246	284	+ 103,5%	+ 15,5%
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	3 325	3 350	3 387	3 501	3 550	3 495	3 724	3 874	3 836	3 728	+ 12,1%	- 2,8%
Pleegzorg	-	-	107	81	88	92	102	103	114	115	-	+ 0,8%
Totaal	10 620	10 617	10 221	9 944	10 076	9 708	9 919	9 598	9 242	9 236	- 13,0%	- 0,1%

De onthaalouders krijgen opvanguitkeringen als hun inkomsten dalen omwille van de afwezigheid van kinderen om redenen onafhankelijk van hun wil. Het aantal uitkeringstrekkers daalt geleidelijk sinds 2007.

De uitkeringen die zijn bedoeld om de periodes te vergoeden die niet gedekt zijn door vakantiegeld betreffen enerzijds de schoolverlaters (jeugdvakantie) en anderzijds de 50-plussers die opnieuw een activiteit beginnen in de privésector (seniorvakantie). In het eerste stelsel stijgt het gemiddeld aantal betalingen in 2016 met 10,3% op jaarbasis, in het tweede stelsel met 15,5%.

Mensen die voor onderwijsinstellingen werken, krijgen tijdens de zomervakantie een uitkering als die periode niet gedekt is door een uitgestelde bezoldiging. In vergelijking met vorig jaar neemt het gemiddeld aantal uitkeringen in 2016 verder af met 2,8%. Ten opzichte van 2007 is er een toename van 12,1%.

Sommige werknemers ten slotte krijgen uitkeringen als ze verlof nemen om de pers(o)on(en) te verzorgen die in hun gezin werd(en) geplaatst. Het aantal van die uitkeringstrekkers blijft zeer beperkt: gemiddeld 115 personen per maand in 2016.

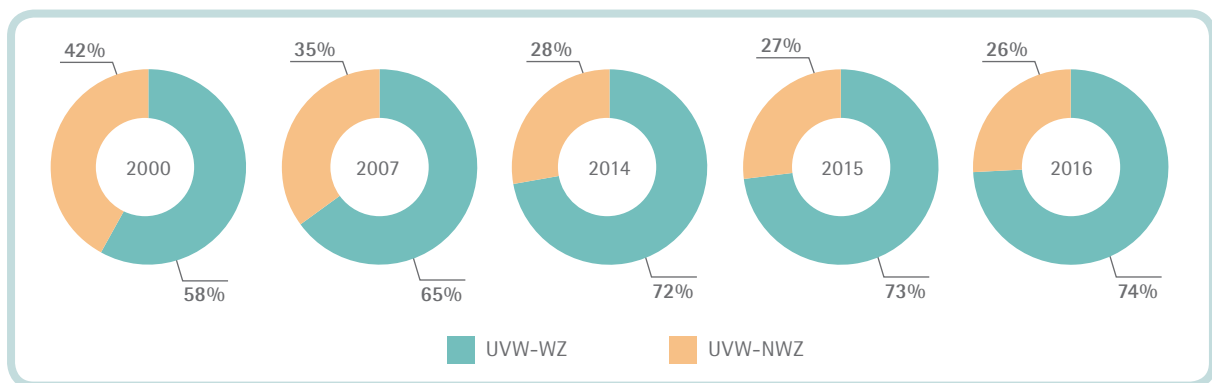

Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

3.1 Inleiding

De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen omvatten zowel werkzoekenden (UVW-WZ) als niet-werkzoekenden (UVW-NWZ). Onder de werkzoekenden rekenen wij de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van studies, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties en de werkzoekende uitkeringsgerechtigden binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT). De groep van de UVW-NWZ bestaat uit de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijds werk, de oudere vrijgestelde uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die zijn vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende (IWZ) omwille van sociale of familiale moeilijkheden of mantelzorg en de SWT'ers die zijn vrijgesteld van IWZ.

Grafiek 3.1.I
De verhouding tussen UVW-WZ en UVW-NWZ in de
voorbije jaar

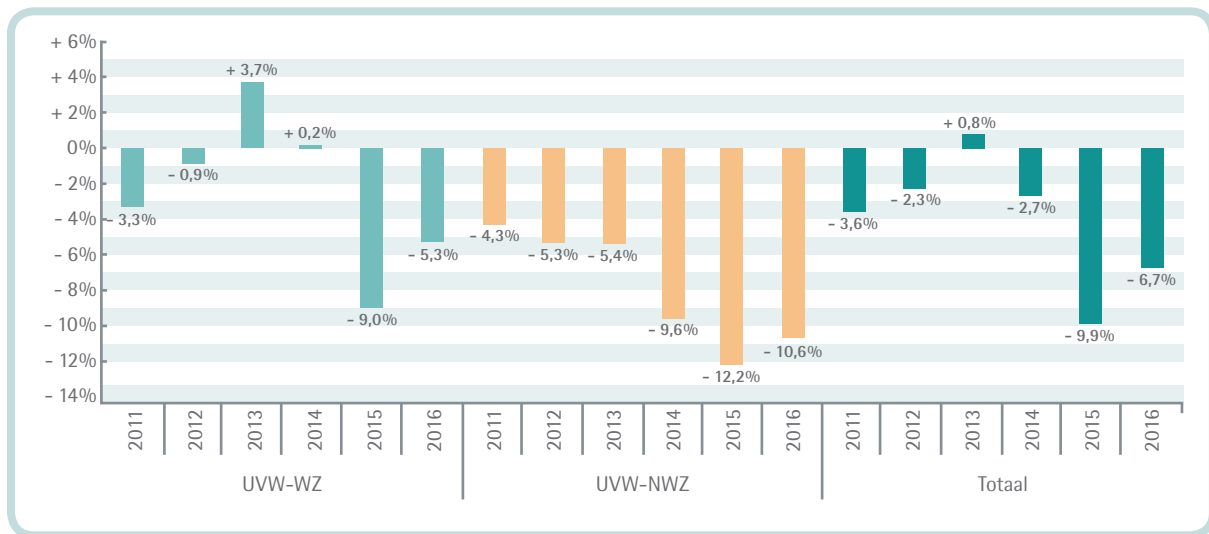

Het aandeel UVW-NWZ is de voorbije jaren licht afgenomen in vergelijking met het aandeel UVW-WZ. In 2016 gaat het om nog slechts 26% van het totale aantal UVW (ter vergelijking: in het jaar 2000 ging het nog om 274 710 van de 649 846 UVW, d.i. 42%).

Tabel 3.1.I
Evolutie van het totale aantal UVW-WZ en UVW-NWZ

	UVW-WZ	UVW-NWZ	Totaal		UVW-WZ	UVW-NWZ	Totaal
2007	448 982	241 680	690 662	2007	100	100	100
2008	423 358	235 232	658 590	2008	94	97	95
2009	454 964	230 161	685 125	2009	101	95	99
2010	460 709	225 483	686 192	2010	103	93	99
2011	445 412	215 812	661 223	2011	99	89	96
2012	441 406	204 384	645 790	2012	98	85	94
2013	457 785	193 275	651 059	2013	102	80	94
2014	458 642	174 719	633 361	2014	102	72	92
2015	417 432	153 470	570 902	2015	93	64	83
2016	395 213	137 168	532 381	2016	88	57	77

Grafiek 3.1.II
De variatie van de UVW-WZ en UVW-NWZ op jaarbasis

Waar het aantal UVW-NWZ de voorbije jaren een continue daling op jaarbasis laat noteren, is het aantal UVW-WZ gevoeliger aan de conjunctuur.

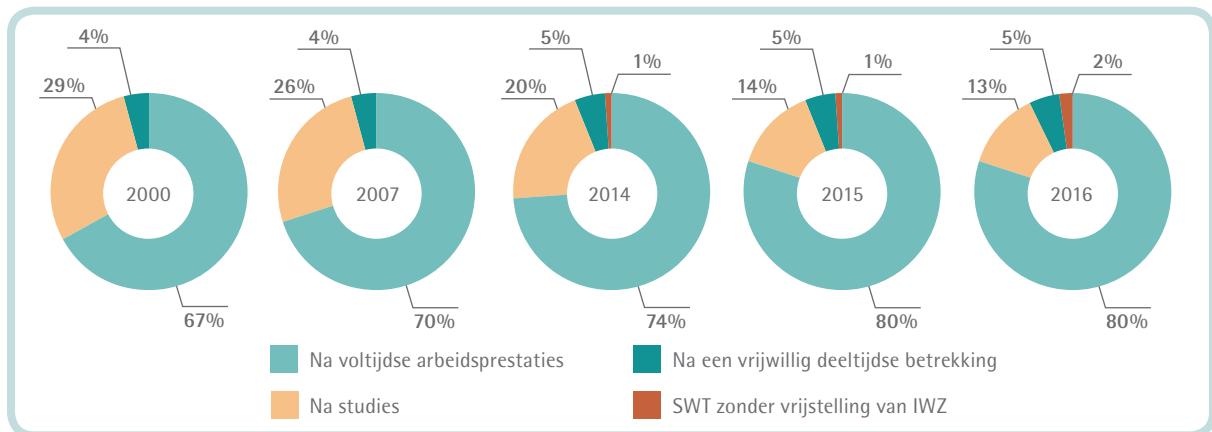
In 2016 is het totale aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen gedaald met 5,3% op jaarbasis. Hun aantal komt hiermee 12% onder het precrisisniveau van het jaar 2007 te liggen. De som van de UVW-WZ en de UVW-NWZ daalt op jaarbasis met 6,7% en komt op 23% onder het niveau van 2007. De algemene evolutie sinds 2013 wordt onder andere beïnvloed door de reglementaire wijziging waarmee de leeftijd vanaf welke de werklozen vrijstelling kunnen krijgen van inschrijving als werkzoekende werd opgetrokken (cf. deel 8.5). Bovendien wordt de daling in 2015 en 2016 beïnvloed door de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen (cf. deel 8.1). Door die maatregel verviel het recht op inschakelingsuitkeringen in 2015 voor 29 021 personen en in 2016 voor 7 986 personen¹.

¹ Voor het bepalen van de einde rechten in december 2016 kon nog geen rekening gehouden worden met achterstallige betalingen, zodat het aantal voor 2016 nog aan kleine wijzigingen onderhevig is.

3.2 Werkzoekenden

3.2.1 Volgens subgroep

Grafiek 3.2.1
De verhouding van de subgroepen van de UVW-WZ in de
voorbijge jaar

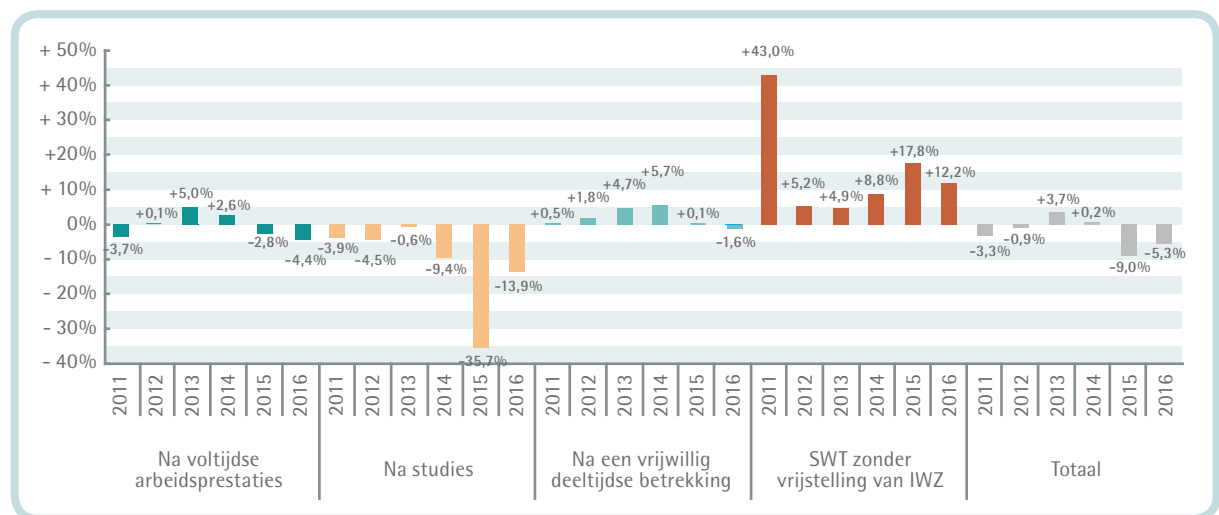

In 2016 is het aandeel werkzoekenden die toegelaten zijn tot de werkloosheidsuitkering o.b.v. studies verder gedaald met 1 procentpunt t.o.v. 2015, nadat tussen 2014 en 2015 al een daling met 6 procentpunten genoteerd werd. Die dalingen worden sterk beïnvloed door de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen (cf. deel 8.1), maar volgen deels ook de tendens die voordien reeds kon waargenomen worden. Hun aandeel binnen de UVW-WZ bedraagt nu nog 13%. Het merendeel van de UVW-WZ (80%) is nog steeds toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties. De aandelen van de UVW op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties en de werkzoekende SWT'ers bedragen ten slotte respectievelijk 5% en 2%.

Tabel 3.2.I
Evolutie van de UVW-WZ volgens subgroep

	Na voltijdse arbeids- prestaties	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Totaal		Na voltijdse arbeids- prestaties	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Totaal
2007	312 635	116 452	19 856	39	448 982	2007	100	100	100	-	100
2008	295 443	108 403	18 316	1 196	423 358	2008	95	93	92	100	94
2009	324 178	109 943	18 867	1 976	454 964	2009	104	94	95	165	101
2010	328 458	109 967	19 471	2 812	460 709	2010	105	94	98	235	103
2011	316 160	105 663	19 566	4 023	445 412	2011	101	91	99	336	99
2012	316 336	100 914	19 923	4 233	441 406	2012	101	87	100	354	98
2013	332 176	100 308	20 862	4 439	457 785	2013	106	86	105	371	102
2014	340 870	90 896	22 049	4 827	458 642	2014	109	78	111	403	102
2015	331 177	58 489	22 080	5 687	417 432	2015	106	50	111	475	93
2016	316 764	50 344	21 727	6 378	395 213	2016	101	43	109	533	88

Grafiek 3.2.II
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens subgroep

Voor het 6de jaar op rij noteren we in 2016 een daling van het aantal UVW-WZ na studies. Die tendens laat zich deels verklaren door het feit dat sinds 1 januari 2012 de beroepsinschakelingstijd (de vroegere wachtijd) werd verlengd met drie maanden (cf. deel 8.1) en door het in werking treden (sinds 1 augustus 2013) van de specifieke procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk voor jongeren die zich inschrijven als werkzoekende na afloop van hun studies, waarvoor de eerste gesprekken werden gevoerd vanaf februari 2014.

De sterkere dalingen in 2015 en 2016 (respectievelijk - 35,7% en - 13,9% op jaarbasis) laten zich zoals gezegd verklaren door:

- de beperkingen op het recht op inschakelingsuitkeringen, m.n. het einde van het recht op inschakelingsuitkeringen voor sommige uitkeringsgerechtigden sinds 1 januari 2015;
- het laten zakken van de uiterste leeftijd voor een eerste aanvraag tot een inschakelingsuitkering van 30 naar 25 jaar (ook sinds 1 januari 2015);
- de diplomavereiste voor jongeren onder de 21 jaar die een inschakelingsuitkering aanvragen (sinds 1 september 2015).

Ook het aantal UVW-WZ na voltijdse arbeidsprestaties daalt in 2016 met 4,4% op jaarbasis. Hun aantal daalt daarmee onder het niveau van het crisisjaar 2010 (- 4 basispunten), ondanks het feit dat in tussentijd de toelatingsvoorwaarden voor de vrijstelling o.b.v. leeftijd of beroepsverleden strenger zijn geworden. Daardoor blijven meer 50-plussers, vaak toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, werkzoekend (cf. deel 3.3). Het totale aantal UVW-WZ blijft ruim onder het niveau van 2010 en ligt zelfs 12% lager dan het precrisisniveau van 2007.

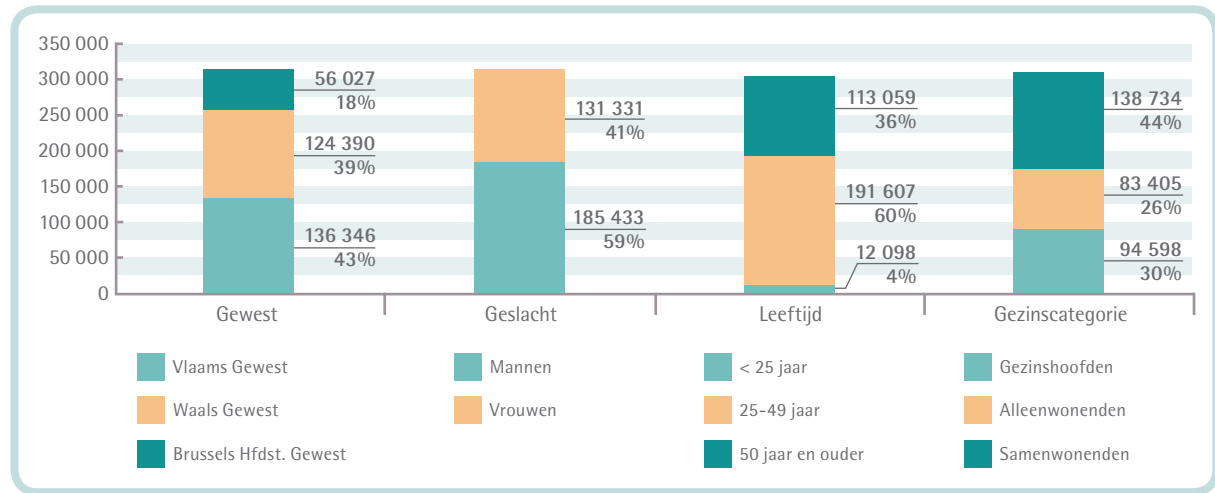
Voor de UVW-WZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking noteren we in 2016 voor het eerst sinds 2008 een daling op jaarbasis: - 1,6%. Het aantal werkzoekende SWT'ers daarentegen blijft toenemen: + 12,2% op jaarbasis in 2016. Die stijging is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat de vrijstellingsmogelijkheden in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag de afgelopen jaren stelselmatig werden ingeperkt. Daardoor groeit het aantal werkzoekende intreders in het stelsel, ondanks het feit dat de totale instroom afneemt (cf. deel 8.3). De stijging kadert ook in de algemene tendens binnen de UVW, die inhoudt dat het aandeel niet-werkzoekenden afneemt ten voordele van het aandeel werkzoekenden (cf. deel 3.1).

3.2.1.1

UVW-WZ op basis van voltijdse arbeid

Grafiek 3.2.III

Profiel van de UVW-WZ op basis van voltijdse arbeid in 2016

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

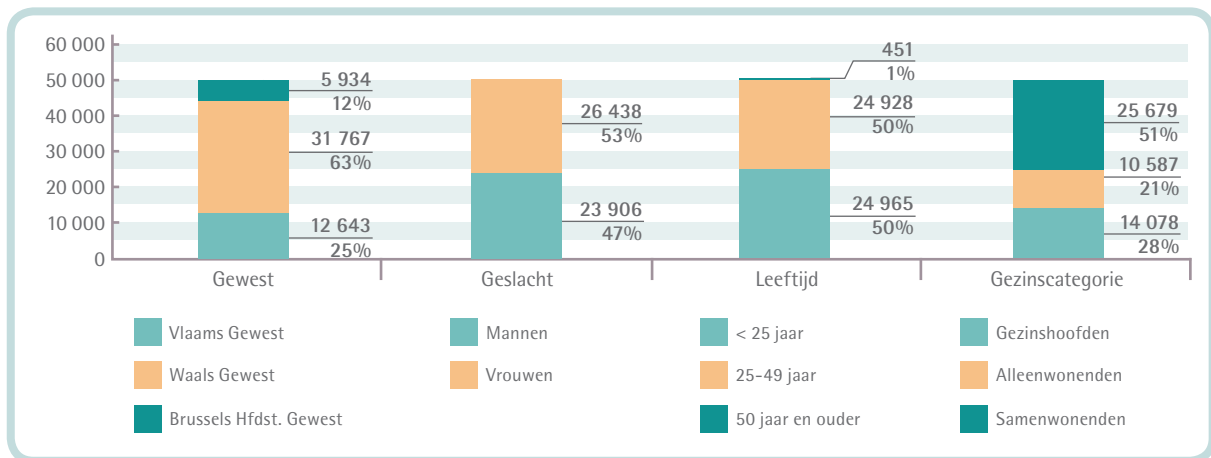
Grafiek 3.2.III schetst het profiel van de UVW-WZ die toegelaten zijn op basis van voltijdse arbeid in 2016. Het betreft grotendeels werklozen van de middelste leeftijdscategorie (191 607, d.i. 60%) en slechts voor een minderheid jongeren onder de 25 jaar (12 098, d.i. 4%). 43% is afkomstig uit het Vlaams Gewest, tegenover 39% uit het Waals Gewest en 18% uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gaat om meer mannen dan vrouwen. 44% van de UVW-WZ die toegelaten zijn op basis van voltijdse arbeid is samenwonend zonder gezinslast, terwijl 30% gezinshoofd is. Iets meer dan een kwart is alleenwonend.

3.2.1.2

UVW-WZ op basis van studies

Grafiek 3.2.IV

Profiel van de Uvw-WZ op basis van studies in 2016

NB: het totaal omvat ook een klein aantal Uvw-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Bij de Uvw-WZ die zijn toegelaten op basis van studies ligt het aandeel van de jongeren onder de 25 jaar logischerwijs hoger dan bij de Uvw-WZ na arbeid (50% tegenover 4%) en geldt het omgekeerde voor het aandeel 50-plussers (1% tegenover 36%).¹ Een meerderheid is afkomstig uit het Waals Gewest (31 767, d.i. 63%) en net iets meer vrouwen dan mannen. Qua gezinscategorie ligt het aandeel samenwonenden zonder gezinslast enigszins hoger dan bij de Uvw-WZ die toegelaten zijn op basis van voltijdse arbeid.

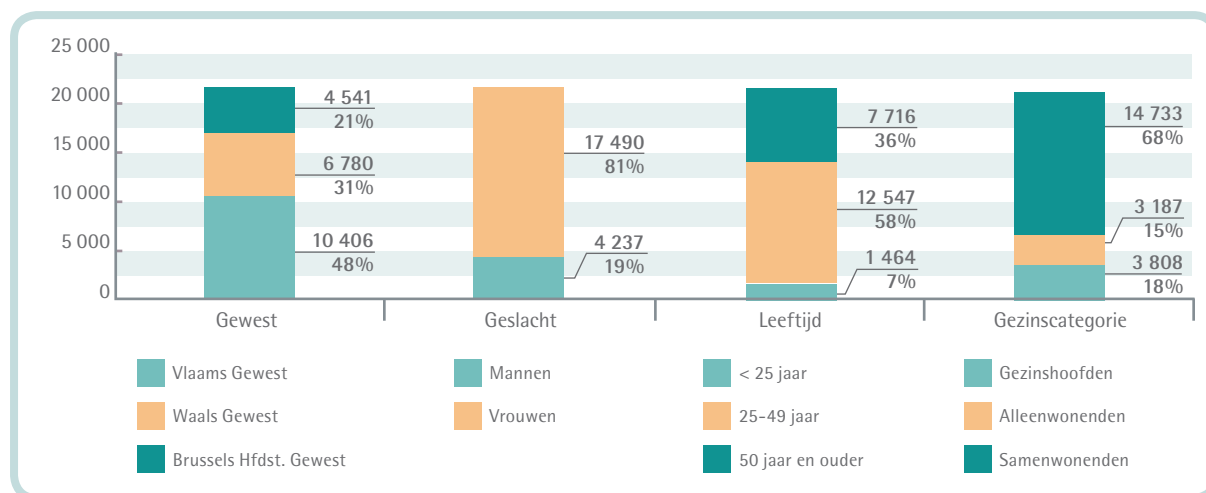
¹ Ondanks de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen bevat deze groep nog steeds een klein aantal 50-plussers, die hun recht konden verlengen bv. door het inbrengen van periodes van tewerkstelling.

3.2.1.3

UVW-WZ op basis van vrijwillig deeltijdse arbeid

Grafiek 3.2.V

Profiel van de UVW-WZ op basis van vrijwillig deeltijdse arbeid in 2016

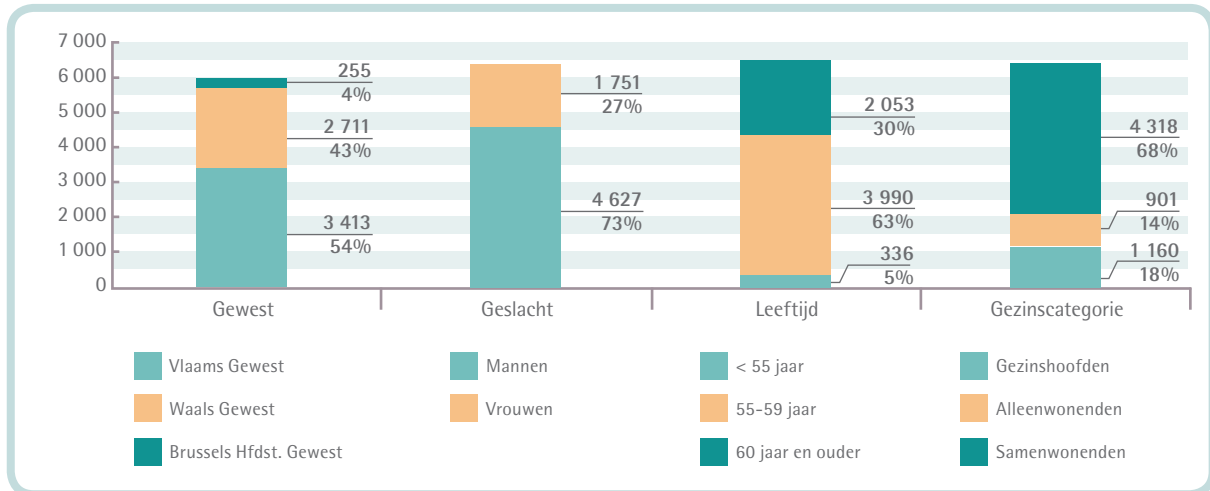
NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

De deeltijdse werknemers die hun job verliezen maar die niet aan de voorwaarden voldoen om te worden gelijkgesteld met een voltijds werknemer, kunnen worden vergoed in een specifiek stelsel voor vrijwillig deeltijdse werknemers, op voorwaarde dat ze een bepaald aantal halve dagen in loondienst kunnen bewijzen gedurende een bepaalde referteperiode voorafgaand aan de uitkeringsaanvraag en minstens 12 uur per week of minstens een derde van een voltijdse betrekking hebben gewerkt. Aan een deel van de werklozen binnen die groep werd een aantal reglementaire vrijstellingen van IWZ toegekend (onder meer als oudere werkloze, omwille van mantelzorg of sociale of familiale redenen of voor het volgen van opleidingen). Die groep vrijgestelde werklozen wordt behandeld in het deel 3.3.

Het profiel van de UVW-WZ op basis van vrijwillig deeltijdse arbeid is vergelijkbaar met dat van hun tegenhangers o.b.v. voltijdse arbeid. Enkel de grote meerderheid vrouwen (17 490, d.i. 81%) en samenwonenden zonder gezinslast (14 733, d.i. 68%) valt op.

3.2.1.4 UVW-WZ op basis van arbeid met een bedrijfs- toeslag

Grafiek 3.2.VI
Profiel van de UVW-WZ op basis van arbeid met een
bedrijfstoeslag in 2016

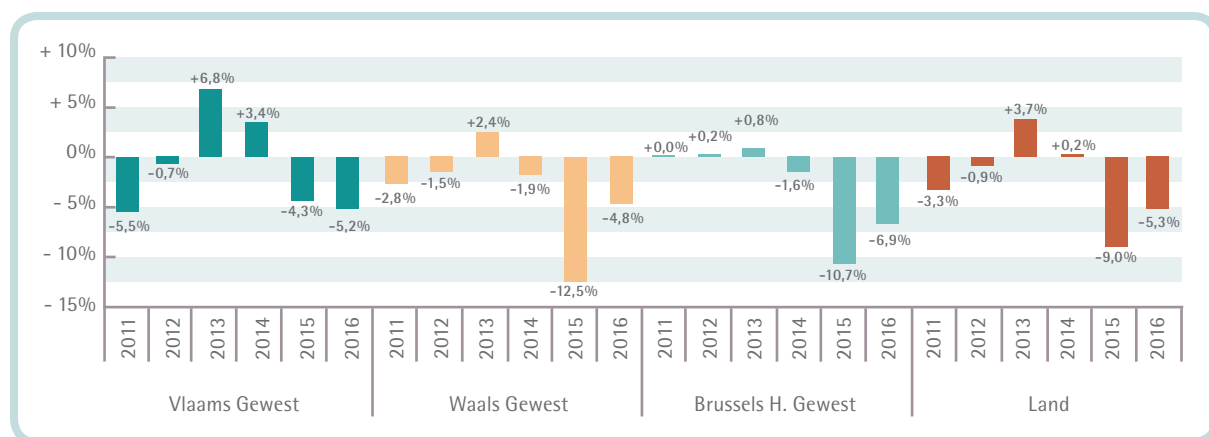
Sinds 2007 is een groot aantal nieuwe begunstigden van het stelsel van werkloosheid met een bedrijfs-
toeslag (SWT, toen nog het brugpensioen) verplicht om als werkzoekende ingeschreven te zijn en beschikbaar te blijven voor de arbeidsmarkt. Het gaat onder andere om het merendeel van de personen die hun statuut hebben verworven in het kader van een erkenning van hun onderneming als onderneming in moeilijkheden of in herstructurering. Het merendeel van de betalingen in 2016 betrof het Vlaams Gewest (3 413, d.i. 54%). Het gaat ook vooral om mannen (4 627, d.i. 73%). Het aantal betalingen voor begunstigden onder de 55 jaar ligt ten gevolge van de geleidelijke verhoging van de leeftijdsvoorwaarde voor werklozen uit een onderneming erkend als onderneming in herstructurering sinds 2013 (cf. deel 8.3) nog steeds vrij laag (slechts 336 betalingen, d.i. 5%).

3.2.2 Volgens gewest

Tabel 3.2.II
Evolutie van de UVW-WZ volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels H. Gewest	Land		Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels H. Gewest	Land
2007	160 439	213 324	75 220	448 982	2007	100	100	100	100
2008	147 512	202 918	72 928	423 357	2008	92	95	97	94
2009	169 855	208 258	76 850	454 964	2009	106	98	102	101
2010	173 042	206 917	80 751	460 709	2010	108	97	107	103
2011	163 597	201 041	80 774	445 412	2011	102	94	107	99
2012	162 495	197 989	80 922	441 406	2012	101	93	108	98
2013	173 586	202 648	81 551	457 785	2013	108	95	108	102
2014	179 491	198 874	80 277	458 642	2014	112	93	107	102
2015	171 700	174 059	71 672	417 432	2015	107	82	95	93
2016	162 808	165 648	66 757	395 213	2016	101	78	89	88

Grafiek 3.2.VII
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gewest

Het Vlaams Gewest is het meest conjunctuurgevoelig. De werkloosheid steeg er het sterkst gedurende de crisis (108 basispunten in 2010), om daarna met twee jaar interval eerst weer bijna tot het niveau van precrisisjaar 2007 te zakken (101 basispunten in 2012) en vervolgens weer het niveau van crisisjaar 2010 te overtreffen (112 basispunten in 2014). In 2016 daalt het aantal UVW-WZ er voor het tweede jaar op rij: - 5,2% op jaarbasis. Daarmee blijft het aantal UVW-WZ in 2016 maar net boven het precrisisniveau van 2007 (101 basispunten).

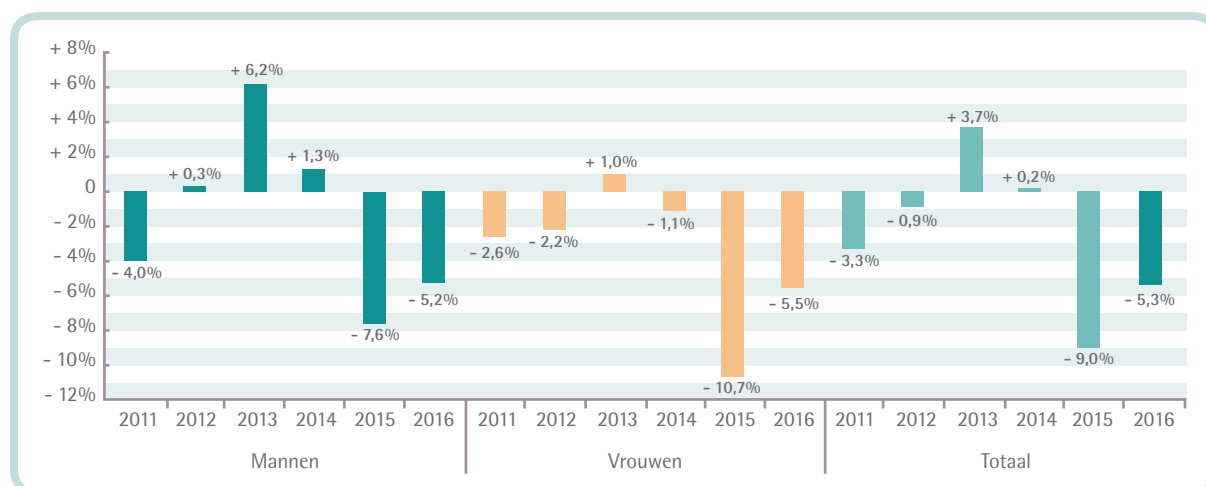
Terwijl in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de daling in 2015 aanzienlijk groter was dan in het Vlaams Gewest, is ze in 2016 vergelijkbaar (respectievelijk - 4,8% en - 6,9% op jaarbasis). Het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tellen verhoudingsgewijs meer gerechtigden op inschakelingsuitkeringen dan het Vlaams Gewest, in het bijzonder met een lange werkloosheidsduur, waardoor de impact van de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen er groter is. Door overgangsmaatregelen verloren in 2015 een groot aantal langdurig werklozen hun recht, terwijl in 2016 dat aantal veel beperkter was (cf. deel 8.1).

3.2.3 Volgens geslacht

Tabel 3.2.III
Evolutie van de UVW-WZ volgens geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal		Mannen	Vrouwen	Totaal
2007	216 386	232 596	448 982	2007	100	100	100
2008	207 239	216 119	423 358	2008	96	93	94
2009	235 156	219 808	454 964	2009	109	95	101
2010	240 332	220 377	460 709	2010	111	95	103
2011	230 796	214 616	445 411	2011	107	92	99
2012	231 569	209 836	441 406	2012	107	90	98
2013	245 882	211 903	457 785	2013	114	91	102
2014	248 984	209 658	458 642	2014	115	90	102
2015	230 113	187 319	417 432	2015	106	81	93
2016	218 202	177 010	395 213	2016	101	76	88

Grafiek 3.2.VIII
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens geslacht

De werkloosheid evolueert anders bij de mannen dan bij de vrouwen. Waar de werkloosheid bij de mannen sinds 2009 steeds hoger is geweest dan het niveau van 2007, laten de vrouwen gedurende die hele periode een lager niveau optekenen. Het succes van het dienstenchequestelsel, met een voornamelijk vrouwelijke tewerkstelling, is hiervoor een belangrijke verklarende factor (cf. de RVA-studie hierover gepubliceerd in juli 2014).

In 2015 noteerden we voor de beide geslachten een sterke daling op jaarbasis, m.n. - 7,6% voor de mannen en - 10,7% voor de vrouwen. In 2016 is de afname kleiner dan in 2015 en ongeveer even groot voor beide geslachten (respectievelijk - 5,2% en - 5,5%). De mannelijke werkloosheid blijft echter nog steeds hoger dan het precrisisniveau van het jaar 2007 (101 basispunten).

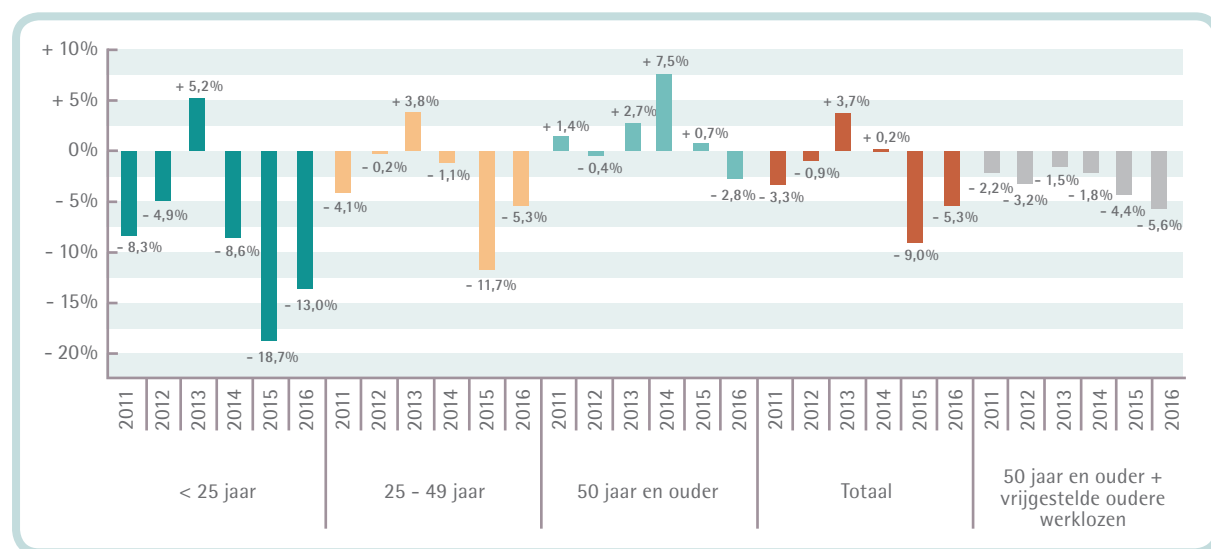
3.2.4 Volgens leeftijdsklasse

3.2.4.1 Algemeen overzicht van de evolutie van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

Tabel 3.2.IV
Evolutie van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

	< 25 jaar	25 - 49 jaar	50 jaar en ouder	Totaal	50 jaar en ouder + vrijgestelde oudere werklozen		< 25 jaar	25 - 49 jaar	50 jaar en ouder	Totaal	50 jaar en ouder + vrijgestelde oudere werklozen
2007	63 494	285 283	100 205	448 982	208 144	2007	100	100	100	100	100
2008	59 142	261 485	102 731	423 357	203 574	2008	93	92	103	94	98
2009	66 398	278 102	110 464	454 963	205 265	2009	105	97	110	101	99
2010	64 963	278 836	116 910	460 709	206 103	2010	102	98	117	103	99
2011	59 555	267 276	118 580	445 411	201 658	2011	94	94	118	99	97
2012	56 632	266 708	118 065	441 406	195 129	2012	89	93	118	98	94
2013	59 585	276 900	121 299	457 785	192 136	2013	94	97	121	102	92
2014	54 444	273 835	130 363	458 642	188 747	2014	86	96	130	102	91
2015	44 286	241 811	131 335	417 432	180 434	2015	70	85	131	93	87
2016	38 527	229 081	127 604	395 213	170 404	2016	61	80	127	88	82

Grafiek 3.2.IX
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

De recente evolutie van de volledige werkloosheid verschilt sterk naargelang de leeftijdsklasse. In de leeftijdsklassen jonger dan 50 jaar is de tendens dalende, uitgezonderd de toenames als gevolg van de minder goede economische conjunctuur in 2009, 2010 en 2013. Bij de 50-plussers valt gedurende vrijwel de gehele beschouwde periode echter een toename te noteren, zelfs in periodes van oplevende conjunctuur. In 2016 lijkt aan die trend echter een eind gekomen te zijn, met een daling op jaarbasis in deze leeftijdsklasse van 2,8%. In vergelijking met het precrisisniveau van 2007 ligt hun aantal wel nog steeds 27% hoger.

De afname in de leeftijdsklassen jonger dan 50 jaar is in eerste instantie het gevolg van gunstige conjuncturele ontwikkelingen, die (vooral in de jongste leeftijdsklasse) ondersteund werd door de invoering van het Activaplan voor laaggeschoolde jongeren onder de 30 jaar (cf. deel 4.1 en 8.6) en de versterkte opvolging van het zoekgedrag van personen met een inschakelingsuitkering en jongeren in de beroeps-inschakelingstijd. In tweede instantie heeft uiteraard ook de genoemde reglementaire wijziging inzake het recht op inschakelingsuitkeringen vooral een impact op het aantal volledig werklozen in de leeftijdsklassen jonger dan 50 jaar, die bovendien groter was in 2015 dan in 2016. Zo telden we in 2015 27 919 gevallen van einde recht op inschakelingsuitkeringen voor werkzoekenden jonger dan 50 jaar. In 2016 tellen we er 7 893 (zie ook deel 8.1).¹

In 2016 is de daling op jaarbasis in de leeftijdscategorieën jonger dan 50 jaar dan ook kleiner dan in 2015: - 13,0% voor de UVW-WZ jonger dan 25 jaar en - 5,3% voor de UVW-WZ van 25 tot 49 jaar.

De stijging in de leeftijdsklasse van 50 jaar en ouder tot vorig jaar laat zich onder meer verklaren door het geleidelijk optrekken van de leeftijd vanaf welke de werklozen vrijstelling kunnen krijgen van inschrijving als werkzoekende. Die bedroeg sinds 2004 58 jaar, maar werd vanaf 1 januari 2013 verhoogd naar 60 jaar. Vanaf 1 januari 2016 wordt de leeftijd voor een vrijstelling bovendien ieder jaar met 1 jaar verhoogd, tot ze in 2020 65 jaar zal bedragen. Ook het beroepsverleden op basis waarvan men een vrijstelling kan bekomen wordt overigens opgetrokken vanaf 1 januari 2015. Voor meer details verwijzen we naar deel 8.5.

Die reglementaire wijzigingen zorgen ervoor dat minder werkloze 50-plussers in aanmerking komen voor een vrijstelling, waardoor ze vaak werkzoekend blijven. Dat effect wordt geïllustreerd door de gezamenlijke evolutie van de UVW-WZ van 50 jaar en ouder en de vrijgestelde oudere werklozen (cf. deel 3.3). Gedurende vrijwel de gehele beschouwde periode laat deze een daling noteren, in tegenstelling tot de stijging bij de UVW-WZ van 50 jaar en ouder. In 2016 tellen we voor beide groepen samen 170 404 werklozen, of 18% minder dan in 2007. De stijging van het aantal UVW-WZ van 50 jaar en ouder is dus eerder een gevolg van een verschuiving van niet-werkzoekende naar werkzoekende werkloosheid, dan van een reële stijging van het aantal werkloze 50-plussers.

Een laatste belangrijk gegeven bij het interpreteren van de werkloosheid volgens leeftijdsklasse is het feit dat ook de demografische evoluties volgens leeftijdsklasse divergeren. In de voorbije tien jaar bedraagt de totale bevolkingstoename onder de 50 jaar (15-49 jaar) slechts 0,5%, terwijl die voor de 50-plussers (50-64 jaar) 16,4% bedraagt.²

¹ Voor de maanden van januari tot en met november (7 301 gevallen onder de 50 jaar) gaat het om herberekende cijfers. Immers, voor het verleden kunnen we rekening houden met achterstallige betalingen, waardoor de uitstroom nauwkeuriger kan bepaald worden. Voor de maand december gaat het nog om voorlopige cijfers (592 gevallen onder de 50 jaar)

² Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_pganws). Op het moment van publicatie zijn de cijfers voor het jaar 2016 nog niet beschikbaar. Het gaat i.c. dan ook om de periode 2006-2015.

3.2.4.2

Focus op de jongere UVW-WZ (< 25 jaar)

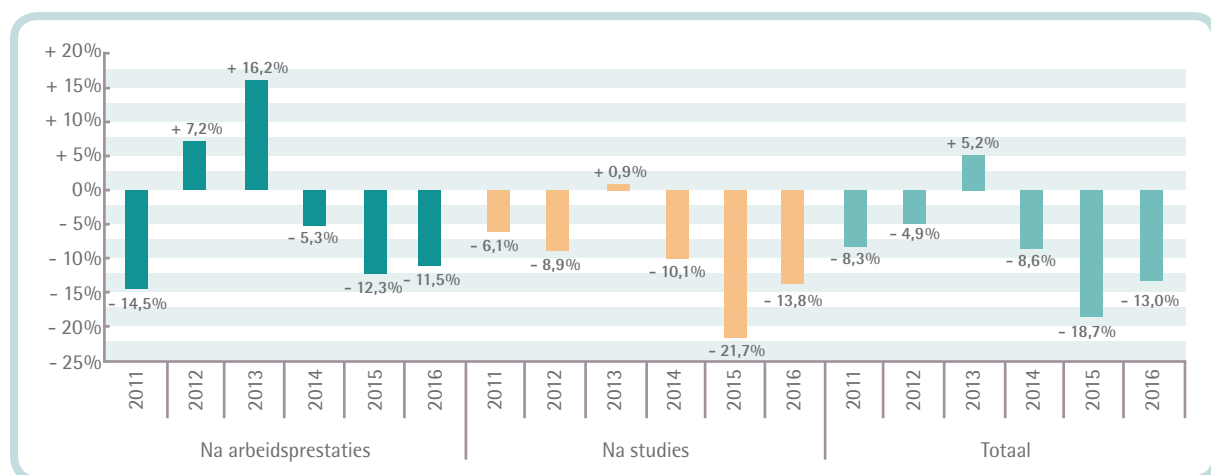
Tabel 3.2.V

UVW-WZ < 25 jaar volgens toelaatbaarheidsbasis

	Na arbeidsprestaties	Na studies	Totaal		Na arbeidsprestaties	Na studies	Totaal
2007	14 437	49 058	63 494	2007	100	100	100
2008	14 078	45 065	59 142	2008	98	92	93
2009	18 750	47 648	66 398	2009	130	97	105
2010	17 320	47 643	64 963	2010	120	97	102
2011	14 817	44 738	59 555	2011	103	91	94
2012	15 878	40 754	56 632	2012	110	83	89
2013	18 458	41 127	59 585	2013	128	84	94
2014	17 477	36 967	54 444	2014	121	75	86
2015	15 330	28 956	44 286	2015	106	59	70
2016	13 562	24 965	38 527	2016	94	51	61

Grafiek 3.2.X

Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ < 25 jaar volgens toelaatbaarheidsbasis

NB: de UVW-WZ < 25 jaar na arbeidsprestaties omvatten zowel de UVW-WZ toegelaten op basis van voltijdse arbeid als die toegelaten op basis van vrijwillig deeltijdse arbeid.

Het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten tot uitkeringen op basis van studies, is gedurende de gehele beschouwde periode steeds onder het pre-crisisniveau van 2007 gebleven, terwijl het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van arbeidsprestaties in de periode 2009-2015 steeds boven dit niveau gebleven is. Die verschillende evolutie wordt in de hand gewerkt door aan een aantal reglementaire wijzigingen die zich (al dan niet exclusief) toespitsen op jongeren met inschakelingsuitkeringen, namelijk:

- de verlenging van de beroepsinschakelingstijd (de vroegere wachttijd) met drie maanden sinds 1 januari 2012 (cf. deel 8.1);
- de invoering van de specifieke procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk voor rechthebbenden op inschakelingsuitkeringen sinds 9 augustus 2012 (die sinds 1 november 2012 is uitgebreid naar gerechtigden die definitief of tijdelijk voor een duur van minstens 2 jaar voor minstens 33% arbeidsongeschikt zijn);
- de invoering van het Activaplan voor laaggeschoolde jongeren onder de 27 jaar sinds 1 juli 2013 (onder de 30 jaar sinds 1 januari 2014; cf. deel 4.1 & 8.6);
- de invoering sinds 1 augustus 2013 van de specifieke procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk voor jongeren die zich inschrijven als werkzoekende na afloop van hun studies, waarvoor de eerste gesprekken werden gevoerd vanaf februari 2014.

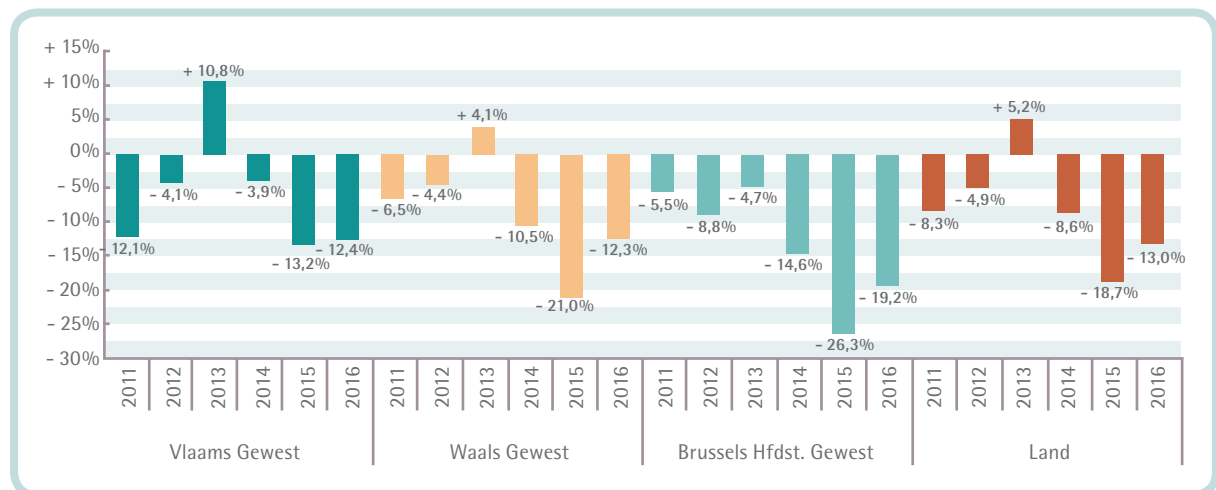
De dalende trend bij de < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van studies werd in 2015 nog versterkt door de beperkingen van het recht op inschakelingsuitkeringen (sinds 1 januari 2012, maar met de eerste effecten vanaf 1 januari 2015) en twee wijzigingen aan de toelaatbaarheidsvoorwaarden voor het recht op inschakelingsuitkeringen (verlaging van de maximale leeftijd voor een eerste uitkeringsaanvraag en invoering van een diploma-vereiste voor wie inschakelingsuitkeringen vraagt vóór de leeftijd van 21 jaar, cf. deel 8.1). In 2015 daalde het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van studies dan ook met 21,7% op jaarbasis.

Ook het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van arbeidsprestaties gaat sinds 2014 in dalende lijn. In 2014 en 2015 waren de dalingen om voornoemde redenen nog beperkter dan bij de < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van studies, maar in 2016 is ze bij beide groepen ongeveer even groot (respectievelijk - 11,5% en - 13,8% in vergelijking met 2015).

Tabel 3.2.VI
UVW-WZ < 25 jaar volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels H. Gewest	Land		Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels H. Gewest	Land
2007	20 019	34 951	8 524	63 494	2007	100	100	100	100
2008	17 925	33 296	7 921	59 142	2008	90	95	93	93
2009	23 150	34 960	8 287	66 398	2009	116	100	97	105
2010	22 670	33 892	8 401	64 963	2010	113	97	99	102
2011	19 928	31 688	7 939	59 555	2011	100	91	93	94
2012	19 115	30 279	7 239	56 632	2012	95	87	85	89
2013	21 171	31 512	6 902	59 585	2013	106	90	81	94
2014	20 350	28 198	5 896	54 444	2014	102	81	69	86
2015	17 666	22 274	4 345	44 286	2015	88	64	51	70
2016	15 470	19 544	3 513	38 527	2016	77	56	41	61

Grafiek 3.2.XI
Variatie van de UVW-WZ < 25 jaar volgens gewest

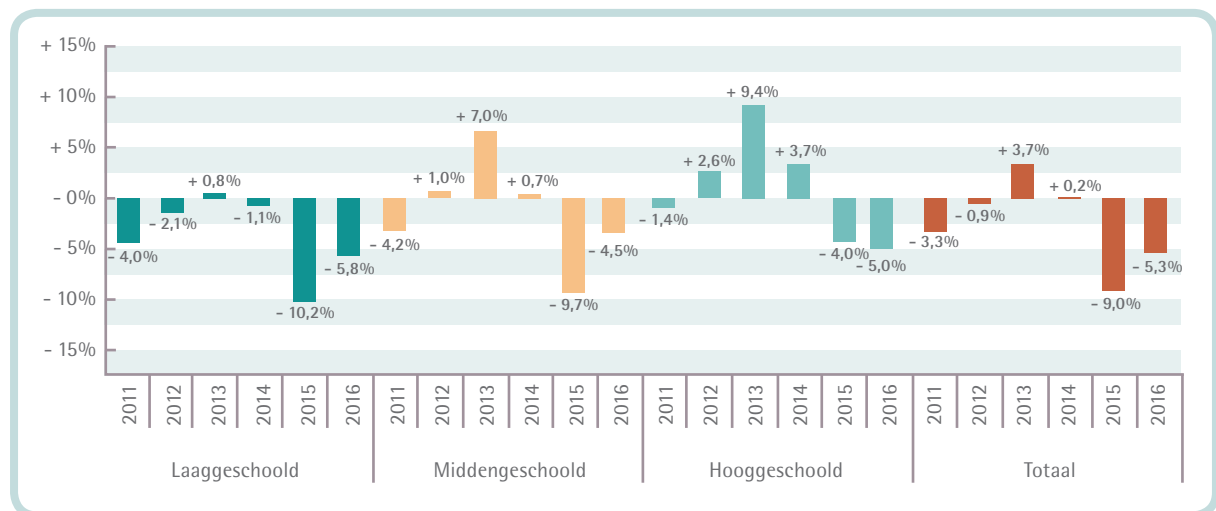
De daling op jaarbasis van het aantal < 25-jarige UVW-WZ was in 2014 en 2015 meer uitgesproken in het Waals en in het Brussels Hoofdstedelijk dan in het Vlaams Gewest. Dit laat zich grotendeels verklaren door het feit dat die gewesten zoals gezegd in verhouding meer gerechtigden op inschakelingsuitkeringen tellen dan het Vlaams Gewest, in het bijzonder met een lange werkloosheidsduur. In 2016 is het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van arbeidsprestaties ongeveer even sterk gedaald als het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van studies, wat deels ook weerspiegeld wordt in de evolutie volgens gewest. In het Vlaams en het Waals Gewest is de afname op jaarbasis ongeveer even groot (respectievelijk - 12,4% en - 12,3%).

3.2.5 Volgens studieniveau¹

Tabel 3.2.VII
Evolutie van de UVW-WZ volgens studieniveau

	Laag- geschoold	Midden- geschoold	Hoog- geschoold	Totaal		Laag- geschoold	Midden- geschoold	Hoog- geschoold	Totaal
2007	253 821	143 187	48 473	448 982	2007	100	100	100	100
2008	236 288	134 215	44 501	423 358	2008	93	94	92	94
2009	240 736	148 134	48 310	454 963	2009	95	103	100	101
2010	254 437	142 531	60 081	460 709	2010	100	100	124	103
2011	244 314	136 481	59 219	445 412	2011	96	95	122	99
2012	239 235	137 797	60 775	441 406	2012	94	96	125	98
2013	241 038	147 473	66 496	457 785	2013	95	103	137	102
2014	238 335	148 571	68 941	458 642	2014	94	104	142	102
2015	214 033	134 126	66 181	417 432	2015	84	94	137	93
2016	201 529	128 130	62 893	395 213	2016	79	89	130	88

Grafiek 3.2.XIII
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens studieniveau

De daling op jaarbasis van het aantal UVW-WZ in 2016 is relatief gezien ongeveer even groot voor alle scholingsniveaus. In vergelijking met het precrisisniveau van 2007 ligt wel enkel het aantal laaggeschoolde en middengespoolden UVW-WZ lager (respectievelijk 21% en 11%). Het aantal hooggeschoolde UVW-WZ daarentegen ligt 30% hoger dan in 2007.

¹ De studieniveaus zijn als volgt gedefinieerd:

- Laaggeschoold: ten hoogste 2e graad van het secundair onderwijs;
- Middengespoold: 3e graad secundair onderwijs, 4e graad secundair onderwijs, 7e specialisatiejaar, middenstandsopleiding of leercontract;
- Hooggeschoold: diploma hoger onderwijs.

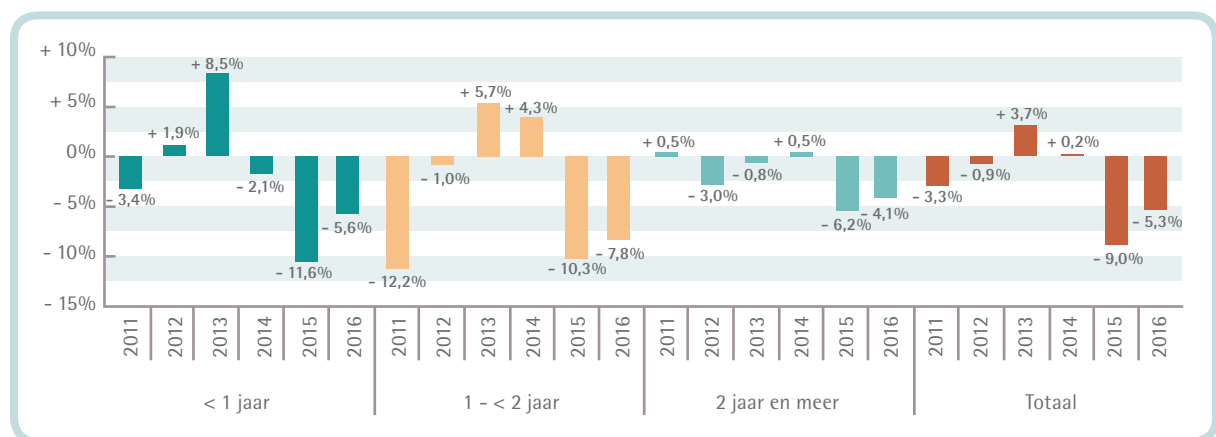
Het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholingsniveau onbekend is.

3.2.6 Volgens werkloosheidsduur

Tabel 3.2.VIII
Evolutie van de UVW-WZ volgens werkloosheidsduur

	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal		< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal
2007	140 440	71 549	236 992	448 982	2007	100	100	100	100
2008	142 147	66 330	214 880	423 357	2008	101	93	91	94
2009	172 415	75 886	206 662	454 964	2009	123	106	87	101
2010	162 278	89 265	209 166	460 709	2010	116	125	88	103
2011	156 702	78 418	210 292	445 411	2011	112	110	89	99
2012	159 678	77 644	204 083	441 406	2012	114	109	86	98
2013	173 302	82 080	202 402	457 785	2013	123	115	85	102
2014	169 609	85 598	203 435	458 642	2014	121	120	86	102
2015	149 884	76 748	190 799	417 432	2015	107	107	81	93
2016	141 455	70 734	183 024	395 213	2016	101	99	77	88

Grafiek 3.2.XIV
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens werkloosheidsduur

De werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar vormen per definitie de meest conjunctuurgevoelige groep van de drie beschouwde categorieën volgens werkloosheidsduur. Zo toont hun evolutie duidelijk de momenten aan waarop een negatieve conjunctuur (bv. de crisis) de arbeidsmarkt treft (123 basispunten in 2009 en in 2013). In 2016 noteren we voor het derde jaar op rij een daling van het aantal werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar (- 5,6%). Die daling wordt zowel beïnvloed door een verbeterende economische conjunctuur als door de invoering van een aantal maatregelen die een beperkende invloed hebben op de instroom in het stelsel van inschakelingsuitkeringen (activering van het zoek-

gedrag van jongeren in de beroepsinschakelingstijd, verlaging van de maximale leeftijd voor een eerste uitkeringsaanvraag in het stelsel van inschakelingsuitkeringen en invoering van een diplomavereiste voor wie inschakelingsuitkeringen vraagt vóór de leeftijd van 21 jaar). Voor meer details over de invloed van deze reglementaire wijzigingen op het aantal uitkeringsgerechtigden verwijzen we naar deel 8.1.

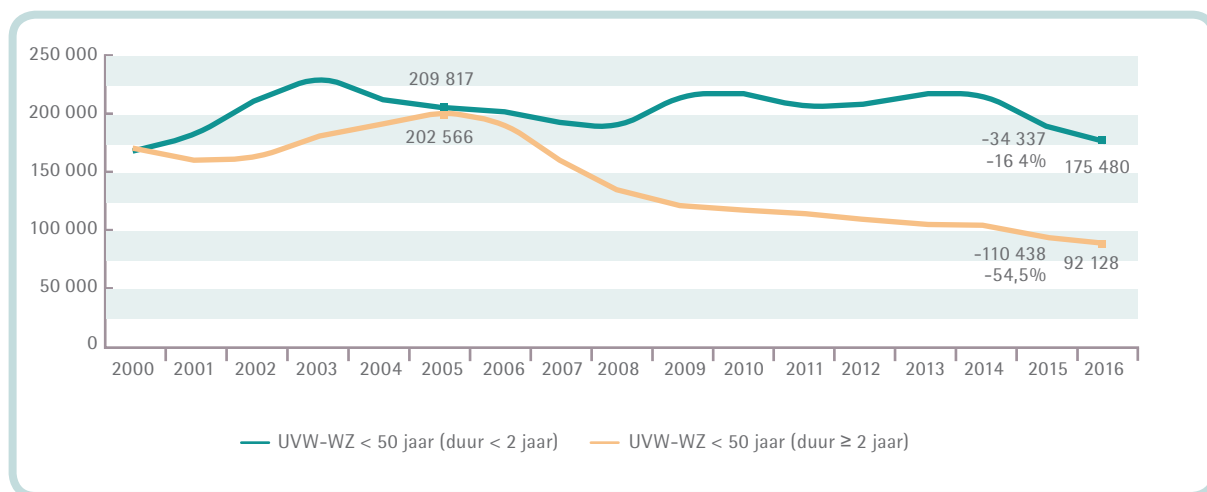
De afname in de groep met een duur van 1 tot < 2 jaar werkloosheid vanaf 2011 stemt overeen met de overgang van een bepaald aantal werklozen naar de klasse met een langere werkloosheidsduur, maar ook met het invoeren van een aantal versterkte

activeringsmaatregelen. Na opnieuw te zijn gestegen in 2013 en 2014, noteren we voor de UVW-WZ met een duur van 1 tot < 2 jaar in 2016 voor het tweede jaar op rij een daling op jaarbasis: - 7,8%.

De werkloosheid van 2 jaar of langer kent een relatief stabielere evolutie, wat zich laat verklaren door het meer structurele karakter van de langdurige werkloosheid. De invloed van de conjunctuur kent er per definitie een vertraging van minstens 2 jaar. Ondanks de minder goede economische conjunctuur in 2012 en 2013 vertoont de langdurige werkloosheid al sinds 2011 een dalende trend. Die wordt mede veroorzaakt door de gezamenlijke impact van het begeleidings- en opvolgingsplan, van activeringsmaatregelen en van de dienstencheques. Onder invloed van die maatregelen is het aantal langdurig werkloze UVW-WZ van jonger dan 50 jaar sinds 2005 met meer dan de helft gedaald (zie grafiek 3.2.XV).

In 2015 heeft de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen de dalende trend nog versterkt, waardoor het totaal aantal UVW-WZ met een duur van 2 jaar en meer gedaald is met 6,2% op jaarbasis. Ook in 2016 noteren we voor deze groep een afname: - 4,1%. Hun aantal komt in 2016 daarmee 23% lager uit dan het precrisisniveau van 2007.

Grafiek 3.2.XV
Evolutie van de UVW-WZ jonger dan 50 jaar volgens
werkloosheidsduur

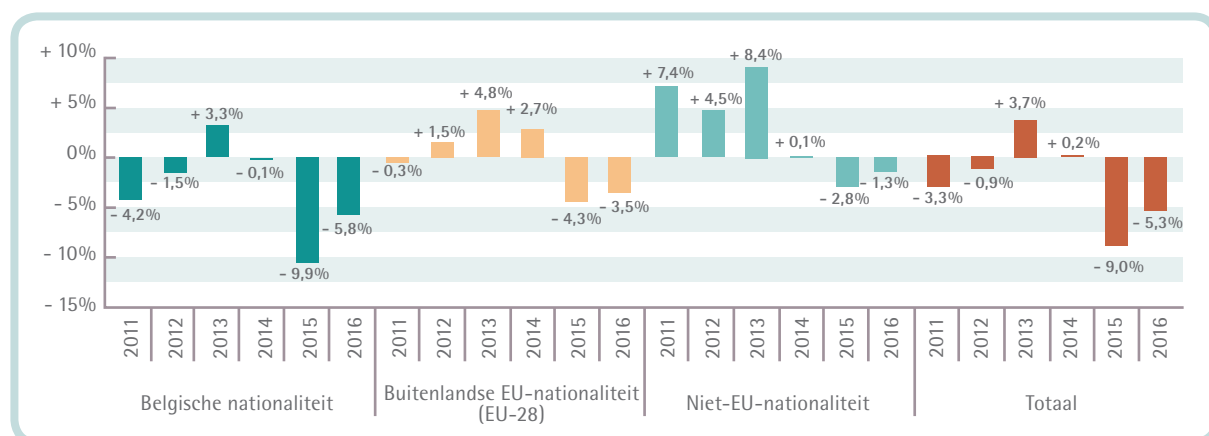

3.2.7 Volgens nationaliteit

Tabel 3.2.IX
Evolutie van de UVW-WZ volgens nationaliteit

	Belgische nationaliteit	Buitenlandse EU- nationaliteit (EU-28)	Niet-EU- nationaliteit	Totaal		Belgische nationaliteit	Buitenlandse EU- nationaliteit (EU-28)	Niet-EU- nationaliteit	Totaal
2007	393 249	35 121	20 612	448 982	2007	100	100	100	100
2008	369 830	32 966	20 561	423 357	2008	94	94	100	94
2009	396 673	35 154	23 136	454 964	2009	101	100	112	101
2010	401 605	36 847	22 257	460 709	2010	102	105	108	103
2011	384 779	36 725	23 908	445 411	2011	98	105	116	99
2012	379 146	37 279	24 981	441 406	2012	96	106	121	98
2013	391 630	39 082	27 072	457 785	2013	100	111	131	102
2014	391 425	40 123	27 093	458 642	2014	100	114	131	102
2015	352 713	38 387	26 332	417 432	2015	90	109	128	93
2016	332 183	37 030	26 000	395 213	2016	84	105	126	88

Grafiek 3.2.XVI
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens nationaliteit

Na steeds te zijn gestegen in de periode 2010-2014, daalt het aantal werklozen met een buitenlandse nationaliteit in 2016 op jaarbasis voor het tweede jaar op rij: - 3,5% bij de groep werklozen met een niet-Belgische EU-nationaliteit en - 1,3% bij de groep werklozen met een niet-EU-nationaliteit. Hun aantal blijft echter nog steeds hoger dan het precrisisniveau van 2007.

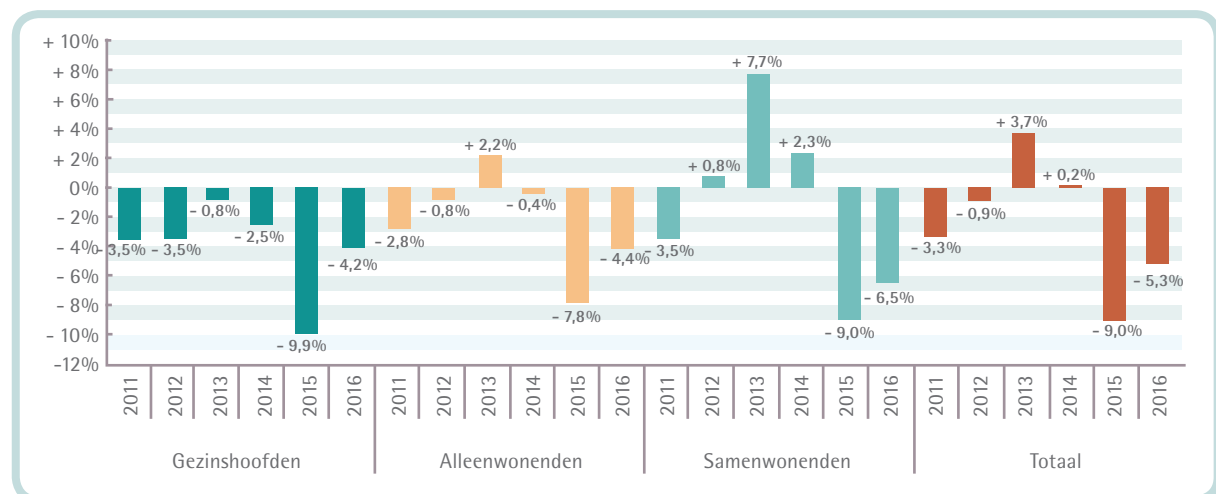
De afname van het aantal werklozen met een Belgische nationaliteit is nog groter: - 5,8% op jaarbasis in 2016.

3.2.8 Volgens gezinscategorie

Tabel 3.2.X
Evolutie van de UVW-WZ volgens gezinscategorie

	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal		Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal
2007	156 304	106 309	186 233	448 982	2007	100	100	100	100
2008	144 884	101 618	176 713	423 357	2008	93	96	95	94
2009	147 418	109 710	197 690	454 964	2009	94	103	106	101
2010	146 286	113 272	201 065	460 709	2010	94	107	108	103
2011	141 167	110 113	194 127	445 411	2011	90	104	104	99
2012	136 238	109 267	195 724	441 406	2012	87	103	105	98
2013	135 141	111 709	210 720	457 785	2013	86	105	113	102
2014	131 696	111 286	215 657	458 642	2014	84	105	116	102
2015	118 658	102 553	196 212	417 432	2015	76	96	105	93
2016	113 643	98 079	183 464	395 213	2016	73	92	99	88

Grafiek 3.2.XVII
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens
gezinscategorie

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

De daling van het aantal UVW-WZ op jaarbasis in 2016 doet zich in elke gezinscategorie ongeveer in gelijke mate voor: we noteren een daling met 4,2% voor de gezinshoofden, met 4,4% voor de alleenwonenden en met 6,5% voor de samenwonenden. Het aantal samenwonende UVW-WZ komt met die daling voor het eerst sinds 2008 weer uit onder het precisisniveau van 2007, nadat het aantal alleenwonenden hier vorig jaar al was onder gezakt.

Over de gehele beschouwde periode bekeken is het aantal gezinshoofden sterk afgenomen. Als gevolg daarvan is hun belang in de totale populatie aanzienlijk afgenomen, vooral ten voordele van de samenwonenden, maar in mindere mate ook van de alleenwonenden. In 2013 en 2014 was die verschuiving nog meer uitgesproken, in het bijzonder als gevolg van efficiëntere controles op de gezinstoestand en de convergentie van de vergoedingsregelingen binnen de verschillende gezinscategorieën. Hierover verscheen in juli 2015 een uitgebreide RVA-studie die raadpleegbaar is via de website. Aan die verschuiving is sinds vorig jaar een eind gekomen, aangezien het aantal UVW-WZ in de drie gezinscategorieën ongeveer gelijk evolueert.

3.2.9

Volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

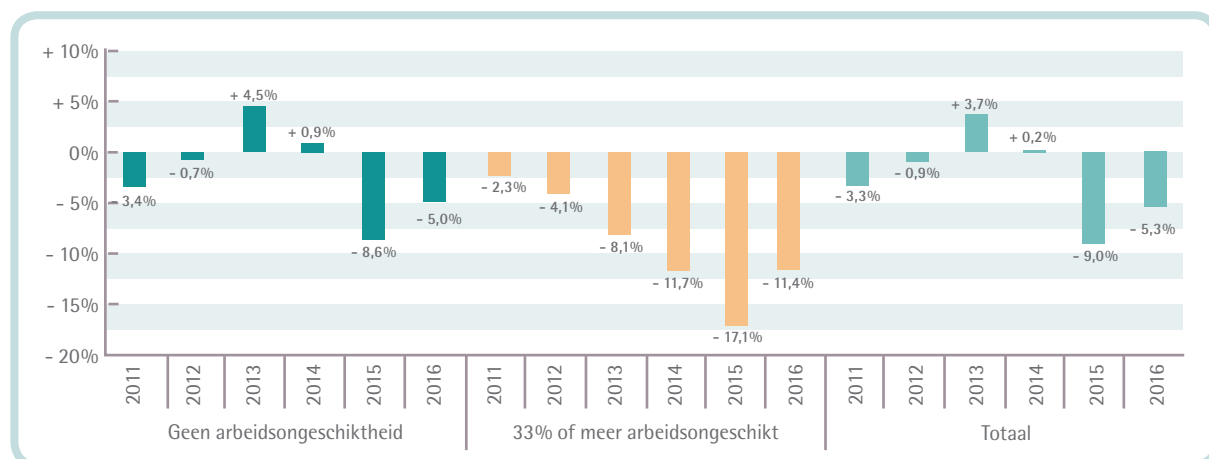
Tabel 3.2.XI

Evolutie van de UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

	Geen arbeidsongeschiktheid	33% of meer arbeidsongeschikt	Totaal		Geen arbeidsongeschiktheid	33% of meer arbeidsongeschikt	Totaal
2007	426 240	22 742	448 982	2007	100	100	100
2008	395 712	27 645	423 357	2008	93	122	94
2009	425 366	29 597	454 964	2009	100	130	101
2010	430 567	30 142	460 709	2010	101	133	103
2011	415 961	29 450	445 411	2011	98	129	99
2012	413 168	28 237	441 406	2012	97	124	98
2013	431 836	25 948	457 785	2013	101	114	102
2014	435 719	22 924	458 642	2014	102	101	102
2015	398 429	19 003	417 432	2015	93	84	93
2016	378 368	16 845	395 213	2016	89	74	88

Grafiek 3.2.XVIII

Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

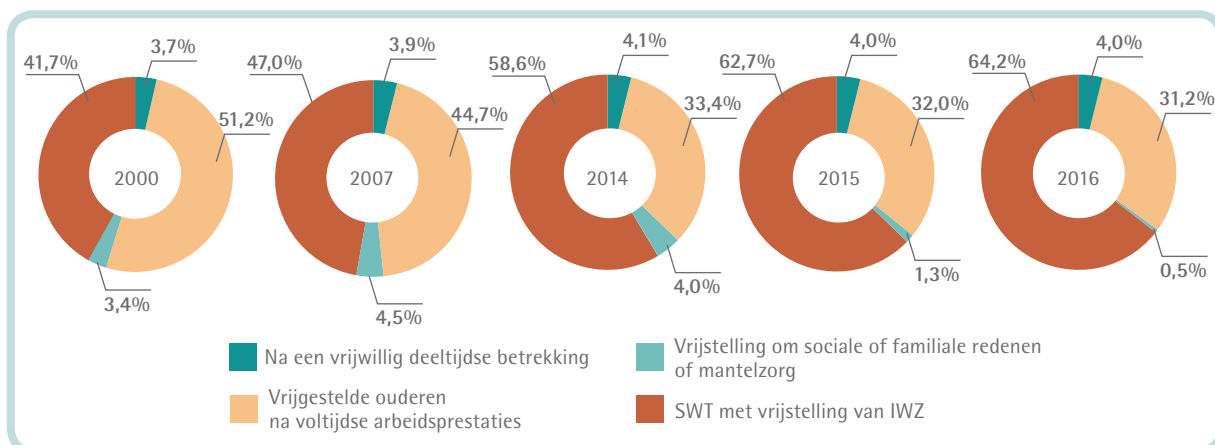
Sinds het jaar 2011 zien we een steeds groter wordende daling van het aantal UVW-WZ met minstens 33% arbeidsongeschiktheid. Die evolutie wordt voor een groot deel beïnvloed door het feit dat sinds 1 november 2012 de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk is uitgebreid tot de rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen die voor minstens 33% arbeidsongeschiktheid zijn. Die reglementaire wijziging bracht een daling met zich mee van het aantal aanvragen tot erkenning van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, die het vroeger mogelijk maakte te worden vrijgesteld van die procedure. In 2016 neemt deze groep nog steeds af,

maar met - 11,4% op jaarbasis is de daling minder groot dan vorig jaar. De daling is wel nog steeds groter dan bij de UVW-WZ zonder arbeidsongeschiktheid, waar ze - 5,0% bedraagt.

3.3 Niet-werkzoekenden

3.3.1 Volgens subgroep

Grafiek 3.3.I
Evolutie van de onderlinge verhouding van de subgroepen van de UVW-NWZ

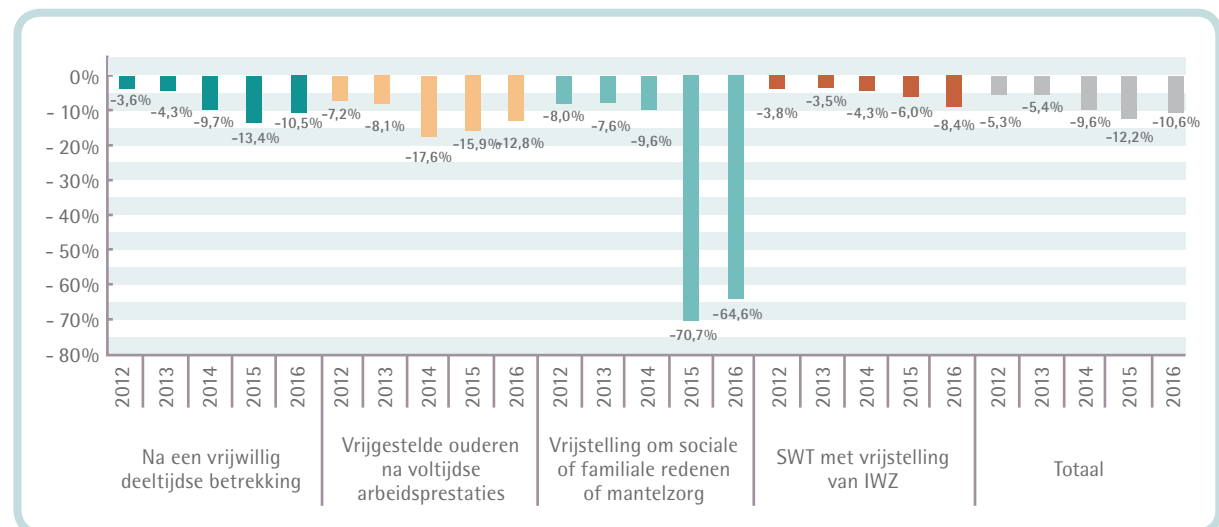

De niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen bestaan grotendeels uit vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties en SWT'ers met vrijstelling van de inschrijving als werkzoekende. De overige twee groepen (niet-werkzoekende UVW na een vrijwillig deeltijdse betrekking en UVW vrijgesteld om sociale of familiale redenen of mantelzorg) vormen samen nog minder dan 5% van het totale aantal UVW-NWZ. Het aandeel van SWT met vrijstelling van IWZ neemt sinds jaren toe en vertegenwoordigt in 2016 bijna 2/3 van de UVW-NWZ (64,2%).

Tabel 3.3.I
Evolutie van de UVW-NWZ volgens subgroep

	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijgestelde ouderen na voltijdse arbeidsprestaties	Vrijstelling om sociale of familiale redenen of mantelzorg	SWT met vrijstelling van IWZ	Totaal		Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijgestelde ouderen na voltijdse arbeidsprestaties	Vrijstelling om sociale of familiale redenen of mantelzorg	SWT met vrijstelling van IWZ	Totaal
2007	9 396	107 939	10 767	113 579	241 680	2007	100	100	100	100	100
2008	9 141	100 844	11 097	114 151	235 232	2008	97	93	103	101	97
2009	9 068	94 801	10 740	115 552	230 161	2009	97	88	100	102	95
2010	8 920	89 193	9 861	117 509	225 483	2010	95	83	92	103	93
2011	8 549	83 077	8 990	115 196	215 812	2011	91	77	84	101	89
2012	8 241	77 064	8 270	110 809	204 384	2012	88	71	77	98	85
2013	7 889	70 837	7 641	106 908	193 275	2013	84	66	71	94	80
2014	7 122	58 385	6 908	102 305	174 719	2014	76	54	64	90	72
2015	6 170	49 099	2 026	96 176	153 470	2015	66	45	19	85	64
2016	5 524	42 800	716	88 127	137 168	2016	59	40	7	78	5
Evol. 2007-2016	- 41,2%	- 60,3%	- 93,3%	- 22,4%	- 43,2%						

Grafiek 3.3.II
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens subgroep

Voor alle subgroepen van de UVW-NWZ noteren we in 2016 voor minstens het 6de jaar op rij dalingen op jaarbasis. In 2016 bedraagt de daling van hun totale aantal op jaarbasis 10,6%, wat hen brengt op een niveau dat 43,2% lager ligt dan in 2007. De grootste daling situeert zich net als in 2015 voor bij de groep vrijgestelden om sociale of familiale redenen of mantelzorg (- 64,6%) wat te wijten is aan het feit dat sinds 1 januari 2015 de vrijstelling om sociale en familiale redenen niet meer kan worden toegekend. De vrijstellingen die vóór die datum al werden toegekend, konden nog slechts gedurende maximum

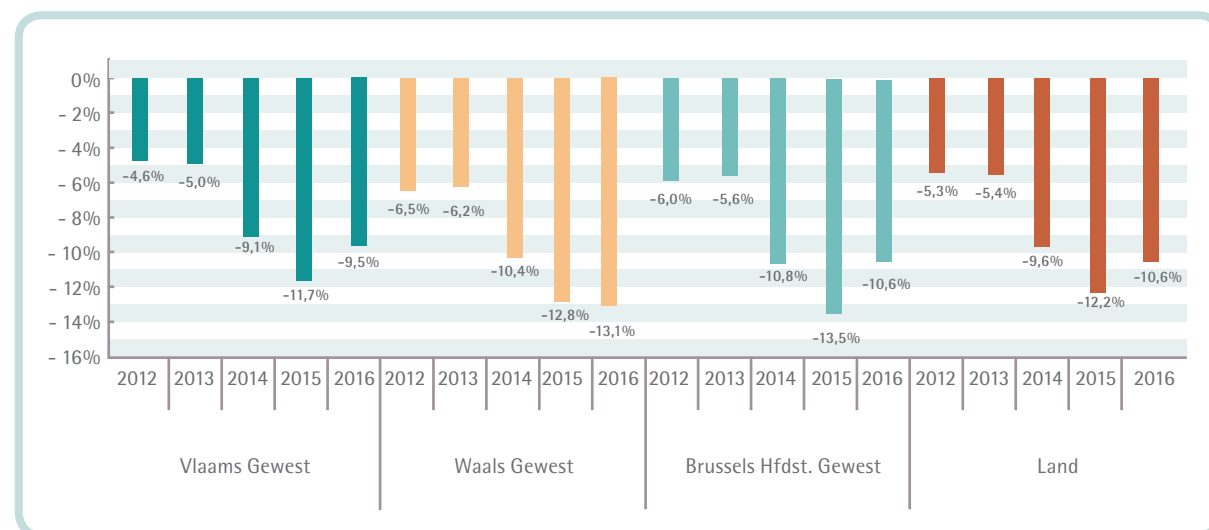
12 maanden behouden blijven. Vanaf april 2015 werd hierop evenwel een uitzondering toegestaan voor mantelzorg (palliatieve zorg of de zorg voor een zwaar ziek gezinslid of een zwaar zieke bloed- of aanverwant tot en met de 2de graad of de zorg voor een gehandicapt kind dat jonger is dan 21 jaar).

3.3.2 Volgens gewest

Tabel 3.3.II
Evolutie van de UVW-NWZ volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	150 572	74 077	17 031	241 680	100	100	100	100
2008	145 729	72 796	16 707	235 232	97	98	98	97
2009	142 452	71 673	16 037	230 161	95	97	94	95
2010	139 900	70 200	15 383	225 483	93	95	90	93
2011	134 605	66 809	14 398	215 812	89	90	85	89
2012	128 415	62 434	13 535	204 384	85	84	79	85
2013	121 960	58 543	12 773	193 275	81	79	75	80
2014	110 872	52 460	11 387	174 719	74	71	67	72
2015	97 858	45 758	9 853	153 470	65	62	58	64
2016	88 577	39 786	8 806	137 168	59	54	52	57
Evol. 2007-2016	- 41,2%	- 46,3%	- 48,3%	- 43,2%				

Grafiek 3.3.III
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens gewest

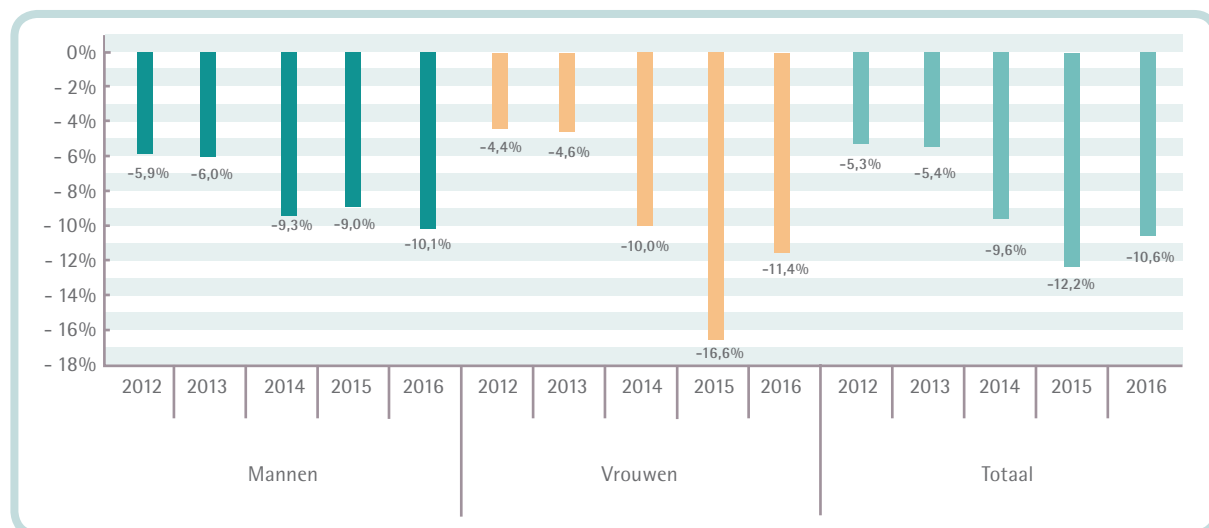
De afnames van het aantal UVW-NWZ doen zich voor in elk van de drie gewesten: op jaarbasis - 9,5% in het Vlaams, - 13,1% in het Waals en - 10,6% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De meerderheid van de UVW-NWZ heeft zijn woonplaats in het Vlaams Gewest (88 577 fysieke eenheden, d.i. 64,6%).

3.3.3 Volgens geslacht

Tabel 3.3.III
Evolutie van de UVW-NWZ volgens geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2007	147 492	94 189	241 680	100	100	100
2008	143 921	91 312	235 232	98	97	97
2009	139 166	90 995	230 161	94	97	95
2010	134 896	90 587	225 483	91	96	93
2011	128 410	87 401	215 812	87	93	89
2012	120 806	83 578	204 384	82	89	85
2013	113 554	79 721	193 275	77	85	80
2014	102 996	71 723	174 719	70	76	72
2015	93 678	59 792	153 470	64	63	64
2016	84 170	52 998	137 168	57	56	57
Evol. 2007- 2016	- 42,9%	- 43,7%	- 43,2%			

Grafiek 3.3.IV
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens geslacht

De relatief scherpe daling op jaarbasis van het aantal vrouwelijke UVW-NWZ in 2015 (- 16,6%), die beïnvloed werd door de afschaffing van de vrijstelling om sociale en familiale redenen, zet zich niet in die mate verder in 2016. Dit jaar zijn de relatieve dalingen voor beide geslachten meer gelijklopend (- 10,1% bij de mannen en - 11,4% bij de vrouwen).

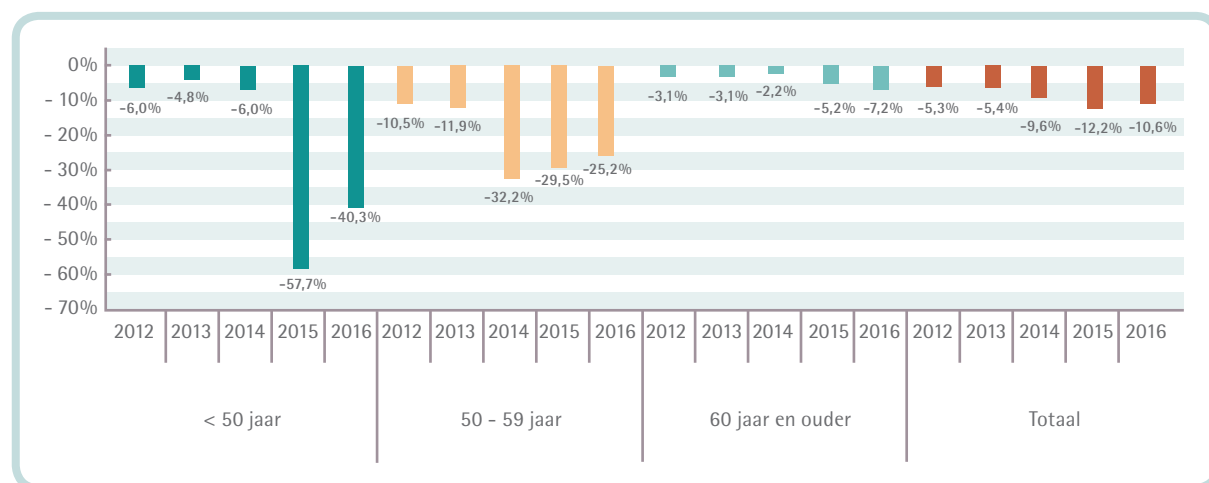
Het aandeel van de mannen binnen de UVW-NWZ blijft consequent hoger dan dat van de vrouwen. Hun aantal bedraagt in 2016 84 170 fysieke eenheden t.o.v. 52 998 bij de vrouwen, d.i. 61,4%.

3.3.4 Volgens leeftijdsklasse

Tabel 3.3.IV
Evolutie van de UVW-NWZ volgens leeftijdsklasse

	< 50 jaar	50 - 59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal	< 50 jaar	50 - 59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2007	12 285	106 435	122 961	241 680	100	100	100	100
2008	12 504	92 819	129 910	235 232	102	87	106	97
2009	12 046	78 960	139 156	230 161	98	74	113	95
2010	11 187	67 513	146 783	225 483	91	63	119	93
2011	10 365	58 864	146 583	215 812	84	55	119	89
2012	9 746	52 659	141 979	204 384	79	49	115	85
2013	9 275	46 369	137 630	193 275	76	44	112	80
2014	8 716	31 415	134 588	174 719	71	30	109	72
2015	3 689	22 160	127 622	153 470	30	21	104	64
2016	2 201	16 574	118 393	137 168	18	16	96	57
Evol. 2007-2016	- 82,1%	- 84,4%	- 3,7%	- 43,2%				

Grafiek 3.3.V
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens leeftijdsklasse

De dalingen van het aantal UVW-NWZ zijn ook in elk van de leeftijdsklassen zichtbaar. Ze zijn echter opmerkelijk groter bij de leeftijdsklassen van onder de 50 jaar (- 40,3%) en van 50-59 jaar (- 25,2%) dan bij die van de 60-plussers (- 7,2%). Dit laat zich verklaren door een aantal reglementaire wijzigingen - zowel binnen het stelsel van de oudere werklozen als binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfs- toeslag - die geleidelijk voorzien in strengere voor- waarden voor (het bekomen van) de vrijstelling van IWZ op basis van leeftijd of beroepsverleden of binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (zie ook delen 8.3 en 8.5).

Zo werd voor de oudere werklozen de leeftijdsgrens om toegang te krijgen tot de vrijstelling op basis van leeftijd in juli 2002 opgetrokken tot 58 jaar. In januari 2013 werd die grens opnieuw opgetrokken tot 60 jaar, tenzij in geval van een beroepsverleden van 38 jaar en voldoende werkloosheidsdagen. Vanaf januari 2015 kon die vrijstelling echter alleen nog worden aangevraagd door wie op 31 december 2014 reeds aan die voorwaarden voldeed. Onder bepaalde voorwaarden kon een vrijstelling worden bekomen voor wie minstens 60 jaar is of minstens 40 jaar beroepsverleden kon voorleggen, maar beide criteria worden tot en met 2020 elk jaar met één jaar verhoogd. Voor 2016 gaat het m.a.w. om de leeftijd van 61 jaar of 41 jaar beroepsverleden.

Het SWT, dat in januari 2012 ontstond ter vervanging van het brugpensioen, voorzag reeds in geleidelijk strengere toegangsvoorwaarden, die in januari 2015 verder werden aangescherpt o.a. op het vlak van leeftijds- en loopbaanvoorwaarden afhankelijk van het stelsel en de CAO.

Ondanks die hervormingen is een klein deel van de UVW-NWZ toch nog jonger dan 50 jaar. Het gaat hier uitsluitend om werkloze mantelzorgers en vrijgestelde werklozen na een vrijwillig deeltijdse betrekking¹.

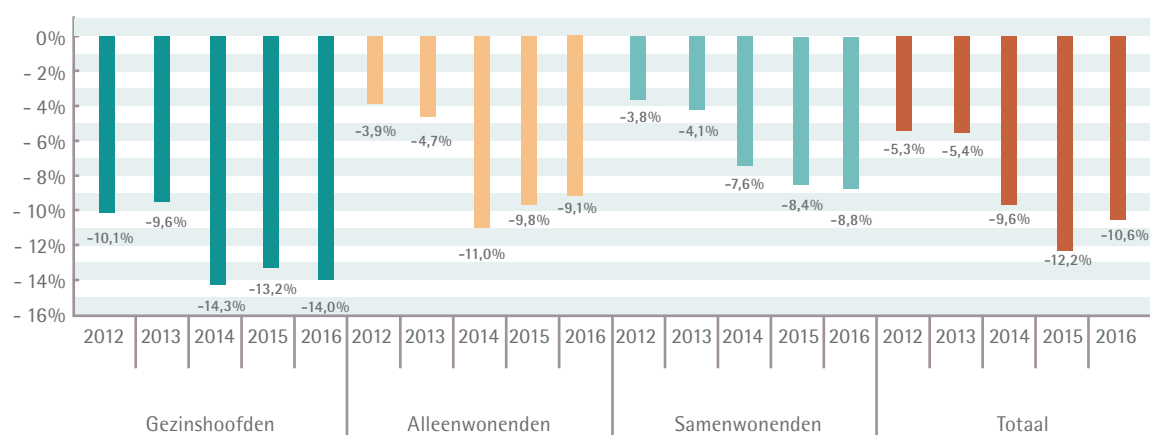
¹ De groep vrijgestelde werklozen na een vrijwillig deeltijdse betrekking bevat immers naast de vrijstelling omwille van leeftijd of beroepsverleden ook vrijstellingen voor opleidingen, niet-bezoldigde periodes in het onderwijs en dergelijke.

3.3.5 Volgens gezinscategorie

Tabel 3.3.V
Evolutie van de UVW-NWZ volgens gezinscategorie

	Gezinshoofden	Alleen-wonenden	Samen-wonenden	Totaal	Gezinshoofden	Alleen-wonenden	Samen-wonenden	Totaal
2007	62 152	44 707	123 348	241 680	100	100	100	100
2008	57 992	44 082	121 301	235 232	93	99	98	97
2009	53 771	43 982	120 913	230 161	87	98	98	95
2010	49 829	43 868	121 193	225 483	80	98	98	93
2011	45 485	42 772	117 866	215 812	73	96	96	89
2012	40 914	41 124	113 390	204 384	66	92	92	85
2013	37 004	39 186	108 767	193 275	60	88	88	80
2014	31 721	34 882	100 516	174 719	51	78	81	72
2015	27 531	31 470	92 117	153 470	44	70	75	64
2016	23 669	28 599	84 033	137 168	38	64	68	57
Evol. 2007-2016	- 61,9%	- 36,0%	- 31,9%	- 43,2%				

Grafiek 3.3.VI
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens gezinscategorie

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Net als in 2007 vertegenwoordigen anno 2016 de samenwonenden bij de UVW-NWZ de grootste groep (respectievelijk 123 348 fysieke eenheden of 52,9% en 84 033 fysieke eenheden, d.i. 61,3%). Het aandeel van de alleenwonenden is ten opzichte van 2007 licht gestegen (19,2% in 2007 t.o.v. 20,8% in 2016), terwijl het relatief belang van de gezinshoofden met meer dan 10 procentpunt afgenomen is (27,9% in 2007 t.o.v. 17,3% in 2016).

3.4 Specifieke thema's m.b.t. de werkloosheid

3.4.1 Evolutie van de gemiddelde uitkering

Tabel 3.4.1

Evolutie van de gemiddelde maandelijkse uitkering van
UVW volgens subgroep (in lopende prijzen)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2007 - 2016	Evol. 2015 - 2016
UVW-WZ	773,33	824,48	866,79	876,91	903,54	937,90	968,35	968,44	981,99	1 008,00	+ 30,3%	+ 2,6%
Na een voltijdse betrekking	837,32	892,87	942,98	951,92	979,96	1 015,03	1 049,10	1 040,56	1 029,39	1 047,35	+ 25,1%	+ 1,7%
waarvan gezinshoofden	984,06	1 035,82	1 073,02	1 088,11	1 121,92	1 160,66	1 195,50	1 194,28	1 195,58	1 222,75	+ 24,3%	+ 2,3%
waarvan samenwonenden	681,84	735,95	815,61	816,37	831,75	869,36	915,76	909,98	889,16	897,46	+ 31,6%	+ 0,9%
waarvan alleenwonenden	860,37	926,74	969,67	984,27	1 019,39	1 055,30	1 085,10	1 071,93	1 066,84	1 088,06	+ 26,5%	+ 2,0%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	727,96	778,09	817,90	836,18	864,75	901,99	931,51	928,51	918,00	938,03	+ 28,9%	+ 2,2%
Na studies	606,13	640,98	643,96	649,69	668,13	690,24	694,61	688,09	693,60	739,46	+ 22,0%	+ 6,6%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	1 036,99	1 066,52	1 088,50	1 145,62	1 182,68	1 210,76	1 240,68	1 237,82	1 247,45	1 274,53	+ 22,9%	+ 2,2%
UVW-NWZ	909,54	958,05	982,93	1 013,53	1 054,39	1 089,41	1 120,72	1 127,20	1 162,55	1 196,65	+ 31,6%	+ 2,9%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	669,50	714,34	739,07	755,64	786,94	819,58	844,96	848,25	875,72	914,65	+ 36,6%	+ 4,4%
Vrijgestelde ouderen na voltijdse arbeidsprestaties	876,15	928,35	951,50	963,97	996,29	1 029,40	1 056,06	1 059,97	1 061,17	1 079,54	+ 23,2%	+ 1,7%
Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	249,29	250,91	246,63	245,03	245,87	247,58	247,50	246,55	250,24	280,09	+ 12,4%	+ 11,9%
SWT met vrijstelling van IWZ	1 015,79	1 064,74	1 088,86	1 127,95	1 171,83	1 206,60	1 239,16	1 237,67	1 245,75	1 272,62	+ 25,3%	+ 2,2%

NB: de gemiddelde uitkering wordt berekend als de som van de
bedragen gedeeld door het aantal budgettaire eenheden.

De gemiddelde maandelijkse uitkering in 2016 bedroeg 1 008,00 EUR bij de werkzoekenden en 1 196,65 EUR bij de niet-werkzoekenden. Er zijn echter grote verschillen naargelang het stelsel en naargelang de gezinscategorie. Zo bedroeg de gemiddelde uitkering voor werkzoekende volledig werkloze gezinshoofden na en voltijdse betrekking 1 222,75 EUR, terwijl die van hun samenwonende tegenhangers slecht 897,46 EUR bedroeg. De laagste gemiddelde uitkering situeert zich bij de mantelzorgers (280,09 EUR), de hoogste bij het SWT (respectievelijk 1 274,53 EUR bij de werkzoekenden, 1 272,62 EUR bij de niet-werkzoekenden).

Tijdens de periode 2007-2016 steeg de gemiddelde maandelijkse uitkering met 30,3% bij de werkzoekenden en met 31,6% bij de niet-werkzoekenden. Daarbij hoort men ermee rekening te houden dat de indexering over diezelfde periode een theoretische stijging van de uitkeringen van 16,2% heeft veroorzaakt. Op jaarbasis bedraagt de theoretische stijging door indexering in 2016 1,2%. Verder beïnvloedden ook de welvaartsaanpassingen de evolutie van de gemiddelde maanduitkering, evenals bepaalde reglementaire ontwikkelingen (zoals bv. die van de versterkte degressiviteit, cf. deel 8.2).

Ten slotte is ook het gemiddelde profiel van de uitkeringsgroepen een belangrijke factor bij het berekenen van een gemiddelde uitkering. Zo betekent de daling van het aantal gerechtigden op een inschakelingsuitkering de voorbije jaren dat die groep met een relatief lagere uitkering (gemiddeld maandelijks 739,46 EUR in 2016) minder sterk doorweegt in de berekening van het algemene gemiddelde voor de UVW-WZ. Hetzelfde geldt bv. binnen de UVW-NWZ voor de vrijstellingen wegens sociale of familiale redenen of mantelzorg.

3.4.2 Werkloosheidsgraad per entiteit

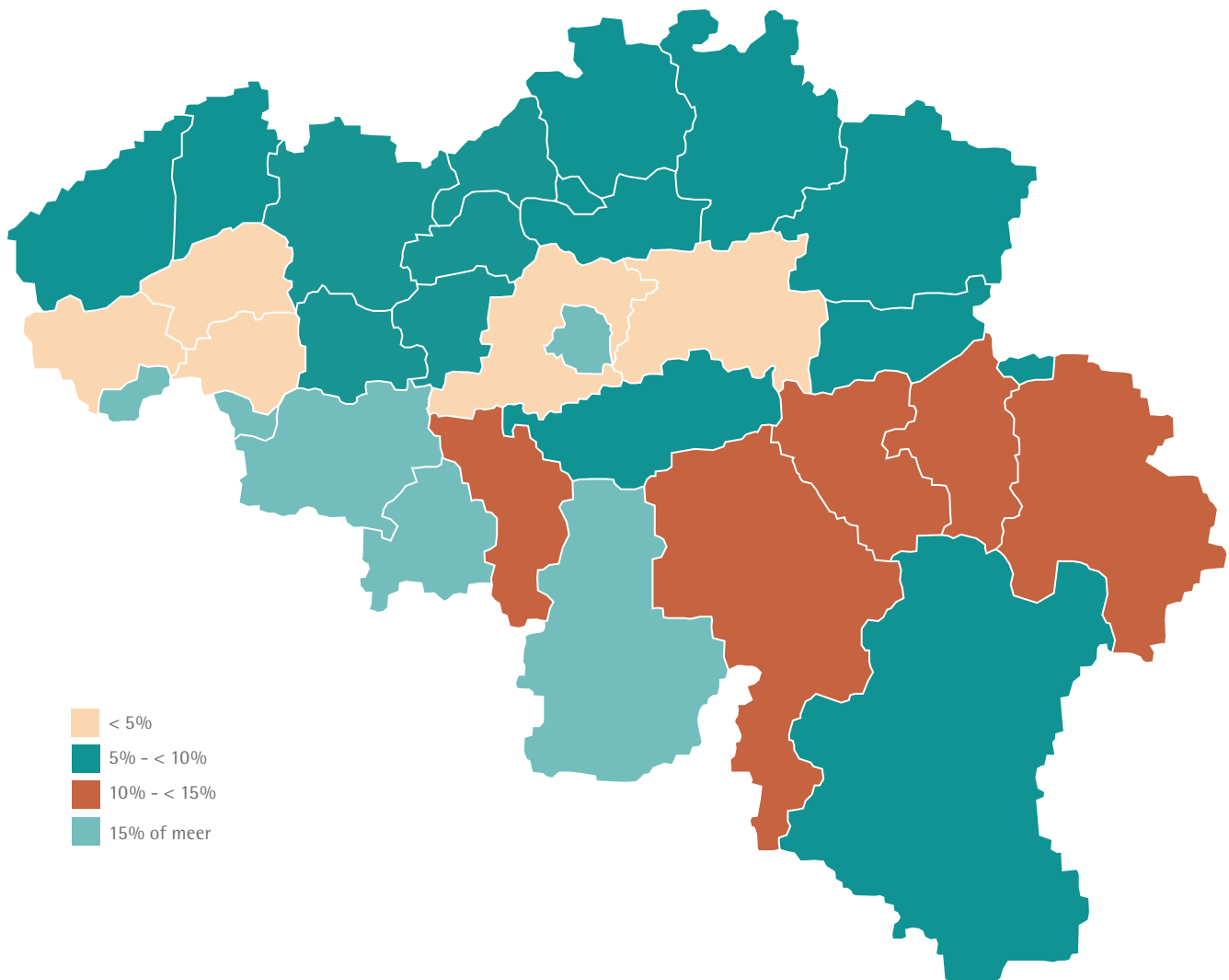
Tabel 3.4.II
Werkloosheidsgraad per entiteit in 2007 en 2016

	2007	2016	Evol. 2007 - 2016
Kortrijk	5,1	4,3	- 0,8
Leuven	5,2	4,7	- 0,5
Turnhout	6,4	5,7	- 0,7
Gent	6,8	5,8	- 1,0
Brugge	7,1	6,3	- 0,8
Hasselt	7,5	6,7	- 0,8
Antwerpen	8,0	7,9	- 0,1
Aarlen	11,7	8,7	- 3,0
Nijvel	11,6	9,7	- 1,9
Verviers	13,9	11,2	- 2,7
Namen	16,2	11,5	- 4,7
Luik	19,6	14,5	- 5,1
La Louvière	19,7	14,7	- 5,0
Bergen	21,5	15,0	- 6,5
Charleroi	24,3	16,5	- 7,8
Brussel	20,5	16,5	- 4,0
Land	11,4	9,0	- 2,4

Tabel 3.4.II geeft de werkloosheidsgraad per entiteit weer, berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni van 2007 en 2016 te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van respectievelijk de jaren 2007 en 2015. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ, RSZ- en DIBISS-gegevens¹ over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders. Grafiek 3.4.I biedt een geografische weergave van die werkloosheidsgraden.

¹ Rekening houdende met het feit dat de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS) pas sinds 1 januari 2015 is ontstaan uit de fusie van RSZPPO en DOSZ.

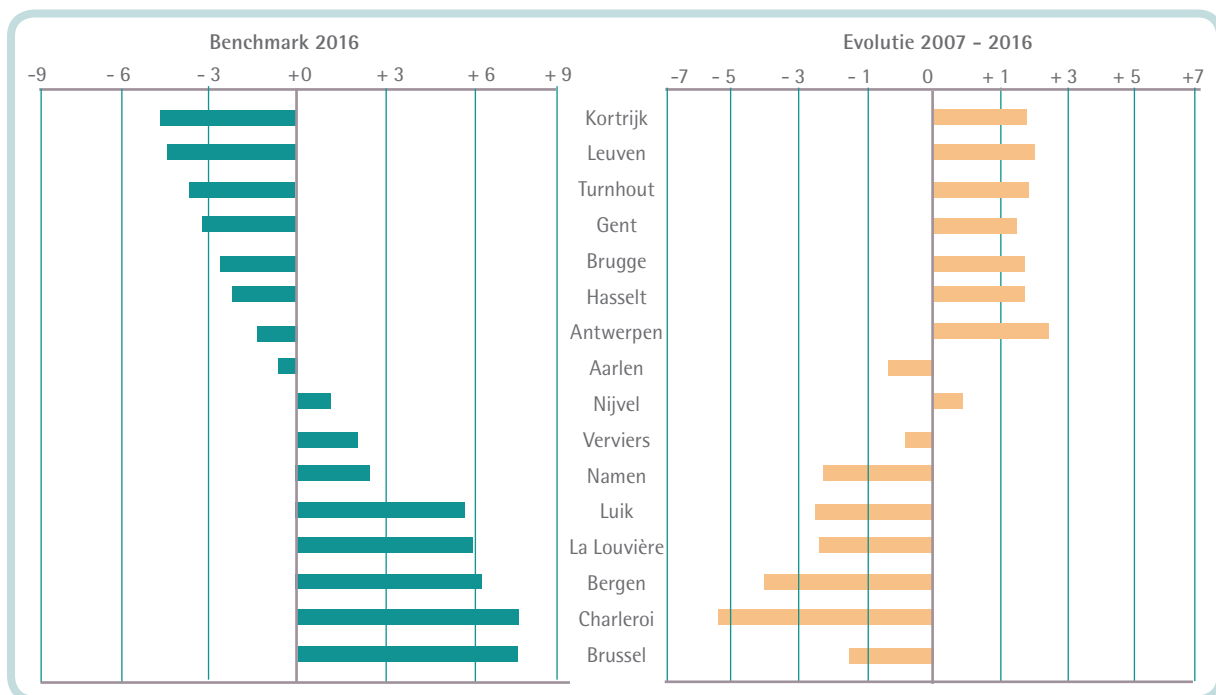
Grafiek 3.4.I
Werkloosheidsgraad per entiteit in 2016

De kaart laat zien dat de werkloosheidsgraden in België geografisch heel verschillend zijn. Geen enkele entiteit van het Vlaams Gewest behoort tot de groepen met een werkloosheidsgraad van 10% of meer. Die groepen omvatten enkel entiteiten van het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk gewest. Slechts twee van de entiteiten in het Waals Gewest (Aarlen en Nijvel) laten een werkloosheidsgraad onder de 10% noteren.

Die resultaten kunnen echter nog verder worden genuanceerd. Grafiek 3.4.II maakt voor 2016 een benchmark van de werkloosheidsgraden tegenover het landgemiddelde (links), alsook voor de evolutie in de periode 2007-2016 (rechts). Het nulpunt stemt telkens overeen met het gemiddelde voor het land (m.n. een werkloosheidsgraad van 9,0% in 2016 en – 2,4 procentpunt verschil ten opzichte van 2007).

Grafiek 3.4.II
Benchmark van de werkloosheidsgraad per entiteit:
situatie in 2016 en evolutie sinds 2007

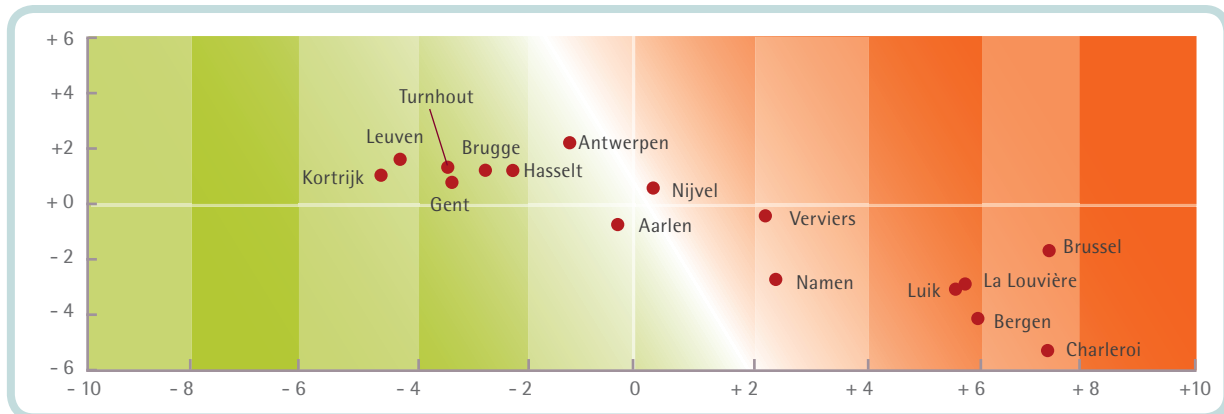
Grafiek 3.4.III toont dezelfde gegevens in de vormgeving van een 2-dimensionale benchmarkgrafiek. Zo worden de entiteiten binnen 4 velden gepositioneerd. Het nulpunt komt overeen met de nulpunten van grafiek 3.2.II: de gemiddelde werkloosheidsgraad van 9,0% in 2016 (horizontale as) en gemiddeld - 2,4 procentpunt verschil t.o.v. 2007 (verticale as). Bij wijze van interpretatiehulp licht tabel 3.4.III de betekenis van elk van de 4 velden toe.

Tabel 3.4.III
Interpretatiesleutel van de 2-dimensionale
benchmarkgrafiek

Werkloosheidsgraad lager dan gemiddeld in 2016 Relatief minder gunstige evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007	Werkloosheidsgraad hoger dan gemiddeld in 2016 Relatief minder gunstige evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007
Werkloosheidsgraad lager dan gemiddeld in 2016 Relatief gunstigere evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007	Werkloosheidsgraad hoger dan gemiddeld in 2016 Relatief gunstigere evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007

Grafiek 3.4.III

Benchmark van de werkloosheidsgraad per entiteit: kruising van de situatie in 2016 en de evolutie sinds 2007

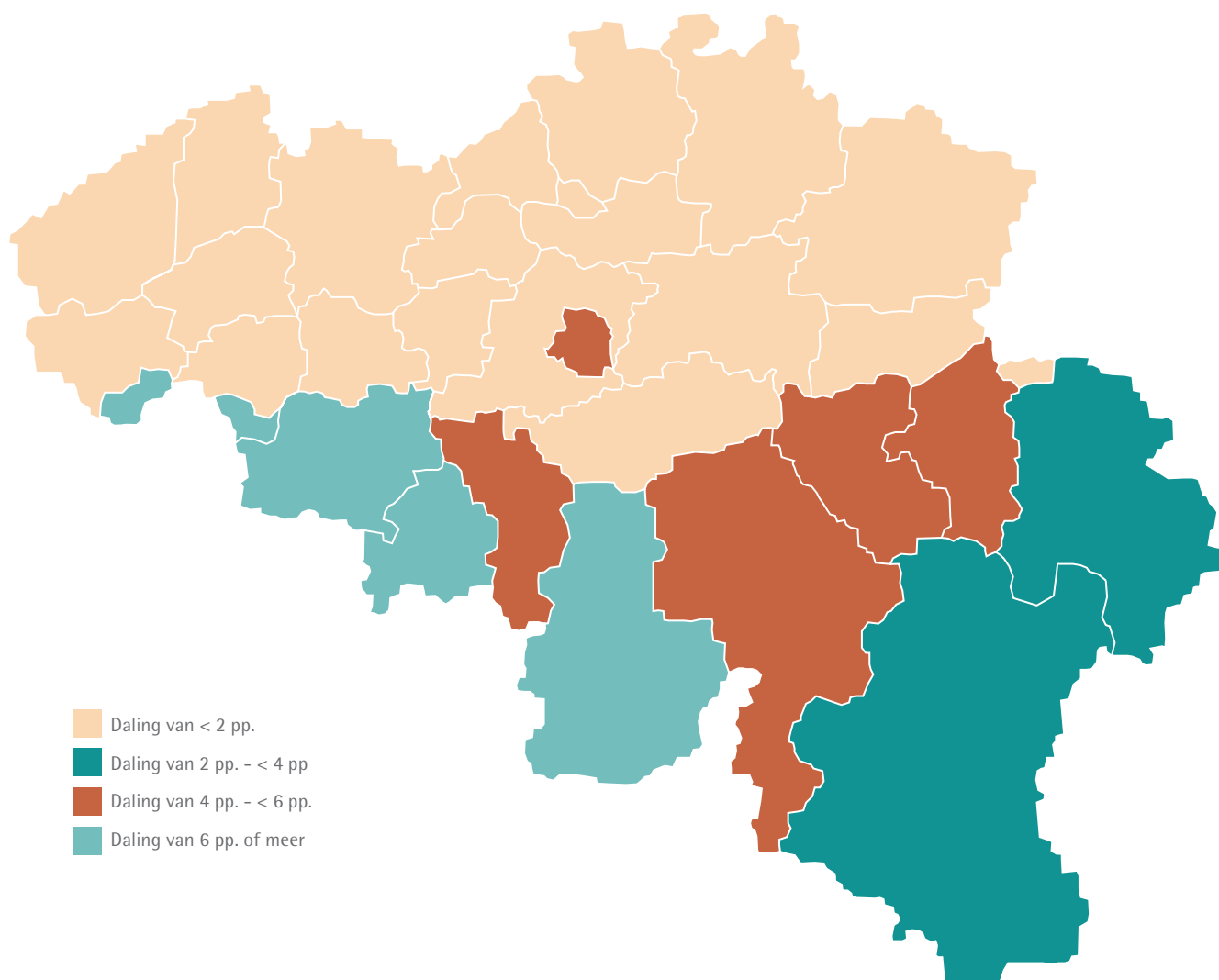
Bij deze benchmark valt op dat de entiteiten zich grosso modo langs een lijn van linksboven naar rechtsonder positioneren. Dat betekent dat over het algemeen de entiteiten met de hoogste werkloosheidsgraden ook de gunstigste evolutie kennen en omgekeerd.

In zowel het veld rechtsboven (met een relatief hoge werkloosheidsgraad en een ongunstige evolutie) als dat linksonder (met een relatief lage werkloosheidsgraad en een gunstige evolutie) bevindt zich telkens slechts 1 entiteit, respectievelijk die van Nijvel en die van Aarlen. Voor beide entiteiten geldt echter dat ze voor beide criteria eerder tegen het absolute nulpunt (d.i. het landgemiddelde) aanleunen dan een expliciet negatief of gunstig benchmarkresultaat vertonen.

De overige entiteiten van het Waals Gewest en die van Brussel verspreiden zich over het veld rechtsonder. Dit betekent dat ze ondanks een relatief hogere werkloosheidsgraad wel allen een relatief gunstiger evolutie sinds 2007 laten noteren, maar dat de grootorde van beide indicatoren behoorlijk divergeert van entiteit tot entiteit.

De entiteiten van het Vlaams Gewest bevinden zich eerder binnen één cluster linksboven in de grafiek. Dit duidt behalve op een relatief lage werkloosheidsgraad ook op een vrij uniforme evolutie. Hoewel die evolutie relatief gezien minder gunstig is dan die in de entiteiten van het Waals Gewest en van Brussel, dient erop te worden gewezen dat alle entiteiten zich onder de nulgroeilijn (2,4 op de verticale as) bevinden, aangezien de werkloosheidsgraad ook in alle Vlaamse entiteiten is gedaald.

Grafiek 3.4.IV
Evolutie van de werkloosheidsgraad per entiteit in
procentpunt sinds 2007

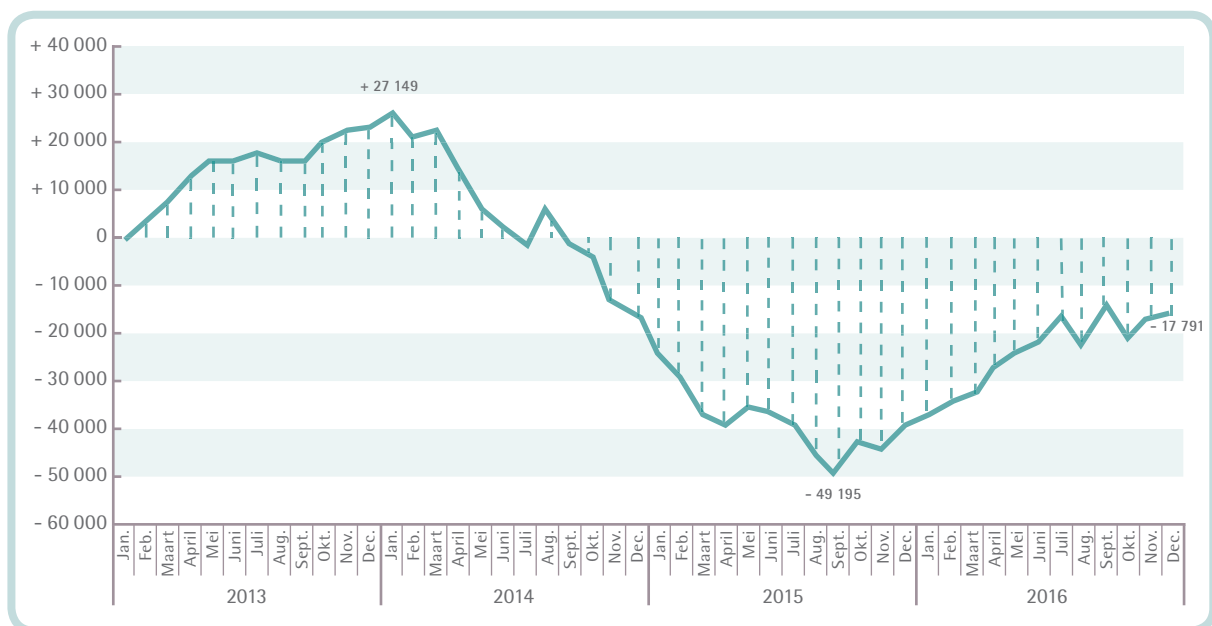
3.4.3

Evolutie van het vlottend kwartaalgemiddelde

De Belgische economie heeft relatief goed standgehouden tijdens de economische en financiële crisis die eind 2008 begon. De opleving begon midden 2009 en er deed zich een groei van het bbp voor in de loop van het jaar 2010. De groei is vooral te verklaren door de sterkte van de buitenlandse vraag, waardoor ons land weerstand kon bieden aan de eerste crisis. Begin 2011 noteerden we dan ook een bbp-niveau dat zelfs hoger was dan voor de crisis. Datzelfde jaar vertoont echter een ommekeer op economisch vlak. De evolutie van het bbp neigt steeds meer naar stagnering op jaarbasis. Die ommekeer heeft geleidelijk een weerslag op de evolutie van de werkloosheid.

Grafiek 3.4.V

Evolutie van het aantal UVW-WZ – verschil op jaarbasis van het vlottend kwartaalgemiddelde (maanden M, M-1, M-2)

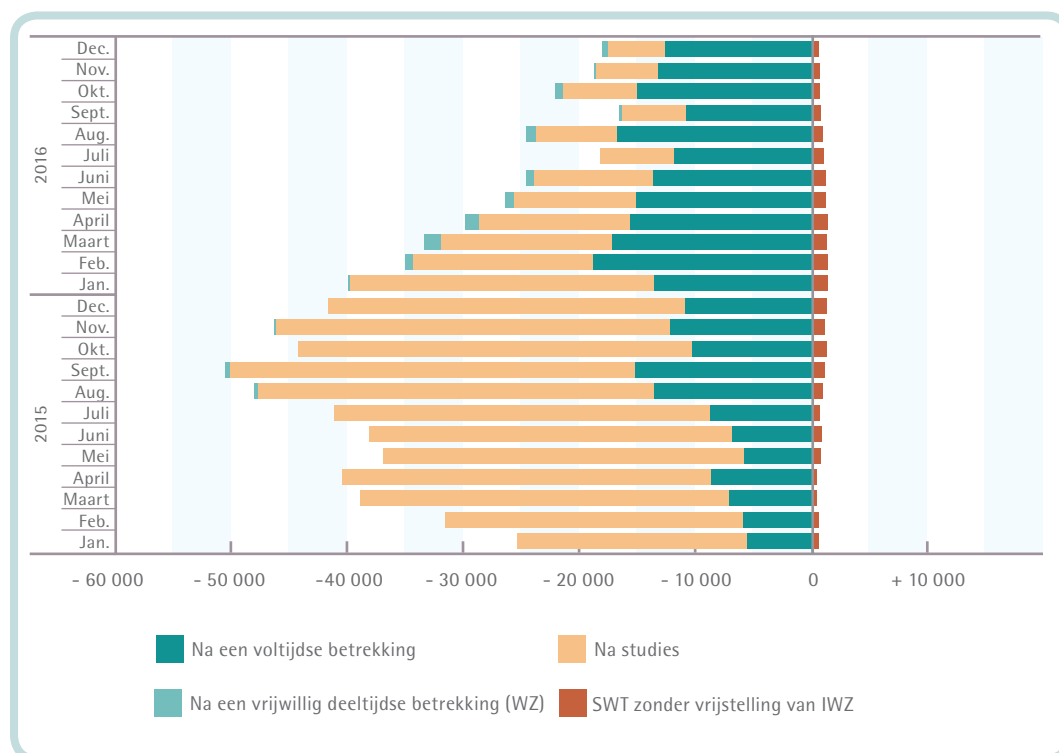

Het klimaat van economische en financiële onzekerheid dat ontstaat als gevolg van de openbare schulden crisis in de eurozone, blijft gedurende het hele jaar 2012 aanhouden en zorgt voor een daling van het bbp. De werkloosheid reageert vanaf 2013 met vertraging op de conjuncturele achteruitgang, wat in januari 2014 leidt tot een stijging met + 27 149 eenheden (in vlottend gemiddelde over 3 maanden ten opzichte van het voorgaande jaar). De omvang van die stijgingen wordt echter kort na die piek kleiner en evolueert zelfs naar dalingen vanaf de maand

september van dat jaar. Een jaar later noteren we de grootste daling met 49 195 eenheden. Ook daarna blijven de dalingen echter aanhouden.

Wanneer we die evolutie opsplitsen volgens subgroep (cf. grafiek 3.4.VI), merken we hoe vooral de dalingen bij de groep van UVW-WZ na studies in deze periode sterker worden, wat een logisch gevolg is van de reglementaire wijzigingen die betrekking hebben op die subgroep (cf. deel 3.2). Dit effect is ook in de recentere maanden nog steeds zichtbaar, al begint het zich te normaliseren. Onder invloed van de weer verbeterende economie zien we echter ook constante dalingen van het aantal UVW-WZ na voltijdse arbeid.

Grafiek 3.4.VI
Evolutie van het aantal UVW-WZ volgens subgroep:
verschil op jaarbasis van het vlottend kwartaalgemiddelde
(maanden M, M-1, M-2)

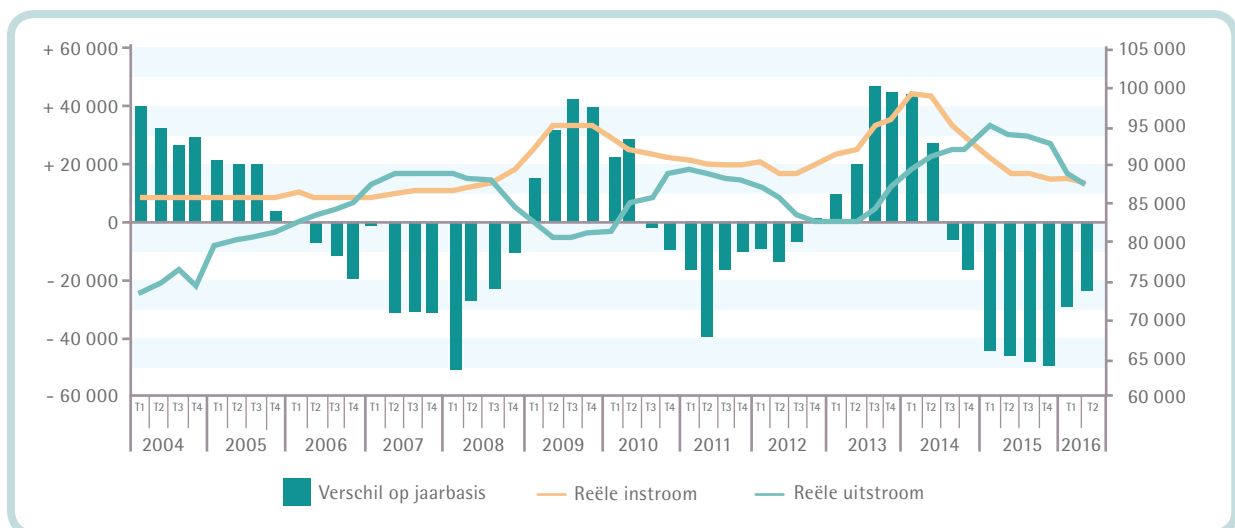

3.4.4 Dynamische evolutie van de UVW-WZ

3.4.4.1 Evolutie van de in- en uitstromen

Grafiek 3.4.VII vergelijkt de variatie van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ met de evolutie van de in- en uitstromen (glijdende jaargemiddelden) in de loop van de periode 2001-2016 (eerste semester). Een instroom wordt als dusdanig geteld indien een UVW-WZ in een trimester gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden een betaling ontving, maar geen enkele betaling kreeg in de daaraan voorafgaande maand. Omgekeerd tellen we een uitstroom indien een UVW-WZ die gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden van een trimester een betaling ontving, de daarop volgende maand geen betaling meer kreeg. Per trimester wordt echter slechts één in- of uitstroom per persoon geteld.

Grafiek 3.4.VII
De variatie op jaarbasis van de UVW-WZ vergeleken met de in- en uitstroom

NB: de grafiek geeft de variatie op jaarbasis weer van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ in referentemaanden

De instroom en uitstroom evolueren in het kielzog van de economische conjunctuur, waardoor een hogere instroom meestal gepaard gaat met een lagere uitstroom en omgekeerd. Na een periode van relatief hoge uitstroom en lage instroom in de periode 2005-2008, zien we hoe tijdens de financieel-economische crisis de instroom stijgt naar een piek in 2009, terwijl tegelijk de uitstroom vermindert. In 2010 groeien instroom en uitstroom weer naar elkaar

toe, al duurt het tot 2015 vooraleer de uitstroom weer boven de instroom kan uitgroeien. Dit laat zich grotendeels verklaren door de eerste uitstroom van UVW-WZ die het einde van hun recht op in-schakelingsuitkeringen bereikten in januari 2015.

3.4.4.2

Kenmerken van de instroom

Tabel 3.4.IV

Instroom als werkzoekende uitkeringsgerechtigde + volledig werkloze (verschillende personen) in het eerste semester van 2016 (< 65 jaar)

	Gemiddelde instroom aan UVW-WZ in het eerste semester van 2016		Gemiddeld aantal werknemers in loondienst in het eerste semester van 2016	
	Aantal	%	Aantal	%
Geslacht				
Man	47 482	55,2%	1 794 489	52,0%
Vrouw	38 462	44,8%	1 655 178	48,0%
Leeftijdsklasse				
15-24 jaar	13 874	16,1%	257 478	7,5%
15-19 jaar	344	0,4 %		
20-24 jaar	13 530	15,7%		
25-39 jaar	42 448	49,4%	1 350 790	39,2%
25-29 jaar	17 383	20,2%		
30-34 jaar	13 923	16,2%		
35-39 jaar	11 142	13,0%		
40-49 jaar	17 818	20,7%	900 356	26,1%
40-44 jaar	9 322	10,8%		
45-49 jaar	8 496	9,9%		
50-64 jaar	11 804	13,7%	941 043	27,3%
50-54 jaar	6 909	8,0%		
55-59 jaar	4 242	4,9%		
60-64 jaar	654	0,8 %		
Totaal	85 944	100%	3 449 667	100%

Bronnen: RVA (instroom) en RSZ (loontrekkende tewerkstelling - tabellen tewerkgestelde werknemers).

Semestergemiddelde o.b.v. trimestriële gegevens

Tabel 3.4.IV schetst een algemeen profiel van de nieuwe werklozen, d.i. de instroom van werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in het eerste semester van 2016.¹ Gemiddeld stroomden 85 944 personen (< 65 jaar) in de loop van dit semester in. Er zijn weinig verschillen op basis van geslacht vast te stellen: de mannen maken in totaal 55,2% van de instroom in de volledige werkloosheid uit en de vrouwen 44,8%, wat bijna overeenstemt met de verhoudingen bij de loontrekkenden in de privésector. Volgens leeftijdsklasse noteren we in vergelijking tot de arbeid in loondienst vooral voor de jongeren onder

de 25 jaar een groot aandeel in de instroom (m.n. 16,1% van de instroom tegenover 7,5% van de arbeid in loondienst). Omgekeerd is de oudste leeftijdsklasse (50-64 jaar) verhoudingsgewijs minder talrijk in de instroom in de volledige werkloosheid dan in de arbeid in loondienst (respectievelijk 13,7% tegenover 27,3%).

¹ Dit profiel is beperkt tot het eerste semester van 2016 teneinde een vergelijking mogelijk te maken met de meest recente RSZ-gegevens m.b.t. het profiel van de tewerkgestelde werknemers. Om dezelfde reden wordt een gemiddelde gemaakt van de twee trimesterwaarden om tot een semesterwaarde te komen. Naar analogie is hetzelfde gedaan in deel 3.4.4.3 m.b.t. de uitstroom naar werk.

3.4.4.3

Kenmerken van de uitstroom naar werk

Uitstroomcijfers laten ons toe de dynamiek die aan de basis ligt van evoluties in de werkloosheid beter te begrijpen. De totale uitstroom geeft echter geen informatie over de kwalitatieve aspecten van de uitstroom. Het is dan ook relevant om na te gaan in welke mate waarin uitstroom leidt tot een tewerkstelling. Tabel 3.4.V geeft de gemiddelde stock weer van UVW-WZ (verschillende personen) in het eerste semester van 2016, alsook het gemiddelde aantal uitstromers naar werk (als loontrekkende of zelfstandige). Voor het tellen van de uitstroom naar werk wordt gebruik gemaakt van de Dopfluxbis-procedure, d.i. een gestandaardiseerde procedure binnen de RVA-databases voor een opvolging van de socio-economische positie van uitstromers. Hiertoe wordt gezocht naar een bericht van overlijden, pensionering, tewerkstelling of ziekte in de periode vanaf de maand die voorafgaat aan de uitstroom t.e.m. de maand die op de uitstroom volgt.

Tabel 3.4.V

Uitstroom naar werk van de werkzoekende uitkerings-
gerechtigde volledig werklozen (verschillende personen)
in het eerste semester van 2016

	Gemiddeld aantal UVW-WZ in het eerste semester van 2016	Gemiddelde uitstroom naar werk		
		Aantal	Ratio	Ratio in het eerste semester van 2015
Geslacht				
Mannen	257 692	34 527	13,4%	12,8%
Vrouwen	208 286	24 380	11,7%	11,5%
Leeftijdscategorie				
< 25 jaar	48 648	10 316	21,2%	20,2%
25-49 jaar	279 115	42 136	15,1%	14,7%
50 jaar of ouder	138 214	6 455	4,7%	3,9%
Werkloosheidsduur				
< 1 jaar	178 954	37 639	21,0%	20,1%
1-2 jaar	85 804	11 111	12,9%	12,6%
2 jaar of langer	201 219	10 158	5,0%	4,9%
Opleidingsniveau				
Laaggeschoold	233 008	21 566	9,3%	8,9%
Middengeschoold	154 433	24 009	15,5%	14,9%
Hooggeschoold	75 431	13 247	17,6%	17,4%
Statuut				
Na een voltijdse betrekking	372 980	46 768	12,5%	11,6%
Na studies	60 844	8 861	14,6%	16,6%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking (WZ)	25 630	3 245	12,7%	11,6%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	6 524	33	0,5%	0,4%
Gezinscategorie				
Gezinshoofden	129 621	8 761	6,8%	6,4%
Samenwonenden	224 217	39 834	17,8%	17,2%
Alleenwonenden	112 115	10 310	9,2%	8,8%
Gewest				
Vlaams Gewest	198 013	33 301	16,8%	16,1%
Waals Gewest	192 510	19 979	10,4%	10,2%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	75 455	5 628	7,5%	7,2%
Nationaliteit				
Belgische nationaliteit	392 431	51 036	13,0%	12,6%
Buitenlandse EU-nationaliteit	43 158	4 688	10,9%	10,0%
Niet-EU-nationaliteit	30 389	3 183	10,5%	9,6%
Totaal	465 977	58 907	12,6%	12,2%

Semestergemiddelde o.b.v. trimestriële gegevens.

NB: het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholingsniveau
onbekend is.

In het eerste semester van 2016 stroomden gemiddeld 58 907 personen uit naar werk (12,6%). In totaal is de uitstroom naar werk in vergelijking met het eerste semester van 2015 (12,2%) dus gestegen met 0,4 procentpunt.

Als we onderscheid maken volgens diverse profielkenmerken, noteren we in ongeveer alle subgroepen een stijging van het uitstroompercentage naar werk. De grootorde van die uitstroom verschilt echter wel significant naargelang het profiel van de UVW-WZ:

- De uitstroom naar werk is groter bij de mannen (13,4%) dan bij de vrouwen (11,7%).
- De mate van uitstroom naar werk neemt af met de leeftijd (van 21,2% bij de leeftijdsklasse < 25 jaar tot 4,7% bij de 50-plussers).
- Hetzelfde geldt voor de werkloosheidsduur: langduriger werkloosheid leidt tot een lagere uitstroom naar werk (van 5,0% bij een werkloosheidsduur van minstens 2 jaar tot 21,0% bij minder dan één jaar werkloosheid).
- Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe hoger het percentage van uitstroom naar werk (van 9,3% bij de laaggeschoolden tot 17,6% bij de hogeschoolden).
- De UVW-WZ na studies vertonen een hoger percentage van uitstroom naar werk (14,6%) dan de UVW-WZ na arbeidsprestaties (12,5% na een voltijdse betrekking, 12,7% na een vrijwillig deeltijdse betrekking en slechts 0,5% bij de SWT'ers), wat zich ongetwijfeld laat verklaren door het feit dat de groep UVW-WZ na studies meer jongeren bevat.

- De samenwonenden (17,8%) vertonen een veel hoger uitstroompercentage naar werk dan beide andere gezinscategorieën.
- De uitstroom naar werk is het grootst in het Vlaams Gewest (16,8%) gevolgd door het Waals (10,4%) en ten slotte het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (7,5%).
- Volgens nationaliteit vertonen de Belgische UVW-WZ de grootste uitstroom naar werk (13,0%), gevolgd door de UVW-WZ met een buitenlandse EU-nationaliteit (10,9%) en ten slotte de UVW-WZ met een niet-EU-nationaliteit (10,5%).

3.4.5 Sancties

Tabel 3.4.VI bevat een overzicht van de sancties voor werklozen, die werden geregistreerd bij de RVA. In het kader van de Zesde Staatshervorming werd de beslissingsbevoegdheid inzake sommige sancties geregionaliseerd, bv. de sancties die verband houden met het geheel aan procedures voor de opvolging van het actieve zoekgedrag bij de werklozen (de actieve beschikbaarheid)¹. Daarnaast werden ook de sancties die betrekking hebben op de passieve beschikbaarheid (werkweigering e.d.) overgeheveld naar de gewesten. De gewesten dienen de RVA op de hoogte te brengen van hun beslissingen zodat de RVA de informatie kan verwerken in de dossiers. Dat gebeurt via elektronische fluxen. De gegevens met betrekking tot de geregionaliseerde sancties betreffen dus sancties die door de RVA werden behandeld op het vlak van de gevolgen ervan op de betaling van de werkloosheidsuitkeringen.

De sancties in verband met werkverlating en ontslag om billijke redenen (vrijwillige werkloosheid) en de administratieve sancties (bv. zwartwerk, gezinssituatie) bleven op het federale niveau behouden.

¹ Die bevoegdheid werd in 2016 niet operationeel overgedragen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De RVA blijft die activiteit dus binnen de entiteit Brussel uitvoeren voor rekening van Actiris. Voor een overzicht van de sancties waarvoor de RVA rechtstreeks beslissingsbevoegdheid had, zie volume 1, deel 2.3.2 van dit jaarverslag.

Tabel 3.4.VI
Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen

	Land	
	2015	2016
Vrijwillige werkloosheid (federaal)		
Afdanking om billijke redenen	3 793	3 444
Werkverlating	9 704	9 519
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	848	534
Sub-totaal Vrijwillige werkloosheid	14 345	13 497
Verwittigingen	1 562	1 281
Totaal vrijwillige werkloosheid (federaal) + verwittigingen	15 907	14 778
Administratieve sancties (federaal)		
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	7 815	5 863
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	10 509	7 595
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	184	177
Sub-totaal Sancties	18 508	13 635
Verwittigingen	13 330	11 560
Totaal Administratieve sancties (federaal) + verwittigingen	31 838	25 195
Passieve beschikbaarheid (gewesten) (1)		
Werkweigerings	454	161
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	648	507
Zich niet aanmelden bij een werkgever	2 944	2 137
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	10 793	10 648
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	1 316	408
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	51	30
Sub-totaal Sancties wegens passieve beschikbaarheid	16 206	13 891
Verwittigingen	2 756	2 182
Totaal sancties + verwittigingen	18 962	16 073
Uitsluiting door de gewesten in geval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	0	2 499
Uitsluiting door de RVA in geval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werzoekende	4 422	237
Totaal Uitsluiting	4 422	2 736
Totaal passieve beschikbaarheid (gewesten) + uitsluiting	23 384	18 809
Actieve beschikbaarheid (gewesten) (1)		
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	9 876	2 976
Verminderde uitkering	3 559	3 965
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	1 859	849
Uitsluiting	1 844	473
Sub-totaal Sancties actieve beschikbaarheid	17 138	8 263
Verwittigingen (2)	0	14 646
De eerste negatieve evaluatie (3)	27 679	6 567
Voorlopige schorsingen (art. 70)	10 485	1 713
Totaal actieve beschikbaarheid (gewesten) + verwittigingen + art. 70	55 302	31 189
DISPO J: Negatieve evaluaties (4)		
Negatieve eerste evaluatie	5 302	7 772
Negatieve tweede evaluatie	4 112	5 343
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	1 399	1 472
Totaal Negatieve evoluties	10 813	14 587

(1) Voor 2015 beslissingen genomen door de RVA en voor 2016 beslissingen genomen door de gewestinstellingen (met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar de beslissingen nog genomen werden door de RVA in afwachting van de effectieve overname op 1 januari 2017). Kleine verschillen met de door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling gepubliceerde cijfers zijn mogelijk, rekening houdende met een lichte vertraging door de verzending van de gegevens en de wijze waarop wijzigingen en annulaties worden geregistreerd.

(2) De verwittigingen die werden gegeven in het kader van het begeleidingsproces worden niet als zodanig geteld.

(3) Voor 2015, voor alle gewesten en voor 2016, enkel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gaat het om de eerste negatieve evaluaties voor de gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen en de gerechtigden op inschakelingsuitkeringen.

(4) Dispo J: de controle van de actieve beschikbaarheid van de jongeren in beroepsinschakelingstijd.

Op federaal niveau stellen we op jaarbasis een lichte daling vast van het aantal sancties wegens vrijwillige werkloosheid, alsook een daling van de administratieve sancties die te maken hebben met de toename van het aantal preventieve controles uitgevoerd door de RVA en de uitbetalingsinstellingen (zie ook volume 1, delen 2.3.2 en 2.4). Bij de geregionaliseerde sancties zien we ook een lichte daling van het aantal sancties met betrekking tot de passieve beschikbaarheid. We zien ook een daling van het aantal sancties met betrekking tot de actieve beschikbaarheid. In dat opzicht moeten we echter voorzichtig zijn bij de vergelijkingen en rekening houden met meerdere factoren zoals de evolutie van het aantal werklozen, de tijd die nodig is voor het ten laste nemen van die nieuwe materies door de gewestelijke diensten, het feit dat het federale normatieve kader betreffende de controle van de actieve beschikbaarheid geen sancties voorziet maar wel verwittigingen bij de eerste negatieve evaluaties en vooral de autonomie die gegeven wordt aan de gewesten door dat nieuwe federale normatieve kader.

Dat federaal kader legt de algemene principes vast van de controle. De gewesten mogen evenwel de modaliteiten ervan bepalen, wat kan leiden tot een verschillende aanpak en andere procedures in de gewesten, wat zich weerspiegelt in de cijfers. De betrokkenheid bij de controle van de consultants belast met de begeleiding van de werklozen kan groter of minder groot zijn. Sommige verschillen kunnen ook worden verklaard door het feit dat de verwittigingen die gegeven worden in het kader van het begeleidingsproces niet als zodanig worden geteld.

Gedetailleerdere informatie behoort toe aan de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

Tabel 3.4.VII
Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen -
resultaten per gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Duitstalige gemeen- schap	Brussels Hfdst. Gewest	Land
	2016	2016	2016	2016	2016
Vrijwillige werkloosheid (federaal)					
Afdanking om billijke redenen	2 155	983	10	296	3 444
Werkverlating	5 490	2 602	75	1 352	9 519
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	303	186	0	45	534
Sub-totaal Vrijwillige werkloosheid	7 948	3 771	85	1 693	13 497
Verwittigingen	814	424	15	28	1 281
Totaal vrijwillige werkloosheid (federaal) + verwittigingen	8 762	4 195	100	1 721	14 778
Administratieve sancties (federaal)					
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	2 091	2 700	21	1 051	5 863
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	3 711	2 929	9	946	7 595
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	31	47	0	99	177
Sub-totaal Sancties	5 833	5 676	30	2 096	13 635
Verwittigingen	4 986	4 260	93	2 221	11 560
Totaal Administratieve sancties (federaal) + verwittigingen	10 819	9 936	123	4 317	25 195
Passieve beschikbaarheid (gewesten)					
Werkweigering	74	79	4	4	161
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	388	70	16	33	507
Zich niet aanmelden bij een werkgever	53	2 083	1	0	2 137
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	6 181	2 467	52	1 948	10 648
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	376	23	3	6	408
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	25	2	0	3	30
Sub-totaal Sancties wegens passieve beschikbaarheid	7 097	4 724	76	1 994	13 891
Verwittigingen	159	1 580	40	403	2 182
Totaal sancties + verwittigingen	7 256	6 304	116	2 397	16 073
Uitsluiting door de gewesten in geval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	4	2 432	63	0	2 499
Uitsluiting door de RVA in geval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werkzoekende	61	78	5	93	237
Totaal Uitsluiting	65	2 510	68	93	2 736
Totaal passieve beschikbaarheid (gewesten) + uitsluiting	7 321	8 814	184	2 490	18 809
Actieve beschikbaarheid (gewesten) (1)					
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	345	1 483	20	1 128	2 976
Verminderde uitkering	319	2 721	31	894	3 965
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	4	564	4	277	849
Uitsluiting	11	367	0	95	473
Sub-totaal Sancties actieve beschikbaarheid	679	5 135	55	2 394	8 263
Verwittigingen (2)	0	14 372	274	0	14 646
De eerste negatieve evaluatie (3)	0	0	0	6 567	6 567
Voorlopige schorsingen (art. 70)	0	0	0	1 713	1 713
Totaal actieve beschikbaarheid (gewesten) + verwittigingen + art. 70	679	19 507	329	10 674	31 189
DISPO J: Negatieve evaluaties (4) (5)					
Negatieve eerste evaluatie	424	6 876	62	410	7 772
Negatieve tweede evaluatie	274	4 402	24	643	5 343
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	161	1 137	7	167	1 472
Totaal Negatieve evaluaties	859	12 415	93	1 220	14 587

(1) Voor 2016 beslissingen genomen door de gewestinstellingen (met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar de beslissingen nog genomen werden door de RVA in afwachting van de effectieve overname op 1 januari 2017). Het gaat over sancties uitgevoerd door de RVA. Kleine verschillen met de door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling gepubliceerde cijfers zijn mogelijk, rekening houdende met een lichte vertraging door de verzending van de gegevens en de wijze waarop wijzigingen en annulaties worden geregistreerd.

- (2) De verwittigingen die werden gegeven in het kader van het begeleidingsproces worden niet als zodanig geteld.
- (3) Het gaat om de eerste negatieve evaluaties voor de gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen en de gerechtigden op inschakelingsuitkeringen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- (4) Dispo J: de controle van de actieve beschikbaarheid van de jongeren in beroepsinschakelingsstijd.
- (5) Voor de Forem, een totaal van 6 712 gelijkgestelde negatieve evaluaties zonder te zijn opgeroepen voor een gesprek door de controledienst, dat wil zeggen 54,06% van de 12 415 negatieve beslissingen.

3.4.6 Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden

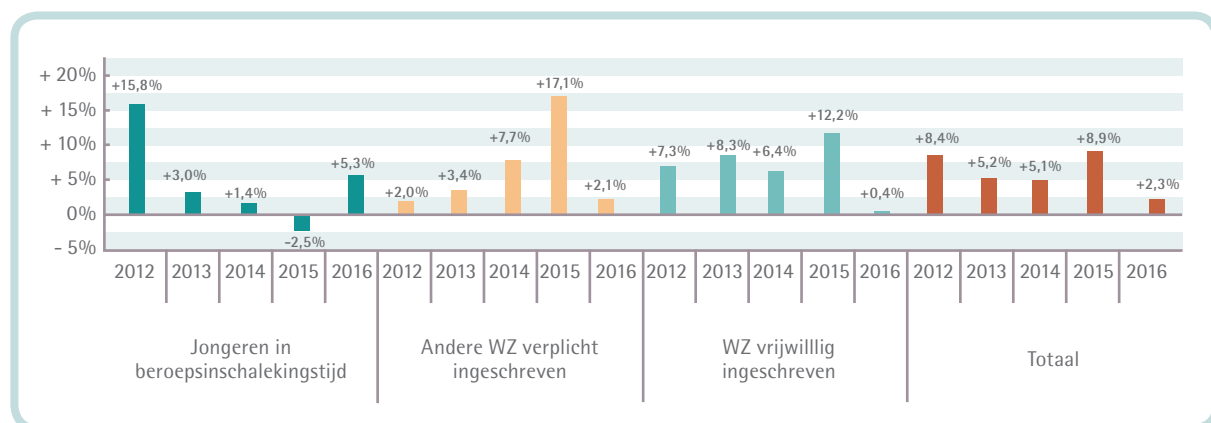
Tabel 3.4.VIII
Evolutie van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

	Jongeren in beroeps-inschakelingstijd	Andere WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal	Ratio t.o.v. act. bev.	Jongeren in beroeps-inschakelingstijd	Andere WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal
2007	39 100	30 942	34 965	105 007	2,2%	100	100	100	100
2008	36 924	31 988	35 672	104 584	2,2%	94	103	102	100
2009	40 766	31 582	42 528	114 875	2,4%	104	102	122	109
2010	41 644	34 830	47 652	124 126	2,5%	107	113	136	118
2011	39 217	36 792	49 374	125 383	2,6%	100	119	141	119
2012	45 430	37 538	52 976	135 944	2,8%	116	121	152	129
2013	46 791	38 810	57 360	142 962	2,9%	120	125	164	136
2014	47 468	41 807	61 033	150 307	3,0%	121	135	175	143
2015	46 261	48 969	68 496	163 726	3,3%	118	158	196	156
2016	48 721	50 002	68 761	167 484	3,4%	125	162	197	159
Evol. 2007-2016	+ 24,6%	+ 61,6%	+ 96,7%	+ 59,5%	+ 1,2 pp.				

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Bron m.b.t. de actieve bevolking: Eurostat EAK – Actieve bevolking van 15 jaar en ouder (lfsi_act_q). De gegevens zijn beschikbaar met één trimester vertraging t.o.v. deze publicatie. Voor de berekening van de ratio van het laatste jaar werd dan ook de waarde van het voorgaande jaar gebruikt.

Grafiek 3.4.VIII
Variatie op jaarbasis van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Volledigheidshalve dient hier te worden vermeld dat niet alle werkzoekenden vergoed worden door de RVA in het kader van de werkloosheidsverzekering. Het totaal aan werkzoekenden bestaat daarnaast enerzijds uit werkende werkzoekenden (die hier verder buiten beschouwing worden gelaten), anderzijds uit niet-werkende werkzoekenden die niet vergoed worden in het kader van de werkloosheidsverzekering. Tabel 3.4.VIII bevat gegevens over deze niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden, die worden verzameld door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en samengebracht door de RVA.

De groep niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden bestaat uit jongeren in hun beroepsinschakelingstijd, verplicht ingeschreven werkzoekenden en vrijwillig ingeschreven werkzoekenden. Onder de verplicht ingeschreven bevinden zich de gesanctioneerde werklozen, de werkzoekenden ten laste van het OCMW en de werkzoekenden die zijn erkend als mindervalide door de FOD Sociale Zekerheid. Bij de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden vinden we heel wat niet-werkende werkzoekenden terug met een vreemde nationaliteit, die zich inschrijven om toegang te hebben tot de Belgische arbeidsmarkt, maar die (nog) geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen.

Het aantal NVNW-WZ stijgt reeds sinds meerdere jaren en bereikt dan ook een piek in 2016 (167 484 personen, d.i. een stijging van 59,5% t.o.v. 2007). Vooral in het jaar 2015 observeerden we echter een sterke toename en dat vooral in de inschrijvingsvormen buiten de beroepsinschakelingstijd. Dit volgt gedeeltelijk uit de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen. Een gedeelte van de werklozen die het einde van het recht hebben bereikt, zijn opgenomen bij de verplicht ingeschreven werkzoekenden vermits zij een leefloon ontvangen van het OCMW. Anderen hebben besloten om als vrijwillig werkzoekende ingeschreven te blijven.

Slechts een deel van de NVNW-WZ ontvingen daarvoor een werkloosheids- of inschakelingsuitkering. Het aandeel van die categorie is tot en met 2015 licht gestegen van 16,4% naar 21,7%. In 2016 lijkt dit aandeel zich volgens de voorlopige gegevens* weer enigszins te normaliseren naar 17,2%.

* De i.c. gebruikte gegevens zijn gebaseerd op de reeds beschikbare referentemaanden. Dit betekent dat de aantallen voor de meest recente maanden nog licht kunnen toenemen naargelang er ook meer indieningsmaanden beschikbaar worden.

Tabel 3.4.IX

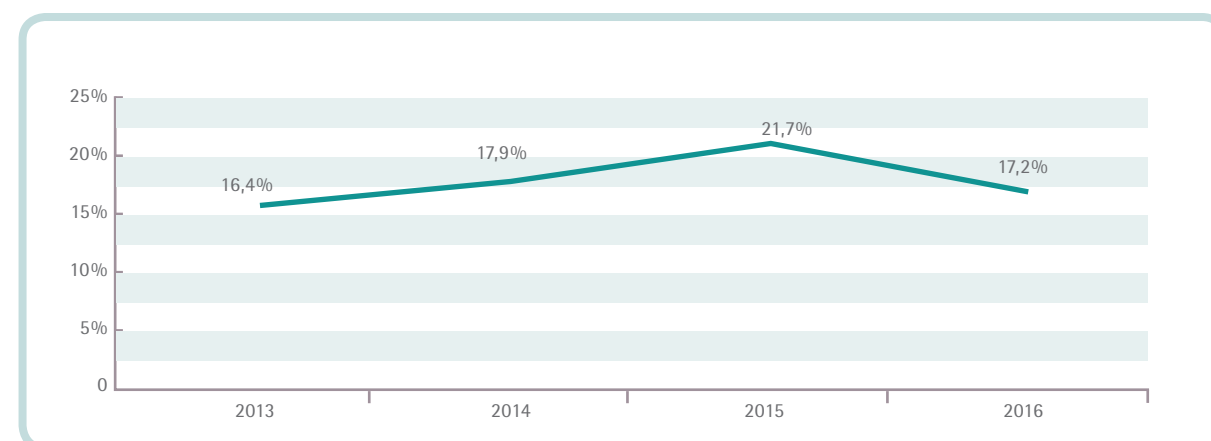
Evolutie van het gemiddeld aantal NVNW-WZ, dat in de loop van de 2 voorafgaande jaren een uitkering ontving als UVW en/of IGU (reeds beschikbare refertemaanden)

	Aantal NVNW-WZ (december)			Aantal met een uitkering in de 2 voorgaande jaren			Relatief aandeel		
	Verplicht ingeschreven	Vrijwillig ingeschreven	Totaal	Verplicht ingeschreven	Vrijwillig ingeschreven	Totaal	Verplicht ingeschreven	Vrijwillig ingeschreven	Totaal
2013	38 810	57 360	96 171	9 041	6 751	15 792	23,3%	11,8%	16,4%
2014	41 807	61 033	102 839	10 905	7 481	18 386	26,1%	12,3%	17,9%
2015	48 969	68 496	117 465	14 701	10 847	25 547	30,0%	15,8%	21,7%
2016	50 002	68 761	118 763	9 578	10 811	20 389	19,2%	15,7%	17,2%

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Grafiek 3.4.IX

Evolutie van het gemiddeld aandeel NVNW-WZ, dat in de loop van de 2 voorafgaande jaren een uitkering ontving als UVW en/of IGU (reeds beschikbare refertemaanden)

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

4.1 Evolutie van de uitkeringen voor tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

In het kader van de Zesde Staatshervorming is voorzien dat de toekenning van beslissingen met betrekking tot de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen wordt overgedragen aan de gewesten. De RVA behoudt echter de bepaalde verantwoordelijkheden over de uitvoering van betalingen, alsook over bepaalde reglementaire kaders die op het federale niveau behouden blijven. Ook het stelsel van deeltijds werk met behoud van rechten en een inkomensgarantie-uitkering (IGU) blijft onder RVA-bevoegdheid.

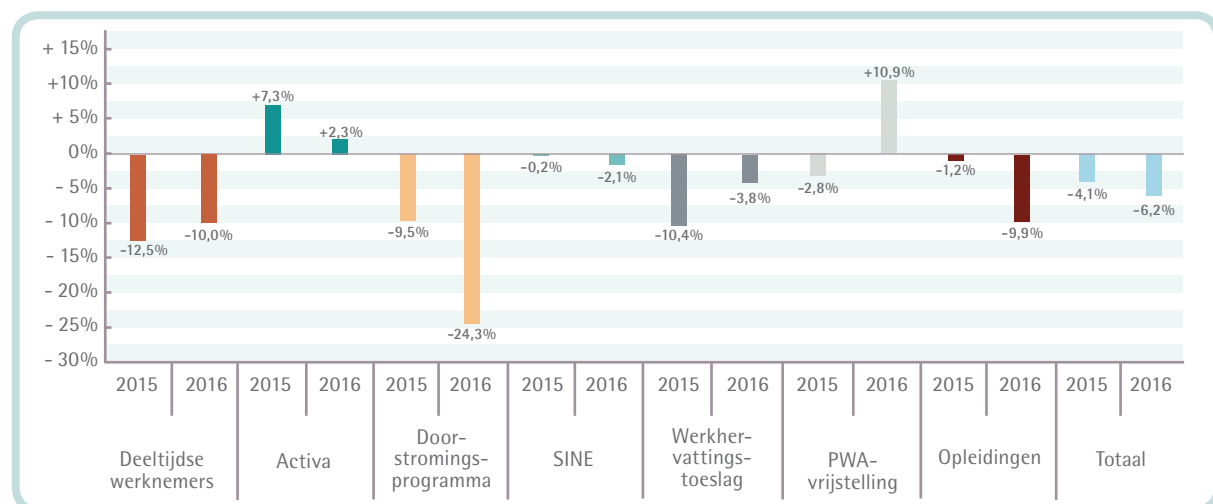
De juridische overdracht van de geregionaliseerde bevoegdheden vond plaats op 1 juli 2014. Met het oog op het continuïteitsbeginsel is de RVA het operationeel beheer ervan echter blijven uitoefenen totdat de gewestelijke diensten voorbereid waren om dit dagelijks beheer over te nemen. De overnames gebeuren echter niet op hetzelfde tijdstip of voor elk gewest aan hetzelfde ritme, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest. Meerdere materies zijn overgedragen op 1 januari 2016, zoals de dienstencheques in elk van de drie gewesten of de controle van de actieve beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt in het Vlaams en het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. Het merendeel van de overige materies is overgedragen in de loop van 2016 en 2017.

Tabel 4.1.I
Evolutie van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen
volgens stelsel

	Deeltijdse werknemers	Activa	Doorstromings- programma	SINE	Werk- hervattings- toeslag	PWA- vrijstelling	Opleidingen	Andere	Totaal
2007	47 516	38 971	5 748	8 713	4 605	1 328	38 744	538	146 163
2008	48 001	40 177	5 756	10 212	7 192	1 431	38 311	521	151 600
2009	50 772	34 686	5 693	11 093	9 029	1 465	38 834	914	152 487
2010	52 605	46 031	5 213	11 626	13 060	1 425	41 100	1 785	172 845
2011	52 514	74 431	4 900	11 400	17 396	1 361	40 387	1 635	204 024
2012	51 715	57 692	4 846	10 953	20 116	1 350	40 740	1 595	189 007
2013	51 765	32 880	4 859	10 876	19 382	1 369	43 163	1 287	165 582
2014	51 124	35 178	4 658	10 564	17 108	1 458	45 991	1 222	167 303
2015	44 716	37 756	4 217	10 544	15 327	1 418	45 447	1 039	160 464
2016	40 233	38 617	3 193	10 319	14 744	1 571	40 956	913	150 546
Evol. 2007- 2016	- 15,3%	- 0,9%	- 44,5%	+ 18,4%	+ 220,2%	+ 18,4%	+ 5,7%	+ 69,5%	+ 3,0%

	Deeltijdse werknemers	Activa	Doorstromings- programma	SINE	Werk- hervattings- toeslag	PWA- vrijstelling	Opleidingen	Andere	Totaal
2007	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2008	101	103	100	117	156	108	99	97	104
2009	107	89	99	127	196	110	100	170	104
2010	111	118	91	133	284	107	106	332	118
2011	111	191	85	131	378	102	104	304	140
2012	109	148	84	126	437	102	105	296	129
2013	109	84	85	125	421	103	111	239	113
2014	108	90	81	121	371	110	119	227	114
2015	94	97	73	121	333	107	117	193	110
2016	85	99	56	118	320	118	106	170	103

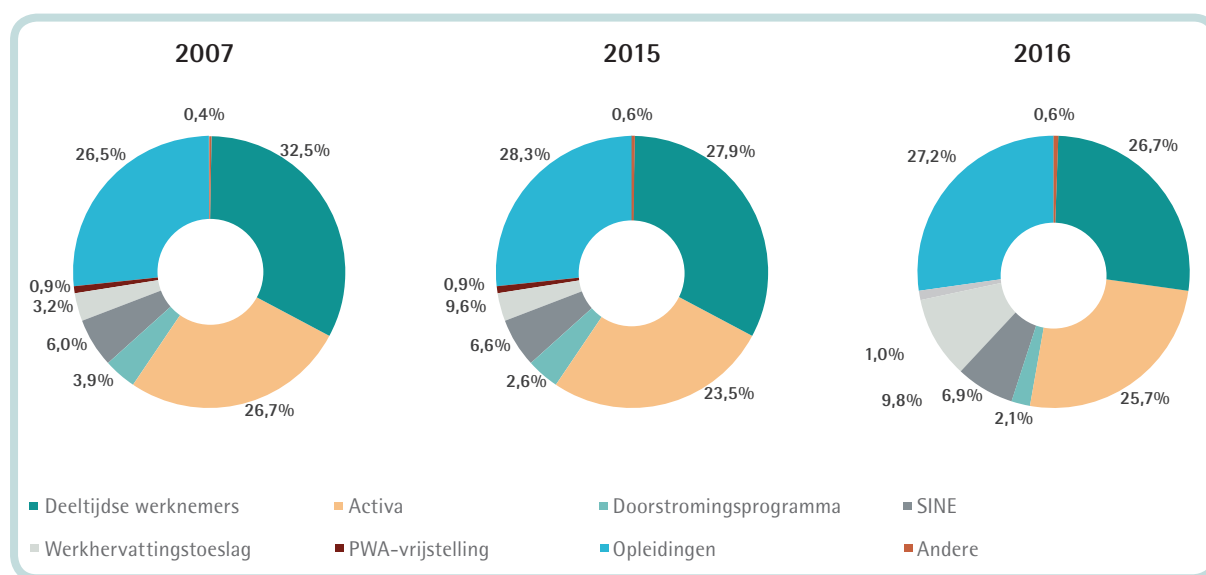
Grafiek 4.1.I
Variatie op jaarbasis van de tewerkstellings- en
opleidingsmaatregelen volgens stelsel

Tabel 4.1.I geeft een overzicht van de evolutie en onderlinge verhouding van de diverse tewerkstellingsmaatregelen. In 2016 werden hiervoor in totaal 150 546 betalingen ingediend, wat een daling met 6,2% betekent ten opzichte van 2015. Tegenover 2007 noteren we echter nog steeds een stijging met 3,0%. Wanneer we de verschillende stelsels met elkaar vergelijken, zien we dat alleen het aantal betalingen voor Activa en voor de PWA-vrijstelling¹ op jaarbasis is gestegen met respectievelijk 2,3% en 10,9%.

Grafiek 4.1.II

Onderlinge verhouding van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

De grootste stelsels onder de tewerkstellingsmaatregelen bestaan uit de opleidingsmaatregelen (27,2%), de deeltijdse werknemers (26,7%) en de Activamaatregelen (25,7%). Ten opzichte van 2007 is vooral de werkherovatingstoelage qua aandeel toegenomen (+ 6,6 procentpunt).

¹ Het gaat hier slechts om de werklozen die zijn vrijgesteld van IWZ omwille van hun activiteiten binnen het PWA-stelsel. Het totale aantal werklozen die PWA-activiteiten verricht, wordt weergegeven in deel 4.2.

4.1.1 Inkomensgarantie-uitkering (IGU)

Tabel 4.1.II
Profiel van de deeltijdse werknemers met behoud van
rechten en een IGU

		2015		2016		Evol. 2015 - 2016	
Gewest	Vlaams Gewest	21 422	47,9%	18 852	46,9%	- 2 570	- 12,0%
	Waals Gewest	18 387	41,1%	16 971	42,2%	- 1 416	- 7,7%
	Brussels Hfdst. Gewest	4 906	11,0%	4 410	11,0%	- 496	- 10,1%
Geslacht	Mannen	10 312	23,1%	9 365	23,3%	- 947	- 9,2%
	Vrouwen	34 404	76,9%	30 867	76,7%	- 3 536	- 10,3%
Leeftijdsklasse	< 25 jaar	1 819	4,1%	1 397	3,5%	- 422	- 23,2%
	25-49 jaar	29 280	65,5%	25 754	64,0%	- 3 526	- 12,0%
	50 jaar en ouder	13 617	30,5%	13 082	32,5%	- 535	- 3,9%
Gezinscategorie	Gezinshoofden	23 968	53,6%	22 158	55,1%	- 1 809	- 7,5%
	Alleenwonenden	11 517	25,8%	10 371	25,8%	- 1 146	- 9,9%
	Samenwonenden	9 226	20,6%	7 700	19,1%	- 1 526	- 16,5%
Groep	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU	44 323	99,1%	39 866	99,1%	- 4 457	- 10,1%
	Vrijwillig deeltijdse werknemers met IGU	392	0,9%	367	0,9%	- 26	- 6,5%
Totaal		44 716	100%	40 233	100%	- 4 483	- 10,0%

NB: het totaal omvat ook een klein aantal IGU'ers met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Het totale aantal deeltijdse werknemers met een IGU is op jaarbasis met 10,0% afgenomen. Die daling is zichtbaar in alle subgroepen volgens diverse profielkenmerken. De daling van het aantal jongeren onder de 25 jaar met een IGU vertoont een vrij uitgesproken daling met 23,2%, terwijl het aantal 50-plussers een eerder lichte daling van 3,9% laat noteren. Die tendensen laten zich waarschijnlijk verklaren door het gecombineerde effect van een aantal reglementaire wijzigingen m.b.t. de berekeningswijze en toekenningsvoorwaarden voor het IGU enerzijds (cf. deel 8.6) en het einde van het recht op inschakelingsuitkeringen (wat zorgt voor een daling van de stock aan werklozen die in dit stelsel kan instromen) anderzijds.

Het profiel van de IGU'ers vertoont geen grote verschuivingen ten opzichte van 2015. Bijna de helft van de betalingen heeft betrekking op het Vlaams Gewest (46,9%) en ongeveer 3/4 betreft vrouwen (76,7%). Verder situeert een meerderheid van de IGU'ers zich in de middelste leeftijdsklasse van 25-49 jaar (64,0%) en is een meerderheid gezinshoofd (55,1%).

Slechts een kleine minderheid van het aantal betalingen (0,9%) wordt uitgekeerd aan vrijwillig deeltijdse werknemers met een IGU. Het gaat hier om werknemers die niet beantwoorden aan de voorwaarden om met een voltijdse werknemer te worden gelijkgesteld en die ook niet aan de voorwaarden beantwoorden om beschouwd te worden als deeltijdse werknemer met behoud van rechten. De vrijwillig deeltijdse werknemer kan in geval van volledige werkloosheid halve uitkeringen genieten voor de uren waarop hij gewoonlijk tewerkgesteld was. Indien deze werknemers weer deeltijds aan het werk gaan, dan kunnen zij in voorkomend geval recht hebben op een inkomensgarantie-uitkering (KB van 07.06.2013, IW 01.07.2013).

4.1.2 Activa

Tabel 4.1.III
Evolutie van de Activamaatregelen

	2007	2015	2016	Evol. 2007 – 2016	Evol. 2015 – 2016	Relatieve verhouding stelsels in 2007	Relatieve verhouding stelsels in 2015	Relatieve verhouding stelsels in 2016
Plan Activa	37 649	25 273	24 578	- 34,7%	- 2,7%	96,6%	66,9%	63,6%
PVP	608	477	454	- 25,3%	- 5,0%	1,6%	1,3%	1,2%
Start	714	103	57	- 92,0%	- 44,4%	1,8%	0,3%	0,1%
voor personen met verminderde arbeidsgeschiktheid	0	1 491	1 460	-	- 2,1%	-	3,9%	3,8%
< 30 jaar	0	10 412	12 068	-	+ 15,9%	-	27,6%	31,3%
Totaal	38 971	37 756	38 617	- 0,9%	+ 2,3%	100%	100%	100%

Het totale aantal werklozen die in het kader van een Activamaatregel werden vergoed, nam in 2016 zoals gezegd toe met 2,3%. Wanneer we de diverse maatregelen meer in detail beschouwen, blijkt die stijging voor het grootste deel toe te schrijven aan het succes van Activa voor laaggeschoolde jongeren onder de 30 jaar. In 2016 noteren we voor deze groep 12 068 betalingen, d.i. een stijging met 15,9% ten opzichte van 2015. Daarmee vertegenwoordigt deze groep bijna een derde (31,3%) van alle Activamaatregelen.

De groep Activa voor personen met verminderde arbeidsgeschiktheid is daarentegen licht gedaald op jaarbasis (- 2,1%). Binnen het geheel van de Activamaatregelen gaat het om een aandeel van 3,8%.

De grootste groep, het gewone Activaplan, is daarentegen afgenomen met 2,7% op jaarbasis. Hun aandeel binnen het geheel van de Activamaatregelen is ten opzichte van 2015 dan ook met nog 3,3 procentpunt gedaald, al vertegenwoordigt het nog steeds meer dan de helft (63,6%) van de Activamaatregelen.

Ondanks de stijging op jaarbasis noteren we voor Activa toch nog steeds een lichte daling van 0,9% ten opzichte van 2007. Die daling is zichtbaar bij alle Activamaatregelen die toen reeds in voege waren.

4.1.3 Werkhervattingstoeslag

Tabel 4.1.IV
Evolutie van de werkhervattingstoeslag bij 50-plussers

	50-54 jaar	55 jaar of ouder
2011	8 622	8 766
2012	9 385	10 717
2013	7 553	11 818
2014	4 239	12 856
2015	2 043	13 262
2016	686	14 043

	50-54 jaar	55 jaar of ouder
2011	100	100
2012	109	122
2013	88	135
2014	49	147
2015	24	151
2016	8	160

De leeftijdsvoorwaarde voor toegang tot een werkhervattingstoeslag werd vanaf 1 februari 2013 verhoogd van 50 naar 55 jaar (cf. deel 8.6). Het aantal betalingen voor een werkhervattingstoeslag voor gerechtigden in de leeftijdsklasse 50-54 jaar is dan ook afgenomen tot gemiddeld nog 686 in 2016, d.i. 92% minder dan in 2011. Die daling manifesteert zich sinds het jaar 2013 progressief per jaar en per leeftijdsgroep.

In de leeftijdsgroep van 55 jaar of ouder noteren we echter opnieuw een stijging op jaarbasis van 13 262 naar 14 043, d.i. + 5,9%.

4.1.4 Opleidingsmaatregelen

Tabel 4.1.V
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in de opleidings-
maatregelen

		2015	2016	Evol. 2015 – 2016	
Geslacht	Mannen	23 250	21 005	- 2 245	- 9,7%
	Vrouwen	22 196	19 951	- 2 245	- 10,1%
Gewest	Vlaams Gewest	19 651	18 351	- 1 301	- 6,6%
	Waals Gewest	21 453	18 236	- 3 217	- 15,0%
	Brussels Hfdst. Gewest	4 343	4 369	+ 27	+ 0,6%
Leeftijdsklasse	< 25 jaar	12 084	9 572	- 2 512	- 20,8%
	25-49 jaar	30 516	28 210	- 2 306	- 7,6%
	50 jaar en ouder	2 846	3 174	+ 328	+ 11,5%
Groep	Vrijstellingen	39 767	36 335	- 3 432	- 8,6%
	Instapstages	1 652	1 842	+ 191	+ 11,5%
	Andere	4 028	2 778	- 1 249	- 31,0%
Totaal		45 447	40 956	- 4 491	- 9,9%

In 2016 werden in totaal 40 956 betalingen voor opleidingsprogramma's verricht, d.i. een daling van 9,9% ten opzichte van 2015. De meerderheid (36 335 eenheden) van de gevallen betreft een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende en van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt voor het volgen van opleidingen of studies. De instapstages (cf. deel 4.1.5.1) nemen als enige van de groepen opleidingsmaatregelen toe op jaarbasis (+ 11,5%).

De algemene daling situeert zich vooral bij het aantal jongeren onder de 25 jaar (- 20,8%). Bij de 50-plussers noteren we echter juist een stijging met 11,5%. Die tendensen laten zich ongetwijfeld ten dele verklaren door de daling van het aantal jongeren in de totaalpopulatie dat in aanmerking komt om een dergelijke maatregel aan te vatten (UVW-WZ, cf. deel 3.2) enerzijds en de strengere toekenningsvoorwaarden van de vrijstellingen op basis van leeftijd of beroepsverleden (oudere vrijgestelde UVW, cf. deel 3.3) anderzijds.

4.1.4.1 Instapstages

Tabel 4.1.VI
Evolutie van het aantal betalingen voor instapstages

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2013	132	15	32	163
2014	151	666	227	1 044
2015	124	1 176	352	1 652
2016	74	1 314	455	1 842
Verhouding	4,0%	71,3%	24,7%	100 %

De instapstages richten zich tot laaggeschoolde jongeren die zich na hun studies inschrijven als werkzoekende en laten toe om een eerste ervaring op te doen op de arbeidsmarkt. Tabel 4.1.VI toont de evolutie per maand van het aantal uitkeringen voor deze opleidingsmaatregel, die sinds de start een constante toename op jaarbasis kent. In 2016 werden gemiddeld per maand 1 842 betalingen verricht in het kader van een instapstage.

Bij een relatieve verdeling per gewest is het Waals Gewest opmerkelijk sterk vertegenwoordigd met 71,3% van het aantal betalingen. Op de tweede plaats komt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met 24,7%.

4.1.4.2 Vrijstellingen voor opleidingen en studies

Tabel 4.1.VII
Verdeling van de maatregelen inzake opleiding volgens
stelsel: aantal betalingen en aantal verschillende personen

	Aantal betalingen (maandelijks gemiddelde)			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
Beroepsopleiding	12 333	8 933	1 983	23 249
Studies met volledig leerplan voor een knelpuntberoep	1 041	1 297	431	2 768
Studies met volledig leerplan, niet voor een knelpuntberoep	400	532	204	1 136
Studies aanvaard door de directeur	2 266	3 653	855	6 774
Opleiding in het kader van een individueel actieplan	60	175	2	236
Middenstandsopleiding	100	417	81	598
Overeenkomst met activiteitencoöperatie als kandidaat-ondernemer	193	161	156	510
Alternierende opleiding	8	185	29	222
Opleidingen "entreprise / atelier de formation"	1	777	7	786
Opleiding of stage in het buitenland	3	31	24	58
Totaal	16 403	16 162	3 771	36 335
% UVW	6,5%	7,9%	5,0%	6,8%

	Aantal verschillende personen			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
Beroepsopleiding	29 978	26 975	5 809	62 762
Studies met volledig leerplan voor een knelpuntberoep	1 461	2 120	648	4 229
Studies met volledig leerplan, niet voor een knelpuntberoep	582	794	303	1 679
Studies aanvaard door de directeur	4 026	7 007	2 029	13 062
Opleiding in het kader van een individueel actieplan	155	373	4	532
Middenstandsopleiding	219	603	118	940
Overeenkomst met activiteitencoöperatie als kandidaat-ondernemer	324	291	263	878
Alternerende opleiding	19	426	54	499
Opleidingen "entreprise / atelier de formation"	1	1 630	11	1 642
Opleiding of stage in het buitenland	14	117	79	210
Totaal	36 779	40 336	9 318	86 433

Tabel 4.1.VII geeft een overzicht van de verdeling van het aantal betalingen en het aantal personen volgens de onderscheiden types van opleidingen waarvoor een vrijstelling werd bekomen. In totaal namen in 2016 86 433 personen deel aan één of andere opleidingsmaatregel. Hiervoor werden gemiddeld 36 335 betalingen verricht per maand, wat neerkomt op een gemiddelde van ca. 5 betalingen (of vergoede maanden) per persoon.

Voor het interpreteren van die gegevens dient men wel rekening te houden met de volgende twee nuances:

- de opleidingen waarvoor een vrijstelling werd toegekend beslaan slechts een deel van alle opleidingen die door de bevoegde diensten worden georganiseerd of begeleid;
- onder de UVW-NWZ na vrijwillig deeltijdse arbeid zijn er ook een klein aantal gevallen waarbij de vrijstelling van IWZ of beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt geheel of gedeeltelijk voortkomt uit het volgen van een opleiding of studie.

4.2 De dienstenchequewerknemers in 2015

Het stelsel van de dienstencheques is sinds 1 juli 2014 op juridisch vlak geregionaliseerd in het kader van de Zesde Staatshervorming. De RVA bleef echter het budgettair en operationeel beheer verzekeren in 2015. Sinds 1 januari 2016 is het dienstenchequestelsel in zijn geheel overgedragen aan de gewesten. Aangezien de gegevens m.b.t. de dienstenchequewerknemers ca. één jaar later beschikbaar zijn dan de overige statistieken betreffende het dienstenchequestelsel, dient de RVA echter nog te voorzien in een publicatie van die gegevens m.b.t. het jaar 2015, toen die materie nog onder federale bevoegdheid viel.

Tabel 4.2.1
Dienstenchequewerknemers en omkaderingspersoneel

	Werknemers geteld in de loop van het jaar					Omkaderingspersoneel				
	2014		2015		Evol. 2014 - 2015	2014		2015		Evol. 2014 - 2015
Handels- vennootschappen	85 775	55,5%	88 902	58,0%	+ 3,6%	2 340	47,3%	2 046	44,9%	- 12,6%
Interimbedrijven	19 155	12,4%	15 126	9,9%	- 21,0%	241	4,9%	284	6,2%	+ 17,8%
Invoeg- ondernemingen	11 962	7,7%	12 927	8,4%	+ 8,1%	504	10,2%	556	12,2%	+ 10,3%
VZW's	17 378	11,2%	17 450	11,4%	+ 0,4%	839	16,9%	714	15,7%	- 14,9%
Gemeenten	212	0,1%	145	0,1%	- 31,6%	9	0,2%	11	0,2%	+ 22,2%
OCMW's	5 855	3,8%	5 614	3,7%	- 4,1%	400	8,1%	367	8,1%	- 8,3%
PWA	10 583	6,8%	10 077	6,6%	- 4,8%	542	10,9%	527	11,6%	- 2,8%
Natuurlijke personen	3 638	2,4%	3 060	2,0%	- 15,9%	76	1,5%	54	1,2%	- 28,9%
Totaal	154 558	100 %	153 301	100 %	- 0,8%	4 951	100 %	4 559	100 %	- 7,9%

In de loop van 2015 waren in totaal 157 860 werknemers tewerkgesteld in het dienstenchequestelsel tegenover nog 159 509 in 2014, d.i. een daling met 1,0% op jaarbasis. Het omkaderingspersoneel vertoont de grootste relatieve daling met 7,9% op jaarbasis t.o.v. een daling van 0,8% bij de dienstenchequewerknemers.

De evolutie van het aantal werknemers wordt logischerwijs beïnvloed door de evolutie van het aantal actieve ondernemingen.

Het grootste aantal werknemers situeert zich bij de handelsvennootschappen. In 2015 gaat het om 58,0% van de dienstenchequewerknemers en 44,9% van het omkaderingspersoneel.

Tabel 4.2.II

Verdeling van de dienstenchequewerknemers volgens het arbeidsstelsel

	2014		2015	
Voltijds (38 uur)	13 958	9,0%	13 797	9,0%
Halftijds of meer (van 19 t.e.m. 37 uur)	101 414	65,6%	103 376	67,4%
Deeltijds (< 19 uur)	39 186	25,4%	36 128	23,6%
Totaal	154 558	100%	153 301	100%

De meerderheid van de dienstenchequewerknemers (67,4%) was in 2015 minstens halftijds tewerkgesteld via dit stelsel. Voor 9,0% van de werknemers ging het zelfs om een voltijdse tewerkstelling.

Tabel 4.2.III

Evolutie van het aantal en het aandeel dienstenchequewerknemers volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land		Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
2005	27 643	8 894	1 668	38 205	2005	72,4%	23,3%	4,4%	100%
2006	41 872	14 884	5 003	61 759	2006	67,8%	24,1%	8,1%	100%
2007	55 979	23 960	7 213	87 152	2007	64,2%	27,5%	8,3%	100%
2008	63 626	29 527	10 284	103 437	2008	61,5%	28,5%	9,9%	100%
2009	72 445	33 643	14 236	120 324	2009	60,2%	28,0%	11,8%	100%
2010	82 281	37 378	17 256	136 915	2010	60,1%	27,3%	12,6%	100%
2011	89 126	39 619	20 194	149 827	2011	59,5%	26,4%	13,5%	100%
2012	89 788	39 388	21 079	151 137	2012	59,4%	26,1%	13,9%	100%
2013	89 770	38 708	20 304	149 782	2013	59,9%	25,8%	13,6%	100%
2014	93 888	37 688	21 989	154 558	2014	60,7%	24,4%	14,2%	100%
2015	92 070	38 053	21 980	153 301	2015	60,1%	24,8%	14,3%	100%
Evol. 2005 - 2015	+ 233,1%	+ 327,9%	+ 1 217,7%	+ 301,3%					

NB: Voor 2005 en 2006 gebeurt de uitsplitsing volgens de exploitatiezetel, vanaf 2007 volgens de woonplaats van de werknemer. De landtotalen kunnen ook een klein aandeel werknemers bevatten die gedomicilieerd zijn in het buitenland.

Het aantal dienstenchequewerknemers bereikte in 2014 het hoogste peil tot nu toe, om in 2015 weer licht te slinken. Ten opzichte van 2005 noteren we echter nog steeds een stijging met 301,3%. De grootste relatieve groei situeert zich zonder twijfel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar het aantal dienstenchequewerknemers in de voorbije 10 jaar meer dan vertwaalfvoudigd is. Het grootste aandeel dienstenchequewerknemers (60,1%) woont echter nog steeds in het Vlaams Gewest.

Tabel 4.2.IV

Vergelijking van het profiel van de dienstenchequewerknemers en de PWA-werknemers

	Dienstenchequeswerknemers 2015		PWA-werknemers 2015		PWA-werknemers 2016	
Mannen	4 076	2,7%	5 066	40,0%	4 812	41,1%
Vrouwen	149 225	97,3%	7 584	60,0%	6 910	58,9%
Vlaams Gewest	92 070	60,1%	5 982	47,3%	5 493	46,9%
Waals Gewest	38 053	24,8%	5 473	43,3%	5 103	43,5%
Brussels Hfdst. Gewest	21 980	14,3%	1 196	9,5%	1 126	9,6%
Gedomicilieerd in het buitenland	1 198	0,8%	-	-	-	-
< 25 jaar	8 735	5,7%	95	0,7%	83	0,7%
25-34 jaar	37 978	24,8%	548	4,3%	518	4,4%
35-49 jaar	66 136	43,1%	2 846	22,5%	2 434	20,8%
50 jaar en ouder	40 452	26,4%	9 162	72,4%	8 686	74,1%
Laaggeschoold	84 228	54,9%	8 074	63,8%	7 382	63,0%
Middengespoold	62 305	40,6%	3 682	29,1%	3 485	29,7%
Hooggeschoold	6 768	4,4%	883	7,0%	847	7,2%
Onbekend	0	0,0%	12	0,1%	8	0,1%
Belgische nationaliteit	106 642	69,6%	11 581	91,5%	10 673	91,0%
Buitenlandse EU-nationaliteit (EU-28)	34 907	22,8%	796	6,3%	770	6,6%
Niet-EU-nationaliteit	11 752	7,7%	273	2,2%	279	2,4%
Totaal	153 301	100%	12 650	100%	11 722	100%

Het opvallendste verschil tussen de profielen van de dienstencheque- en van de PWA-werknemers (tabel 4.2.IV) situeert zich bij de verdeling volgens geslacht. Uit de andere aard en invulling van de toegelaten activiteiten in de beide stelsels volgt een veel grotere vertegenwoordiging van vrouwen (97,3%) bij de werknemers in dienstenchequeverband dan in het PWA (60,0% in 2015, 58,9% in 2016). De dienstencheque-activiteiten bestaan immers hoofdzakelijk uit huishoudelijke taken zoals schoonmaken en strijken, die traditioneel eerder door vrouwelijke werknemers worden verricht. Het PWA-stelsel voorziet daarentegen in een breder activiteitenpakket, zoals onder meer tuinonderhoud en kleine herstellings- en onderhoudswerkzaamheden in het huishouden. De schoonmaakactiviteiten die door PWA's nog worden uitgevoerd zijn sinds 2004 evenwel door de reglementaire verstrenging sterk ingeperkt of stopgezet.

Volgens gewest kent het aantal PWA-werknemers een evenwichtiger verdeling tussen het Vlaams en het Waals Gewest (respectievelijk 47,3% en 43,3% in 2015 en 46,9% en 43,5% in 2016) dan de dienstenchequewerknemers.

Volgens leeftijd stellen we vast dat de meerderheid van de PWA-werknemers 50-plus is (72,4% in 2015 en 74,1% in 2016), terwijl het aandeel van die leeftijdsgroep in 2015 slechts 26,4% bedraagt bij de dienstenchequewerknemers. Dit laat zich verklaren door het feit dat sinds 1 juli 2009 via het PWA-stelsel geen activiteiten van huishulp met huishoudelijk karakter meer toegelaten zijn voor werklozen jonger dan 50 jaar.

Qua opleidingsniveau zien we relatief vergelijkbare verhoudingen bij de PWA- en de dienstenchequewerknemers.

Verder zien we in het profiel van de dienstenchequewerknemers veel meer buitenlandse nationaliteiten dan in dat van de PWA-werknemers: in totaal is het aandeel buitenlanders er in 2015 22,0 procentpunt groter.

Maatregelen met betrekking tot de verzoening van het beroeps- en het privéleven

5.1 Algemene evolutie

De stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven hebben als hoofddoel een betere combinatie van het beroeps- en het privéleven mogelijk te maken. In 2002 werd het stelsel van loopbaanonderbreking voor werknemers en werkgevers uit de privésector omgezet naar een stelsel van tijdskrediet. Naast deze twee stelsels zijn er de drie thematische verloven die gemeenschappelijk zijn voor de openbare en de private sector: in 1995 werd het verlof voor palliatieve zorgen ingevoerd, in 1997 het ouderschapsverlof en in 1998 het verlof voor medische bijstand. Het ouderschapsverlof werd in 2012 opgetrokken tot maximaal 4 maanden.

Vanaf 1 januari 2012 werd de reglementering met betrekking tot loopbaanonderbreking en tijdskrediet ingrijpend gewijzigd, waarbij vooral de maximale duur van de onderbrekingen ingeperkt werd. In het stelsel van het tijdskrediet werden daarenboven onderbrekingen zonder motief beperkt tot 12 maanden (voltijds equivalent) op de hele loopbaan. Een bijkomend saldo wordt enkel toegekend in geval van een geldig motief. Tenslotte werd ook de leeftijdsvoorwaarde in het eindeloopbaanstelsel (zowel in het kader van loopbaanonderbreking als in het kader van tijdskrediet) opgetrokken.

Met ingang van 1 januari 2015 onderging de reglementering met betrekking tot het tijdskrediet opnieuw enkele belangrijke wijzigingen. Onder andere heeft men in geval van niet-gemotiveerd tijdskrediet voortaan geen recht meer op onderbrekingsuitkeringen en werd de leeftijdsvoorwaarde voor tijds-krediet in het eindeloopbaanstelsel opnieuw opgetrokken.

Vanaf september 2016 is de RVA, behoudens uitzonderingen, niet meer bevoegd voor nieuwe aanvragen voor onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking voor werknemers van het Vlaamse lokale, provinciale, communautaire en het gewestelijke openbaar ambt, alsook van het Vlaams onderwijs, met uitsluiting van de contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

Voor meer details met betrekking tot deze reglementaire wijzigingen verwijzen we naar deel 8.7.

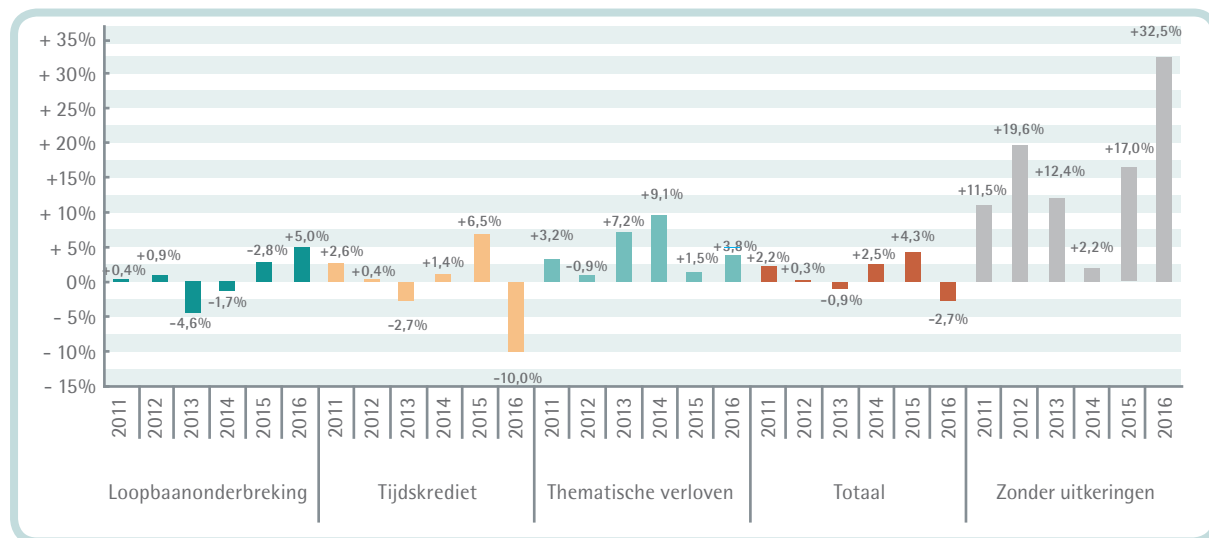
Tabel 5.1.I

Evolutie van het aantal gerechtigden op loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof¹

	Loop- baan- onder- breking	Tijds- krediet	Thema- tische verloven	Totaal	Zonder uitke- ringen	Alge- meen totaal		Loop- baan- onder- breking	Tijds- krediet	Thema- tische verloven	Totaal	Zonder uitke- ringen	Alge- meen totaal
2007	71 781	111 668	39 870	223 319	2 684	226 003	2007	100	100	100	100	100	100
2008	72 386	118 857	44 436	235 679	4 266	239 944	2008	101	106	111	106	159	106
2009	72 249	127 746	52 434	252 429	6 039	258 468	2009	101	114	132	113	225	114
2010	72 208	132 319	61 048	265 575	6 983	272 558	2010	101	118	153	119	260	121
2011	72 482	135 786	63 021	271 290	7 787	279 076	2011	101	122	158	121	290	123
2012	73 167	136 391	62 459	272 018	9 314	281 332	2012	102	122	157	122	347	124
2013	69 826	132 728	66 974	269 527	10 469	279 997	2013	97	119	168	121	390	124
2014	68 668	134 581	73 052	276 301	10 697	286 998	2014	96	121	183	124	399	127
2015	70 594	143 387	74 126	288 107	12 520	300 627	2015	98	128	186	129	466	133
2016	74 154	129 109	76 935	280 197	16 589	296 787	2016	103	116	193	125	618	131

Grafiek 5.1.I

Uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof: variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

In 2016 worden gemiddeld per maand 280 197 onderbrekingsuitkeringen betaald in de verschillende stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven. Dat zijn er 7 910 minder dan in 2015, wat een daling inhoudt van 2,7%.

De daling wordt veroorzaakt door een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet. Hun aantal daalde met 10,0% in vergelijking met 2015, tot 129 109. In 2015 werd wel een stijging van 6,5% op jaarbasis genoteerd als gevolg van een sterke toename van het aantal aanvragen eind 2014 ter anticipatie van de strengere regels die op 1 januari 2015 ingingen.

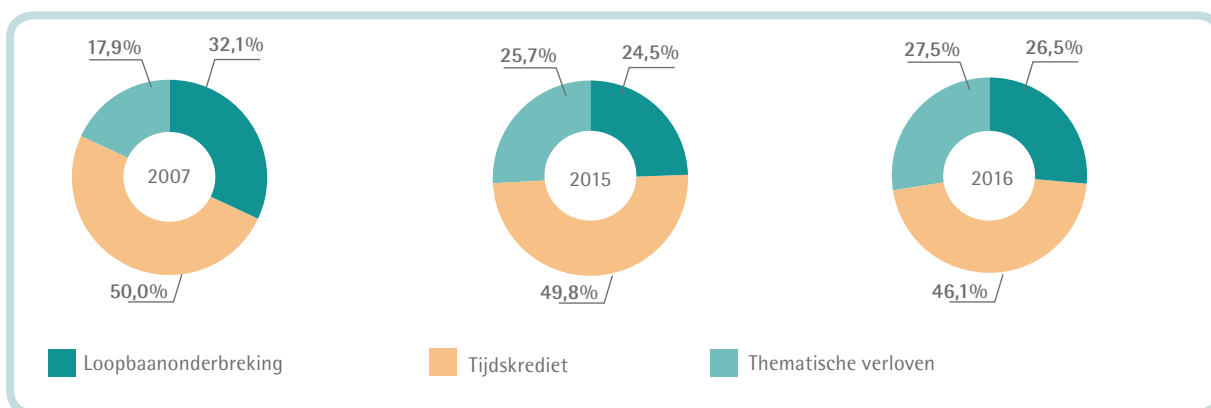
¹ In dit hoofdstuk wordt het aantal gerechtigden steeds weergegeven aan de hand van het gemiddeld aantal fysieke eenheden per maand op jaarbasis.

In de stelsels van loopbaanonderbreking en thematische verloven is er in 2016 op jaarbasis een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden: respectievelijk + 5,0% en + 3,8%.

In vergelijking met 2007 is in 2016 het aantal uitkeringsgerechtigden voor alle stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven samen gestegen met een kwart (+ 56 878 betalingen). Dat is vooral het gevolg van een gestage toename van het aantal uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof. In 2016 worden bijna dubbel zoveel onderbrekingsuitkeringen betaald dan in 2007. Het relatieve belang van de thematische verloven in het totaal van uitkeringsgerechtigden is dan ook gestegen van 17,9% in 2007 tot 27,5% in 2016 (grafiek 5.1.II).

Grafiek 5.1.II

Uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof: verdeling volgens stelsel

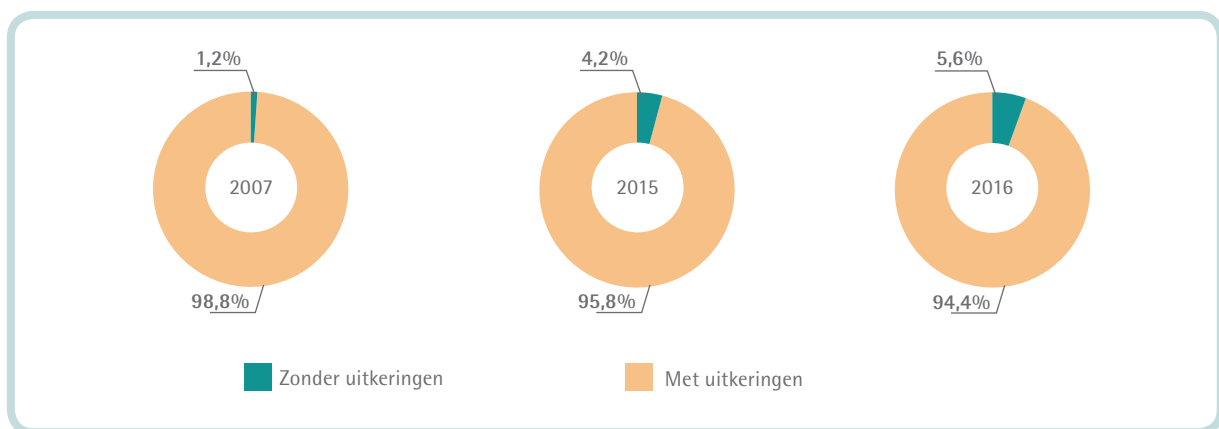

Ook het stelsel van tijdskrediet heeft lang een constante groei gekend, maar de inperkingen van 2012 en 2015 hebben ervoor gezorgd dat de trend opnieuw dalende is. Het aantal betalingen is in 2016 teruggelopen tot onder het niveau van 2010. In vergelijking met 2007 worden wel nog 16% meer uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet geteld.

Enkel in het stelsel van loopbaanonderbreking is het aantal uitkeringsgerechtigden gedurende de beschouwde periode relatief stabiel gebleven. In 2013 en 2014 is het aantal betalingen licht afgenomen, maar de toename tijdens de afgelopen twee jaar hebben ervoor gezorgd dat in 2016 het niveau van 2007 opnieuw overschreden wordt met 3%.

Onder andere door de afschaffing van het recht op onderbrekingsuitkeringen ingeval van niet-gemotiveerd tijdscrediet is het aantal personen met loopbaanonderbreking, tijdscrediet of een thematisch verlof zonder onderbrekingsuitkeringen de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. In 2016 worden 16 589 onderbrekingen zonder uitkeringen geteld, bijna 1/3 meer dan in 2015 en 6 keer meer dan in 2007. Het aandeel onderbrekingen zonder uitkeringen in het totaal is dan ook sterk toegenomen: van 1,2% in 2007 tot 5,6% in 2015.

Grafiek 5.1.III
Evolutie van de verhouding met uitkeringen / zonder uitkeringen

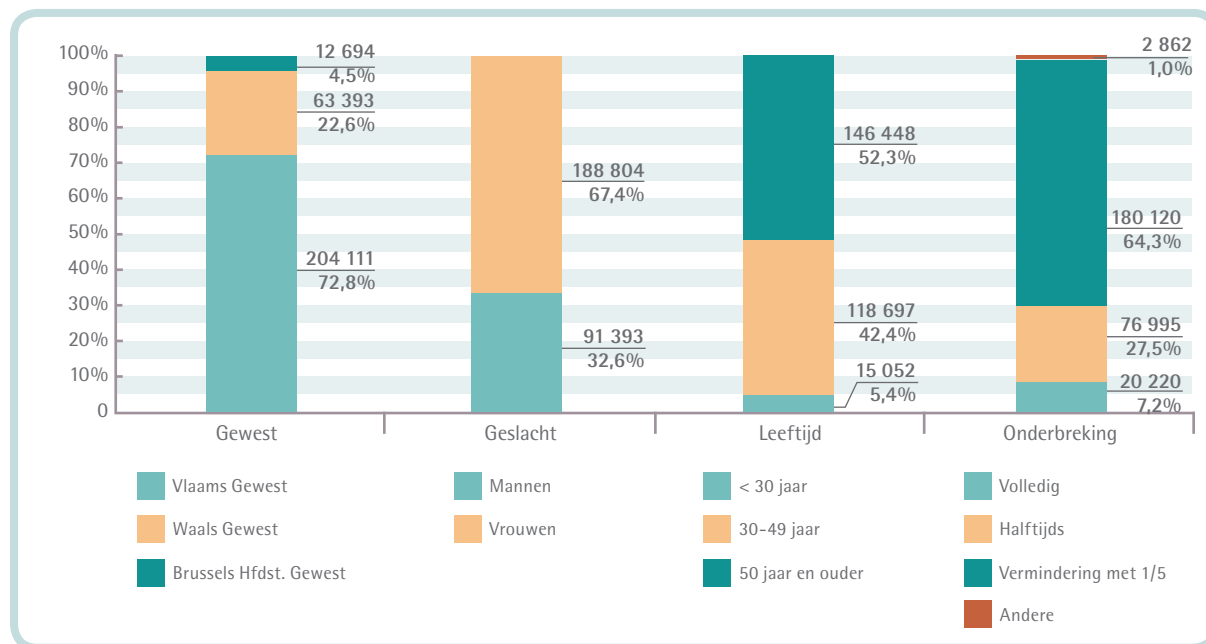
Het profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking of tijdscrediet vertoont een aantal opvallende kenmerken (grafiek 5.1.IV). Zo is in 2016 meer dan 7 op de 10 afkomstig uit het Vlaams Gewest¹. Bovendien is een ruime meerderheid vrouw (67,4%). Oudere werknemers zijn veel sterker vertegenwoordigd dan jongere: meer dan de helft van de uitkeringsgerechtigden is ouder dan 50 jaar, terwijl slechts 5,4% jonger is dan 30 jaar.

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking of tijdscrediet vermindert de arbeidstijd met 1/5 (64,3%). Het belang van volledige onderbrekingen is vrij beperkt (7,2%).

¹ Ter herinnering: het gewest wordt bepaald op basis van de woonplaats van de uitkeringsgerechtigde.

Grafiek 5.1.IV

Profiel van de uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof in 2016

Het profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking en tijdskrediet wijkt daarmee enigszins af van het profiel van de loontrekkenden. Dat wordt geïllustreerd door tabel 5.1.II: het aandeel werknemers dat onderbrekingsuitkeringen ontvangt in het kader van loopbaanonderbreking of tijdskrediet verschilt aanzienlijk naargelang de beschouwde subgroep. Dat aandeel bedraagt voor het totaal van de loontrekkenden 10,3% in 2016, maar is bijvoorbeeld bij de 50-plussers (16,7%) en de vrouwelijke werknemers (14,3%) aanzienlijk groter. Ook de werknemers die in het Vlaams Gewest (12,3%) wonen onderbreken hun loopbaan vaker dan de werknemers uit het Waals of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (respectievelijk 7,5% en 5,8%). Het aandeel is met 2,5% van alle beschouwde subgroepen het kleinst bij de werknemers jonger dan 30 jaar.

Tabel 5.1.II
 Uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking,
 tijdskrediet of een thematisch verlof (verschillende
 personen) in relatie tot het totaal aantal loontrekkenden

		Uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof (2016)	Loontrekkenden ¹ (2015)	Aandeel
Gewest	Vlaams Gewest	290 163	2 360 850	12,3%
	Waals Gewest	85 860	1 138 150	7,5%
	Brussels Hfdst. Gewest	21 041	361 700	5,8%
Geslacht	Mannen	128 024	1 977 200	6,5%
	Vrouwen	269 040	1 883 500	14,3%
Leeftijdsklasse	< 30 jaar	26 888	1 084 100	2,5%
	30-49 jaar	197 185	1 743 700	11,3%
	50 jaar en ouder	172 991	1 032 900	16,7%
Totaal		397 064	3 860 700	10,3%

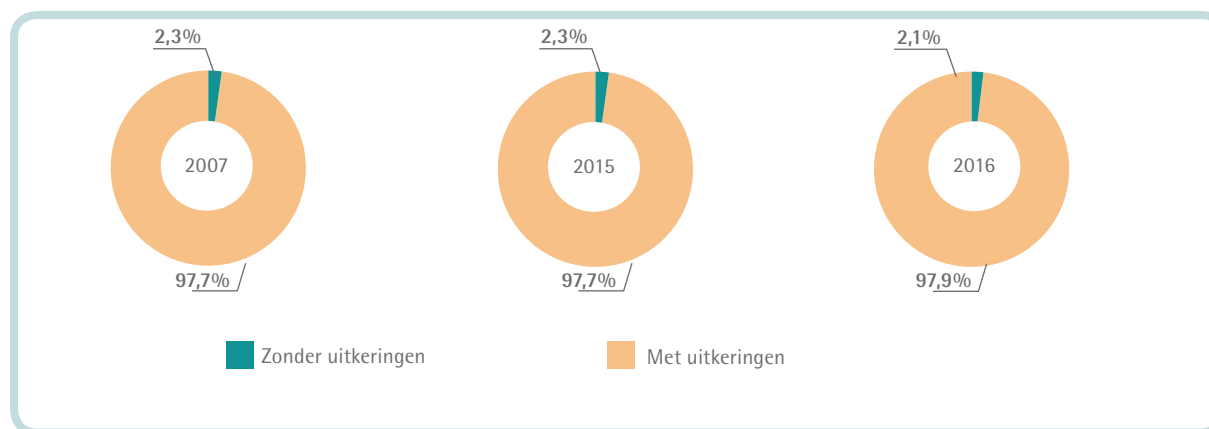
¹ Bron: Eurostat EAK

5.2 Loopbaanonderbreking

Tabel 5.2.I
Evolutie van het aantal gerechtigden op
loopbaanonderbreking

		2007	2015	2016	Evol. 2007-2016		Evol. 2015-2016	
Gewest	Vlaams Gewest	46 495	49 217	53 729	+ 7 234	+ 15,6%	+ 4 512	+ 9,2%
	Waals Gewest	22 523	18 538	17 642	- 4 881	- 21,7%	- 897	- 4,8%
	Brussels Hfdst. Gewest	2 763	2 838	2 783	+ 20	+ 0,7%	- 55	- 1,9%
Geslacht	Mannen	19 322	18 885	19 482	+ 160	+ 0,8%	+ 597	+ 3,2%
	Vrouwen	52 459	51 709	54 671	+ 2 212	+ 4,2%	+ 2 962	+ 5,7%
Leeftijdsklasse	< 30 jaar	2 095	1 415	1 538	- 558	- 26,6%	+ 123	+ 8,7%
	30-49 jaar	26 487	21 783	23 386	- 3 101	- 11,7%	+ 1 603	+ 7,4%
	50 jaar en ouder	43 199	47 396	49 230	+ 6 031	+ 14,0%	+ 1 834	+ 3,9%
Onderbreking	Volledig	8 447	4 623	4 447	- 4 000	- 47,3%	- 176	- 3,8%
	Halftijds	36 838	30 605	32 718	- 4 120	- 11,2%	+ 2 113	+ 6,9%
	Vermindering met 1/5	23 242	32 436	34 125	+ 10 883	+ 46,8%	+ 1 690	+ 5,2%
	Andere	3 254	2 930	2 862	- 391	- 12,0%	- 67	- 2,3%
Stelsel	Algemeen	35 025	29 208	31 035	- 3 990	- 11,4%	+ 1 827	+ 6,3%
	Eindeloopbaan	36 757	41 386	43 119	+ 6 362	+ 17,3%	+ 1 732	+ 4,2%
Totaal		71 781	70 594	74 154	+ 2 372	+ 3,3%	+ 3 560	+ 5,0%
Zonder uitkeringen		1 669	1 627	1 622	- 48	- 2,9%	- 6	- 0,4%
Algemeen totaal		73 451	72 221	75 775	+ 2 324	+ 3,2%	+ 3 554	+ 4,9%

Grafiek 5.2.I
Evolutie van de verhouding met uitkeringen / zonder
uitkeringen in het stelsel van loopbaanonderbreking

Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking in de publieke sector stijgt in 2016 met 5,0% op jaarbasis, wat overeenkomt met een toename van 3 560 uitkeringen per maand. Het aantal onderbrekingen zonder uitkeringen blijft stabiel op ongeveer 1 600 per maand of iets meer dan 2% van het totaal aantal onderbrekingen (grafiek 5.2.I).

De toename op jaarbasis van het aantal uitkeringsgerechtigden doet zich enkel voor in het Vlaams Gewest (+ 9,2% of + 4 512 eenheden). Sinds 2007 is het aantal uitkeringsgerechtigden in het Vlaams Gewest toegenomen met 15,6%, terwijl er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een stabilisering genoteerd wordt en in het Waals Gewest zelfs een daling met 21,7%. Daardoor is het belang van het Vlaams Gewest in 2016 opgelopen tot 72,5% (grafiek 5.2.II).

De stijging op jaarbasis in het Vlaams Gewest is gedeeltelijk te wijten aan de invoering van het zogenaamde zorgkrediet voor ambtenaren van de Vlaamse openbare sector vanaf 1 september 2016, nadat de bevoegdheid voor deze materie werd overgeheveld naar het gewestelijke niveau in het kader van de Zesde Staatshervorming. Nieuwe aanvragen voor loopbaanonderbrekingen die ten laatste op 1 september 2016¹ ingingen werden nog behandeld volgens de oude federale regeling, waardoor het aantal intreders is toegenomen in de periode na de aankondiging van de nieuwe Vlaamse regeling (cf. deel 8.7).

Enkel de uitkeringsgerechtigden die de arbeidstijd verminderen met 1/5 of die een halftijdse onderbreking nemen laten een toename noteren in vergelijking met vorig jaar (respectievelijk + 5,2% en + 6,9%). Beide regimes samen zijn in 2016 goed voor meer dan 90% van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden (grafiek 5.2.II). In vergelijking met 2007 is het aantal uitkeringsgerechtigden die de arbeidstijd verminderen met 1/5 met bijna de helft toegenomen, terwijl voor alle andere onderbrekingstypes een afname genoteerd wordt.

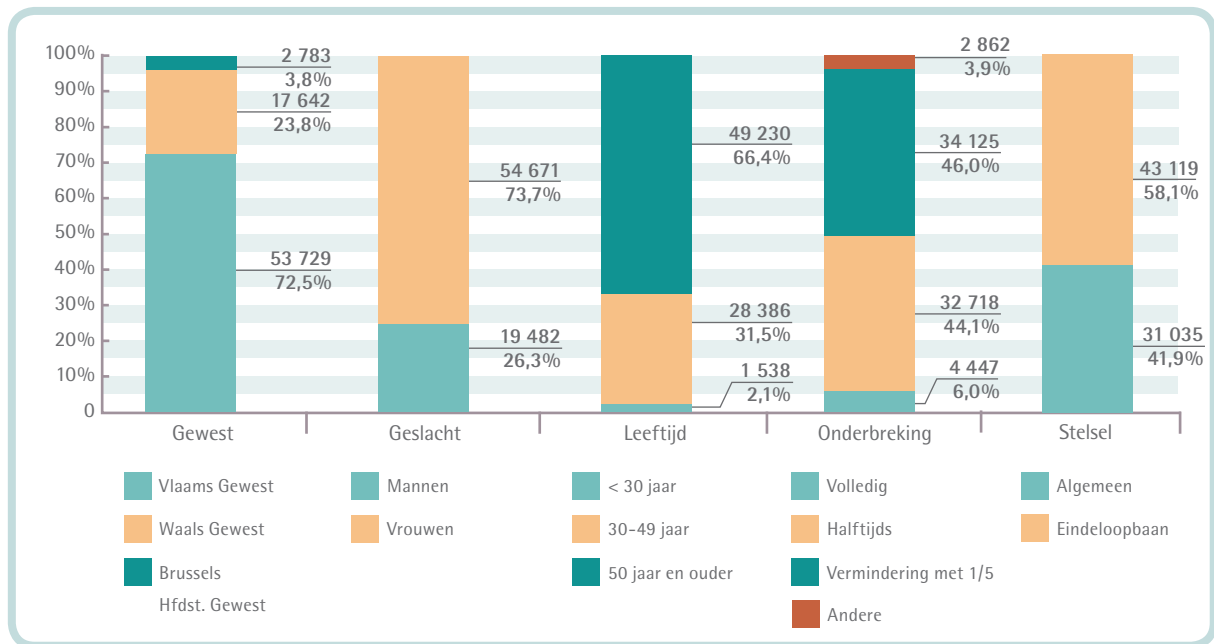
Bekeken volgens de leeftijd en het stelsel is de evolutie op jaarbasis van het aantal uitkeringsgerechtigden gelijklopend. In vergelijking met 2007 zijn echter wel verschillen merkbaar. Het aantal uitkeringsgerechtigden van 50 jaar en ouder is tussen 2007 en 2016 aanzienlijk toegenomen (+ 14,0%), en daardoor ook het aantal uitkeringsgerechtigden in het eindloopbaanstelsel (+ 17,3%). In de leeftijds-categorieën jonger dan 50 jaar is het aantal uitkeringsgerechtigden gedaald, wat ook weerspiegeld wordt in de evolutie van het algemeen stelsel (- 11,4%). In 2016 is 2/3 van het aantal uitkeringsgerechtigden 50 jaar of ouder (grafiek 5.2.II).

Volgens geslacht tenslotte neemt het aantal uitkeringsgerechtigden enigszins sterker toe bij de vrouwen dan bij de mannen. De vrouwen maken met 73,7% van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden ook de overgrote meerderheid uit in 2016 (grafiek 5.2.II). Dat houdt ook verband met het feit dat de tewerkstelling in de openbare sector een hogere feminisatiegraad kent dan deze in de privé-sector².

¹ De keuze voor een ingangsdatum tot en met 1 september hield in dat de federale overheid (RVA) nog de meerderheid van de aanvragen vanuit de onderwijssector diende te behandelen.

² Op 30 juni 2016 bedroeg het aandeel vrouwelijke tewerkstelling in de overheidssector en het onderwijs 57%, terwijl dit in de privé-sector maar 46% was. (bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid)

Grafiek 5.2.II
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in
loopbaanonderbreking in 2016

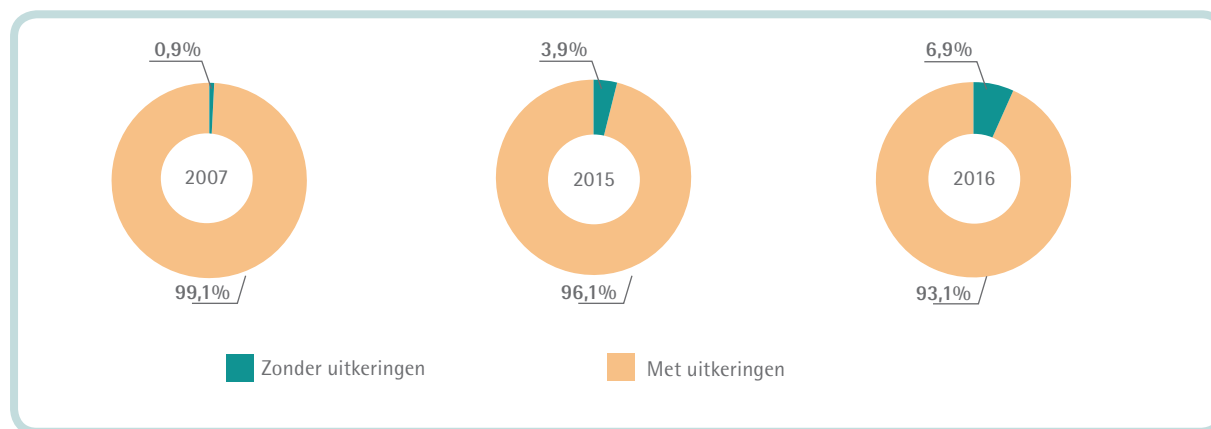

5.3 Tijdskrediet

Tabel 5.3.I
Evolutie van het aantal gerechtigden op tijdskrediet

		2007	2015	2016	Evol. 2007-2016		Evol. 2015-2016	
Gewest	Vlaams Gewest	79 982	104 635	94 687	+ 14 705	+ 18,4%	- 9 948	- 9,5%
	Waals Gewest	25 872	32 176	28 762	+ 2 890	+ 11,2%	- 3 414	- 10,6%
	Brussels Hfdst. Gewest	5 813	6 577	5 660	- 154	- 2,6%	- 917	- 13,9%
Geslacht	Mannen	40 973	53 861	48 704	+ 7 732	+ 18,9%	- 5 157	- 9,6%
	Vrouwen	70 695	89 526	80 404	+ 9 709	+ 13,7%	- 9 122	- 10,2%
Leeftijdsklasse	< 30 jaar	4 541	3 318	2 918	- 1 623	- 35,7%	- 401	- 12,1%
	30-49 jaar	44 943	46 066	39 892	- 5 050	- 11,2%	- 6 174	- 13,4%
	50 jaar en ouder	62 184	94 003	86 299	+ 24 114	+ 38,8%	- 7 704	- 8,2%
Onderbreking	Volledig	11 452	5 277	3 698	- 7 754	- 67,7%	- 1 579	- 29,9%
	Halftijds	32 094	32 491	28 768	- 3 326	- 10,4%	- 3 723	- 11,5%
	Vermindering met 1/5	68 122	105 619	96 642	+ 28 520	+ 41,9%	- 8 976	- 8,5%
Stelsel	Met motief	1 085	26 366	28 647	+ 27 562	+ 25,4%	+ 2 282	+ 8,7%
	Zonder motief	52 377	33 001	23 021	- 29 357	- 56,0%	- 9 981	- 30,2%
	Einde loopbaan	58 205	84 021	77 441	+ 19 236	+ 33,0%	- 6 580	- 7,8%
Totaal		111 668	143 387	129 109	+ 17 441	+ 15,6%	- 14 279	- 10,0%
Zonder uitkeringen		979	5 881	9 542	+ 8 562	+ 874,5%	+ 3 661	+ 62,3%
Algemeen totaal		112 647	149 268	138 650	+ 26 004	+ 23,1%	- 10 618	- 7,1%

Grafiek 5.3.I
Evolutie van de verhouding met uitkeringen / zonder uitkeringen

In het tijdskrediet voor de werknemers van de private sector neemt het aantal uitkeringsgerechtigden op jaarbasis af in 2016: - 10,0% of - 14 279 uitkeringsgerechtigden per maand. De afname doet zich overal voor, behalve in het stelsel met motief (+ 8,7%). Wie vanaf 1 januari 2015 tijdskrediet zonder motief opneemt heeft geen recht meer op onderbrekingsuitkeringen, waardoor het aantal uitkeringsgerechtigden zonder motief afneemt (- 30,2% ten opzichte van vorig jaar) ten voordele van het aantal uitkeringsgerechtigden met motief. Een bijkomend gevolg is dat ook meer en meer werknemers tijdskrediet opnemen zonder uitkeringen (+ 62,3%

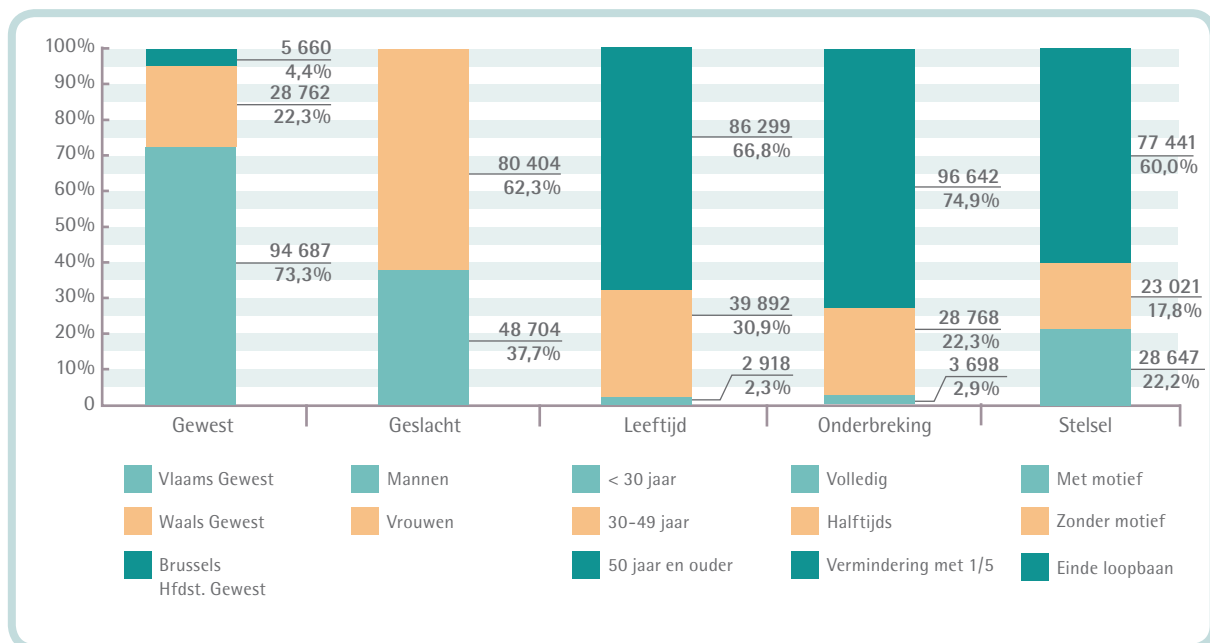
ten opzichte van vorig jaar). In 2016 gaat het om gemiddeld 9 542 werknemers per maand, of 6,9% van het totaal aantal werknemers met tijdskrediet (grafiek 5.3.I).

Grafiek 5.3.II laat zien dat in 2016 22,2% van alle uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet een onderbreking opneemt in het stelsel met motief. Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden situeert zich echter nog steeds in het eindloopbaanstelsel (60,0%).

De daling van het aantal uitkeringsgerechtigden manifesteert zich het sterkst in het regime waarbij de arbeidstijd volledig onderbroken wordt (- 29,9% in vergelijking met vorig jaar). In vergelijking met 2007 is het aantal uitkeringsgerechtigden in dit regime zelfs gedaald met 67,7%. In het regime waarbij de arbeidstijd verminderd wordt met 1/5 is de daling op jaarbasis veel kleiner (- 8,5%) en in vergelijking met 2007 noteren we zelfs een toename van 41,9%. Bijna driekwart van de uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet kiest in 2016 voor dit onderbrekingstype (grafiek 5.3.II). Het belang van de onderbreking met 1/5 is daarmee veel groter dan in het stelsel van loopbaanonderbreking, waar het in slechts 46,0% bedraagt.

Bekeken volgens gewest, geslacht en leeftijd is de afname van het aantal uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet tussen 2015 en 2016 ongeveer gelijklopend. In vergelijking met 2007 valt wel de sterke toename van het aantal uitkeringsgerechtigden van 50 jaar en ouder op (+ 38,8%). Net zoals in het stelsel van loopbaanonderbreking is in 2016 ongeveer 2/3 van de uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet 50 jaar of ouder (grafiek 5.3.II). Verder is ook het aandeel uitkeringsgerechtigden dat afkomstig is uit het Vlaams Gewest ongeveer even groot als in het stelsel van loopbaanonderbreking (73,3% in 2016). Bij de uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet is het aandeel mannen traditioneel wel groter dan bij de uitkeringsgerechtigden met gewone loopbaanonderbreking (37,7% tegenover 26,3% in 2016).

Grafiek 5.3.II
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in tijdskrediet in
2016

5.4 Specifieke vormen (thematische verloven)

De drie vormen van thematisch verlof, namelijk het ouderschapsverlof, het verlof voor medische bijstand en het palliatief verlof, zijn zowel in de privé- als in de openbare sector van toepassing.

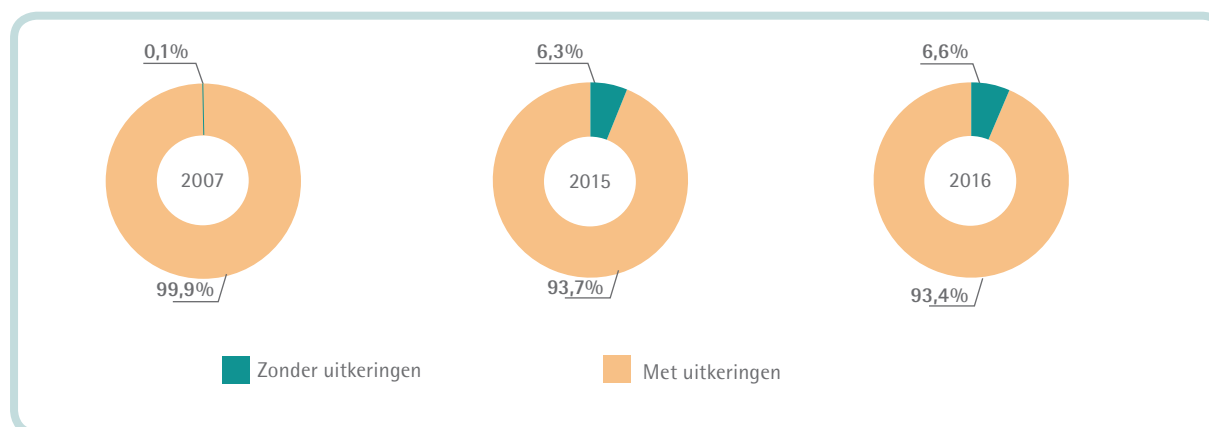
Tabel 5.4.I

Evolutie van het aantal gerechtigden op een specifieke vorm van loopbaanonderbreking en tijdskrediet (thematisch verlof)

		2007	2015	2016	Evol. 2007-2016		Evol. 2015-2016	
Gewest	Vlaams Gewest	28 880	53 867	55 695	+ 26 815	+ 92,8%	+ 1 828	+ 3,4%
	Waals Gewest	8 805	16 158	16 989	+ 8 184	+ 92,9%	+ 831	+ 5,1%
	Brussels Hfdst. Gewest	2 185	4 101	4 251	+ 2 066	+ 94,6%	+ 150	+ 3,7%
Geslacht	Mannen	8 479	21 620	23 207	+ 14 727	+ 173,7%	+ 1 586	+ 7,3%
	Vrouwen	31 390	52 506	53 728	+ 22 338	+ 71,2%	+ 1 223	+ 2,3%
Leeftijdsklasse	< 30 jaar	10 355	11 001	10 597	+ 242	+ 2,3%	- 405	- 3,7%
	30-49 jaar	27 336	53 063	55 419	+ 28 083	+ 102,7%	+ 2 356	+ 4,4%
	50 jaar en ouder	2 179	10 061	10 919	+ 8 741	+ 401,2%	+ 858	+ 8,5%
Onderbreking	Volledig	8 171	11 830	12 074	+ 3 903	+ 47,8%	+ 244	+ 2,1%
	Halftijds	5 845	15 076	15 509	+ 9 663	+ 165,3%	+ 432	+ 2,9%
	Vermindering met 1/5	25 853	47 219	49 352	+ 23 499	+ 90,9%	+ 2 133	+ 4,5%
Stelsel	Ouderschapsverlof	34 111	58 374	60 272	+ 26 161	+ 76,7%	+ 1 898	+ 3,3%
	Medische bijstand	5 554	15 486	16 382	+ 10 828	+ 194,9%	+ 896	+ 5,8%
	Palliatief verlof	205	266	281	+ 76	+ 37,2%	+ 14	+ 5,4%
Totaal		39 870	74 126	76 935	+ 37 065	+ 93,0%	+ 2 809	+ 3,8%
Zonder uitkeringen		36	5 012	5 426	+ 5 390	x 150,1	+ 414	+ 8,3%
Algemeen totaal		39 906	79 138	82 361	+ 42 455	+ 106,4%	+ 3 223	+ 4,1%

Grafiek 5.4.I

Evolutie van de verhouding met uitkeringen / zonder uitkeringen

Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van de thematische verloven neemt in 2016 toe met 3,8% op jaarbasis (+ 2 809 eenheden). Het aantal thematische verloven zonder uitkeringen is gestegen met 8,3% in vergelijking met vorig jaar, waardoor hun belang in het algemeen totaal is toegenomen tot 6,6% (grafiek 5.4.I).

De toename op jaarbasis doet zich in elk van de stelsels ongeveer in gelijke mate voor. In vergelijking met 2007 is de toename wel het grootst voor het verlof voor medische bijstand, waar het aantal uitkeringsgerechtigden sinds 2007 bijna verdrievoudigd is, tot 16 382 in 2015. Met 60 272 uitkeringsgerechtigden in 2016, of 78,3% van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof, blijft het ouderschapsverlof wel veruit het belangrijkste stelsel (grafiek 5.4.II). Het palliatief verlof is met gemiddeld 281 uitkeringsgerechtigden per maand veel kleiner dan de overige stelsels.

Het aantal uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof daalt met 3,7% op jaarbasis bij de < 30-jarigen. In de leeftijdsklasse van 30 tot 49 jaar noteren we een toename van 4,4% in vergelijking met vorig jaar. De grootste toename van het aantal uitkeringsgerechtigden doet zich echter voor in de leeftijdsklasse van 50 jaar en ouder (+ 8,5% op jaarbasis). In vergelijking met de stelsels van loopbaanonderbreking en tijdskrediet is het belang van deze leeftijdsgroep in het totaal van de uitkeringsgerechtigden wel relatief beperkt (14,2% in 2016).

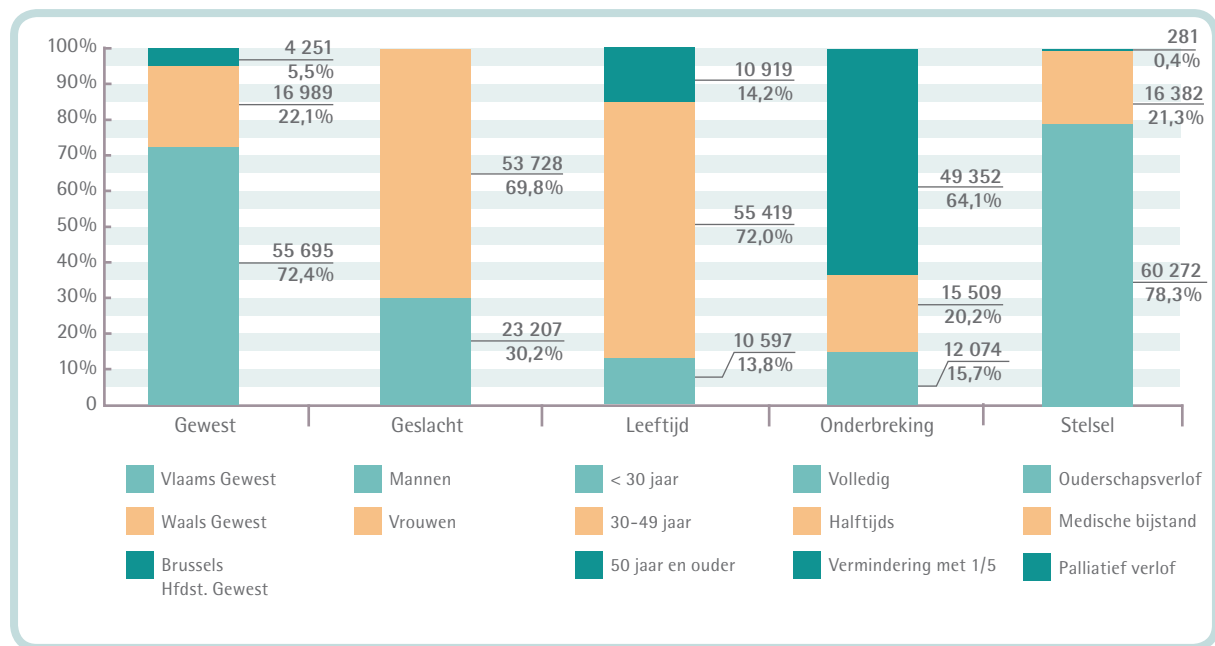
De leeftijdsklasse van 30 tot 49 jaar is met 72,0% in 2016 het sterkst vertegenwoordigd bij de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof, net zoals de vrouwen (69,8% in 2016). Dat komt doordat het ouderschapsverlof in het geheel van de thematische verloven het sterkste doorweegt, en deze vorm van thematisch verlof toch nog steeds vooral door vrouwen opgenomen wordt, hoewel de mannen wel aan een - weliswaar nog bescheiden - inhaalbeweging begonnen zijn. Zo is de toename op jaarbasis in 2016 bij de mannen groter dan bij de vrouwen (+ 7,3% tegenover + 2,3%). Ook in vergelijking met 2007 is dit het geval (+ 173,7 tegenover 71,2%).

De toename van het aantal uitkeringsgerechtigden doet zich in elk van de gewesten ongeveer in gelijke mate voor. Net zoals in de stelsels van loopbaanonderbreking en tijdskrediet zijn de werknemers uit het Vlaams Gewest veruit het sterkst vertegenwoordigd in het totaal van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof: 72,4% in 2016 (grafiek 5.4.II).

Qua onderbrekingstype tenslotte blijft de vermindering met 1/5 met voorsprong het populairst (64,1% in 2016). Dit regime kent ook de sterkste groei op jaarbasis: + 4,5%. In vergelijking met de stelsels van loopbaanonderbreking en tijdskrediet valt wel het grotere aandeel volledige onderbrekingen op. In 2016 bedraagt hun aandeel 15,7%, tegenover 6,0% in het stelsel van loopbaanonderbreking en 2,9% in het stelsel van tijdskrediet.

Grafiek 5.4.II

Profiel van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof in 2016

Evolutie van de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

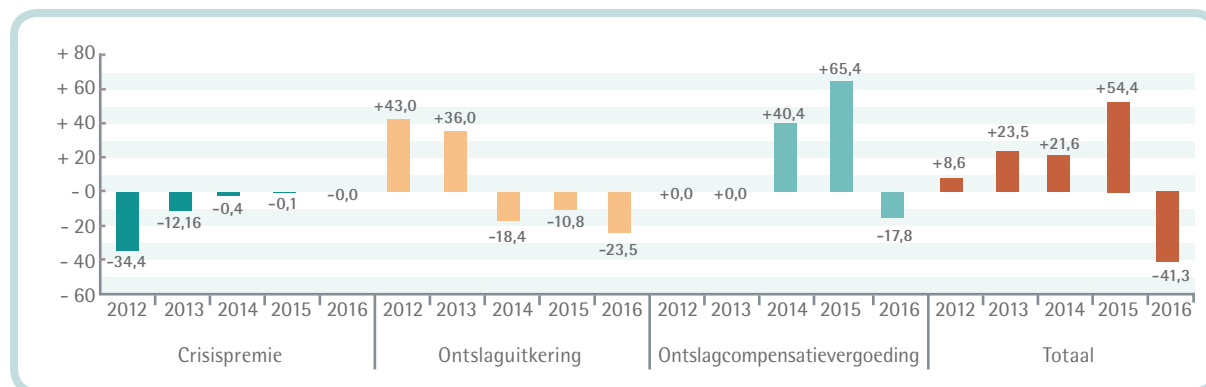
Tabel 6.I

Evolutie van het gemiddeld aantal betalingen per maand en de totale uitgaven (in duizend EUR) voor crisispremies, ontslaguitkeringen en ontslagcompensatievergoedingen

	Fysieke eenheden					Uitgaven (in duizend EUR)				
	Crisis-premie	Ontslag-uitkering	Ontslag-compensatie-vergoeding, betaald in meerdere keren	Ontslag-compensatie-vergoeding betaald in 1 keer	Totaal	Crisis-premie	Ontslag-uitkering	Ontslag-compensatie-vergoeding	Totaal	Index totale uitgaven
2010	2 274	-	-	-	2 274	30 984,8	-	-	30 984,8	100
2011	3 524	-	-	-	3 524	47 505,9	-	-	47 505,9	153
2012	1 012	2 354	-	-	3 366	13 118,1	43 014,8	-	56 132,9	181
2013	48	4 120	-	-	4 169	561,6	79 033,6	-	79 595,2	257
2014	10	3 136	383	135	3 665	133,4	60 628,6	40 395,6	101 157,6	326
2015	2	2 244	2 906	235	5 387	25,8	49 798,0	105 759,4	155 583,2	502
2016	1	1 196	2 401	255	3 853	13,3	26 281,2	88 007,8	114 302,4	369
Evol. 2010-2016					+ 69,4%				+ 268,9%	

Grafiek 6.1

Verandering van de totale uitgaven (in miljoen EUR) t.o.v. het voorgaande jaar

Vanaf 1 januari 2012 werd de crisispremie, een tijdelijke anticrisismaatregel die van toepassing was in 2010 en 2011, omgezet in een nieuwe regeling van onbepaalde duur, met name de ontslaguitkering. Aan het basisprincipe van de crisispremie werd niet geraakt: de ontslaguitkering is een eenmalige premie die wordt betaald aan ontslagen arbeiders. De modaliteiten ondergingen echter wel enkele wijzigingen die gevolgen hebben voor de uitgaven ten laste van de RVA. In tegenstelling tot de crisispremies zijn ontslaguitkeringen volledig ten laste van de RVA. Bovendien is de ontslaguitkering variabel in functie van de anciënniteit, waardoor het uitgekeerde bedrag soms groter is dan bij de crisispremie.

Met het oog op de verdere harmonisering van de opzegregelingen voor arbeiders en bedienden, wordt vanaf 1 januari 2014 onder bepaalde voorwaarden een ontslagcompensatievergoeding toegekend aan arbeiders bij wie de duur van de opzeggingstermijn minstens ten dele wordt gebaseerd op de anciënniteit die ze als arbeider verwierven vóór 2014. Deze vergoeding vervangt geleidelijk de ontslaguitkering. Ontslagen arbeiders die onvoldoende anciënniteit hebben om aanspraak te maken op een ontslagcompensatievergoeding kunnen wel nog een ontslaguitkering krijgen indien ze voldoen aan de voorwaarden.

In 2011 piekte het aantal crisispremies met gemiddeld 3 524 betalingen per maand. Sindsdien liep dat aantal aanzienlijk terug. In 2013 is de maatregel zo goed als uitgedoofd en vervangen door de ontslaguitkering. Het aantal ontslaguitkeringen lag in 2013 nog boven 4 000 betalingen per maand, maar sinds de invoering van de ontslagcompensatievergoeding

gaat ook hun aantal in dalende lijn. In 2016 werden gemiddeld per maand nog 1 196 betalingen voor ontslaguitkeringen geteld, tegenover 2 401 voor ontslagcompensatievergoedingen.

Omdat een groot deel van de ontslagcompensatievergoedingen in meerdere keren wordt uitbetaald, terwijl de crisispremies en ontslaguitkeringen eenmalige premies betreffen, geven de totale uitgaven het beste beeld van de globale evolutie van de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut. In totaal bedragen in 2016 de uitgaven voor de 3 regelingen samen 114,3 miljoen EUR, wat meer dan het dubbel is dan in 2011, toen enkel de crisispremies bestonden. Het is wel het eerste jaar dat de uitgaven dalen. Ten opzichte van 2015 daalden de totale uitgaven in 2016 met 41,3 miljoen EUR (- 26,5%).

Algemeen overzicht

7.1 Betalingen (fysieke eenheden)

Tabel 7.1.I
Evolutie van het aantal betalingen volgens uitkeringsgroep

	2000	2007	2015	2016	Evol. 2000- 2016	Evol. 2007- 2016	Evol. 2015- 2016
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	649 846	690 662	570 902	532 381	- 117 465	- 22,9%	- 6,7%
Werkzoekenden	375 136	448 982	417 432	395 213	+ 20 076	- 12,0%	- 5,3%
Niet-werkzoekenden	274 710	241 680	153 470	137 168	- 137 542	- 43,2%	- 10,6%
Werknemers ondersteund door de RVA	200 863	276 732	294 546	279 007	+ 78 143	+ 0,8%	- 5,3%
Tijdelijke werkloosheid	109 742	119 949	124 840	119 224	+ 9 483	- 0,6%	- 4,5%
Aan TW verwante uitkeringen	3 276	10 620	9 242	9 236	+ 5 960	- 13,0%	- 0,1%
Deeltijdse werknemers met IGU	36 103	47 516	44 716	40 233	+ 4 130	- 15,3%	- 10,0%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	51 742	98 647	115 748	110 313	+ 58 57	+ 11,8%	- 4,7%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	98 386	224 021	288 311	280 331	+ 181 945	+ 25,1%	- 2,8%
Tijdskrediet	0	111 668	143 387	129 109	+ 129 109	+ 15,6%	- 10,0%
Gewone loopbaanonderbreking	87 754	71 781	70 594	74 154	- 13 601	+ 3,3%	+ 5,0%
Thematische verloven	9 540	39 870	74 126	76 935	+ 67 395	+ 93,0%	+ 3,8%
Halftijds brugpensioen	1 092	702	204	134	- 958	- 80,9%	- 34,2%
Totaal van de 3 groepen	949 096	1 191 416	1 153 759	1 091 718	+ 142 623	- 8,4%	- 5,4%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering ...)	13 317	2 241	5 713	4 133	- 9 184	+ 84,4%	- 27,7%
Algemeen totaal	962 413	1 193 657	1 159 472	1 095 852	+ 133 439	- 8,2%	- 5,5%

Tabel 7.1.I geeft een overzicht in fysieke eenheden van alle uitkeringsvormen die in de voorgaande hoofdstukken aan bod kwamen¹. In 2016 werden in de verschillende uitkeringsstelsels van de RVA in totaal gemiddeld per maand 1 095 852 betalingen geteld, een aantal dat 8,2% lager ligt dan in het precisisjaar 2007. Sinds meerdere jaren gaat het gemiddeld aantal betalingen per maand in dalende lijn. Die tendens zet zich ook in 2016 door. Ten opzichte van 2015 bedroeg de daling 5,5%.

De daling ten opzichte van 2015 is zichtbaar in elk van de groepen, maar is relatief het grootst bij de vergoede werklozen (- 6,7%); vooral bij de niet-werkzoekenden (- 10,6%). Voor de werkzoekende en de niet-werkzoekende werklozen samen werden in 2016 22,9% minder betalingen geteld dan in het precisisjaar 2007.

Het aantal werknemers ondersteund door de RVA is op jaarbasis gedaald met 5,3%. Die daling is zichtbaar bij elk van de subgroepen.

Bij de werknemers die hun arbeidstijd aanpassen situeert de daling zich (indien we het uitdovende stelsel van het halftijds brugpensioen buiten beschouwing laten) uitsluitend bij het aantal fysieke eenheden tijdskrediet, dat met 10,0% is afgenomen. De gewone loopbaanonderbreking en de thematische verloven laten daarentegen stijgingen noteren van respectievelijk 5,0% en 3,8%.

Voor de restgroep ('andere') noteren we ten slotte een daling van 27,7% op jaarbasis van het aantal betalingen. Die restgroep bevat o.a. de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut. Belangrijk om weten is dat heel wat van de maatregelen in deze groep bestaan uit toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald aan de gerechtigde. Dit betekent dat het verschil tussen het aantal fysieke eenheden en het aantal verschillende personen (cf. deel 7.5) voor deze groep relatief gezien groter is dan voor de overige groepen.

¹ Het totaal omvat o.a. ook de uitdovende stelsels van het halftijds brugpensioen (134 fysieke eenheden in 2016) en de grensarbeiders (280 fysieke eenheden in 2016) en de geregionaliseerde mobiliteitspremie (gemiddeld < 1 betaling per maand in 2016), die omwille van hun erg beperkte omvang in de voorgaande hoofdstukken niet in detail werden behandeld.

7.2 Budgettaire eenheden en vergoede dagen

Tabel 7.2.I

Evolutie van het aantal budgettaire eenheden volgens uitkeringsgroep

	2000	2007	2015	2016	Evol. 2000- 2016	Evol. 2007- 2016	Evol. 2015- 2016
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	598 392	628 538	507 347	471 240	- 127 152	- 25,0%	- 7,1%
Werkzoekenden	328 298	394 130	359 863	339 223	+ 10 925	- 13,9%	- 5,7%
Niet-werkzoekenden	270 093	234 409	147 484	132 016	- 138 077	- 43,7%	- 10,5%
Werknemers ondersteund door de RVA	83 379	88 855	87 994	81 588	- 1 791	- 8,2%	- 7,3%
Tijdelijke werkloosheid	30 323	29 963	27 563	25 674	- 4 649	- 14,3%	- 6,9%
Aan TW verwante uitkeringen	2 351	3 070	3 287	3 269	+ 918	+ 6,5%	- 0,6%
Deeltijdse werknemers met IGU	16 943	18 937	14 874	13 335	- 3 608	- 29,6%	- 10,3%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	33 763	36 885	42 270	39 311	+ 5 548	+ 6,6%	- 7,0%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	96 514	220 725	283 128	275 292	+ 178 778	+ 24,7%	- 2,8%
Tijdskrediet	0	111 073	142 595	128 433	+ 128 433	+ 15,6%	- 9,9%
Gewone loopbaanonderbreking	86 980	71 561	70 385	73 956	- 13 025	+ 3,3%	+ 5,1%
Thematische verloven	8 458	37 396	69 946	72 772	+ 64 314	+ 94,6%	+ 4,0%
Halftijds brugpensioen	1 076	695	201	131	- 945	- 81,1%	- 34,7%
Algemeen totaal	778 285	938 119	878 469	828 120	+ 49 835	- 11,7%	- 5,7%

De budgettaire eenheden worden berekend door het aantal vergoede dagen te delen door het aantal vergoedbare dagen van een refertemaand (cf. tabel 7.2.II), d.i. in principe elke dag van de maand met uitzondering van de zondagen. Op die manier komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met voltijdse equivalenten. Toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald, worden niet uitgedrukt in een aantal vergoede dagen en tellen dan ook geen budgettaire eenheden.

De evoluties uitgedrukt in budgettaire eenheden volgen in grote lijnen dezelfde tendensen als die in fysieke eenheden, al zijn er een aantal nuances verschillend. De dalingen op jaarbasis bij de vergoede werklozen (- 7,1%) en bij de werknemers ondersteund door de RVA (- 7,3%) zijn iets sterker dan in fysieke eenheden, terwijl het aantal werknemers die hun arbeidstijd aanpassen ook in voltijds equivalenten met 2,8% daalt.

Tabel 7.2.II
Evolutie van het aantal vergoede dagen volgens
uitkeringsgroep

	2000	2007	2015	2016	Evol. 2000- 2016	Evol. 2007- 2016	Evol. 2015- 2016
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	187 321 390	196 719 723	158 744 207	147 910 704	- 39 410 686	- 24,8%	- 6,8%
Werkzoekenden	102 771 634	123 351 026	112 593 451	106 472 381	+ 3 700 747	- 13,7%	- 5,4%
Niet-werkzoekenden	84 549 756	73 368 696	46 150 756	41 438 323	- 43 111 433	- 43,5%	- 10,2%
Werknemers ondersteund door de RVA	26 128 037	27 794 681	27 500 321	25 597 773	- 530 264	- 7,9%	- 6,9%
Tijdelijke werkloosheid	9 496 259	9 365 304	8 603 665	8 038 919	- 1 457 340	- 14,2%	- 6,6%
Aan TW verwante uitkeringen	752 406	978 790	1 039 613	1 043 745	+ 291 339	+ 6,6%	+ 0,4%
Deeltijdse werknemers met IGU	5 304 109	5 909 607	4 642 465	4 180 662	- 1 123 448	- 29,3%	- 9,9%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	10 575 262	11 540 980	13 214 578	12 334 448	+ 1 759 186	+ 6,9%	- 6,7%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	30 113 475	68 866 943	88 336 016	85 891 194	+ 55 777 719	+ 24,7%	- 2,8%
Tijdskrediet	0	34 654 714	44 489 789	40 071 030	+ 40 071 030	+ 15,6%	- 9,9%
Gewone loopbaanonderbreking	27 137 862	22 327 109	21 960 271	23 074 218	- 4 063 644	+ 3,3%	+ 5,1%
Thematische verloven	2 638 745	11 667 543	21 823 117	22 704 744	+ 20 065 999	+ 94,6%	+ 4,0%
Halftijds brugpensioen	336 868	217 577	62 839	41 202	- 295 666	- 81,1%	- 34,4%
Algemeen totaal	243 562 902	293 381 347	274 580 544	259 399 671	+ 15 836 769	- 11,6%	- 5,5%

7.3 Uitgekeerde bedragen

Tabel 7.3.I

Evolutie van de uitgekeerde bedragen volgens
uitkeringsgroep (in miljoen EUR)

	2000	2007	2015	2016	Evol. 2000- 2016	Evol. 2007- 2016	Evol. 2015- 2016
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoelag)	4 925,3	6 216,0	6 298,1	5 999,0	+ 1074	- 3,5%	- 4,7%
Werkzoekenden	2 431,2	3 657,5	4 240,6	4 103,3	+ 1672	+ 12,2%	- 3,2%
Niet-werkzoekenden	2 494,1	2 558,5	2 057,5	1 895,7	- 598	- 25,9%	- 7,9%
Werknemers ondersteund door de RVA	752,1	1 192,7	1 490,3	1 421,2	+ 669	+ 19,2%	- 4,6%
Tijdelijke werkloosheid	281,6	381,4	488,2	460,2	+ 179	+ 20,7%	- 5,7%
Aan TW verwante uitkeringen	15,6	33,4	44,2	45,9	+ 30	+ 37,4%	+ 3,8%
Deeltijdse werknemers met IGU	145,9	191,6	197,5	182,2	+ 36	- 4,9%	- 7,7%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	309,0	586,3	760,5	732,9	+ 424	+ 25,0%	- 3,6%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	242,1	649,4	848,4	816,3	+ 574	+ 25,7%	- 3,8%
Tijdskrediet	0,0	337,3	444,6	401,3	+ 401	+ 19,0%	- 9,7%
Gewone loopbaanonderbreking	201,1	200,3	181,1	183,3	- 18	- 8,5%	+ 1,2%
Thematische verloven	37,0	108,9	221,7	231,1	+ 194	+ 112,3%	+ 4,2%
Halftijds brugpensioen	4,0	2,9	1,0	0,7	- 3	- 77,3%	- 32,6%
Totaal van de 3 groepen	5 919,5	8 058,1	8 636,8	8 236,5	+ 2 317	+ 2,2%	- 4,6%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering ...)	8,1	1,8	156,0	114,7	+ 107	+ 6 203,1%	- 26,5%
Algemeen totaal	5 927,6	8 059,9	8 792,8	8 351,2	+ 2 424	+ 3,6%	- 5,0%

NB: Het gaat hier om de uitgekeerde bedragen als statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 10.

In 2016 is het totaal van de uitgekeerde bedragen afgenomen op jaarbasis met 441,7 miljoen EUR of 5,0%. Net als bij de andere statistische eenheden doet die daling zich voor in elk van de drie grote groepen. Zoals bij de evolutie in fysieke eenheden, noteren we ook qua uitgaven de grootste daling op jaarbasis in de vergoede werkloosheid (- 4,7% t.o.v. - 4,6% bij de werknemers ondersteund door de RVA en - 3,8% bij de werknemers die hun arbeidstijd aanpassen).

Tabel 7.3.II
Evolutie van de uitgekeerde bedragen volgens gewest
(in miljoen EUR)

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	2 879,7	2 275,3	844,0	5 999,0	48,0%	37,9%	14,1%	100%
Werkzoekenden	1 639,6	1 732,7	730,9	4 103,3	40,0%	42,2%	17,8%	100%
Niet-werkzoekenden	1 240,0	542,6	113,1	1 895,7	65,4%	28,6%	6,0%	100%
Werknemers ondersteund door de RVA	702,8	590,5	127,9	1 421,2	49,5%	41,5%	9,0%	100%
Tijdelijke werkloosheid	253,8	181,0	25,4	460,2	55,2%	39,3%	5,5%	100%
Aan TW verwante uitkeringen	22,8	20,3	2,8	45,9	49,6%	44,2%	6,2%	100%
Deeltijdse werknemers met IGU	85,8	73,9	22,5	182,2	47,1%	40,6%	12,4%	100%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	340,5	315,3	77,1	732,9	46,5%	43,0%	10,5%	100%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	595,8	179,6	40,9	816,3	73,0%	22,0%	5,0%	100%
Tijdskrediet	290,2	92,3	18,8	401,3	72,3%	23,0%	4,7%	100%
Gewone loopbaanonderbreking	132,2	44,1	7,0	183,3	72,1%	24,0%	3,8%	100%
Thematische verloven	172,8	43,2	15,1	231,1	74,8%	18,7%	6,5%	100%
Halftijds brugpensioen	0,6	0,1	0,0	0,7	86,3%	12,3%	1,5%	100%
Totaal van de 3 groepen	4 178,3	3 045,3	1 012,9	8 236,5	50,7%	37,0%	12,3%	100%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering ...)	76,3	32,8	5,6	114,7	66,5%	28,6%	4,9%	100%
Algemeen totaal 2016	4 254,6	3 078,1	1 018,5	8 351,2	50,9%	36,9%	12,2%	100%
Algemeen totaal 2015	4 479,2	3 246,8	1 066,9	8 792,8	50,9%	36,9%	12,1%	100%
Algemeen totaal 2007	3 863,0	3 229,5	967,4	8 059,9	47,9%	40,1%	12,0%	100%
Algemeen totaal 2000	3 037,0	2 258,4	632,2	5 927,6	51,2%	38,1%	10,7%	100%
Evol. 2000 - 2007	+ 826,1	+ 971,1	+ 335,2	+ 2 132,3	+ 27,2%	+ 43,0%	+ 53,0%	+ 36,0%
Evol. 2007 - 2016	+ 391,5	- 151,3	+ 51,1	+ 291,2	+ 10,1%	- 4,7%	+ 5,3%	+ 3,6%
Evol. 2000 - 2016	+ 1 217,6	+ 819,7	+ 386,3	+ 2 423,6	+ 40,1%	+ 36,3%	+ 61,1%	+ 40,9%
Evol. 2015 - 2016	- 224,6	- 168,7	- 48,4	- 441,7	- 5,0%	- 5,2%	- 4,5%	- 5,0%

NB: Het gaat hier om de uitgekeerde bedragen als statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 10.

De daling op jaarbasis van de uitgaven voor de drie groepen van uitkeringsgerechtigden doet zich voor in elk van de drie gewesten. Ze is relatief gezien het grootst in het Waals Gewest (- 5,2%), gevolgd door het Vlaams (- 5,0%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (- 4,5%).

7.4 Verschillende klanten

7.4.1 Totaal aantal verschillende klanten

Tabel 7.4.I geeft ten slotte het aantal verschillende personen weer dat een uitkering heeft ontvangen van de RVA. De klanten worden enkel geteld in het laatste stelsel waarin ze in het jaar in kwestie werden vergoed. Ter herinnering: In de rest van dit deel van het jaarverslag wordt met 'aantal uitkeringstrekkers' bedoeld op het aantal fysieke eenheden. Het aantal personen dat gedurende het kalenderjaar minstens één RVA-uitkering ontving verschilt echter van deze cijfers.

Tabel 7.4.I
Evolutie van het aantal verschillende klanten volgens
uitkeringsgroep

	2015	2016	Evol. 2015-2016
Vergoede werklozen(inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	761 184	702 696	- 7,7%
Werkzoekenden	580 090	544 002	- 6,2%
Niet-werkzoekenden	181 094	158 694	- 12,4%
Werknemers ondersteund door de RVA	544 136	523 282	- 3,8%
Tijdelijke werkloosheid	300 426	295 980	- 1,5%
Aan TW verwante uitkeringen	36 673	37 238	+ 1,5%
Deeltijdse werknemers met IGU	58 701	51 919	- 11,6%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	148 336	138 145	- 6,9%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	385 084	387 994	+ 0,8%
Tijdskrediet	158 722	145 101	- 8,6%
Gewone loopbaanonderbreking	86 052	96 769	+ 12,5%
Thematische verloven	140 087	145 974	+ 4,2%
Halftijds brugpensioen	223	150	- 32,7%
Totaal van de 3 groepen	1 690 404	1 613 972	- 4,5%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering, ...)	10 730	7 813	- 27,2%
Algemeen totaal	1 701 134	1 621 785	- 4,7%

NB: Het aantal klanten wordt hier berekend als het aantal verschillende personen betaald in de loop van het jaar, toegewezen aan het uitkeringsstelsel van de laatst betaalde refertemaand.

Het aantal klanten van de RVA is ten opzichte van 2015 afgenomen met 4,7% tot 1 621 785 personen. De afname is in belangrijke mate toe te schrijven aan de daling van het aantal werkzoekende vergoede werklozen. Hun aantal daalde met 58 488 personen (- 7,7%).

7.4.2

Verschillende klanten per uitkeringsgroep

Een zelfde persoon kan in de loop van het jaar uitkeringen ontvangen in verschillende stelsels (zoals bv. zowel een onderbrekingsvergoeding als een werkloosheidsuitkering). In tegenstelling tot tabel 7.4.I, dat het totale aantal unieke personen met een uitkering bij de RVA indeelt in het uitkeringsstelsel van de laatst betaalde refertemaand, toont tabel 7.4.II per beschouwde groep het totale aantal personen dat in één van de desbetreffende stelsels werd vergoed in 2015 en in 2016.

Tabel 7.4.II
Evolutie van het aantal klanten per uitkeringsgroep

	2015	2016	Evol. 2015 - 2016
Vergoede werklozen(inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	866 391	795 242	- 8,2%
Werkzoekenden	679 279	633 420	- 6,8%
Niet-werkzoekenden	187 112	161 822	- 13,5%
Werknemers ondersteund door de RVA	712 168	672 966	- 5,5%
Tijdelijke werkloosheid	354 843	346 267	- 2,4%
Aan TW verwante uitkeringen	53 456	53 244	- 0,4%
Deeltijdse werknemers met IGU	85 101	74 773	- 12,1%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	218 768	198 682	- 9,2%
Werknemers die hun arbeidstijd aanpassen	413 533	416 843	+ 0,8%
Tijdskrediet	166 442	152 241	- 8,5%
Gewone loopbaanonderbreking	87 945	98 230	+ 11,7%
Thematische verloven	158 889	166 209	+ 4,6%
Halftijds brugpensioen	257	163	- 36,6%
Totaal van de 3 groepen	1 992 092	1 885 051	- 5,4%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering ...)	33 702	22 523	- 33,2%
Algemeen totaal	2 025 794	1 907 574	- 5,8%

NB: Het aantal klanten wordt hier berekend door voor elk van de bovenstaande uitkeringsgroepen op het kleinste geschetste detailniveau het totale aantal verschillende personen te tellen. De subtotalen en het algemeen totaal worden i.c. berekend door de volgens die werkwijze bekomen aantallen bij elkaar op te tellen.

Volgens deze benadering zijn in grote lijnen dezelfde evoluties zichtbaar als waarneembaar in tabel 7.4.I, als is de tendens iets sterker uitgesproken voor de vergoede werklozen (- 8,2%) en de werknemers ondersteund door de RVA (- 5,5%).

Impact van de reglementaire wijzigingen sinds 2012

Het jaar 2012 luidde het begin in van een uitgebreide reeks hervormingen, die een ingrijpende impact hebben op de evolutie van diverse stelsels waarvoor de RVA een bevoegdheid draagt. In de voorgaande hoofdstukken werden bepaalde reglementaire wijzigingen reeds aangehaald om bepaalde evoluties te verklaren. Dit hoofdstuk brengt die wijzigingen en hun impact echter systematisch en met meer detail in kaart.

8.1 Stelsel van inschakelingsuitkeringen

Sinds 1 januari 2012 zijn de vroegere wachtuitkeringen en de wachttijd hervormd naar respectievelijk "inschakelingsuitkeringen" en de "beroepsinschakelingstijd" (hierna BIT genoemd).

De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:

- Vooraleer het recht op een inschakelingsuitkering te kunnen openen, moeten schoolverlaters ongeacht hun leeftijd een BIT van 310 dagen doorlopen.
Voordien bedroeg de wachttijd voor < 18-jarigen 155 dagen en voor 18-25-jarigen 233 dagen. De langere BIT werd ook toegepast op alle op 1 januari 2012 lopende wachttijden.
- De BIT wordt niet meer verlengd of ingekort door studentenarbeid tijdens of na de studies.
- De inschakelingsuitkeringen worden toegekend voor een basisperiode van maximum 36 maanden, die onder bepaalde voorwaarden verlengbaar is. Voor jongeren met een inschakelingsuitkering die beschouwd worden als werkloze met gezinslast, als alleenwonende of als samenwonende met verhoogde uitkeringen vangt die basisperiode echter in principe pas aan vanaf hun 30^e verjaardag. Voor wie reeds recht had op een wachtuitkering, begon de basisperiode van 36 maanden pas te lopen vanaf 1 januari 2012.

Vanaf 1 augustus 2012 wordt de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk (de zogenaamde Dispo-procedure) aangevuld met een specifieke procedure voor de rechthebbenden op inschakelingsuitkeringen ('Dispo W'). Het gaat om een intensievere opvolging, die om de 6 maanden plaatsvindt. Op 1 augustus 2013 wordt dan weer de specifieke procedure van kracht voor jongeren die zich na het einde van hun studies inschrijven als werkzoekende ('Dispo J'). Zij worden voortaan pas toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen wanneer ze twee positieve evaluaties van hun zoekgedrag naar werk hebben gekregen tijdens de BIT en ze voldoen aan de andere toelaatbaarheidsvoorwaarden bepaald in de werkloosheidsreglementering.

In het kader van de Zesde Staatshervorming worden de procedures voor de activering van het zoekgedrag naar werk een gewestelijke bevoegdheid. Het wetgevend kader blijft behouden op het federale niveau, maar voorziet niet langer in een aparte procedure 'Dispo W'. Voortaan maken de werklozen met een inschakelingsuitkering deel uit van de gewone procedure. Sinds 1 januari 2016 is de operationele overdracht naar de gewestelijke diensten voltooid, met uitzondering van Actiris. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voert RVA dan ook in opdracht van Actiris de procedure uit volgens de bestaande modaliteiten.

Sinds 1 januari 2015 is de leeftijdsgrens voor het aanvragen van inschakelingsuitkeringen verlaagd van 30 jaar naar 25 jaar, behoudens uitzonderingen. Sinds 1 september 2015 geldt bovendien een diplomavereiste wanneer men inschakelingsuitkeringen aanvraagt vóór de leeftijd van 21 jaar.

Grafiek 8.1.I geeft een algemeen beeld van de impact van de bovenstaande wijzigingen. Bij de verlenging van de BIT (tussen het einde van 2011 en dat van 2012) zien we een vrij scherpe afname van de instroom met 11,6%, gevolgd door een periode van relatieve stabiliteit. Vanaf 2014 daalt de instroom echter weer. Dit laat zich verklaren door de combinatie van een verbeterend economisch klimaat, de procedure 'Dispo J' en later ook de verlaging van de leeftijdsvoorwaarde en de invoering van de diplomavorwaarde. In 2016 ligt de instroom 39,0% lager dan in 2013.

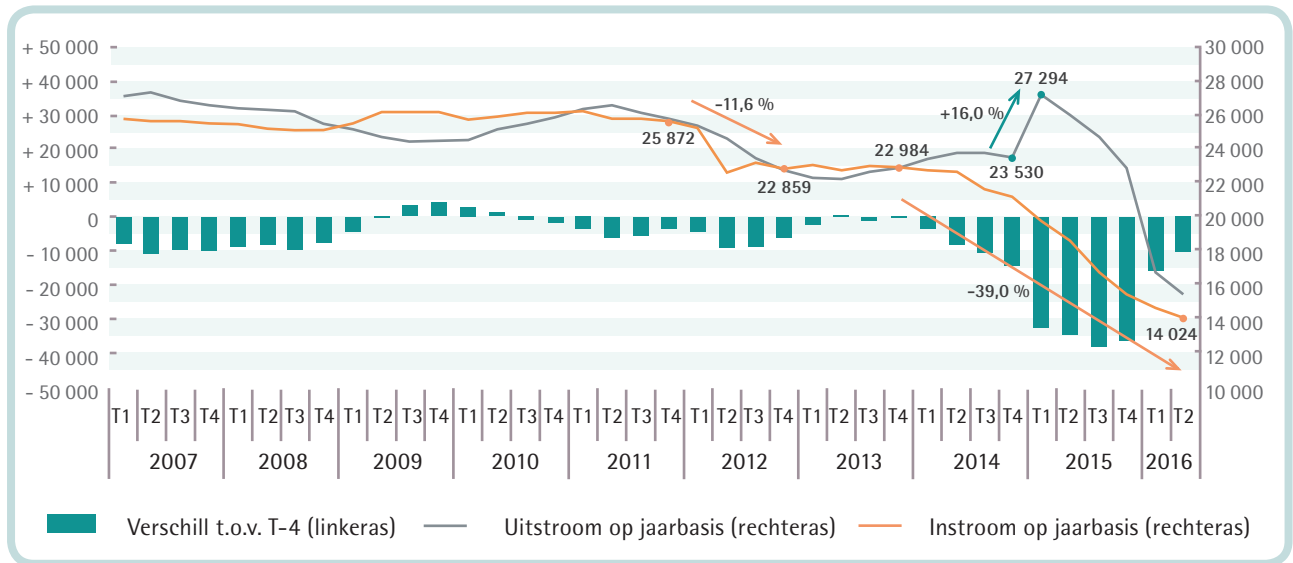
De opvallendste ontwikkeling zien we echter aan de uitstroomzijde, in het bijzonder vanaf januari 2015 onder invloed van de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen. Hoewel die maatregel reeds werd ingevoerd op 1 januari 2012, heeft ze pas vanaf januari 2015 gevolgen omdat enkel periodes van werkloosheid vanaf 1 januari 2012 in rekening werden gebracht voor het bepalen van de einddatum van het basisrecht. In principe verliep op 1 januari 2015 het recht op een inschakelingsuitkering voor iedereen die dit recht al had vóór 1 januari 2012. Van deze populatie vinden we na 1 januari 2015 enkel nog volgende werklozen terug:

- de gezinshoofden of alleenwonenden die jonger zijn dan 33 jaar en
- de uitkeringsgerechtigden bij wie het recht werd verlengd.

Tussen T4 2014 en T1 2015 is de uitstroom dan ook toegenomen met 16,0%.

Grafiek 8.1.I

Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ toegelaten op basis van studies in vergelijking met de instroom en de uitstroom

NB: Het gaat om een weergave van het aantal verschillende personen in refertemaanden. De in- en uitstroom betreffen glijdende jaargemiddelden. Een instroom wordt als dusdanig geteld indien een UVW-WZ in een trimester gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden een betaling ontving, maar geen enkele betaling kreeg in de daaraan voorafgaande maand. Omgekeerd tellen we een uitstroom indien een UVW-WZ die gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden van een trimester een betaling ontving, de daarop volgende maand geen betaling meer kreeg. Per trimester wordt echter slechts één in- of uitstroom per persoon geteld.

De combinatie van een hoge uitstroom en een lage instroom zorgen gedurende heel 2015 voor sterke afnames in de populatie van uitkeringsgerechtigden op een inschakelingsuitkering. Gezien de veel beperktere omvang van die populatie t.o.v. de voorgaande periodes, zien we begin 2016 weer een sterke daling van de uitstroom.

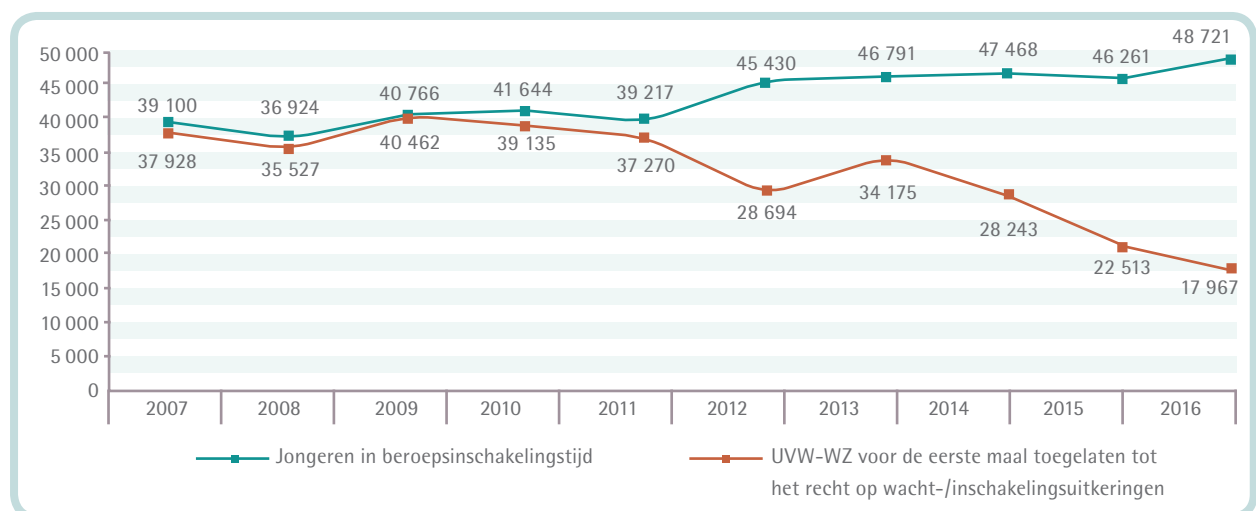
8.1.1

Afname van de instroom

Het aantal jongeren dat na de BIT voor de eerste maal inschakelingsuitkeringen aanvraagt (hierna 'eerste instromers') genoemd, is in 2012 aanzienlijk afgenomen, terwijl het aantal jongeren dat een BIT doorloopt sterk is gestegen (zie grafiek 8.1.II). Dat is een rechtstreeks gevolg van de verlenging van de BIT: de cohorte die 9, 10 of 11 maanden na het beëindigen van de studies nog geen werk heeft gevonden kan nog geen uitkeringsaanvraag doen en behoort voortaan tot de populatie werkzoekenden in de BIT. Verder is ook de uitstroomkans in een periode van 12 maanden groter dan in een periode van 9 maanden, waardoor het aandeel jongeren dat nog tijdens de BIT uitstroomt naar werk (of eventueel opnieuw gaat studeren) toeneemt.

Grafiek 8.1.II

Evolutie van het aantal bij de gewestelijke instellingen voor arbeidsbemiddeling geregistreerde werkzoekenden in BIT (maandgemiddelde op jaarbasis) en het aantal UVW-WZ voor de eerste maal toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen

Bron m.b.t. BIT: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Vanaf 2013 zien we dat het aantal eerste instromers in het statuut van gerechtigde op inschakelingsuitkeringen verder daalt. De eerste instroom wordt hoogstwaarschijnlijk beïnvloed door de invoering van de procedure 'Dispo J' in juli 2013. Jongeren worden daarbij immers aangespoord om actiever naar werk te zoeken tijdens de BIT, wat de kans zou moeten verkleinen dat zij uiteindelijk dienen beroep te doen op een inschakelingsuitkering. Wanneer ze onvoldoende zoekinspanningen leveren wordt hun BIT bovendien verlengd, waardoor ze pas op een later tijdstip of in bepaalde gevallen zelfs niet meer instromen in het stelsel van inschakelingsuitkeringen. De impact van die maatregel wordt waarschijnlijk nog versterkt door de aantrekkende economische conjunctuur.

Vanaf 1 januari 2015 is daarenboven de leeftijdsgrens om inschakelingsuitkeringen aan te vragen verlaagd van 30 jaar naar 25 jaar. Daardoor komen minder jongeren in aanmerking voor een uitkeringsaanvraag, waardoor het aantal eerste instromers van 25 jaar en ouder afneemt. Ten slotte geldt vanaf 1 september 2015 een diplomavereiste, waardoor ook jongeren onder de 21 jaar die de schoolbanken verlaten zonder diploma of getuigschrift niet meer in aanmerking komen voor een uitkeringsaanvraag vòòr hun 21^e verjaardag. Ook bij die leeftijdsgroep zien we dan ook een sterkere afname van de eerste instroom.

Tabel 8.1.I

Evolutie van het aantal UVW-WZ voor de eerste maal toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen volgens leeftijdsklasse in vergelijking met de evolutie van het aantal jongeren in beroepsinschakelingstijd

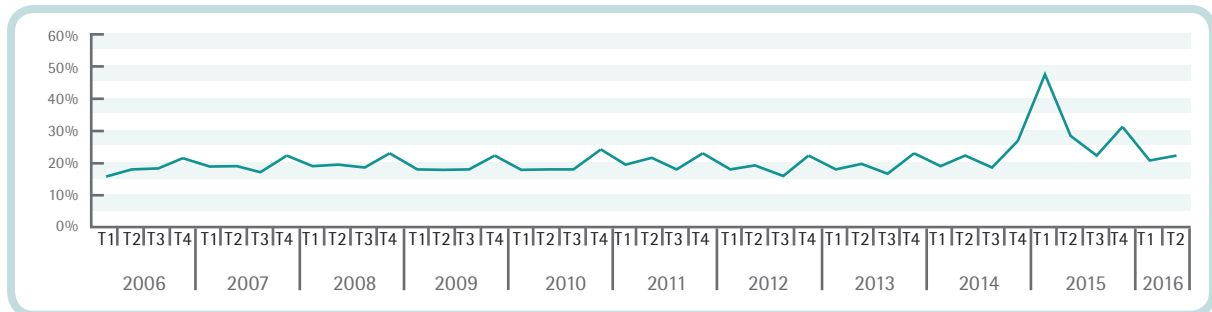
Nieuwe intreders inschakelingsuitkeringen				
	< 21 jaar	21-24 jaar	25 jaar en ouder	Totaal
2014	8 020	14 778	5 445	28 243
2015	6 146	14 520	1 847	22 513
2016	4 038	13 056	873	17 967
Evol. 2014 - 2016	- 49,7%	- 11,7%	- 84,0%	- 36,4%

8.1.2

Toename van de uitstroom

Grafiek 8.1.III

Evolutie van de ratio van de uitstromers t.o.v. de totale populatie UVW-WZ toegelaten op basis van studies

Definitie uitstroom: cf. grafiek 8.1.I

Grafiek 8.1.III toont dat de verhouding van uitstromers t.o.v. het totaal van de UVW-WZ na studies voorzichtig toeneemt vanaf het 2^e trimester van 2014. Die toename wordt waarschijnlijk beïnvloed door de verbeterende economische omstandigheden, waardoor werklozen jongeren meer uitstroomkansen krijgen. Dat effect wordt bovendien versterkt door de striktere opvolging van het zoekgedrag naar werk van gerechtigden op inschakelingsuitkeringen (Dispo W). Die houdt in dat het zoekgedrag van gerechtigden op inschakelingsuitkeringen vanaf juli 2013 om de zes maanden wordt geëvalueerd door een facilitator.

De relatieve uitstroom wordt meer dan verdubbeld in het 1^e trimester van 2015. Dat is uiteraard het gevolg van de effecten van het beperken in de tijd van het recht op inschakelingsuitkeringen.

Tabel 8.1.II

Aantal gerechtigden op inschakelingsuitkeringen bij wie het recht is vervallen als gevolg van de beperking in de tijd

	januari 2015	februari-december 2015	2015	2016
Man	6 028	5 448	11 476	3 547
Vrouw	10 826	6 719	17 545	4 439
Vlaams Gewest	2 542	2 499	5 041	1 699
Waals Gewest	11 256	7 939	19 195	5 368
Brussels H. Gewest	3 056	1 729	4 785	919
< 25 jaar	1 445	2 640	4 085	2 278
25-29 jaar	3 169	3 753	6 922	2 551
30-39 jaar	7 010	4 345	11 355	2 436
40-49 jaar	4 295	1 262	5 557	628
50 jaar of ouder	935	167	1 102	93
Gezinshoofd	5 003	2 302	7 305	1 320
Samenwonend	9 342	8 691	18 033	6 053
Alleenwonend	2 509	1 174	3 683	613
Eerste vergoeding vòòr 1/2012	16 760	9 996	26 756	4 301
Eerste vergoeding in of na 1/2012	94	2 171	2 265	3 685
< 1 560 vergoede dagen sinds 1/1/2000	4 417	6 509	10 926	5 253
1 560 - 3 119 vergoede dagen sinds 1/1/2000	5 005	3 227	8 232	1 631
3 120 vergoede dagen of meer sinds 1/1/2000	7 432	2 431	9 863	1 102
Totaal	16 854	12 167	29 021	7 986
	januari 2015	februari-december 2015	2015	2016
Man	35,8%	44,8%	39,5%	44,4%
Vrouw	64,2%	55,2%	60,5%	55,6%
Vlaams Gewest	15,1%	20,5%	17,4%	21,3%
Waals Gewest	66,8%	65,3%	66,1%	67,2%
Brussels H. Gewest	18,1%	14,2%	16,5%	11,5%
< 25 jaar	8,6%	21,7%	14,1%	28,5%
25-29 jaar	18,8%	30,8%	23,9%	31,9%
30-39 jaar	41,6%	35,7%	39,1%	30,5%
40-49 jaar	25,5%	10,4%	19,1%	7,9%
50 jaar of ouder	5,5%	1,4%	3,8%	1,2%
Gezinshoofd	29,7%	18,9%	25,2%	16,5%
Samenwonend	55,4%	71,4%	62,1%	75,8%
Alleenwonend	14,9%	9,6%	12,7%	7,7%
Eerste vergoeding vòòr 1/2012	99,4%	82,2%	92,2%	53,9%
Eerste vergoeding in of na 1/2012	0,6%	17,8%	7,8%	46,1%
< 1 560 vergoede dagen sinds 01.01.2000	26,2%	53,5%	37,6%	65,8%
1 560 - 3 119 vergoede dagen sinds 01.01.2000	29,7%	26,5%	28,4%	20,4%
3 120 vergoede dagen of meer sinds 01.01.2000	44,1%	20,0%	34,0%	13,8%
Totaal	100%	100%	100%	100%

NB: Voor de laatste maand van de beschouwde periode (december 2016) gaat het om voorlopige cijfers, die dus nog kunnen evolueren in functie van achterstallige betalingen en van de reglementaire termijnen inzake mededelingen van bepaalde gebeurtenissen die een invloed hebben op het recht. In december 2016 worden zo 602 personen geteld voor wie het recht op inschakelingsuitkeringen is vervallen. Het aantal vergoede dagen wordt geteld vanaf 01.01.2000. 312 vergoede dagen is gelijk aan een volledig vergoed jaar.

In totaal verloren in 2016 7 986 personen het recht op inschakelingsuitkeringen als gevolg van die maatregel. Dit zijn 21 035 gevallen minder dan in 2015. Het grootste aantal einde rechten werd immers genoteerd in januari 2015 (16 854 gevallen). Het gaat daarbij vooral om personen die al vóór 1 januari 2012 gerechtigde waren en bij wie de basisperiode van drie jaar niet of slechts in geringe mate is verlengd door bijvoorbeeld een periode van tewerkstelling of opleiding in 2012, 2013 of 2014 of door een wijziging van hun gezinscategorie. De groep bestaat bijgevolg vooral uit personen die al zeer lang werkloos zijn en ook geen recent arbeids- of opleidingsverleden hebben. Dat betekent dat ze, zeker op korte termijn, zeer moeilijk in te schakelen zijn op de arbeidsmarkt.

In de periode februari-december 2015 kwamen in totaal nog 12 167 gevallen van einde recht voor. Die groep bestaat vooral (82,2%) uit personen die al vóór 1 januari 2012 gerechtigde waren, maar bij wie het recht is verlengd door bijvoorbeeld een periode van tewerkstelling of opleiding in 2012, 2013 of 2014 of die gezinshoofd of alleenwonende waren, maar ook uit personen die in de loop van 2012 voor het eerst werden toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen (17,8%).

Door die verschillende achtergrond wijkt het profiel van de eerste groep uit 2015 enigszins af van dat van de tweede. De groep bij wie het recht vervallen is in januari telt in vergelijking met de groep bij wie dit in februari-december 2015 is gebeurd aanzienlijk meer vrouwen (64,2% tegenover 55,2%), 30-plussers (72,6% tegenover 47,5%) en gezinshoofden en alleenwonenden (44,6% tegenover 28,4%). Het profiel van de groep uit 2016 sluit logischerwijs beter aan bij dat van de groep uit februari-december 2015 dan bij dat van die van januari 2015: 55,6% vrouwen, 39,5% 30-plussers en 24,2% gezinshoofden en alleenwonenden. Het aandeel personen dat voor het eerst vergoed werd vóór 2012, is in 2016 echter een stuk kleiner geworden (53,9%).

Tabel 8.1.III

Aantal personen met een inschakelingsuitkering in januari en met een eerste instroom van meer dan 3 jaar geleden, die één of meerdere opleidingstrajecten volgen tijdens de 12 maanden vanaf januari

	Aantal gevolgde opleidingstrajecten					Totaal
	1	2	3	4	5	
2009	5 011	149	9	1	0	5 170
2010	4 666	154	8	0	0	4 828
2011	4 547	144	9	0	0	4 700
2012	4 654	152	8	0	0	4 814
2013	5 217	170	5	0	0	5 392
2014	6 987	451	30	0	0	7 468
2015	9 544	1 122	75	1	0	10 742

Vanaf 2014 zien we een duidelijke stijging van het aantal langdurig werkloze gerechtigden op een inschakelingsuitkering dat minstens één opleidings-traject doorloopt (tabel 8.1.III). Vooral het aantal gerechtigden dat meer dan één opleidingstraject volgt, stijgt gevoelig. De reglementering voorziet dat het recht op inschakelingsuitkeringen verlengd wordt voor werklozen die een opleidingstraject volgen.

T.o.v. de groep uit februari-december 2015 waren er in 2016 wel relatief gezien minder uitstromers wegens het einde van het recht die hun basisperiode konden verlengen (tabel 8.1.IV) door periodes van tewerkstelling of opleiding (55,4% t.o.v. 84,2%), al ligt hun aandeel nog steeds veel hoger dan dat van de uitstromers in januari 2015 (7,3%).

Tabel 8.1.IV

Aantal verlengingen van het basisrecht bij gerechtigden op inschakelingsuitkeringen bij wie het recht is vervallen als gevolg van de beperking in de tijd

	Zonder verlenging	Met verlenging	Totaal	Zonder verlenging	Met verlenging	Totaal
januari 2015	15 620	1 234	16 854	92,7%	7,3%	100%
februari-december 2015	1 920	10 247	12 167	15,8%	84,2%	100%
2016	3 558	4 428	7 986	44,6%	55,4%	100%

De groep bij wie het recht in januari 2015 verviel, vertoont ook aanzienlijke verschillen wat de uitstroomrichting betreft (tabel 8.1.V). De relatieve uitstroom naar werk (in de zesde maand na het einde van het recht) was reeds aanzienlijk groter bij de personen bij wie het recht verviel in februari-maart 2015 (36,7%) dan bij de personen bij wie dat in januari 2015 gebeurde (12,7%). Volgens de voorlopige resultaten voor het jaar 2016, gebaseerd op de uitstromers van het eerste semester, wordt dit aandeel nog groter (40,3%).

Het aandeel personen dat na uitstroom niet meer werd teruggevonden in de beschikbare gegevensbestanden lijkt daarentegen steeds kleiner te worden (van 81,0% in januari 2015 naar 59,5% in februari-december 2015 tot 56,9% in het eerste semester van 2016). Een grote groep (28,4% van de uitstromers in het eerste semester van 2016) met een onbekende uitstroomrichting blijft echter geregistreerd als werkzoekende en behoort zodoende nog tot de actieve bevolking. Een deel van hen doet normaal gezien beroep op een leefloon. Uit een RVA-analyse waarvan de publicatie voorzien is voor het voorjaar van 2017¹, blijkt dat van de specifieke populatie uitstromers van januari 2015 een aandeel van 27,0% na het einde van het recht is uitgestroomd naar een leefloon. Voor de populatie die uitstroomde in de periode februari-december 2015 bedraagt dat percentage 14,9%. Over de andere personen, die niet werden teruggevonden, kunnen we vermoeden dat ze de arbeidsmarkt hebben verlaten. Ze zijn niet langer ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke instellingen voor arbeidsbemiddeling en hebben ook geen recht of doen geen beroep op andere sociale zekerheidsuitkeringen, zoals een ziekte-uitkering.

¹ Rekening houdend met het feit dat de voorziene publicatie gebruik maakt van een andere methodologie om de uitstroomrichtingen te bepalen dan gehanteerd in tabel 8.1.V.

Tabel 8.1.V

Socio-economische positie in de zes maanden na het bereiken van het einde van het recht op inschakelings-uitkeringen als gevolg van de beperking in de tijd

		januari 2015	februari-december 2015	2015	2016 (1 ^{ste} semester)
In de loop van de 6 maanden na uitstroom	Werk	2 903	6 084	8 987	1 750
	Pensioen/Overlijden	29	4	33	1
	Werk	2 141	4 468	6 609	1 318
In de 6e maand na uitstroom	Ziekte	1 040	460	1 500	91
	Onbekend	13 644	7 235	20 879	1 858
	<i>waarvan IWZ</i>	6 694	3 762	10 456	929
	<i>waarvan niet-teruggevonden</i>	6 950	3 473	10 423	929
	Totaal	16 854	12 167	29 021	3 268
		januari 2015	februari-december 2015	2015	2016 (1 ^{ste} semester)
In de loop van de 6 maanden na uitstroom	Werk	17,2%	50,0%	31,0%	53,5%
	Pensioen/Overlijden	0,2%	0,0%	0,1%	0,0%
	Werk	12,7%	36,7%	22,8%	40,3%
In de 6e maand na uitstroom	Ziekte	6,2%	3,8%	5,2%	2,8%
	Onbekend	81,0%	59,5%	71,9%	56,9%
	<i>waarvan IWZ</i>	39,7%	30,9%	36,0%	28,4%
	<i>waarvan niet-teruggevonden</i>	41,2%	28,5%	35,9%	28,4%
	Totaal	100%	100%	100%	100%

NB: Het bepalen van de socio-economische positie gebeurt aan de hand van de Dopfluxter-procedure. Hiermee worden dezelfde socio-economische posities opgevraagd als in de Dopfluxbis-procedure (cf. deel 3.4.4.3), maar met een opvolging van meerdere opeenvolgende maanden.

8.1.3

Gevolgen voor de totale populatie

De combinatie van een afgenomen instroom en een toegenomen uitstroom leidt tot sterke dalingen van het totale aantal UVW-WZ toegelaten op basis van studies (tabel 8.1.VI). Tussen 2011 en 2014 deed de grootste daling zich voor in de jongste leeftijdscategorie, waar de nieuwe instroom het grootst is (- 17,4% tegenover - 12,6% bij de 25-49-jarigen). Sinds 2014 was de afname daarentegen het grootst in de leeftijdscategorie van 25-49 jaar (- 52,5% tegenover - 32,5% bij de 25-jarigen), omdat veel einde rechten in 2015 zich in die leeftijdsklasse situeerden.

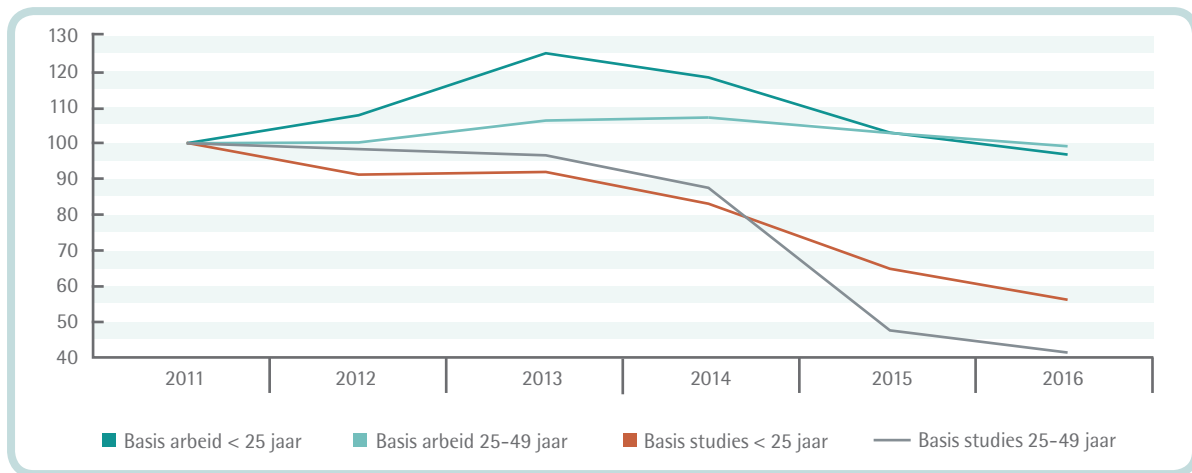
Dat deze daling in grote mate een gevolg is van de opeenvolgende reglementaire wijzigingen blijkt uit een vergelijking met de evolutie van de UVW-WZ toegelaten op basis van arbeid. De leeftijdsklasse jonger dan 25 jaar is daar in de periode 2011-2014 immers aanzienlijk toegenomen in aantal (+ 18,0%) en ook in de leeftijdsklasse van 25-49 jaar werd een stijging genoteerd (+ 6,8%). Sinds 2014 noteren we ook bij de < 50-jarige UVW-WZ toegelaten op basis van arbeid dalingen, maar die blijven merkkelijk kleiner dan bij de UVW-WZ toegelaten op basis van studies.

Tabel 8.1.VI
Aantal UVW-WZ volgens toelaatbaarheidsbasis en leeftijd
(in fysieke eenheden)

	Basis arbeid		Basis studies	
	< 25 jaar	25-49 jaar	< 25 jaar	25-49 jaar
2011	14 817	207 193	44 738	60 083
2012	15 878	207 718	40 754	58 990
2013	18 458	219 182	41 127	57 718
2014	17 477	221 345	36 967	52 491
2015	15 330	212 717	28 956	29 094
2016	13 562	204 154	24 965	24 927
Evol. 2011 – 2014	+ 2 660 + 18,0%	+ 14 152 + 6,8%	- 7 771 - 17,4%	- 7 592 - 12,6%
Evol. 2014 – 2016	- 3 915 - 22,4%	- 17 191 - 7,8%	- 12 001 - 32,5%	- 27 563 - 52,5%

Grafiek 8.1.IV

Evolutie van het aantal UVW-WZ volgens toelaatbaarheidsbasis en leeftijd (in fysieke eenheden) met index 2011 = 100

8.2 Stelsel van werkloosheidsuitkeringen

Op 1 november 2012 werden drie belangrijke reglementaire wijzigingen van kracht met betrekking tot de uitkeringen in geval van volledige werkloosheid na arbeidsprestaties:

1. De toelaatbaarheidsvoorwaarden en de voorwaarden voor een terugkeer naar de eerste vergoedingsperiode na een werkhervatting werden versoepeld. Om toegang te krijgen tot werkloosheidsuitkeringen of om terug te kunnen keren naar de eerste vergoedingsperiode na een werkhervatting, moet men een minimum aantal arbeidsdagen bewijzen binnen een bepaalde referteperiode. Die referteperiodes werden verlengd, terwijl het aantal te bewijzen arbeidsdagen ongewijzigd bleef. Bovendien worden tewerkstellingsdagen in wedertewerkstellingsprogramma's (Gesco, SINE, doorstromingsprogramma's ...) voortaan steeds in aanmerking genomen. Het is dus gemakkelijker geworden om aan de toelaatbaarheidsvoorwaarden te voldoen.
2. Het bedrag van de uitkeringen in het begin van de werkloosheid werd verhoogd. Tijdens een eerste fase van drie maanden krijgen alle volledig werklozen 65% van hun laatste bezoldiging, beperkt tot de hoogste loongrens. In de oude regeling was dit 60%.
3. De degressiviteit van het uitkeringsbedrag werd de uitgebreid en verscherpt in functie van de werkloosheidsduur en het beroepsverleden. Voor elk van de gezinscategorieën werden degressieve fases ingevoerd in de tweede vergoedingsperiode. Bij de gezinshoofden en alleenwonenden is, zoals voorheen al voor de meeste samenwonenden het geval was, de totale duur van de tweede vergoedingsperiode voortaan afhankelijk van het aantal jaren beroepsverleden.

Na de tweede vergoedingsperiode volgt een derde periode, waarin men terugvalt op een forfaitaire uitkering. Deze uitkering is nooit lager dan het minimumbedrag in de oude regeling. Het volgen van bepaalde studies of beroepsopleidingen kan in de tweede periode wel leiden tot een tijdelijke fixering of behoud van het uitkeringsbedrag. Een blijvende fixering geldt voor personen die minstens 33% blijvend arbeidsongeschikt zijn, die ten minste 20-25 jaar beroepsverleden hebben, die na november 2012 de leeftijd van 55 jaar bereiken of voor het volgen van bepaalde studies.

Voor de gezinshoofden en alleenwonenden die zich reeds bij aanvang van de nieuwe regeling in de tweede periode bevonden (= 1 jaar of langer werkloos), werden overgangsbepalingen voorzien. Zij werden op 1 november 2012 geacht slechts 1 jaar werkloos te zijn, waardoor hun tweede periode inging op 1 november 2012. Bovendien werd het volledige beroepsverleden in rekening gebracht voor de berekening van de duur van de tweede periode, ook het beroepsverleden dat eventueel als samenwonende reeds vóór 1 november 2012 zou in rekening gebracht zijn bij de toekenning van uitkeringen. Dit had als gevolg dat gezinshoofden en alleenwonenden ten vroegste vanaf 1 maart 2013 in het forfait konden terechtkomen. Voor zij die meer dan 1 jaar beroepsverleden hadden was dit nog later.

Als gevolg van de versterkte degressiviteit is het aantal keer dat het uitkeringsbedrag kan dalen in de loop van de werkloosheid sterk toegenomen. In de oude regeling daalde het uitkeringsbedrag maximaal 2 keer bij gezinshoofden en alleenwonenden, en 3 keer bij samenwonenden. In de huidige regeling is dat maximaal 8 keer.

Vanaf 1 januari 2015 is een nieuwe reglementaire wijziging van het stelsel van werkloosheidsuitkeringen in werking getreden. De anciënniteitstoeslag, wat een toeslag is bovenop de werkloosheidsuitkering voor oudere werklozen, wordt vanaf die datum in principe afgeschaft. Via overgangsbepalingen kunnen de lopende rechten onder bepaalde voorwaarden behouden blijven en tijdelijk nog nieuwe rechten worden toegekend. Met ingang van 1 september 2012 was de leeftijdsvoorwaarde voor het recht op de anciënniteitstoeslag overigens al opgetrokken van 50 jaar naar 55 jaar, wat het aantal nieuwe rechten reeds had ingeperkt.

Tabel 8.2.I illustreert de impact van de genoemde reglementaire wijzigingen. Ze geeft de verdeling weer van de volledig werklozen met een werkloosheidsuitkering naargelang de vergoedingsperiode waarin ze zich bevinden en naargelang het uitkeringspercentage waartegen ze vergoed worden in 2011 (oude reglementering) en 2016 (nieuwe reglementering). De evolutie van de gemiddelde uitkering¹ wordt vergeleken met die van de categorie waartoe de subgroep volgens de oude reglementering zou hebben behoord.

¹ I.c. wordt de gemiddelde uitkering berekend door het gemiddelde dagbedrag (uitgaven / vergoede dagen) te vermenigvuldigen met 26, het meest voorkomende aantal vergoedbare dagen van een maand. De bedragen worden weergegeven in prijzen van 2011.

Tabel 8.2.I

Verdeling van het aantal volledig werklozen met een werkloosheidsuitkering volgens vergoedingsperiode

2011				
Periode	Werkloosheidsduur	Uitkering	Fysieke eenheden (maandgemiddelde)	Gemiddelde uitkering (EUR/maand)
Gezinshoofden				
1 ^{ste} periode	1-6 m. 7-12 m.	60%, loongrens C 60%, loongrens B	9 599 9 025	1 179,46 1 152,00
2 ^{de} periode	13 m. en meer	60%, loongrens A, zonder AT 60%, loongrens A, met AT	114 102 16 511	1 089,40 1 238,90
Havenarbeiders, zeevissers ...	Alle	60%, loongrens C	6 416	1 378,00
Alleenwonenden				
1 ^{ste} periode	1-6 m. 7-12 m.	60%, loongrens C 60%, loongrens B	11 293 10 937	1 169,83 1 132,97
2 ^{de} periode	13 m. en meer	55%, loongrens A, zonder AT 55%, loongrens A, met AT	89 566 22 315	964,60 1 100,06
Samenwonenden				
1 ^{ste} periode	1-6 m. 7-12 m.	60%, loongrens C 60%, loongrens B	34 991 27 013	1 180,92 1 142,97
2 ^{de} periode	vanaf 13 m. (3m. + 3m. per gewerkt jaar) ofwel (20 jaar BV of 33% verminderd geschikt)	40%, loongrens A, zonder AT 40%, loongrens A, met AT	38 401 51 778	725,92 967,20
3 ^{de} periode	Onbepaalde duur (na 2 ^{de} periode)	Forfait, zonder AT Forfait, met AT	54 647 230	485,16 564,72
Totaal				
Alle periodes			496 823	978,68

Tabel 8.2.1
(vervolg)

2016					
Periode	Werkloosheidsduur	Uitkering	Fysieke eenheden (maandgemiddelde)	Gemiddelde uitkering (EUR/maand)	Evolutie 2011-2016
Gezinshoofden					
1 ^{ste} periode	1-3 m.	65%, loongrens C	5 086	1 281,32	+ 8,6%
	4-6 m.	60%, loongrens C	4 458	1 222,15	+ 3,6%
	7-12 m.	60%, loongrens B	8 466	1 188,74	+ 3,2%
2 ^{de} periode	Fase 1: vanaf 13 m. (2m. + max. 10 m.) of gefixeerd	60%, loongrens A, zonder AT	42 614	1 141,37	+ 4,8%
		60%, loongrens A, met AT	7 350	1 281,27	+ 3,4%
	Fase 2: na fase 1 (4 trappen - max. 24 m.) of gefixeerd	Degressief, loongrens A, zonder AT	4 243	1 148,10	+ 5,4%
		Degressief, loongrens A, met AT	1	1 148,38	/
3 ^{de} periode	Onbepaalde duur (na 2 ^{de} periode)	Forfait, zonder AT	52 287	1 102,79	+ 1,2%
		Forfait, met AT	1	1 158,45	/
Havenarbeiders, zeevissers ...	Alle	60%, loongrens C	5 645	1 420,38	+ 3,1%
Minimumuitkering	Alle	Forfait, zonder AT	3 685	1 103,18	/
Alleenwonenden					
1 ^{ste} periode	1-3 m.	65%, loongrens C	5 871	1 283,26	+ 9,7%
	4-6 m.	60%, loongrens C	5 028	1 199,96	+ 2,6%
	7-12 m.	60%, loongrens B	9 762	1 156,60	+ 2,1%
2 ^{de} periode	Fase 1: vanaf 13 m. (2m. + max. 10 m.) of gefixeerd	55%, loongrens A, zonder AT	43 350	1 002,86	+ 4,0%
		55%, loongrens A, met AT	12 866	1 155,06	+ 5,0%
	Fase 2: na fase 1 (4 trappen - max. 24 m.) of gefixeerd	Degressief, loongrens A, zonder AT	3 940	999,47	+ 3,6%
		Degressief, loongrens A, met AT	2	1 111,70	/
3 ^{de} periode	Onbepaalde duur (na 2 ^{de} periode)	Forfait, zonder AT	37 585	926,23	- 4,0%
		Forfait, met AT	2	1 008,96	/
Minimumuitkering	Alle	Forfait, zonder AT	2 149	930,30	/
Samenwonenden					
1 ^{ste} periode	1-3 m.	65%, loongrens C	22 343	1 299,69	+ 10,1%
	4-6 m.	60%, loongrens C	16 484	1 215,46	+ 2,9%
	7-12 m.	60%, loongrens B	27 773	1 167,95	+ 2,2%
2 ^{de} periode	Fase 1: vanaf 13 m. (2m. + max. 10 m.) of gefixeerd	40%, loongrens A, zonder AT	37 058	784,45	+ 8,1%
		40%, loongrens A, met AT	24 667	1 039,47	+ 7,5%
	Fase 2: na fase 1 (4 trappen - max. 24 m.) of gefixeerd	Degressief, loongrens A, zonder AT	5 750	675,20	- 7,0%
		Degressief, loongrens A, met AT	3	699,70	/
3 ^{de} periode	Onbepaalde duur (na 2 ^{de} periode)	Forfait, zonder AT	63 851	508,47	+ 4,8%
		Forfait, met AT	91	588,31	+ 4,2%
Minimumuitkering	Alle	Forfait, zonder AT	1 607	530,85	/
Totaal					
Alle periodes			454 016	986,88	+ 0,8%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

8.2.1

Verhoging van de uitkering aan het begin van de werkloosheid

In 2016 werden bij de gezinshoofden per maand gemiddeld 5 086 werklozen vergoed in de eerste fase van drie maanden met een uitkeringspercentage van 65% van de laatste bezoldiging beperkt tot de hoogste loongrens. Bij de alleenwonenden zijn dat 5 871 werklozen en bij de samenwonenden 22 343. In totaal genoten in 2016 gemiddeld per maand dus 33 301 volledig werklozen een werkloosheidsuitkering aan het percentage van 65%.

In vergelijking met 2011 betekent dit dat 28,2% van de gezinshoofden die in 2016 in hun eerste jaar werkloosheid zaten, recht hebben op een hoger uitkeringspercentage dan in de oude regeling het geval zou zijn geweest. Bij de alleenwonenden gaat het om 28,4% en bij de samenwonenden om 33,5%. De gemiddelde uitkering voor de gezinshoofden vergoed in de eerste fase van drie maanden lag gemiddeld 8,6% hoger dan het geval was voor de werklozen die in de eerste periode vergoed werden in 2011 (in prijzen van 2011). Bij de alleenwonenden bedraagt dat verschil 9,7% en bij de samenwonenden 10,1%. Naast het optrekken van het uitkeringspercentage tot 65% ligt ook de verhoging van bepaalde loongrenzen in april 2013 en in juli 2015 gedeeltelijk aan de basis van deze evolutie.

Tabel 8.2.II
Verhoging van de uitkering tijdens de eerste drie maanden werkloosheid

	Duur = 1-3 maanden (2016)	Totaal 1 ^{ste} periode (2016)	Aandeel	Gem. uitkering 1-3 maanden (2016)	Gem. uitkering 1-6 maanden (2011)	Evol. 2011-2016
Gezinshoofden	5 086	18 010	28,2%	1 281,32 EUR	1 179,46 EUR	+ 8,6%
Alleenwonenden	5 871	20 661	28,4%	1 283,26 EUR	1 169,83 EUR	+ 9,7%
Samenwonenden	22 343	66 600	33,5%	1 299,69 EUR	1 180,92 EUR	+ 10,1%
Totaal	33 301	105 271	31,6%			

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

8.2.2

Versterkte degressiviteit

8.2.2.1

Gezinshoofden en alleenwonenden

Vòòr het in werking treden van de versterkte degressiviteit werden gezinshoofden en alleenwonenden vanaf het tweede jaar werkloosheid vergoed tegen respectievelijk 60% en 55% van de laatste bezoldiging beperkt tot de laagste loongrens voor de resterende duur van de werkloosheid. Volgens de nieuwere reglementering wordt dit uitkeringspercentage, behoudens in geval van fixering, slechts gedurende een beperkte periode toegekend (minimaal 2 maanden en maximaal 12 maanden, afhankelijk van het beroepsverleden). Indien het beroepsverleden nog niet volledig is uitgeput, komt men daarna in de zogenaamde degressieve fase terecht, waarvan de duurtijd (maximaal 24 maanden behoudens fixering) opnieuw afhankelijk is van het resterende beroepsverleden. In deze fase daalt het uitkeringspercentage geleidelijk (maximaal 4 trappen). Wanneer het beroepsverleden volledig is uitgeput, wordt de uitkering voor de resterende duur van de werkloosheid beperkt tot het forfait.

In 2016 bevonden zich maandelijks gemiddeld 4 244 gezinshoofden en 3 942 alleenwonenden in de degressieve fase en respectievelijk 52 288 en 37 587 in de derde forfaitaire periode. In 2016 werd bij de gezinshoofden dus 53,1% van de volledig werklozen die langer dan 1 jaar werkloos waren, vergoed aan een uitkeringspercentage dat lager lag dan theoretisch gezien in de oude regeling het geval zou zijn geweest. Bij de alleenwonenden bedroeg dit percentage 42,5%.

Ondanks de versterkte degressiviteit ligt de gemiddelde uitkering in 2016 alleen bij de alleenwonenden vergoed aan het forfait wat lager (- 4,0%) dan de gemiddelde uitkering van de werklozen vergoed in de 2de periode in 2011 (zonder anciënniteitstoeslag). Bij de gezinshoofden vergoed aan het forfait en bij de gezinshoofden en alleenwonenden vergoed in de degressieve fase is de gemiddelde uitkering net wat gestegen (respectievelijk + 1,2%, + 5,4% en + 3,6%). Dat wijst op een hoger gemiddeld refereteloon als gevolg van het optrekken van bepaalde loongrenzen in 2013 en 2015. Verder kan ook het optrekken van de minima vanaf 1 september 2013 en vanaf 1 september 2015 een positieve invloed gehad hebben op de gemiddelde uitkering. Ten slotte is het ook mogelijk dat de werklozen in de degressieve fase gemiddeld meer beroepsverleden en dus meer anciënniteit en een hoger refereteloon hebben dan de werklozen die in 2011 vergoed werden in de 2de periode.

Tabel 8.2.III

Vermindering van de uitkering vanaf de 13^e maand
werkloosheid bij gezinshoofden en alleenwonenden

	Degressieve fase + forfait (2016)	Totaal 2 ^{de} + 3 ^{de} periode (2016)	Aandeel	Gem. uitkering degressieve fase (2016)	Gem. uitkering forfait (2016)	Gem. uitkering 2 ^{de} periode zonder AT (2011)	Degressieve fase: evolutie 2011-2016	Forfait: evolutie 2011-2016
Gezinshoofden	56 531	106 495	53,1%	1 148,10 EUR	1 102,79 EUR	1 089,40 EUR	+ 5,4%	+ 1,2%
Alleenwonenden	41 529	97 745	42,5%	999,54 EUR	926,23 EUR	964,60 EUR	+ 3,6%	- 4,0%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

8.2.2.2 Samenwonenden

Samenwonende werklozen konden in de regeling vòòr het in werking treden van de versterkte degressiviteit reeds terechtkomen in het forfait. In de nieuwere regeling kan dit echter sneller. In plaats van 3 maanden + 3 maanden per jaar beroepsverleden duurt de tweede periode nu 2 maanden + 2 maanden per jaar beroepsverleden, met een maximum van 36 maanden tweede vergoedingsperiode. Bovendien komt men na 12 maanden tweede vergoedingsperiode in een degressieve fase terecht. In deze degressieve fase daalt het uitkeringspercentage geleidelijk (maximaal 4 trappen), daar waar voorheen de uitkering gedurende de gehele tweede periode even hoog bleef (40% van de laatste bezoldiging beperkt tot de laagste loongrens).

In 2016 bevonden zich gemiddeld per maand 5 753 samenwonende werklozen in de degressieve fase. 8,5% van alle samenwonende werklozen die zich in de tweede vergoedingsperiode bevinden krijgen dus een lagere uitkering dan waarop ze theoretisch gezien recht zouden gehad hebben volgens de oude reglementering. De gemiddelde uitkering van de samenwonende werklozen die in 2016 vergoed werden in de degressieve fase ligt 8,3% lager dan de gemiddelde uitkering van de samenwonende werklozen die in 2011 in de tweede vergoedingsperiode (zonder anciënniteitstoeslag) zaten.

Tabel 8.2.IV

Vermindering van de uitkering bij samenwonenden in de 2de vergoedingsperiode

	Degressieve fase (2016)	Totaal 2 ^{de} periode (2016)	Aandeel	Gem. uitkering degressieve fase (2016)	Gem. uitkering 2 ^{de} periode zonder AT (2011)	Evolutie 2011-2016
Samenwonenden	5 753	67 478	8,5%	675,21 EUR	725,92 EUR	-7,0%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

Gemiddeld werden in 2016 maandelijks 63 942 samenwonenden vergoed tegen het forfait, tegenover 54 877 in 2011 (+ 16,5%). Nochtans is het totaal van alle samenwonende volledig werklozen in dezelfde periode gedaald met 3,6%. Dit zou een indicatie kunnen zijn van het feit dat door de versterkte degressiviteit samenwonenden sneller in de forfaitaire fase terechtkomen dan voordien.

Het bedrag van de forfaitaire uitkering is niet gewijzigd door de nieuwe reglementering. Net zoals in de andere gezinscategorieën werden in 2013 en 2015 op 1 september de minima wel opgetrokken, wat de stijging van de gemiddelde uitkering (+ 4,2%) van samenwonenden in de 3^e periode tussen 2011 en 2016 verklaart.

Tabel 8.2.V

Evolutie van de forfaitaire uitkeringen bij samenwonenden

	Forfait (2016)	Forfait (2011)	Evolutie 2011-2016	Gem. uitkering forfait zonder AT (2016)	Gem. uitkering forfait zonder AT (2011)	Evolutie 2011-2016	Gem. uitkering forfait met AT (2016)	Gem. uitkering forfait met AT (2011)	Evolutie 2011-2016
Samenwonenden	63 942	54 877	+ 16,5%	508,47 EUR	485,16 EUR	+ 4,8%	588,31 EUR	564,72 EUR	+ 4,2%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

8.2.3

Afschaffing van de anciënniteitstoeslag

De anciënniteitstoeslag is in principe vanaf 1 januari 2015 afgeschaft. Uitkeringsgerechtigden die in 2014 effectief minstens één uitkering met anciënniteitstoeslag hebben genoten behouden echter het recht. Onder bepaalde voorwaarden kan voorlopig ook nog een nieuw recht worden toegekend ingeval van collectief ontslag, zwaar beroep, nachtarbeid gedurende 20 jaar of meer, ongeschiktheid in de bouwsector of voldoende "bijzonder" beroepsverleden. Vanaf 1 september 2012 werd de leeftijdsvoorwaarde reeds opgetrokken van 50 tot 55 jaar voor nieuwe aanvragers.

Tabel 8.2.VI

Anciënniteitstoeslag vanaf de 13^e maand werkloosheid

	Uitkerings- gerechtigden met anciënniteits- toeslag (2011)	Uitkerings- gerechtigden met anciënniteits- toeslag (2016)	Evolutie 2011- 2016	Aandeel uitkerings- gerechtigden met anciënniteits- toeslag in totaal 2 ^{de} en/of 3 ^{de} periode (2011)	Aandeel uitkerings- gerechtigden met anciënniteits- toeslag in totaal 2 ^{de} en 3 ^{de} periode (2016)	Evolutie 2011- 2016
Gezinshoofden	16 511	7 351	- 55,5%	12,6%	6,9%	- 5,7 pp.
Alleenwonenden	22 315	12 870	- 42,3%	19,9%	13,2%	- 6,8 pp.
Samenwonenden	52 008	24 760	- 52,4%	35,9%	18,8%	- 17,0 pp.
Totaal	90 834	44 982	- 50,5%	23,4%	13,4%	- 10,0 pp.

Als gevolg van die reglementaire wijzigingen daalt zowel het aantal als het aandeel rechthebbenden op een anciënniteitstoeslag fors. Hun aantal ligt in 2016 50,5% lager dan in 2011. De daling is het grootst bij de gezinshoofden (- 55,5%), gevolgd door de samenwonenden (- 52,4%) en ten slotte de alleenwonenden (- 42,3%). Bij de gezinshoofden en de alleenwonenden heeft in 2016 respectievelijk nog 6,9% en 13,2% van de uitkeringsgerechtigden die zich in de 2^e of 3^e periode bevinden, recht op een anciënniteitstoeslag. Dat is respectievelijk 5,7 en 6,8 procentpunt minder dan in 2011. Bij de samenwonenden is het aandeel met 18,8% groter dan bij de andere gezinscategorieën, maar het neemt ook sterker af (- 17,0 procentpunten).

8.3 Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

Vanaf 1 januari 2012 is het brugpensioen omgezet in het "stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag", afgekort tot SWT. Het halftijds brugpensioen werd afgeschaft.

Om toe te kunnen treden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag, moeten de werknemers naargelang het stelsel aan een aantal toegangsvoorwaarden voldoen (leeftijd en aantal jaren beroepsverleden). Voor bepaalde stelsels (algemeen stelsel 60 jaar, 58 jaar + lange loopbaan, 58 jaar + zwaar beroep, ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen in herstructurering) werden de toegangsvoorwaarden geleidelijk aan aangescherpt.

Voor CAO's die gesloten werden na 31 december 2011 traden de wijzigingen meteen in werking. Voor de reeds bestaande CAO's was er een overgangperiode voorzien. Daarvoor worden de leeftijds- en anciënniteitsvoorwaarden pas vanaf 1 januari 2015 geleidelijk aan opgetrokken.

Vanaf 1 januari 2015 werden de toegangsvoorwaarden nogmaals aangescherpt. De nieuwe wijzigingen komen bovenop de maatregelen van de voorgaande regering. Opnieuw werden voor bepaalde stelsels de leeftijd en/of het vereiste aantal jaren beroepsverleden opgetrokken. Meerbepaald gaat het om de volgende stelsels: algemeen 60 jaar, 56 jaar + 40 jaar beroepsverleden, 56 jaar + nachtarbeid/bouw, ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen in herstructurering. Het stelsel 58 jaar + lange loopbaan verdwijnt.

Sinds 1 januari 2015 zijn ook de regels met betrekking tot de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt voor werklozen met bedrijfstoeslag gewijzigd. Werklozen met bedrijfstoeslag moeten, behoudens uitzonderingen, vanaf dan aangepast beschikbaar zijn tot de leeftijd van 65 jaar. Aangepast beschikbaar betekent onder meer dat men moet ingeschreven blijven als werkzoekende, ingaan op passende werkaanbiedingen en meewerken aan de begeleiding die aangeboden wordt door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling, maar dat men zelf niet actief op zoek moet gaan naar een job. De nieuwe regels zijn enkel van toepassing op de instromers (ontslag vanaf 1 januari 2015 of periode

van erkenning als onderneming in moeilijkheden of herstructurering na 8 oktober 2014). In april 2016 werd echter met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2015 het zogenaamde kliksysteem ingevoerd. Dat houdt in dat personen die instroomden na 31 december 2014, maar die in 2012, 2013 of 2014 volgens de op dat moment van kracht zijnde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden in aanmerking kwamen voor SWT in het algemeen stelsel vanaf 60 jaar of in het stelsel vanaf 58 jaar voor werknemers met een voldoende lange loopbaan, niet beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt.

Tabel 8.3.I geeft het aantal intreders weer in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag per jaar, in 2011, 2015 en 2016. Alle stelsels samen is het aantal intreders tussen 2015 en 2016 afgenomen met 31,0%. In vergelijking met 2011 bedraagt de afname 43,2%.

Tussen 2015 en 2016 doet de grootste daling zich voor in het stelsel voor werknemers die werkten in een onderneming met collectief ontslag. In dat stelsel was er in 2015 een sterke stijging van het aantal intreders als gevolg van de sluiting van Ford Genk. In 2016 waren er geen collectieven ontslagen van die omvang, waardoor het aantal intreders in dat stelsel is teruggelopen tot 1 362 (- 61,1%). In vergelijking met 2011, toen de minimale leeftijd nog op 50 jaar lag, ligt het aantal intreders in 2016 40,8% lager.

Verder wordt ook in het stelsel voor de werknemers van 58 jaar met een voldoende lange loopbaan een aanzienlijke afname van het aantal intreders genoteerd. In dat stelsel waren er in 2016 963 minder intreders dan in 2015 (- 50,9%). Dat stelsel is dan ook afgeschaft vanaf 1 januari 2015, althans voor de personen die niet voldoen aan de uitzonderingsvoorwaarden. In vergelijking met 2011 telt dat stelsel in 2016 4 377 instromers minder.

Ook in het algemeen stelsel, waarin de leeftijdsvoorwaarde vanaf 1 januari 2015 werd opgetrokken tot 62 jaar, is het aantal intreders verder gedaald met bijna een kwart tussen 2015 en 2016 (- 676 intreders).

Tussen 2011 en 2016 is tenslotte ook het aantal intreders met meer dan de helft teruggelopen in de stelsels 57 jaar + lange loopbaan (dat is afgeschaft vanaf 1 januari 2015) en 56 jaar + nachtwerk/bouw (waar de leeftijdsvoorwaarde werd opgetrokken naar 58 jaar vanaf 1 januari 2015).

Tabel 8.3.I

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (exclusief halftijds bruggensioen) volgens stelsel¹

Stelsel	Voorwaarden 2011	Voorwaarden 2015	Voorwaarden 2016	2011	2015	2016	Evol. 2011-2016	Evol. 2015-2016
Algemeen 60 jaar	Loopbaan 30 jaar (mannen) of 26 jaar (vrouwen)	Leeftijd 62 jaar (behoudens uitzonderingen) en loopbaan 40 jaar (mannen) of 31 jaar (vrouwen)	Leeftijd 62 jaar (behoudens uitzonderingen) en loopbaan 40 jaar (mannen) of 32 jaar (vrouwen)	3 287	2 717	2 041	- 1 246 - 37,9%	- 676 - 24,9%
58 jaar + lange loopbaan	Loopbaan 37 jaar (mannen) of 33 jaar (vrouwen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	5 305	1 891	928	- 4 377 - 82,5%	- 963 - 50,9%
58 jaar + zwaar beroep	Loopbaan 35 jaar	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	10	84	142	+ 132 + 1320,0%	+ 58 + 69,0%
58 jaar + medische problemen	Loopbaan 35 jaar	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	17	43	80	+ 63 + 370,6%	+ 37 + 86,0%
56 jaar + nachtwerk/bouw	Loopbaan 33 jaar	Leeftijd 58 jaar (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	1 057	947	465	- 592 - 56,0%	- 482 - 50,9%
57 jaar + lange loopbaan	Loopbaan 38 jaar	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	823	359	241	- 582 - 70,7%	- 118 - 32,9%
56 jaar + zeer lange loopbaan	Loopbaan 40 jaar	Leeftijd 58 jaar (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	1 209	1 974	2 468	+ 1 259 + 104,1%	+ 494 + 25,0%
Erkende onderneming met collectief ontslag	Leeftijd 50 jaar	Leeftijd 55 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leeftijd 56 jaar (behoudens uitzonderingen)	2 300	3 500	1 362	- 938 - 40,8%	- 2 138 - 61,1%
Erkende onderneming zonder collectief ontslag	Leeftijd 50 jaar	Leeftijd 55 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leeftijd 56 jaar (behoudens uitzonderingen)	155	140	206	+ 51 + 32,9%	+ 66 + 47,1%
Oud KB				293	247	282	- 11 - 3,8%	+ 35 + 14,2%
Stelsel niet gespecificeerd				15	3	1	- 14 - 93,3%	- 2 - 66,7%
Totaal				14 471	11 905	8 216	- 6 255 - 43,2%	- 3 689 - 31,0%

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

Wanneer men enkel een onderscheid maakt op het vlak van intredeleeftijd en beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt (tabel 8.3.II) stelt men vast dat de afname van het aantal intreders tussen 2011 en 2016 zich bij de werkzoekenden enkel voordoet in de leeftijdsklasse van 50 tot 56 jaar (- 84,9%). Bij de niet-werkzoekenden is de afname in die leeftijdsklasse ongeveer even groot, maar wordt ook een daling genoteerd in de oudere leeftijdscategorieën: - 46,7% in de categorie van 57 tot en met 59 jaar en - 6,0% in de categorie van 60 jaar en ouder. De gemiddelde intredeleeftijd is dan ook sterker gestegen bij de werkzoekenden dan bij de niet-werkzoekenden tussen 2011 en 2016: van 54,3 naar 57,9 jaar bij de werkzoekenden en van 58,3 naar 59,3 bij de niet-werkzoekenden.

Tussen 2015 en 2016 is het aantal intreders overall gedaald, zowel bij de niet-werkzoekenden als bij de werkzoekenden. De daling was relatief gezien het sterkst in de leeftijdscategorie van 50 tot 56 jaar: - 75,1% bij de niet-werkzoekenden en - 79,6% bij de werkzoekenden.

Tabel 8.3.II

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage volgens leeftijd en beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt¹

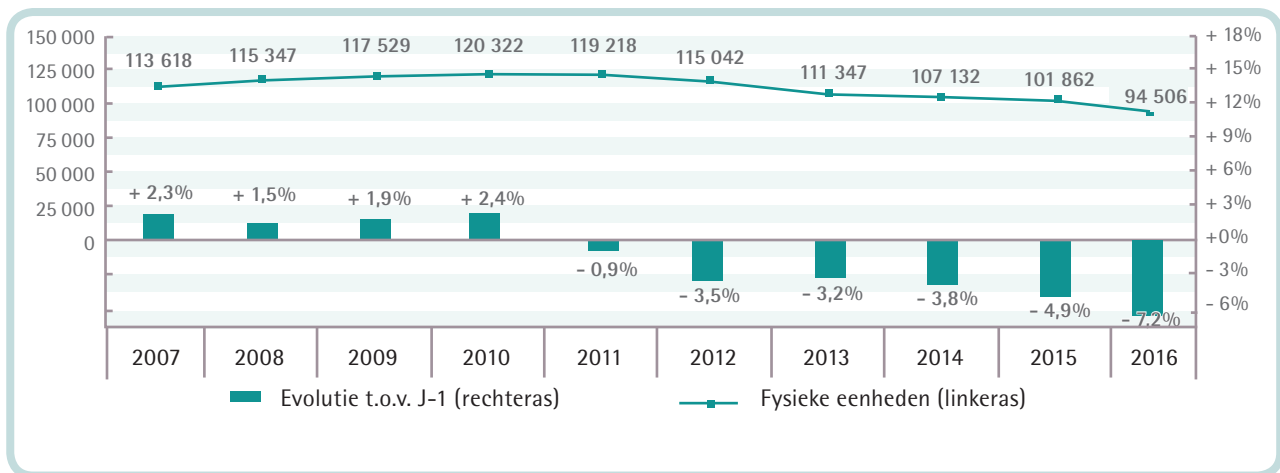
Leeftijd bij intrede	Niet-werkzoekend							Werkzoekend						
	2011	2015	2016	Evol. 2011-2016		Evol. 2015-2016		2011	2015	2016	Evol. 2011-2016		Evol. 2015-2016	
50-56 jaar	2 671	1 504	374	- 2 297	- 86,0%	- 1 130	- 75,1%	1 148	846	173	- 975	- 84,9%	- 673	- 79,6%
57-59 jaar	6 748	5 127	3 595	- 3 153	- 46,7%	- 1 532	- 29,9%	185	591	587	+ 402	+ 217,3%	- 4	- 0,7%
60 jaar en ouder	3 709	3 635	3 487	- 222	- 6,0%	- 148	- 4,1%	10	202	160	+ 150	x20,2	- 42	- 20,8%

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

Door de afname van de instroom neemt ook de totale populatie werklozen met bedrijfstoelage verder af (grafiek 8.3.I). In 2016 werden maandelijks gemiddeld 94 506 fysieke eenheden geteld in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (zowel werkzoekend als niet-werkzoekend), of 7 356 minder dan in 2015 (- 7,2%). Het aantal werklozen met bedrijfstoelage neemt daarmee al voor het zesde jaar op rij af. De afname wordt ook steeds groter.

Grafiek 8.3.I

Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (exclusief halftijds bruggensioen): evolutie 2007-2015 (fysieke eenheden – maandgemiddelde op jaarbasis)

8.4 Stelsel van tijdelijke werkloosheid

8.4.1 Schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden

Sinds 1 januari 2012 werd de crisisschorsing voor bedienden, ingevoerd in 2009 als één van de tijdelijke anti-crisismaatregelen, omgezet in een nieuwe definitieve regeling, namelijk de schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden wegens werkgebrek. De voorwaarden om als onderneming in moeilijkheden beschouwd te worden zijn minder streng geworden. De onderneming moet ofwel een daling noteren van 10% van de omzet, de productie of de bestellingen, ofwel een graad van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen van 10% aantonen bij de arbeiders in vergelijking met het referentiejaar 2008. In de oude regeling bedroegen beide percentages nog 20%.

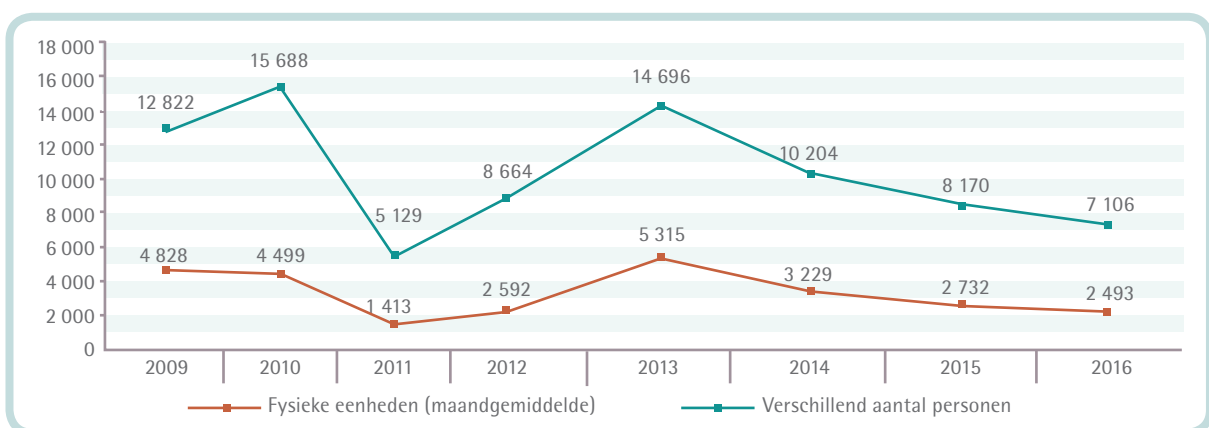
Vanaf 1 januari 2016 kunnen naast 2008 ook de twee kalenderjaren voorafgaand aan de aanvraag van de regeling gebruikt worden als referentiejaar om aan te tonen dat de onderneming in moeilijkheden is.

Vanaf 2 juni 2016 is het bovendien mogelijk om de regeling aan te vragen als onvoorziene omstandigheden op korte termijn een substantiële daling van de omzet, de productie of het aantal bestellingen hebben veroorzaakt. De onderneming dient in dat geval een gemotiveerd schrijven te richten aan de Minister van Werk, die in dat geval zal beslissen over de erkenning als onderneming in moeilijkheden.

Mede als gevolg van de minder strenge voorwaarden is het aantal bedienden in tijdelijke werkloosheid aanzienlijk gestegen vanaf 2012. In 2013 werden gemiddeld per maand zelfs meer betalingen genoteerd dan in 2010, in volle economische crisis (5 315 ten opzichte van 4 499, of + 18,1%). Sindsdien is dit aantal enigszins gedaald, maar toch werden in 2016 nog driekwart meer betalingen geteld dan in 2011, toen de tijdelijke regeling nog van kracht was.

In 2016 maakten in totaal 7 106 verschillende personen gebruik van het stelsel van tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden, wat overeenstemt met een gemiddelde van 2 493 betalingen per maand. Dit is een lichte daling ten opzichte van vorig jaar. De versoepeling van de voorwaarden in 2016 hebben dus geen toename teweeggebracht.

Grafiek 8.4.1
Evolutie van de crisis-schorsing voor bedienden (tot en met 2011) en tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden (vanaf 2012) – gegevens vóór verificatie

8.4.2

Mededeling eerste dag tijdelijke werkloosheid

Sinds 1 oktober 2012 is de regeling voor de mededeling van de eerste effectieve dag tijdelijke werkloosheid uitgebreid. Naast de verplichte voorafgaandelijke kennisgeving van de invoering van het stelsel van tijdelijke werkloosheid (in principe 7 dagen vooraf), is de werkgever ook verplicht maandelijks per werknemer de eerste effectieve dag van tijdelijke werkloosheid aan de RVA mee te delen. Vóór 1 oktober 2012 gold deze verplichting enkel voor tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer (alle sectoren) en omwille van economische redenen (enkel bouwsector).

In de nieuwe regeling werd de verplichting ingeval van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen uitgebreid naar alle sectoren. Daarnaast werd de verplichting ook ingevoerd voor twee andere types van tijdelijke werkloosheid, namelijk tijdelijke werkloosheid als gevolg van een technische stoornis en de schorsing van de arbeidsovereenkomst van bedienden wegens werkgebrek. Doel van de uitbreiding is het faciliteren van de controles en het ontmoedigen van fraude.

Naast deze uitbreiding trad sinds 23 maart 2014 ook een versoepeling in werking. In geval van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen en wanneer de werkgever zeker is dat het arbeidscontract effectief geschorst zal worden, mag de mededeling aan de RVA gebeuren ten vroegste 5 werkdagen vóór de eerste dag tijdelijke werkloosheid. Voorheen moest dit de dag zelf gebeuren.

Als gevolg van de reglementaire uitbreiding ligt het aantal mededelingen van de eerste effectieve dag tijdelijke werkloosheid vanaf T4 2012 aanzienlijk hoger dan voorheen (tabel 8.4.I).

Tabel 8.4.I
Aantal mededelingen van de eerste effectieve dag tijdelijke werkloosheid

		T1	T2	T3	T4	Jaar
	2012	97 853	75 751	51 021	218 993	443 618
	2013	302 846	205 858	170 071	209 864	888 639
	2014	249 775	196 572	194 605	214 918	855 870
	2015	261 590	190 090	176 448	195 964	824 092
	2016	261 128	201 171	150 659	256 320	869 278
Evolutie 2012-2016	Abs.	+ 163 275	+ 125 420	+ 99 638	- 37 327	+ 425 660
	in %	+ 166,9%	+ 165,6%	+ 195,3%	- 17,0%	+ 96,0%

8.4.3

Verlaging van het uitkeringspercentage

Met ingang van 1 april 2013 bedraagt het uitkeringspercentage 70% van het begrensde brutoloon voor alle gezinscategorieën. Voorheen ontvingen alleenwonenden en gezinshoofden een uitkering aan 75%. Daarenboven werd de bedrijfsvoorheffing op tijdelijke werkloosheidsuitkeringen verhoogd van 20% tot 26,75% vanaf 1 januari 2013.

Met ingang van 1 januari 2015 werd het uitkeringspercentage nogmaals verlaagd, tot 65% van het begrensde brutoloon voor alle gezinscategorieën.

Tabel 8.4.II
Tijdelijke werkloosheidsuitkeringen: evolutie van de dagbedragen

		Bruto dagbedrag			Netto dagbedrag		
		December 2012	December 2016	Evolutie	December 2012	December 2016	Evolutie
Gezinshoofden	min	42,79	45,41	+ 6,1%	34,23	33,26	- 2,8%
	max	69,76	63,68	- 8,7%	55,81	46,65	- 16,4%
Alleenwonenden	min	35,94	38,14	+ 6,1%	28,75	27,94	- 2,8%
	max	69,76	63,68	- 8,7%	55,81	46,65	- 16,4%
Samenwonenden	min	26,94	28,60	+ 6,2%	21,55	20,95	- 2,8%
	max	65,11	63,68	- 2,2%	52,09	46,65	- 10,4%

8.4.4

Tijdelijke werkloosheid na 65 jaar

Sinds 1 januari 2015 kan een werknemer die tot na de leeftijd van 65 jaar blijft werken, uitkeringen tijdelijke werkloosheid genieten, op voorwaarde dat hij geen rust- of overlevingspensioen ontvangt en de tijdelijke werkloosheid niet het gevolg is van medische overmacht te wijten aan de arbeidsongeschiktheid van de werknemer. Het aantal werknemers dat gebruik maakt van deze regeling is tot op heden verwaarloosbaar.

8.4.5

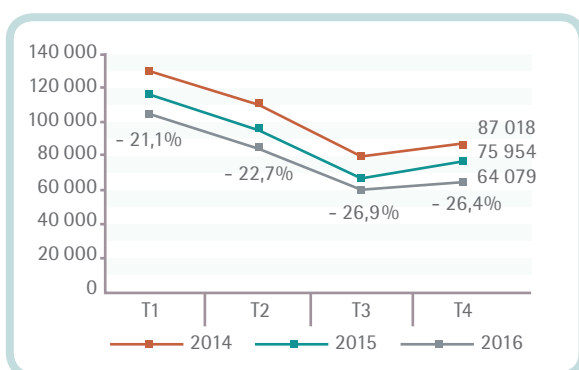
Toelaatbaarheidsvoorwaarden tijdelijke werkloosheid om economische redenen

Sinds 1 oktober 2016 moeten werknemers in het stelsel van tijdelijke werkloosheid om economische redenen voldoen aan dezelfde toelaatbaarheidsvoorwaarden als die van toepassing zijn op de volledig werklozen om toegelaten te worden tot het recht op uitkeringen, behoudens een aantal uitzonderingen. Men dient dus ofwel een voldoende aantal arbeidsdagen te bewijzen in een bepaalde referteperiode, variërend naargelang de leeftijd, ofwel te voldoen aan de voorwaarden voor het recht op inschakelingsuitkeringen, ofwel in de 3 jaar voorafgaand aan de uitkeringsaanvraag minstens 1 dag uitkeringen ontvangen hebben als volledig of tijdelijk werkloze of in het stelsel van inschakelingsuitkeringen waarbij het werkloosheidsbureau heeft vastgesteld dat voornoemde wachttijdvoorwaarden werden vervuld.

In 2016 lag het aantal betaling voor tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen in T4 2016 26,4% lager dan in T4 2014, een afname die in lijn ligt met deze in de drie voorgaande trimesters. Voorlopig lijkt deze maatregel dus nog geen invloed te hebben op het aantal uitkeringsgerechtigden.

Grafiek 8.4.II

Evolutie van het aantal betalingen in het kader van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen (vóór verificatie) van 2014 t.e.m. 2016

8.5 Stelsels van vrijstelling van inschrijving als werkzoekende

8.5.1 Vrijstellingen voor oudere werklozen

Oudere werklozen die ten minste 312 uitkeringen als volledig werkloze hebben genoten tijdens de laatste twee jaar kunnen vanaf een bepaalde leeftijd of wanneer ze voldoende beroepsverleden bewijzen vrijgesteld worden van de verplichte beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt.

Vanaf 1 januari 2013 werd de leeftijdsvoorwaarde opgetrokken van 58 naar 60 jaar. Voor volledig werklozen met een beroepsverleden van 38 jaar en voldoende werkloosheidsdagen wijzigden de voorwaarden niet.

Vanaf 1 januari 2015 kunnen enkel de oudere volledig werklozen die op 31 december 2014 reeds voldeden aan de voorwaarden nog een vrijstelling op grond van de hiervoor vermelde criteria aanvragen. Wie op die datum nog niet voldeed aan de voorwaarden is in principe onderworpen aan de verplichting van gewone beschikbaarheid (tot de leeftijd van 60 jaar) of van aangepaste beschikbaarheid van 60 tot 65 jaar. De aangepaste beschikbaarheid houdt onder meer in dat men moet ingeschreven zijn als werkzoekende, meewerken aan begeleiding-sacties van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, Actiris, FOREM, ADG) en men geen aangeboden dienstbetrekking mag weigeren. Wie aangepast beschikbaar is moet echter niet zelf actief op zoek gaan naar werk en is ook niet onderworpen aan de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk.

Vanaf de leeftijd van 60 jaar of bij minstens 40 jaar beroepsverleden kunnen volledig werklozen onder bepaalde voorwaarden evenwel een vrijstelling van verplichting van aangepaste beschikbaarheid krijgen. Zowel de leeftijd als het te bewijzen beroepsverleden wordt ieder jaar met 1 jaar verhoogd, tot en met 2020.

Tabel 8.5.I geeft het aantal intreders in het statuut van vrijgestelde oudere werkloze weer, zowel voor wat betreft de oude vrijstelling als voor wat betreft de vrijstelling van aangepaste beschikbaarheid. In 2015 was er een verdubbeling van het aantal instromers in de leeftijdsklasse van 60 jaar en ouder in vergelijking met 2014. Dat heeft te maken met de nieuwe regels met betrekking tot aangepaste beschikbaarheid. Volledig werklozen die niet voldeden aan de overgangsvoorwaarden konden geen oude vrijstelling meer aanvragen en moesten dus in principe aangepast beschikbaar blijven. Onder bepaalde voorwaarden konden ze hiervan echter vrijgesteld worden. In 2016 liep het aantal intreders van 60 jaar en ouder (oude + nieuwe regeling) opnieuw terug met 66,6% tot 3 452. Dat is wel nog bijna dubbel zoveel als in 2011, toen men nog vanaf de leeftijd van 58 jaar een vrijstelling kon aanvragen en men dus meestal reeds voor de leeftijd van 60 jaar was ingestroomd in het stelsel.

Het aantal 58- en 59-jarige intreders piekte in 2012 met 14 274, mede als gevolg van de anticipatie op de nakende verhoging van de leeftijdsvoorwaarde. Sindsdien is de instroom in die leeftijdsklasse, net zoals in de leeftijdsklasse van 50 tot 57 jaar overigens, zo goed als onbestaande.

Alle leeftijden samen traden in 2016 op jaarbasis 3 613 personen toe tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze. Dat zijn er 6 904 minder dan vorig jaar en 9 275 minder dan in 2011.

Tabel 8.5.I

Aantal personen toegetreden tot het statuut van
vrijgestelde oudere werkloze volgens leeftijd¹

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2011-2016		Evol. 2015-2016	
50-57 jaar	508	473	387	375	81	69	- 439	- 86,4%	- 12	- 14,8%
58-59 jaar	10 566	14 274	1 732	283	102	92	- 10 474	- 99,1%	- 10	- 9,8%
60 jaar en ouder	1 814	2 594	2 804	4 928	10 334	3 452	+ 1 638	+ 90,3%	- 6 882	- 66,6%
Totaal	12 888	17 341	4 923	5 586	10 517	3 613	- 9 275	- 72,0%	- 6 904	- 65,6%

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

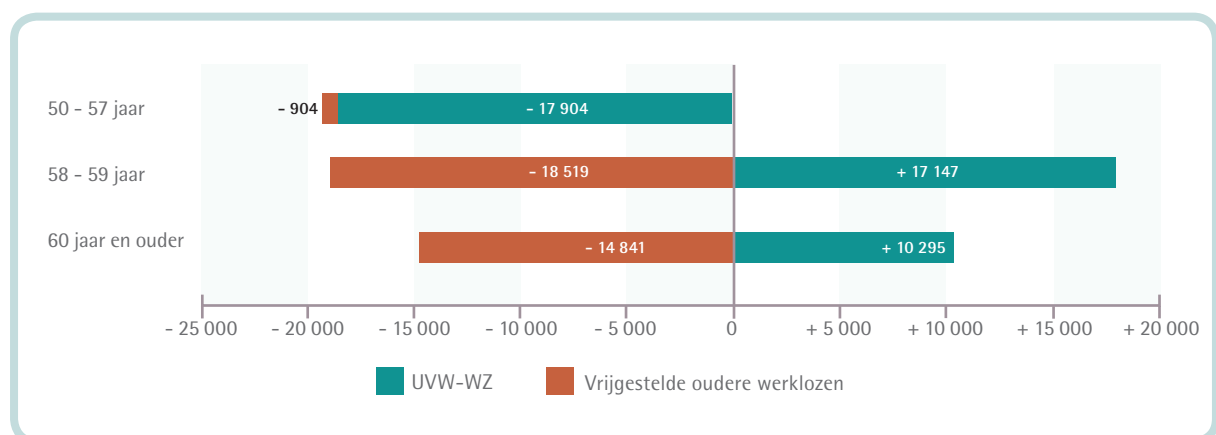
Deze reglementaire wijzigingen dragen bij tot de verschuiving van niet-werkzoekende naar werkzoekende werkloosheid, die al sinds 2003 aan de gang is als gevolg van de opeenvolgende verhogingen van de leeftijd waarop oudere werklozen een vrijstelling kunnen aanvragen, zonder te moeten voldoen aan de bijkomende anciënniteitsvoorwaarden (56 jaar in 2002, 57 jaar in 2003 en 58 jaar in 2004). Daardoor was het aantal vrijgestelde oudere werklozen van 50 tot 57 jaar in de periode voor 2010 al sterk afgenomen en het aantal UVW-WZ in dezelfde leeftijdsklasse toegenomen (zie deel 3.2).

Vanaf 1 januari 2013 heeft hetzelfde fenomeen zich voorgedaan bij de volledig werklozen van 58 en 59 jaar, vanaf 1 januari 2015 bij de 60-jarigen en vanaf 1 januari 2015 bij de 61-jarigen. Grafiek 8.5.I

illustreert dat. Door het optrekken van de leeftijd (en vanaf 2015 ook het beroepsverleden) komen steeds minder werklozen van 58 jaar en ouder dan voorheen in aanmerking voor een vrijstelling. Daardoor is tussen 2012 en 2016 is het aantal vrijgestelde oudere werklozen afgenomen met 33 360 eenheden en het aantal UVW-WZ in dezelfde leeftijdsklasse toegenomen met 27 442 eenheden. Bij de 50 tot 57-jarigen is er een totale daling van 18 808 eenheden, die vooral veroorzaakt wordt door de afname van het aantal UVW-WZ in die leeftijdsklasse. Wanneer men de UVW-WZ en de vrijgestelde ouderen samen bekijkt, betekent dit dus per saldo een daling van het aantal volledig werkloze 50-plussers met 24 726 eenheden tussen 2012 en 2016.

Grafiek 8.5.I

Evolutie van het aantal UVW-WZ van 50 jaar en ouder en het aantal vrijgestelde oudere werklozen volgens leeftijdsklasse tussen 2012 en 2016 (fysieke eenheden)

8.5.2

Vrijstellingen om sociale en familiale redenen

Sinds 1 januari 2015 kan de vrijstelling om sociale en familiale redenen niet meer worden toegekend.

Een uitzondering wordt echter gemaakt voor de personen die mantelzorg verrichten (palliatieve zorg, zorg voor een zwaar ziek gezinslid of een zwaar zieke bloed- of aanverwant tot en met de 2de graad of zorg voor een gehandicapt kind dat jonger is dan 21 jaar). Zij kunnen onder bepaalde voorwaarden en gedurende een beperkte periode wel nog vrijgesteld worden van de verplichte inschrijving als werkzoekende. Tijdens de periode van vrijstelling ontvangt de werkloze een verlaagde uitkering van ongeveer 265 EUR per maand (in geval van palliatieve zorg of gedurende de eerste 24 maanden van de vrijstelling) of 215 EUR (vanaf de 25ste maand van de vrijstelling).

De vrijstellingen om sociale en familiale redenen die werden toegekend vóór 1 januari 2015 kunnen worden behouden gedurende maximum 12 maanden.

Het aantal intreders (tabel 8.5.II) in het statuut van vrijstelling omwille van mantelzorg bedraagt in 2016 355, wat ongeveer evenveel is als vorig jaar. In 2014 werden nog 2 978 intreders geteld in het statuut van vrijstelling om sociale en familiale redenen. Hoewel de meeste intreders net zoals in de oude regeling vrouwen zijn (265 in 2016), is hun aantal het sterkst teruggelopen (- 90,5% ten opzichte van 2014). Bij de mannen waren er in 2016 91 intreders, ongeveer de helft van 2014.

Voor meer details over de evolutie van het aantal betalingen in dit stelsel verwijzen we naar deel 3.3.

Tabel 8.5.II

Aantal personen toegetreden tot het statuut van vrijstelling om sociale en familiale redenen (2014) of mantelzorg (2015) volgens geslacht¹

	2014	2015	2016	Evol. 2014-2016		Evol. 2015-2016	
Man	179	79	91	- 88	- 49,2%	12	+ 15,2%
Vrouw	2 799	276	265	-2 534	- 90,5%	- 11	- 4,0%
Totaal	2 978	355	356	-2 622	- 88,0%	1	+ 0,3%

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12. Wie in de maand X-1 tot X-12 reeds betaald werd in het statuut van vrijstelling om sociale en familiale redenen werd niet geteld als intreder in het statuut van vrijstelling omwille van mantelzorg.

8.6 Tewerkstellingsmaatregelen¹

8.6.1 Activaplan

Vanaf 1 september 2011 is de doelgroep van het Activaplan uitgebreid naar personen met een handicap. Om het recht te openen op een werkuitkering van 500 EUR gedurende 24 maanden (36 maanden vanaf 1 oktober 2012) moet men bij indiensttreding minstens 1 dag ingeschreven zijn als werkzoekende met een verminderde arbeidsgeschiktheid of moet men uitkeringsgerechtigd volledig werkloos zijn met een definitieve arbeidsongeschiktheid van minstens 33%. Personen jonger dan 45 jaar mogen bovendien niet meer onderworpen zijn aan de schoolplicht en niet ingeschreven zijn in het dagonderwijs.

Op 1 juli 2013 werd het Activaplan nogmaals uitgebreid. Vanaf die datum geldt een versterkte regeling voor laaggeschoolde jongeren. De regeling is van toepassing bij een nieuwe tewerkstelling van personen jonger dan 27 jaar (jonger dan 30 jaar vanaf 1 januari 2014), die minstens 312 dagen (156 dagen vanaf 1 januari 2014) ingeschreven waren als niet-werkend werkzoekende in de laatste 18 maanden en die geen diploma/getuigschrift hoger secundair onderwijs bezitten. Om het recht te openen op een werkuitkering van 500 EUR gedurende 36 maanden dient de laaggeschoolde jongere bovendien uitkeringsgerechtigd volledig werkloos te zijn.

Tabel 8.6.I
Werkuitkeringen in het kader van Activa, exclusief het win-win aanwervingsplan (fysieke eenheden - maandgemiddelde)

	Activa normaal, Start en PVP (excl. win-win)	Activa verminderde arbeidsgeschiktheid	Activa laaggeschoolden < 27/30 jaar	Totaal	
2011	25 166	14	0	25 180	100
2012	28 267	229	0	28 496	113
2013	31 396	592	578	32 565	129
2014	27 945	1 243	5 989	35 178	140
2015	25 853	1 491	10 412	37 756	150
2016	25 089	1 460	12 068	38 617	153

Tabel 8.6.I toont dat sinds 2011 het totaal aantal betalingen in het kader van Activa (exclusief het intussen uitgedoofde win-win aanwervingsplan) gestegen is met iets meer dan de helft. De stijging doet zich vooral voor vanaf 2013, wanneer de versterkte regeling voor laaggeschoolde jongeren werd ingevoerd. In Activa normaal, Start en PVP is er sindsdien weliswaar een lichte daling merkbaar, maar deze wordt gecompenseerd door een groeiend

aantal Activa-werkuitkeringen voor personen met een verminderde arbeidsgeschiktheid en, in nog grotere mate, voor laaggeschoolde jongeren. In 2016 werden voor deze laatste doelgroep gemiddeld per maand 12 068 werkuitkeringen betaald. Het aantal werkuitkeringen in het kader van Activa voor personen met een verminderde arbeidsgeschiktheid bedraagt in 2016 gemiddeld 1 460 per maand.

¹ In het kader van de Zesde Staatshervorming is voorzien dat de toekenning van beslissingen met betrekking tot de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen wordt overgedragen aan de gewesten. De RVA behoudt echter de bepaalde verantwoordelijkheden over de uitvoering van betalingen, alsook over bepaalde reglementaire kaders die op het federale niveau behouden blijven. Ook het stelsel van deeltijds werk met behoud van rechten en een inkomensgarantie-uitkering (IGU) blijft onder RVA-bevoegdheid. De juridische overdracht van de geregionaliseerde bevoegdheden vond plaats op 1 juli 2014. Met het oog op het continuïteitsbeginsel is de RVA het operationeel beheer

ervan echter blijven uitoefenen totdat de gewestelijke diensten voorbereid waren om dit dagelijks beheer over te nemen. De overnames gebeuren echter niet op hetzelfde tijdstip of voor elk gewest aan hetzelfde ritme, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest. Meerdere materies zijn overgedragen op 1 januari 2016, zoals de dienstencheques in elk van de drie gewesten of de controle van de actieve beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt in het Vlaams en het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. Het merendeel van de overige materies is overgedragen in de loop van 2016 en 2017.

8.6.2 Instapstages

Een instapstage is een stage in een onderneming, bij een VZW of bij een overheidsdienst, waarbij midden- en laaggeschoolde jonge werkzoekenden de kans krijgen om kennis te maken met de arbeidsmarkt. Tijdens de stage hebben de werkzoekenden recht op een stage-uitkering ten laste van de RVA van 26,82 EUR per dag, bovenop een maandelijkse vergoeding van 200 EUR die door de werkgever betaald wordt. Deze nieuwe regeling, die als doel heeft het aantal instapstages aanzienlijk te verhogen, is vanaf 1 januari 2013 van kracht.

Samengevat ziet de nieuwe regeling er als volgt uit.

- De werkgever sluit een overeenkomst af met de stagiair en de bevoegde dienst voor beroepsopleiding (VDAB, FOREM, Bruxelles Formation of ADG).
- De instapstage kan ten vroegste aanvangen na de zesde maand van de beroepsinschakelingstijd die de jongere na zijn studies moet doorlopen alvorens recht te hebben op inschakelingsuitkeringen. De instapstage moet uiterlijk aanvangen op de laatste dag van deze beroepsinschakelingstijd.
- De jonge werkzoekende mag ten hoogste een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs hebben.
- De instapstage is voltijds, eventuele opleiding inbegrepen. De duurtijd bedraagt minstens 3 maanden en maximaal 6 maanden.
- De werkgever is niet verplicht om de stagiair na afloop in dienst te nemen met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur.

Dat federale kader werd vervolledigd en aangewend door de gewesten in de loop van 2013.

In 2016 worden per maand gemiddeld 1 842 stage-uitkeringen betaald. Voor meer details verwijzen we naar hoofdstuk 4.1.3.

8.6.3

Deeltijdse werknemers met een inkomensgarantie-uitkering (IGU)

Vanaf 1 juli 2013 kunnen naast de deeltijdse werknemers met behoud van rechten ook de vrijwillig deeltijdse werknemers die het werk deeltijds hervatten een inkomensgarantie-uitkering krijgen. Hieraan zijn echter een aantal specifieke voorwaarden verbonden. Zo moeten de vrijwillig deeltijdse werknemers ingeschreven blijven als werkzoekende en beschikbaar zijn voor een passende betrekking op de arbeidsmarkt (= betrekking waarin het aantal arbeidsuren niet meer bedraagt dan het aantal arbeidsuren vóór werkloosheid + 6).

Sinds 1 januari 2015 is de berekeningswijze van de IGU gewijzigd. Het bedrag van de IGU is het verschil tussen het nettoloon en de referte-uitkering¹ vermeerderd met een uurtoeslag². De uurtoeslag was gelijk voor alle gezinscategorieën, namelijk 3,05 EUR. In de nieuwe berekeningswijze wordt de uurtoeslag voor de alleenwonenden verlaagd naar 2,14 EUR en voor de samenwonenden zonder gezinslast naar 1,21 EUR. Een tweede aanpassing is het feit dat de werkbonus wordt meegerekend in de berekening van het nettoloon.

Naast de berekeningswijze werden ook de toekenningsvoorwaarden gewijzigd. Er wordt immers geen IGU toegekend wanneer het deeltijdse brutoloon hoger is dan 1 501,82 EUR. Voorheen was dit 1 559,38 EUR voor personen van 21 jaar of ouder en 1 411,71 EUR voor personen jonger dan 21 jaar.

Tabel 8.6.II laat zien dat het aantal intreders tussen 2014 en 2016 mede als gevolg van deze reglementaire wijzigingen gedaald is met 22,1% (- 8 421 personen). De daling is het grootst bij de samenwonenden: - 27,0%. In die gezinscategorie is het verschil met de vorige berekeningswijze van de IGU ook het grootst. Bij de gezinshoofden en de alleenwonenden bedraagt de daling in dezelfde periode respectievelijk - 16,1% en - 22,0%.

Ook in vergelijking met vorig jaar is er in 2016 een globale daling van het aantal intreders in het stelsel van deeltijdse werknemer met een IGU: - 9,7%.

Als gevolg van afname van het aantal intreders is ook het aantal betalingen in dit stelsel gedaald: van gemiddeld 51 124 per maand in 2014 tot 40 233 in 2016. Voor meer details verwijzen we naar hoofdstuk 4.

¹ De referte-uitkering is gelijk aan het normale bedrag van de maanduitkering als volledig werkloze.

² De uurtoeslag wordt berekend op basis van het aantal uren dat men meer werkt dan 1/3 van een voltijdse betrekking

Tabel 8.6.II

Aantal personen toegetreden tot het statuut van deeltijdse werknemer met een inkomensgarantie-uitkering volgens gezinscategorie

Gezinscategorie	2014	2015	2016	Evol. 2014-2016		Evol. 2015-2016	
Gezinshoofd	13 456	12 027	11 288	- 2 168	- 16,1%	- 739	- 6,1%
Alleenwonend	8 375	7 325	6 534	- 1 841	- 22,0%	- 791	- 10,8%
Samenwonend	16 340	13 599	11 930	- 4 410	- 27,0%	- 1 669	- 12,3%
Andere	5	2	3	- 2	- 40,0%	+ 1	+ 50,0%
Totaal	38 176	32 953	29 755	- 8 421	- 22,1%	- 3 198	- 9,7%

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.6.4 Werkhervattingstoeslag

De uitkeringsgerechtigde werkloze die het werk hervat kan gedurende de tewerkstelling een werkhervattingstoeslag ontvangen. Met ingang van 1 februari 2013 werd de daarvoor geldende leeftijdsvoorwaarde verhoogd van 50 jaar tot 55 jaar. In 2016 worden dan ook nog slechts 701 gerechtigden op een werkhervattingstoeslag van 50 tot 54 jaar geteld, tegenover 9 399 in 2012 (tabel 8.6.III). Alle leeftijden samen is het aantal werkhervattingstoeslagen met 26,7% gedaald tussen 2012 en 2016.

Tabel 8.6.III

Werkhervattingstoeslag voor oudere werklozen (fysieke eenheden – maandgemiddelde op jaarbasis)

	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2012-2016		Evol. 2015-2016	
< 55 jaar	9 399	7 565	4 252	2 066	701	- 8 699	- 92,5%	- 1 365	- 66,1%
55 jaar en ouder	10 717	11 818	12 856	13 262	14 043	+ 3 326	+ 31,0%	+ 782	+ 5,9%
Totaal	20 116	19 382	17 108	15 327	14 744	- 5 372	- 26,7%	- 583	- 3,8%

8.7 Stelsel van loopbaanonderbreking en tijdskrediet

Het stelsel van loopbaanonderbreking, van toepassing in de publieke sector, en tijdskrediet, in de privé-sector, onderging in 2012 en 2013 ingrijpende wijzigingen, waarbij vooral de duur van de onderbrekingen werd ingeperkt en de loopbaanvoorwaarden werden verstrengd. In 2015 werd het stelsel van tijdskrediet nogmaals aangepast. Die aanpassing heeft vooral betrekking op de onderbrekingen zonder motief en het eindloopbaanstelsel. Vanaf september 2016 is de RVA, behoudens uitzonderingen, niet meer bevoegd voor nieuwe aanvragen voor onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking voor werknemers van het Vlaamse lokale, provinciale, communautaire en het gewestelijke openbaar ambt, alsook van het Vlaams onderwijs, met uitsluiting van de contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

Dit subhoofdstuk zet alle wijzigingen op een rij en bespreekt de impact ervan op de instroom in de verschillende stelsels.

8.7.1 Publieke sector: loopbaanonderbreking

Vanaf 1 januari 2012 kunnen contractuele en statutaire personeelsleden in de openbare sector die hun loopbaan voltijds onderbreken, slechts gedurende 60 maanden aanspraak maken op onderbrekingsuitkeringen. Ook het recht op onderbrekingsuitkeringen ingeval van deeltijdse loopbaanonderbreking werd beperkt tot 60 maanden vóór de leeftijd van 55 jaar (enkel voor statutaire personeelsleden van de federale overheid bestaat deze leeftijdsgrens niet). Voorheen gold voor beide stelsels een beperking tot 72 maanden. Na de leeftijd van 55 jaar (voorheen 50 jaar, zie 8.7.3) heeft men onder bepaalde voorwaarden nog recht op deeltijdse loopbaanonderbreking in het eindloopbaanstelsel, met verhoogde onderbrekingsuitkeringen. Volgens het federale regeerakkoord van 9 oktober 2014 zal deze leeftijdsgrens in de huidige legislatuur opgetrokken worden tot 60 jaar. Verder voorziet dat regeerakkoord eveneens een harmonisering van het stelsel van loopbaanonderbreking en het stelsel van tijdskrediet tegen 2020.

Als gevolg van die nieuwe regels is het aantal intreders in het stelsel van loopbaanonderbreking gedaald van 20 112 in 2011 tot 16 441 in 2013 (tabel 8.7.1). In 2014 en 2015 steeg het aantal intreders opnieuw tot ongeveer 19 000 op jaarbasis.

In 2016 noteren we een sterke toename van het aantal intreders in het stelsel van loopbaanonderbreking: + 51,8% ten opzichte van 2015. Die toename doet zich hoofdzakelijk voor in het Vlaams Gewest, waar het aantal intreders met 70,3% is gestegen in vergelijking met vorig jaar. Dat is te wijten aan de invoering van het zogenaamde zorgkrediet voor ambtenaren van de Vlaamse openbare sector vanaf 1 september 2016, nadat de bevoegdheid voor deze materie werd overgeheveld naar het gewestelijke niveau in het kader van de Zesde Staatshervorming. Nieuwe aanvragen voor loopbaanonderbrekingen die ten laatste op 1 september 2016 ingingen werden nog behandeld volgens de oude federale regeling, waardoor het aantal aanvragen is toegenomen in de periode na de aankondiging van de nieuwe Vlaamse regeling.

Ook in vergelijking met 2011 is in het Vlaams Gewest in 2016 het aantal intreders met meer dan 70% toegenomen, terwijl dit aantal in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest respectievelijk 21,6% en 6,4% lager ligt.

Tabel 8.7.I

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van
loopbaanonderbreking¹

Gewest	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Verschil 2011-2016		Verschil 2015-2016	
Vlaams Gewest	13 442	12 545	11 176	13 168	13 486	22 960	+ 9 518	+ 70,8%	+ 9 474	+ 70,3%
Waals Gewest	5 590	4 521	4 298	4 944	4 231	4 384	- 1 206	- 21,6%	+ 153	+ 3,6%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1 080	1 013	967	994	960	1 011	- 69	- 6,4%	+ 51	+ 5,3%
Totaal	20 112	18 079	16 441	19 106	18 677	28 355	+ 8 243	+ 41,0%	+ 9 678	+ 51,8%

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand
X-1 tot X-12

8.7.2

Privésector: tijdskrediet

Vanaf 1 januari 2012 wordt voor werknemers in de privé-sector een onderscheid gemaakt tussen gemotiveerd en niet-gemotiveerd tijdskrediet.

Werknemers met een loopbaanverleden van minstens 5 jaar als loontrekkende en minstens 2 jaar anciënniteit bij de huidige werkgever, hebben recht op 12 maanden onderbrekingsuitkeringen in het kader van het niet-gemotiveerd tijdskrediet (voltijds equivalent). Voor werknemers die tijdskrediet opnemen onmiddellijk aansluitend op ouderschapsverlof geldt de anciënniteitsvoorwaarde niet. Vanaf 1 januari 2015 vervalt het recht op onderbrekingsuitkeringen in het kader van het niet-gemotiveerd tijdskrediet zelfs volledig.

Bovenop dat krediet hebben werknemers met minstens 2 jaar anciënniteit bij de huidige werkgever recht op een bijkomend krediet van maximum 36 of 48 maanden volledige onderbreking, halftijdse vermindering of 1/5 vermindering mét motief. Voor het krediet van 36 maanden komen volgende motieven in aanmerking: zorg voor het eigen kind tot 8 jaar, toediening van palliatieve zorgen, verzorging of bijstand van een zwaar ziek gezins- of familielid, volgen van een opleiding. Het bijkomend krediet van 36 maanden kan verlengd worden tot 48 maanden voor de bijstand van een zwaar ziek kind of de opvang van een gehandicapt kind tot 21 jaar. Vanaf 1 januari 2015 komen ook zorg voor het eigen kind tot 8 jaar, toediening van palliatieve zorgen en verzorging of bijstand van een zwaar ziek gezins- of familielid in aanmerking voor de verlenging tot 48 maanden.

Ook het eindeloopbaanstelsel werd in 2012 gewijzigd. Werknemers kunnen sinds 1 januari 2012 pas vanaf de leeftijd van 55 jaar onder bepaalde voorwaarden hun loopbaan gedeeltelijk onderbreken, met recht op verhoogde onderbrekingsuitkeringen (voorheen 50 jaar, zie 8.7.3). Vanaf 1 januari 2015 werd deze leeftijdsvoorwaarde verder opgetrokken, tot 60 jaar. Nog vanaf 1 januari 2015 werd de leeftijd voor landingsbanen in geval van zwaar beroep, lange loopbaan of onderneming in moeilijkheden of herstructurering opgetrokken van 50 tot 55 jaar en werd het vereiste aantal loopbaanjaren voor landingsbanen lange loopbaan verhoogd tot 35 jaar.

Heel wat werknemers anticipeerden op deze nieuwe reglementaire wijzigingen en namen in 2014 reeds een periode van tijdskrediet op. Getuige daarvan de sterke stijging van het aantal intreders met uitkeringen tussen 2013 en 2014 (van 28 941 tot 43 210), vooral in het eindeloopbaanstelsel (tabel 8.7.II). In 2015 en 2016 daalde het aantal intreders met uitkeringen opnieuw. In 2016 telden we 18 708 intreders in het stelsel van tijdskrediet mét uitkeringen, bijna de helft minder dan in 2011. De afname doet zich voor in elk van de stelsels, maar is het grootst in het eindeloopbaanstelsel en in het voltijdse stelsel.

Omdat niet-gemotiveerd tijdskrediet meestal geen recht meer geeft op onderbrekingsuitkeringen is het aantal intreders in het stelsel zonder uitkeringen in 2016 gestegen tot 7 962. Dat is een toename met 45,4% ten opzichte van 2015 en zelfs meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2011. Het belang van het stelsel zonder uitkeringen in het totaal van de intreders is dan ook toegenomen van 9,3% in 2011 tot 29,9% in 2016.

Tenslotte zien we dat, naast het stelsel zonder uitkeringen, vooral het gemotiveerd tijdskrediet aan belang wint. 51,4% van het totaal aantal intreders roept in 2016 een motief in, tegenover 21,5% in 2012.

Tabel 8.7.II

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van tijdskrediet¹

Stelsel bij intrede	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Verskil 2011-2016		Verskil 2015-2016	
Voltijds	6 010	4 997	5 010	5 138	3 369	2 327	- 3 683	- 61,3%	- 1 042	- 30,9%
Halftijds, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	3 273	2 876	2 961	3 346	2 410	2 118	- 1 155	- 35,3%	- 292	- 12,1%
Halftijds, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	4 327	1 927	1 510	2 734	1 324	1 228	- 3 099	- 71,6%	- 96	- 7,3%
Vermindering 1/5, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	11 165	11 690	14 516	17 949	12 304	9 330	- 1 835	- 16,4%	- 2 974	- 24,2%
Vermindering 1/5, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	11 896	5 955	4 944	14 043	5 738	3 705	- 8 191	- 68,9%	- 2 033	- 35,4%
Totaal	36 671	27 445	28 941	43 210	25 145	18 708	- 17 963	- 49,0%	- 6 437	- 25,6%
Zonder uitkeringen	3 738	3 988	3 008	3 005	5 476	7 962	+ 4 224	+ 113,0%	+ 2 486	+ 45,4%
Totaal (incl. stelsel zonder uitkeringen)	40 409	31 433	31 949	46 215	30 621	26 670	- 13 739	- 34,0%	- 3 951	- 12,9%
Met motief	6,0%	21,5%	34,4%	23,9%	38,7%	51,4%				
Zonder motief (met uitkeringen)	8,4%	30,8%	34,8%	31,8%	18,7%	0,2%				
Motief niet van toepassing	76,3%	35,0%	21,4%	37,8%	24,7%	18,5%				
Zonder uitkeringen	9,3%	12,7%	9,4%	6,5%	17,9%	29,9%				

¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.7.3

Zoom op het eindeloopbaanstelsel

Vanaf 1 januari 2012 werd de leeftijd waarop werknemers uit de privé-sector recht hebben op deeltijdse onderbrekingsuitkeringen tot de wettelijke pensioenleeftijd (halftijds of vermindering met 1/5) in het kader van het tijdskrediet eindeloopbaanstelsel opgetrokken van 50 tot 55 jaar. Ook de loopbaan- en anciënniteitsvoorwaarden werden opgetrokken. Er zijn uitzonderingsmaatregelen voorzien voor werknemers die een zwaar beroep hebben uitgeoefend, dat voorkomt op de lijst van de knelpuntberoepen. Vanaf 1 januari 2015 werd de leeftijdsvoorwaarde verder opgetrokken tot 60 jaar en werden ook de voorwaarden voor de vervroegde landingsbanen aangescherpt (zie 8.7.2).

Personeelsleden van de openbare sector, met uitzondering van de statutaire personeelsleden van de federale overheid, hebben eveneens onder bepaalde voorwaarden recht op deeltijdse onderbrekingsuitkeringen tot de wettelijke pensioenleeftijd (halftijds of vermindering met 1/5) in het kader van de loopbaanonderbreking in het eindeloopbaanstelsel. Ook in dat stelsel werd de leeftijdsvoorwaarde opgetrokken van 50 tot 55 jaar, uitgezonderd in bepaalde gevallen voor personeelsleden die een zwaar beroep hebben uitgeoefend, of een lange loopbaan achter de rug hebben. Deze wijziging is van toepassing voor onderbrekingsaanvragen vanaf 1 september 2012. Volgens het regeerakkoord van 9 oktober 2014 zal deze leeftijdsgrens in de toekomst eveneens opgetrokken worden tot 60 jaar.

Uit voorgaande subhoofdstukken bleek reeds dat de instroom in het eindeloopbaanstelsel fors daalde tussen 2011 en 2013 als gevolg van de wijzigingen van 2012. Tussen 2013 en 2014 zorgde de aangekondigde nieuwe verhoging van de leeftijdsvoorwaarde voor een sterke toename, vooral in het eindeloopbaanstelsel van het tijdskrediet (tabel 8.7.III).

In 2015 en 2016 is het aantal intreders in het eindeloopbaanstelsel van het tijdskrediet opnieuw fors gedaald. In 2016 waren er nog slechts 4 933, of 11 290 minder dan in 2011. In de leeftijdsklasse van 50 tot 54 jaar zijn er bijna geen intreders meer, terwijl in de leeftijdsklasse van 55 tot 59 jaar hun aantal met 25,6% gedaald is ten opzichte van 2011. In de leeftijdsklasse van 60 jaar en ouder neemt het aantal intreders wel nog gestaag toe.

In het eindeloopbaanstelsel van de gewone loopbaanonderbreking noteren we een forse stijging van het aantal intreders in 2016, die te wijten is aan de invoering van het Vlaamse zorgkrediet (zie deel 8.7.1). In de leeftijdsklasse van 50 tot 54 jaar blijft het aantal intreders daardoor maar net onder het niveau van 2011 (- 7,1%), terwijl er in de leeftijdsklasse van 55 jaar en ouder in 2016 meer dan 3 keer zo veel intreders zijn dan in 2011.

Tabel 8.7.III

Aantal intreders in de eindeloopbaanstelsels loopbaanonderbreking en tijdskrediet¹

Stelsel bij intrede	Leeftijd	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Verschil 2011-2016		Verschil 2015-2016	
Loopbaanonderbreking	50 tot 54 jaar	4 349	3 565	1 333	1 870	1 869	4 039	- 310	-7,1%	+ 2 170	+ 116,1%
	55 jaar en ouder	2 307	2 210	3 096	4 632	4 230	7 086	+ 4 779	+ 207,2%	+ 2 856	+ 67,5%
	Totaal	6 656	5 775	4 429	6 502	6 099	11 125	+ 4 469	+ 67,1%	+ 5 026	+ 82,4%
Tijdskrediet	50 tot 54 jaar	10 509	3 394	1 306	6 298	2 298	58	- 10 451	-99,4%	- 2 240	- 97,5%
	55 tot 59 jaar	4 731	3 719	4 303	9 243	3 681	3 519	- 1 212	- 25,6%	- 162	- 4,4%
	60 jaar en ouder	983	769	845	1 236	1 083	1 356	+ 373	+ 37,9%	+ 273	+ 25,2%
	Totaal	16 223	7 882	6 454	16 777	7 062	4 933	- 11 290	- 69,6%	- 2 129	- 30,1%

¹ Intreders = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.7.4 Thematische verloven

In de thematische verloven waren de reglementaire wijzigingen minder ingrijpend. Bovendien ging het om een uitbreiding in plaats van een beperking. Sinds 2012 kunnen twee belangrijke wijzigingen aangehaald worden.

Een eerste betreft het optrekken van de duur van het ouderschapsverlof van 3 tot 4 maanden per kind. In de privé-sector trad de wijziging in werking vanaf 1 juni 2012, in de openbare sector vanaf 1 augustus 2012. Kinderen geboren of geadopteerd vanaf 8 maart 2012 geven recht op een onderbrekingsuitkering voor de vierde, bijkomende maand. Kinderen geboren of geadopteerd vóór die datum openen wel het recht op een vierde, bijkomende maand ouderschapsverlof, maar niet op een onderbrekingsuitkering voor die maand.

Een tweede wijziging heeft betrekking op het verlof voor medische bijstand. In dat stelsel werd een zogenaamde mini-onderbreking ingevoerd van een week (verlengbaar met een week) voor het bijstaan van een gehospitaliseerd minderjarig kind. De minimumduur in het gewone stelsel van verlof voor medische bijstand bedraagt een maand. In de privé-sector werd deze wijziging ingevoerd vanaf 1 november 2012, in de openbare sector vanaf 1 augustus 2013.

Tussen 2011 en 2016 is er voor alle stelsels van thematische verloven samen een stijging van het aantal intreders met 17,2% (tabel 8.7.IV). In die periode is de stijging in relatieve termen het kleinst in het stelsel van het ouderschapsverlof: + 11,8%. Het aantal intreders in het verlof voor medische bijstand ligt de helft hoger dan in 2011, terwijl de toename in het verlof voor palliatieve zorgen 22,4% bedraagt.

In vergelijking met vorig jaar neemt het aantal intreders in elk van de stelsels ongeveer in gelijke mate toe. Alle stelsels samen bedraagt de stijging op jaarbasis 5,1%.

Tabel 8.7.IV
Aantal intreders in de thematische verloven¹

Stelsel bij intrede	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Verschil 2011-2016		Verschil 2015-2016	
Ouderschapsverlof	64 534	64 815	68 092	69 224	68 907	72 173	+ 7 639	+ 11,8%	+ 3 266	+ 4,7%
Palliatieve zorgen	1 481	1 616	1 735	1 863	1 777	1 813	+ 332	+ 22,4%	+ 36	+ 2,0%
Medische bijstand	10 225	11 091	13 981	15 098	14 318	15 359	+ 5 134	+ 50,2%	+ 1 041	+ 7,3%
Totaal	76 240	77 522	83 808	86 185	85 002	89 345	+ 13 105	+ 17,2%	+ 4 343	+ 5,1%

¹ Intreders = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.8 Ontslagitkering en ontslagcom- pensatievergoeding

Vanaf 1 januari 2012 werd de crisispremie, een tijdelijke anti-crisismaatregel die van toepassing was in 2010 en 2011, omgezet in een nieuwe regeling van onbepaalde duur, met name de onslagitkering. De nieuwe regeling is van toepassing bij alle ontslagen, betekend vanaf 1 januari 2012. Aan het basisprincipe van de crisispremie werd niet geraakt: de onslagitkering blijft een eenmalige premie, betaald aan ontslagen arbeiders. De modaliteiten ondergingen echter wel enkele belangrijke wijzigingen. Zo is de onslagitkering volledig ten laste is van de RVA, terwijl de crisispremie in principe voor 1/3 gedragen werd door de werkgever. Verder werden ook de bedragen variabel gemaakt in functie van de anciënniteit en het toepassingsgebied gewijzigd.

Sinds 1 januari 2014 wordt onder bepaalde voorwaarden een ontslagcompensatievergoeding toegekend aan arbeiders die ontslagen werden na 31 december 2013 en een arbeidsovereenkomst hadden die aanving vóór 1 januari 2014. De ontslagcompensatievergoeding werd in het leven geroepen om het verschil weg te werken tussen de opzeggingsvergoeding voor arbeiders en die voor bedienden. Het gedeelte van de opzeggingsvergoeding dat betrekking heeft op de periode vóór 1 januari 2014 wordt immers nog volgens de oude regels berekend. De ontslagcompensatievergoeding wordt enkel toegekend aan arbeiders die op het moment van hun ontslag 20 jaar anciënniteit tellen (15 jaar vanaf 1 januari 2015 en 10 jaar vanaf 1 januari 2016; vanaf 1 januari 2017 valt de anciënniteitsvoorwaarde weg). Ze kan niet gecumuleerd worden met een onslagitkering. Ontslagen arbeiders die onvoldoende anciënniteit hebben om aanspraak te maken op een ontslagcompensatievergoeding kunnen wel een onslagitkering krijgen indien ze voldoen aan de voorwaarden.

Mede als gevolg van de opeenvolgende reglementaire wijzigingen zijn de totale uitgaven voor deze maatregelen aanzienlijk gestegen. De uitgaven voor de drie stelsel samen bedroegen in 2016 114,30 miljoen EUR. Dat is meer dan dubbel zoveel dan in 2011, toen enkel de crisispremie in voege was. In 2016 was er wel een daling van ongeveer 1/4 ten opzichte van vorig jaar.

Voor meer details over deze cijfers verwijzen we naar hoofdstuk 6.

Internationale vergelijking

9.1 Werkloosheid

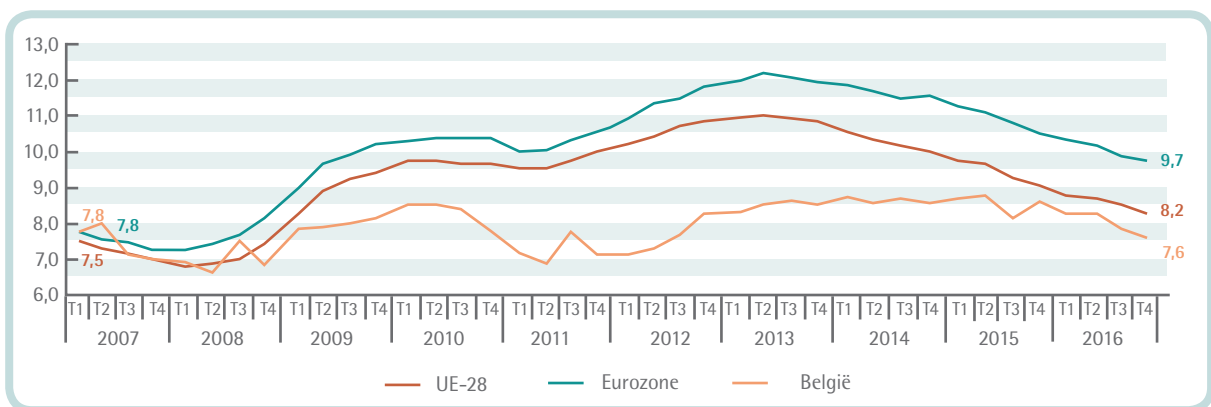
9.1.1 Geharmoniseerde werkloosheidsgraad

Tabel 9.1.1
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad (in %) – Jaarcijfers

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. 2007 - 2016
EU 28	7,2	7,0	9,0	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2	9,4	8,5	+ 1,3 procentpunt
Eurozone	7,5	7,6	9,6	10,2	10,2	11,4	12,0	11,6	10,9	10,0	+ 2,5 procentpunt
België	7,5	7,0	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5	8,0	+ 0,5 procentpunt

Bron: Eurostat – Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a).

Grafiek 9.1.1
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad (in %)
Trimestriële cijfers

Bron: Eurostat – Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_q).

Eurostat, de statistische dienst van de Europese Commissie, publiceert een internationaal geharmoniseerde statistiek van de werkloosheidsgraad, gebaseerd op een trimestriële enquête bij een steekproef van de bevolking. De evolutie van Belgische werkloosheidsgraad volgt niet dezelfde tendens als het Europese gemiddelde (Europese Unie of eurozone). In vergelijking met dat gemiddelde is de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in België tijdens de crisis van 2009 minder sterk gestegen en is hij sterker gedaald in 2010 en 2011. De geharmoniseerde werkloosheidsgraad lag in België in 2011 gemiddeld zelfs 0,3 procentpunt lager dan het precrisisniveau van 2007 (tabel 9.1.I).

Vanaf de conjuncturele ommekeer in de tweede helft van 2011 zijn de gemiddelde werkloosheidsgraden van de Europese Unie van de 28 en van de eurozone opnieuw gaan stijgen, terwijl die toename zich in België pas vanaf T2 2012 voordeed en bovendien minder sterk was.

De dalende trend die vanaf de 2de helft van 2013 merkbaar is op Europees niveau, deed zich in eerste instantie echter niet voor in België. De Belgische werkloosheidsgraad steeg integendeel, tot maximaal 8,7% in T2 2015. Die evolutie werd waarschijnlijk mede beïnvloed door de uitbreiding van de verplichting tot inschrijving als werkzoekende in België (optrekken van de leeftijdsvoorwaarden sinds 2013).

Vanaf T3 2015 lijkt er echter een einde gekomen te zijn aan de stijgende trend in België. Zo zien we dat zich vanaf begin 2016 een daling aftekent van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad. In T4 2016 bedraagt hij 7,6% in België, tegenover 8,2% in de EU-28 en 9,7% in de eurozone.

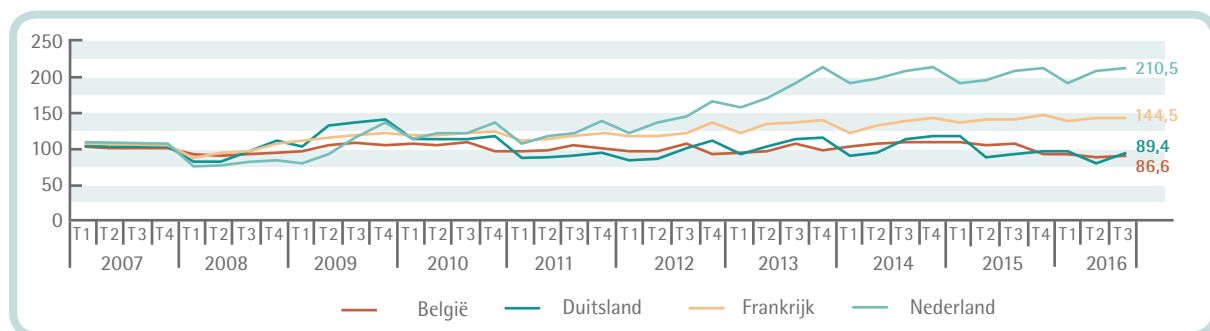
Over de gehele beschouwde periode bekeken heeft de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in België een veel vlakker verloop gekend dan het Europese gemiddelde. Wanneer we de Belgische werkloosheidsgraad in 2016 vergelijken met die van vóór de crisis in 2007, dan stellen we een toename vast met 0,5 procentpunt. Op Europees niveau was de stijging over dezelfde periode zowel in de EU-28 als in de eurozone aanzienlijk groter (respectievelijk + 1,3 en + 2,5 procentpunten).

9.1.2

Administratieve vergoede werkloosheid in België en zijn buurlanden

Grafiek 9.1.II toont de evolutie van de administratieve werkloosheid in België en zijn buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland, waarbij telkens het overeenkomstige trimester van 2007 geldt als basis 100. De cijfers zijn beschikbaar tot en met T3 2016. Meer informatie over de gebruikte methodologie is terug te vinden in de RVA-studie "De werkloosheid in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland volgens drie benaderingen", gepubliceerd op de RVA-website (www.rva.be) in juni 2016.

Grafiek 9.1.II
Evolutie van de administratieve vergoede werkloosheid in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland

Het gaat om de volledige werkloosheid bij werkzoekenden die vergoed worden a.d.h.v. een stelsel van werkloosheidsverzekering: voor België de UVW-WZ; voor Duitsland Arbeitslosengeld SGB III – arbeitslos, voor Frankrijk RAC sans AFR; en voor Nederland de WW-uitkering. Bronnen: RVA: Directie Statistiek, Monatsberichte BFA (DE), Pôle emploi: Séries Statistiques (FR) en Centraal Bureau voor de Statistiek (NL).

Ook volgens deze statistiek blijkt de Belgische werkloosheid ten opzichte van de andere landen een stabiel karakter te vertonen. De administratieve werkloosheid in België reageert minder fel op de crisis in 2009 en 2010 dan in Duitsland, Frankrijk en Nederland het geval is. In T3 2016 eindigt ze dan ook 13,4% lager dan in het overeenkomstige trimester van 2007.

Frankrijk en Nederland lijden daarentegen sterker onder de neerwaartse Europese conjunctuur en laten in dezelfde periode stijgingen van de administratieve werkloosheid noteren met respectievelijk 44,5% en 110,5%. De evolutie in Duitsland, dat bijna de beste tewerkstellingscijfers van Europa kan voorleggen, is sinds 2012 vrij goed vergelijkbaar met die in België. In het 3e trimester van 2016 noteren we een daling met 10,6% ten opzichte van T3 2007.

9.1.3

Ratio van de administratieve vergoede werkloosheid in ruime zin tegenover de bevolking op arbeidsleeftijd in België en in zijn buurlanden

Gezien de reglementaire verschillen tussen de vergeleken landen (zo is België bijvoorbeeld het enige land waarin de werkloosheidsuitkering in principe onbeperkt is in de tijd), lijkt het nuttig om ook een vergelijking te maken aan de hand van een ruimere definitie van de administratieve werkloosheid. Tabel 9.1.II geeft voor de periode T1 2007-T3 2016 de ratio's weer van de administratieve werkloosheid in ruime zin ten opzichte van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-75 jaar). De ruimere definitie van administratieve werkloosheid houdt in dat ook de werklozen die worden vergoed via sociale bijstand in beschouwing worden genomen.

Tabel 9.1.II

Ratio van de administratieve vergoede werkloosheid in ruime zin in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland

		BE	DE	FR	NL
2007	T1	6,6	5,5	7,6	4,9
	T2	6,3	5,0	7,1	4,6
	T3	6,4	4,8	7,1	4,4
	T4	6,1	4,5	7,1	4,2
	Jaar	6,4	5,0	7,2	4,5
2008	T1	6,2	4,8	7,1	4,2
	T2	5,9	4,4	6,7	4,0
	T3	6,0	4,3	6,9	3,8
	T4	5,9	4,1	7,2	3,8
	Jaar	6,0	4,4	7,0	3,9
2009	T1	6,4	4,9	7,6	4,1
	T2	6,4	4,8	7,5	4,3
	T3	6,6	4,7	7,8	4,5
	T4	6,4	4,5	8,1	4,8
	Jaar	6,4	4,7	7,7	4,4
2010	T1	6,7	5,2	8,2	5,0
	T2	6,5	4,6	7,8	5,0
	T3	6,5	4,5	7,9	4,9
	T4	6,3	4,2	8,1	4,9
	Jaar	6,5	4,6	8,0	5,0
2011	T1	6,5	4,8	8,2	5,1
	T2	6,1	4,3	7,8	5,0
	T3	6,3	4,2	8,0	5,0
	T4	6,1	4,0	8,3	5,0
	Jaar	6,3	4,3	8,0	5,0
2012	T1	6,3	4,5	8,4	5,3
	T2	6,1	4,2	8,0	5,3
	T3	6,2	4,1	8,3	5,4
	T4	6,1	4,0	8,7	5,6
	Jaar	6,2	4,2	8,4	5,4
2013	T1	6,4	4,6	8,8	6,1
	T2	6,3	4,3	8,6	6,2
	T3	6,4	4,2	8,7	6,3
	T4	6,4	4,1	9,0	6,6
	Jaar	6,4	4,3	8,8	6,3
2014	T1	6,7	4,5	8,8	6,9
	T2	6,3	4,2	8,5	6,8
	T3	6,4	4,1	8,7	6,8
	T4	6,1	3,9	9,1	6,8
	Jaar	6,4	4,2	8,8	6,8
2015	T1	6,3	4,4	9,2	7,0
	T2	5,9	4,0	8,9	6,8
	T3	5,9	4,0	9,1	6,8
	T4	5,8	3,8	9,4	6,9
	Jaar	6,0	4,1	9,2	6,9
2016	T1	6,0	4,2	9,7	7,3
	T2	5,7	3,8	9,4	7,1
	T3	5,8	3,8	9,6	6,9

Voor België UVW-WZ en gerechtigden op leefloon of financiële hulp; voor Duitsland Arbeitslosengeld SGB III en Arbeitslosengeld II SGB II – arbeitslos; voor Frankrijk RAC sans AFR, Solidarité en RSA socle seul; en voor Nederland de WW, WWB en WIJ-uitkering. Bronnen: RVA: Directie Statistiek, Budget en Studies, POD

Maatschappelijke Integratie, Monatsberichte BFA (DE), Pôle emploi: Séries Statistiques, CAF: L'e-ssentiel + RSA Conjoncture (FR) en Centraal Bureau voor de Statistiek (NL).

Bron bevolkingsgegevens: Eurostat – Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsq_pganws).

In 2015 is ten opzichte van 2014 de werkloosheidsratio in België sterker gedaald dan in Duitsland (- 0,4 procentpunt, tegenover - 0,1 procentpunt). De ratio bedroeg in 2015 6,0% in België en 4,1% in Duitsland, wat voor beide landen het laagste niveau was in de gehele beschouwde periode. In de loop van 2016 is de ratio in beide landen nog verder gedaald. In T3 2016 bedraagt hij 5,8% in België en 3,8% in Duitsland.

In Nederland en Frankrijk daarentegen gaat de werkloosheidsratio in stijgende lijn. Tussen 2014 en 2015 is hij in Nederland gestegen met 0,1 procentpunt en in Frankrijk zelfs met 0,4 procentpunt, tot respectievelijk 6,9% en 9,2%. In vergelijking met 2007 betekent dat een toename van respectievelijk 2,4 en 2,0 procentpunten. In Nederland bedraagt de ratio in T3 2016 6,9% en in Frankrijk 9,6%.

9.2 Werkgelegenheid¹

9.2.1 Vergelijking tussen België en de EU-28

Tabel 9.2.1
Evolutie van de werkgelegenheid in België, de EU-28 en de eurozone in duizendtallen

	EU-28	Eurozone	België		EU-28	Eurozone	België
2007	220 363	145 354	4 380	2007	100	100	100
2008	222 875	146 759	4 446	2008	101	101	101
2009	218 952	143 820	4 421	2009	99	99	101
2010	216 121	142 198	4 489	2010	98	98	102
2011	216 219	142 296	4 509	2011	98	98	103
2012	215 811	141 457	4 524	2012	98	97	103
2013	215 415	140 663	4 530	2013	98	97	103
2014	218 334	142 078	4 544	2014	99	98	104
2015	220 845	143 559	4 552	2015	100	99	104

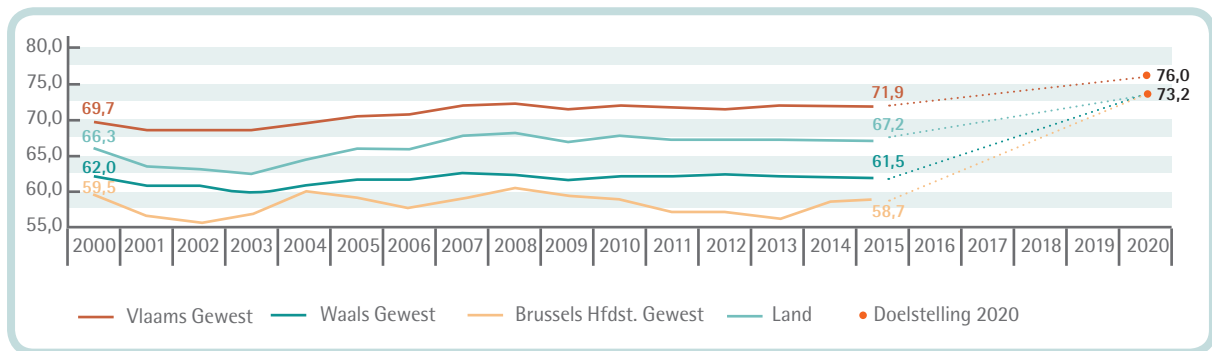
Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsq_egan),
werkgelegenheid bij de bevolking vanaf 15 jaar.

Sinds 2007 doet België het op het vlak van werkgelegenheid beter dan het gemiddelde van de Europese landen. Gedurende de crisis van 2009 is de Belgische werkgelegenheid niet onder het niveau van 2007 gezakt, terwijl ze in de periode daarna steeds licht is blijven stijgen. In de EU-28 en de eurozone is de kentering na de economische crisis er pas gekomen in 2014. In 2015 is de groei van de werkgelegenheid relatief bekeken enigszins groter in de EU-28 en de eurozone dan in België. In vergelijking met 2007 is de werkgelegenheid echter in België het sterkst gestegen: + 4%, tegenover een stabilisering in de EU-28 en een daling van 1% in de eurozone.

¹ De werkgelegenheidscijfers van Eurostat voor 2016 zijn nog niet gekend op het moment van de publicatie van het jaarverslag

Grafiek 9.2.I

Evolutie van de werkgelegenheidsgraad volgens gewest

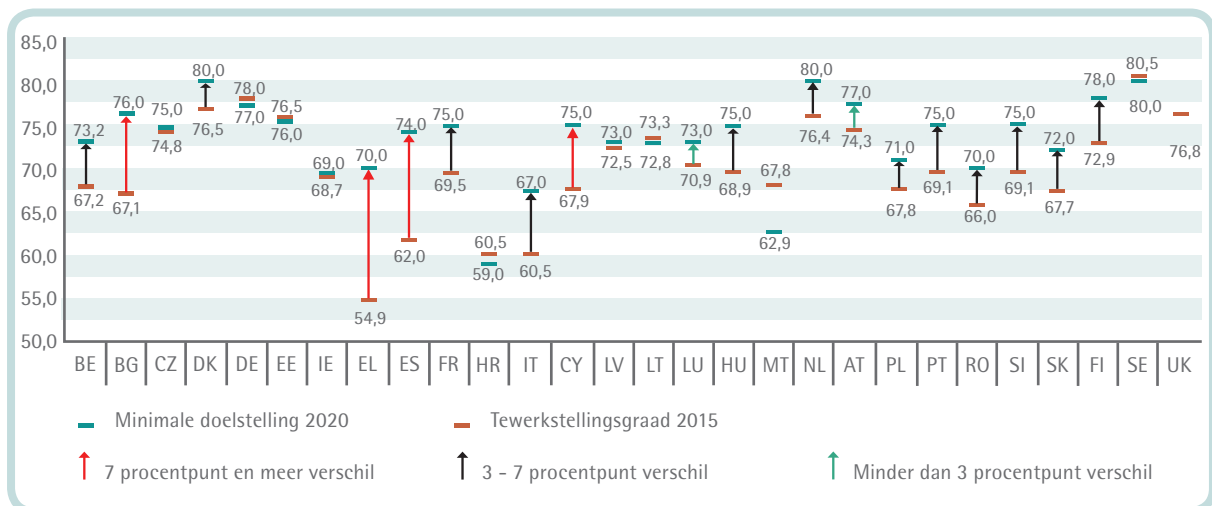
Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfst_r_lfe2emppt), werkgelegenheidsgraad bij de bevolking van 20-64 jaar.

In het kader van de Europese strategie 2020 ter bevordering van de groei en de werkgelegenheid heeft België zich tot doel gesteld om in 2020 een werkgelegenheidsgraad van 73,2% te halen bij de 20-64-jarigen. Met een werkgelegenheidsgraad van 67,2% in 2015 is er dus nog een verschil van 6 procentpunten.

Er zijn echter grote verschillen tussen de gewesten onderling. Het Vlaams Gewest heeft voor zichzelf daarenboven een gewestspecifieke doelstelling gefixeerd: 76,0% werkgelegenheidsgraad bij de 20-64-jarigen in het jaar 2020. In 2015 is dit gewest hier nog 4,1 procentpunt van verwijderd.

Grafiek 9.2.II

Afstand tot de doelstelling 2020 in de landen van de EU-28

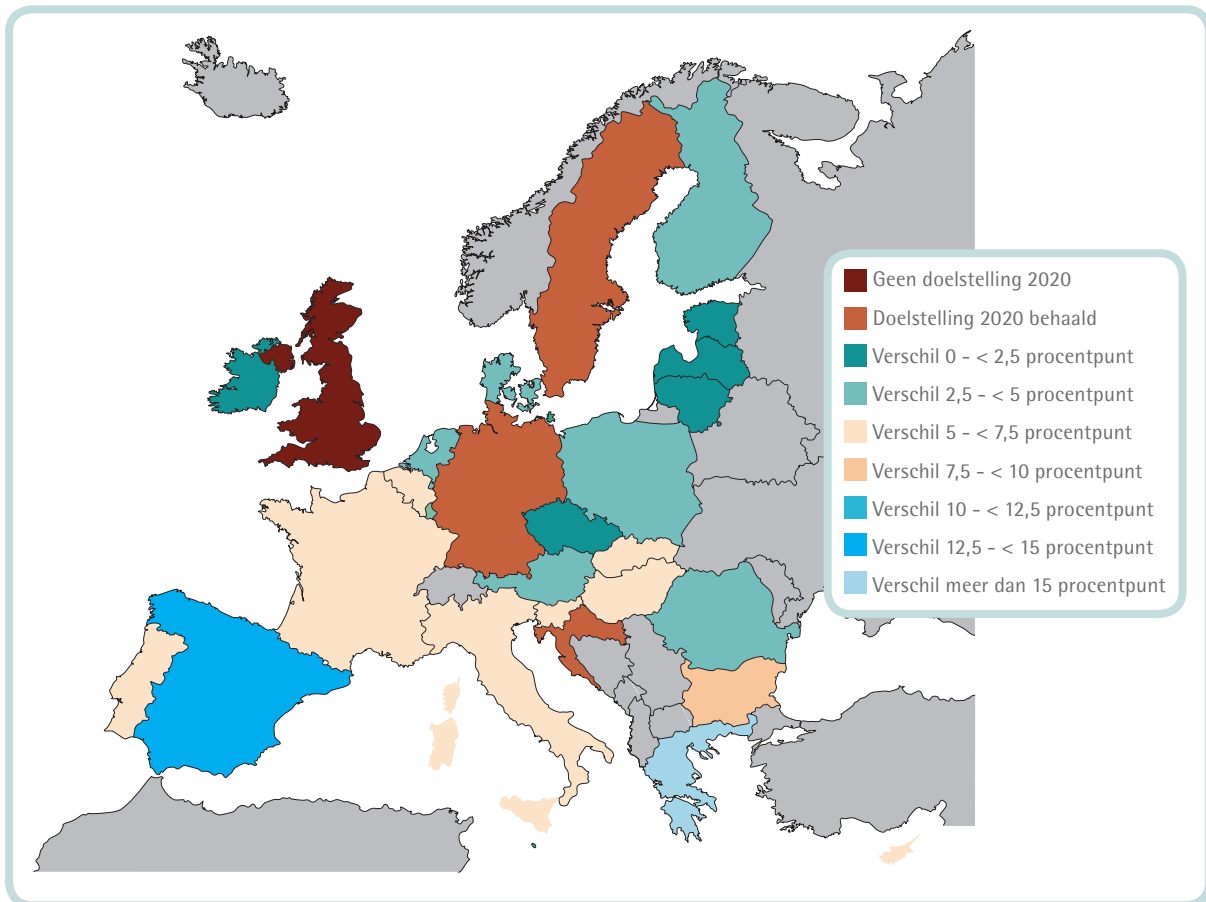

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsa_organ), werkgelegenheidsgraad bij de bevolking van 20-64 jaar.

NB: Het Verenigd Koninkrijk (UK) geldt in de EU-28 als uitzondering, als enige lidstaat zonder doelstelling 2020.

Grafiek 9.2.III

Kaart met de afstand tot de doelstelling 2020 in de landen van de EU-28

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_organ), werkgelegenheidsgraad bij de bevolking van 20-64 jaar.

NB: Het Verenigd Koninkrijk (UK) geldt in de EU-28 als uitzondering, als enige lidstaat zonder doelstelling 2020.

Wanneer we in de grafieken 9.2.II en 9.2.III de Belgische werkgelegenheidsgraad vergelijken met die van de andere Europese landen in het licht tot de doelstelling 2020, blijkt België qua afstand tot de doelstelling tot de Europese middenmoot te behoren. Op vier jaar voor het einde van de periode hebben nog slechts 4 van de lidstaten hun doelstelling voorlopig behaald. Daarbij dient uiteraard in beschouwing te worden genomen dat het gaat om een ambitieuze doelstelling, die werd opgesteld nog voor de financiële en economische crisis aanving.

9.2.2 Vergelijking tussen België en de EU-15

Tabel 9.2.II

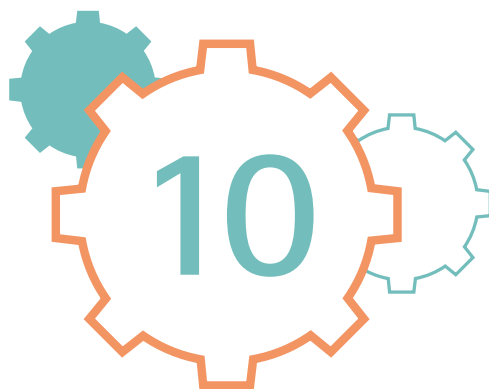
Evolutie van de werkgelegenheid en de bevolking
(in duizendtallen) en de werkgelegenheidsgraad in België
en in de EU-15

	2000		2007		2015		Evol. 2000 - 2007		Evol. 2007 - 2015	
	België	EU-15	België	EU-15	België	EU-15	België	EU-15	België	EU-15
Werkgelegenheid	4 093	156 933	4 348	172 194	4 499	171 412	+ 255	+ 15 261	+ 151	- 782
2000 = 100	100	100	106,2	109,7	109,9	109,2	+ 6,2%	+ 9,7%	+ 3,7%	- 0,5%
Bevolking	6 719	248 383	7 008	257 684	7 281	259 197	+ 289	+ 9 301	+ 273	+ 1 513
Werkgelegenheidsgraad	60,9%	63,2%	62,0%	66,8%	61,8%	66,1%	+ 1,1% -punt	+ 3,6% -punt	- 0,2% -punt	- 0,7% -punt

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_egan + Ifsa_pganws), werkgelegenheid en bevolking van 15-64 jaar.

Als we kijken naar de evolutie van de werkgelegenheid tussen 2000 en 2007, zien we in België een minder sterke groei in vergelijking met de Europese Unie (EU-15): respectievelijk + 6,2% en + 9,7%. Nadien is de situatie omgekeerd. In 2015 bedroeg de werkgelegenheidsgraad in België over de hele periode sinds 2007 + 3,7% tegenover gemiddeld - 0,5% in het Europa van de 15.

De werkgelegenheidsgraad volgt een gelijkaardig patroon: tussen 2000 en 2007 stijgt hij sterker in de EU van de 15 (+ 3,6 procentpunt tegenover + 1,1 procentpunt in België). Tussen 2007 en 2015 neemt de Belgische werkgelegenheidsgraad slechts met 0,2 procentpunt af, terwijl hij in de Europese Unie van de 15 daalt met 0,7 procentpunt.

Vooruitzichten en budget

In dit laatste deel schetsen we een algemeen overzicht van het RVA-budget voor sociale prestaties. In hoofdstuk 7 kwam reeds een overzicht van de uitgaven aan bod volgens een statistische indeling. Het RVA-budget is echter georganiseerd volgens uitgaveposten. Die indeling ziet er anders uit dan de statistische, aangezien ze conform dient te worden opgesteld voor budgettaire verantwoording.

Deel 10.1 biedt een overzicht van de verhouding tussen de indeling volgens uitgavepost en de statistische indeling. Bovendien wordt voor het jaar 2016 verduidelijkt welke uitgaven in het kader van de Zesde Staatshervorming behouden blijven binnen het RVA-budget (globaal beheer). Een aantal betalingen werden immers door de RVA als operator verricht op het budget van andere instanties, voornamelijk de gewestelijke.

Deel 10.2 geeft een overzicht van de vooruitzichten en het budget voor 2017. Dit budget wordt historisch gesitueerd in een periode die teruggaat tot en met 2007. In tegenstelling tot in deel 10.1, waarin een historisch overzicht van alle uitgaven per post wordt getoond waarvoor de RVA als operator verantwoordelijk was, worden in de overzichten van deel 10.2 alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het RVA-budget (globaal beheer) behoorden.

Deel 10.3 ten slotte geeft weer welke besparingen er de voorbije jaren zijn verricht op de uitgaven voor sociale prestaties binnen het RVA-budget (globaal beheer). Ook hier wordt een overzicht gegeven van uitgaven vanaf het jaar 2007, maar dit keer beperkt tot de maatregelen waarvoor de uitgekeerde bedragen in 2016 nog tot het RVA-budget (globaal beheer) behoorden. Op die manier kunnen de reële besparingen binnen het RVA-budget worden onderscheiden van dalingen in de uitgaven die voortkomen uit budgettaire overdrachten naar andere instanties.

10.1 Uitgaveposten en de regionalisering

Tabel 10.1.I verduidelijkt de indelingswijze volgens uitgaveposten aan de hand van de fysieke eenheden en totale uitgaven voor 2016. Tabellen 10.1.II en 10.1.III schetsen vervolgens de evolutie op langere termijn volgens die indelingsvorm.

Tabel 10.1.I
Overzicht van de indeling van de betalingen in uitgaveposten in 2016

	Fysieke eenheden	Uitgaven (in miljoen EUR)
Globale werkloosheid	637 395	5 676,4
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	437 875	4 596,5
Tijdelijke werkloosheid	119 224	460,2
Deeltijdse werknemers met IGU	40 233	182,2
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	36 335	403,0
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	3 728	34,4
Andere uitkeringen	9 362	125,7
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	5 509	11,4
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	3 853	114,3
Activering en premies (incl. mobiliteitstoeslag)	73 978	330,0
Tewerkstellers- en opleidingsmaatregelen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	73 978	330,0
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	94 640	1 403,2
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	94 506	1 402,5
Halftijds brugpensioen	134	0,7
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verlopen	280 197	815,7
Loopbaanonderbreking - federale entiteiten	14 147	47,0
Loopbaanonderbreking - gefedereerde entiteiten	60 006	136,3
Tijdskrediet	129 109	401,3
Thematische verlopen	76 935	231,1
Rest (grensarbeiders)	280	0,4
Algemeen totaal	1 095 852	8 351,3

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de financiering voor de thematische verlopen vanaf 2017 wordt verdeeld onder het globaal beheer voor de private sector en een rijkstoelage van de FOD WASO voor de openbare sector. Voor het gedeelte loopbaanonderbreking bij de federale entiteiten gebeurt de financiering vanaf 2017 via een rijkstoelage van de FOD WASO.

Tabel 10.1.II
Evolutie van het aantal betalingen volgens uitgavepost

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Rest (grens- arbeiders)	Algemeen totaal
2007	783 135	7 295	63 349	114 320	223 319	2 239	1 193 657
2008	763 468	7 267	69 465	115 964	235 679	2 057	1 193 900
2009	867 506	6 834	66 830	118 111	252 429	1 775	1 313 484
2010	832 227	8 717	83 277	120 946	265 575	1 094	1 311 835
2011	775 083	10 050	115 344	119 881	271 290	559	1 292 207
2012	784 061	9 578	100 530	115 728	272 018	500	1 282 415
2013	802 805	10 364	74 938	111 851	269 527	446	1 269 930
2014	757 337	9 389	75 188	107 464	276 301	376	1 226 054
2015	682 199	10 793	75 982	102 066	288 107	325	1 159 472
2016	637 395	9 362	73 978	94 640	280 197	280	1 095 852

Tabel 10.1.III
Evolutie van de uitgekeerde bedragen volgens uitgave-
post (in miljoen EUR)

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Rest (grens- arbeiders)	Algemeen totaal
2007	5 744,2	12,7	295,7	1 359,2	646,5	1,8	8 060,1
2008	5 799,9	13,0	323,1	1 442,7	699,9	1,7	8 280,3
2009	6 911,2	12,6	306,9	1 501,9	749,5	1,5	9 483,6
2010	6 808,1	42,9	477,1	1 591,5	782,7	1,1	9 703,4
2011	6 487,9	60,0	776,4	1 637,3	814,3	0,8	9 776,7
2012	6 708,2	68,8	572,4	1 626,4	831,8	0,7	9 808,3
2013	7 033,4	92,2	313,6	1 606,7	829,9	0,6	9 876,4
2014	6 665,3	112,7	321,9	1 546,1	830,6	0,5	9 477,3
2015	5 969,2	166,5	333,4	1 476,0	847,4	0,4	8 793,0
2016	5 676,4	125,7	330,0	1 403,2	815,7	0,4	8 351,3

Het is van groot belang aan te stippen dat in het kader van de Zesde Staatshervorming bepaalde van de bovenstaande uitgaven budgettair werden overgedragen naar de gewesten, maar de RVA hi-erover nog een (al dan niet tijdelijke) operationele bevoegdheid bewaart. Concreet gezien gaat het om een aantal tewerkstellingsmaatregelen en om de loopbaanonderbreking bij personeelsleden van gew-estelijke overheidsinstanties. Bij het opstellen van het RVA-budget wordt geen rekening meer gehoud-en met die overgedragen uitgaven. Tabel 10.1.IV geeft van de voorbije jaren per uitgavepost weer hoeveel betalingen en uitgaven in het RVA-budget behouden bleven.

Tabel 10.1.IV
Overzicht van de RVA-uitgaven voor sociale prestaties

	Fysieke eenheden			Uitgaven (in miljoen EUR)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Globale werkloosheid	757 337	682 208	637 403	6 665,3	5 969,1	5 676,3
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	526 230	469 040	437 875	5 367,7	4 823,1	4 596,5
Tijdelijke werkloosheid	135 118	124 840	119 224	580,4	488,2	460,2
Deeltijdse werknemers met IGU	51 124	44 716	40 233	244,9	197,5	182,2
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	40 991	39 776	36 343	438,8	427,1	403,0
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	3 874	3 836	3 728	33,6	33,2	34,4
Andere uitkeringen	9 389	10 679	9 247	112,7	166,3	125,5
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	5 724	5 292	5 394	11,6	10,8	11,2
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	3 665	5 387	3 853	101,2	155,6	114,3
Activering en premies (incl. mobiliteitstoelage)	75 188	1 710	1 811	321,9	17,4	19,3
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	75 187	1 710	1 811	321,9	17,4	19,3
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	107 464	102 066	94 640	1 546,1	1 476,0	1 403,2
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	107 132	101 862	94 506	1 544,5	1 475,0	1 402,5
Halftijds brugpensioen	332	204	134	1,6	1,0	0,7
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verlopen	276 301	233 602	220 191	830,6	719,7	679,4
Loopbaanonderbreking	68 668	16 089	14 147	183,8	53,4	47,0
Tijdskrediet	134 581	143 387	129 109	426,6	444,6	401,3
Thematische verlopen	73 052	74 126	76 935	220,2	221,7	231,1
Rest (grensarbeiders)	376	325	280	0,5	0,4	0,4
Algemeen totaal	1 226 054	1 030 590	963 570	9 477,3	8 348,9	7 904,0

10.2 Vooruitzichten en budget voor 2017

Voor het opstellen van het budget voor 2017 houdt de RVA rekening met de prognoses van het Federaal Planbureau. Het Planbureau voorziet in zijn laatste prognose voor België¹ een economische groei van + 1,4% op jaarbasis in 2017.

De maatregelen voor het bevorderen van de tewerkstelling zouden volgens het Planbureau ook leiden tot banengroei. Ze verwachten dat de binnenlandse werkgelegenheid in 2017 toeneemt met 50 700 eenheden in vergelijking met 2016 (+ 1,1%).

Tabel 10.2.I
Conjuncturele vooruitzichten

	Groeivoet van het bbp in volume (in %)	Binnenlandse werkgelegenheid (in duizendtallen)	UVW-WZ (fysieke eenheden)	Tijdelijke werkloosheid (budgettaire eenheden)
2011	1,8	4 535,3	445 412	35 895
2012	0,1	4 555,0	441 406	40 962
2013	-0,1	4 540,1	457 785	42 913
2014	1,7	4 559,1	458 642	30 677
2015	1,5	4 601,2	417 432	27 563
2016	1,2	4 659,9	395 213	25 674
2017	1,4	4 710,6	381 187	24 100
Evol. 2015 - 2016	- 0,3 punt	+ 1,3%	- 5,3%	- 6,9%
Evol. 2016 - 2017	+ 0,2 punt	+ 1,1%	- 3,5%	- 6,1%

Bronnen: RVA - historische gegevens UVW-WZ en tijdelijke werkloosheid; Federaal Planbureau - Economische begroting - Tabel B.5.bis Situatie op de arbeidsmarkt detail; NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2014 - van seizoen-schommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens

Voor het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen voorziet het Planbureau in 2017 een verdere afname met 3,5%. De tijdelijke werkloosheid (uitgedrukt in budgettaire eenheden), die in zekere zin evolueert in functie van de economische conjunctuur, zou volgens het Planbureau in 2017 afnemen met 6,1%.

In tabellen 10.2.II tot en met 10.2.VI wordt volgens diverse benaderingen weergegeven welke uitgaven per post voorzien worden voor het jaar 2017.² Naar analogie met de werkwijze die voor het merendeel van de tabellen van dit jaarverslag wordt gehanteerd, worden die uitgaven in een historisch perspectief geplaatst dat teruggaat tot 2007. Zoals gezegd zijn hierin alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het RVA-budget (globaal beheer) behoorden.

¹ Federaal Planbureau, Economische begroting 2016 (9 februari 2017).

² NB: De begrote bedragen voor 2017 worden weergegeven exclusief de welvaartsenveloppe, die binnen het Globaal Beheer van de RVA in 2017 in totaal nog met 29,5 miljoen EUR wordt begroot.

Tabel 10.2.II
Evolutie van de fysieke eenheden volgens uitgavepost in
het RVA-budget

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	783 135	7 295	63 349	114 320	223 319	1 191 418
2008	763 468	7 267	69 465	115 964	235 679	1 191 843
2009	867 506	6 834	66 830	118 111	252 429	1 311 709
2010	832 227	8 717	83 277	120 946	265 575	1 310 741
2011	775 083	10 050	115 344	119 881	271 290	1 291 648
2012	784 061	9 578	100 530	115 728	272 018	1 281 915
2013	802 805	10 364	74 938	111 851	269 527	1 269 485
2014	757 337	9 389	75 188	107 464	276 301	1 225 678
2015	682 208	10 679	1 710	102 066	233 602	1 030 264
2016	637 403	9 247	1 811	94 640	220 191	963 290
2017	601 395	10 260	1 800	86 600	174 878	874 934

Tabel 10.2.III
Evolutie van de RVA-uitgaven voor sociale prestaties in
lopende prijzen (in miljoen EUR)

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	5 744,2	12,7	295,7	1 359,2	646,5	8 058,3
2008	5 799,9	13,0	323,1	1 442,7	699,9	8 278,6
2009	6 911,2	12,6	306,9	1 501,9	749,5	9 482,1
2010	6 808,1	42,9	477,1	1 591,5	782,7	9 702,3
2011	6 487,9	60,0	776,4	1 637,3	814,3	9 775,9
2012	6 708,2	68,8	572,4	1 626,4	831,8	9 807,6
2013	7 033,4	92,2	313,6	1 606,7	829,9	9 875,8
2014	6 665,3	112,7	321,9	1 546,1	830,6	9 476,7
2015	5 969,1	166,3	17,4	1 476,0	719,7	8 348,5
2016	5 676,3	125,5	19,3	1 403,2	679,4	7 903,6
2017 ¹	5 455,0	163,4	19,5	1 305,6	523,5	7 467,1

¹ Voor de interpretatie van de budgetten voor het jaar 2017 dient men er rekening mee te houden dat de loopbaanonderbreking en de thematische verloven voor de openbare sector vanaf dan zouden worden gefinancierd via een dotatie door de FOD WASO.

Tabel 10.2.IV

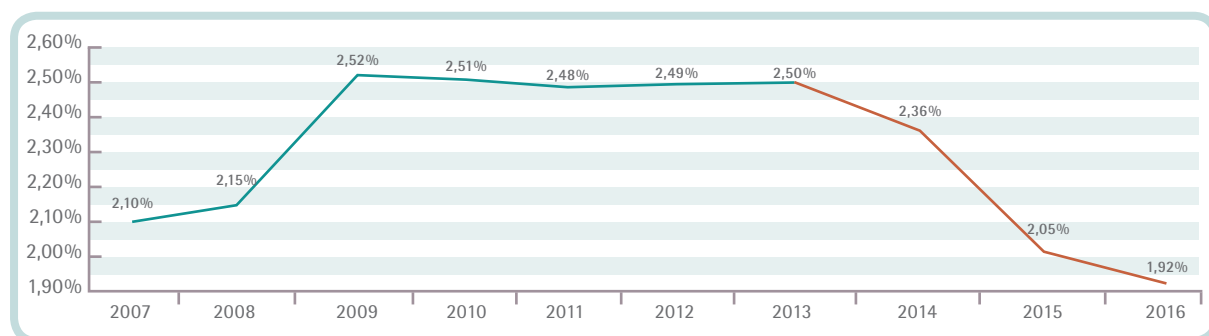
Evolutie van de RVA-uitgaven voor sociale prestaties als
procent van het bbp

	Bbp in miljoenen kettingeuro's	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematiese verloven	Algemeen totaal
2007	382 849,0	1,50%	0,00%	0,08%	0,36%	0,17%	2,10%
2008	385 704,0	1,50%	0,00%	0,08%	0,37%	0,18%	2,15%
2009	376 900,0	1,83%	0,00%	0,08%	0,40%	0,20%	2,52%
2010	387 058,0	1,76%	0,01%	0,12%	0,41%	0,20%	2,51%
2011	394 012,0	1,65%	0,02%	0,20%	0,42%	0,21%	2,48%
2012	394 552,0	1,70%	0,02%	0,15%	0,41%	0,21%	2,49%
2013	394 287,0	1,78%	0,02%	0,08%	0,41%	0,21%	2,50%
2014	400 804,0	1,66%	0,03%	0,08%	0,39%	0,21%	2,36%
2015	406 819,0	1,47%	0,04%	0,004%	0,36%	0,18%	2,05%
2016	411 791,2	1,38%	0,03%	0,005%	0,34%	0,16%	1,92%
2017	417 556,3	1,31%	0,04%	0,005%	0,31%	0,13%	1,79%

Bron i.v.m. het bbp: NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's -
referentiejaar 2013 - van seizoenschommelingen en
kalendereffecten gezuiverde gegevens

Grafiek 10.2.I

Evolutie van de RVA-uitgaven voor sociale prestaties als
procent van het bbp

Tabel 10.2.V

Evolutie van de RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2007 (in miljoen EUR)

	Vereffening- coëfficiënt werkloosheid, activering en SWT	Vereffening- coëfficiënt loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds bruggpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	1,1953	1,1894	5 744,2	12,7	295,7	1 359,2	646,5	8 058,3
2008	1,2190	1,2190	5 687,2	12,7	316,8	1 414,6	682,9	8 114,3
2009	1,2271	1,2251	6 732,1	12,3	299,0	1 463,0	727,6	9 234,0
2010	1,2599	1,2579	6 459,0	40,7	452,6	1 509,9	740,1	9 202,3
2011	1,2599	1,2579	6 155,2	57,0	736,6	1 553,3	770,0	9 272,0
2012	1,2936	1,2894	6 198,4	63,6	528,9	1 502,8	767,3	9 061,0
2013	1,3195	1,3195	6 371,4	83,5	284,1	1 455,5	748,1	8 942,5
2014	1,3195	1,3195	6 037,9	102,1	291,6	1 400,6	748,7	8 581,0
2015	1,3195	1,3195	5 407,2	150,7	15,7	1 337,1	648,8	7 559,5
2016	1,3305	1,3305	5 099,5	112,7	17,3	1 260,6	607,3	7 097,5
2017	1,3349	1,3349	4 884,7	146,3	17,4	1 169,1	466,5	6 684,0

Tabel 10.2.VI

Evolutie van de RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2007 (index 2007=100)

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds bruggpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	100	100	100	100	100	100
2008	99	100	107	104	106	101
2009	117	97	101	108	113	115
2010	112	321	153	111	114	114
2011	107	449	249	114	119	115
2012	108	501	179	111	119	112
2013	111	658	96	107	116	111
2014	105	805	99	103	116	106
2015	94	1 187	5	98	100	94
2016	89	888	6	93	94	88
2017	85	1 153	6	86	72	83

Voor de volledigheid geeft tabel 10.2.VII voor de meest recente jaren een overzicht weer van de impact van achterstallige betalingen op de RVA-uitgaven.

Tabel 10.2.VII

Achterstallen op de RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)

		Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteits- toeslag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2015	Uitgaven	5 969,1	166,3	17,4	1 476,0	719,7	8 348,5
	% achterstallen	1,2%	1,8%	0,9%	0,1%	0,1%	0,9%
2016	Uitgaven	5 676,3	125,5	19,3	1 403,2	679,4	7 903,6
	% achterstallen	1,1%	2,2%	0,6%	0,1%	0,1%	0,9%
2017	Uitgaven	5 455,0	163,4	19,5	1 305,6	523,5	7 467,1
	% achterstallen	1,2%	1,7%	0,6%	0,1%	0,1%	0,9%

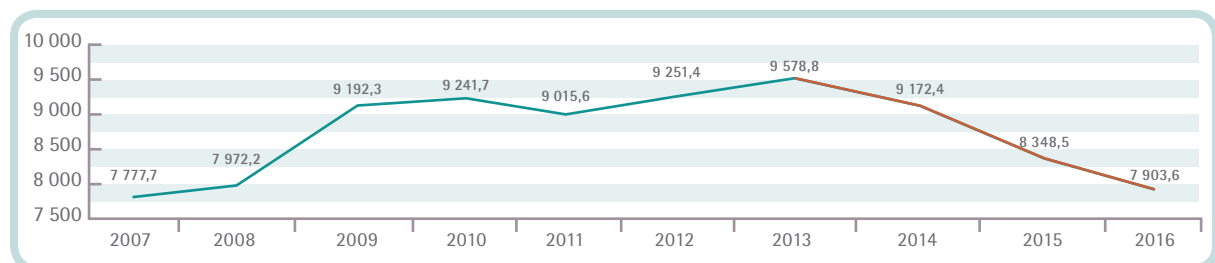
10.3 Besparingen in de sociale uitgaven

Wij sluiten dit deel af met een weergave van de evolutie van de besparingen gerealiseerd op de sociale uitgaven binnen het RVA-budget. Gezien de overdrachten in het kader van de Zesde Staatshervorming is het niet vanzelfsprekend om een duidelijk overzicht van die gerealiseerde besparing te bekomen. Tabel en grafiek 10.3.I tonen dan ook de evolutie sinds 2007 van de uitgaven die niet zijn overgedragen (en dus m.a.w. anno 2016 nog steeds tot het RVA-budget behoren).¹ Hieruit blijkt dat sinds 2013 algemeen een besparing met 1 675,2 miljoen EUR is gerealiseerd binnen die groep sociale prestaties.

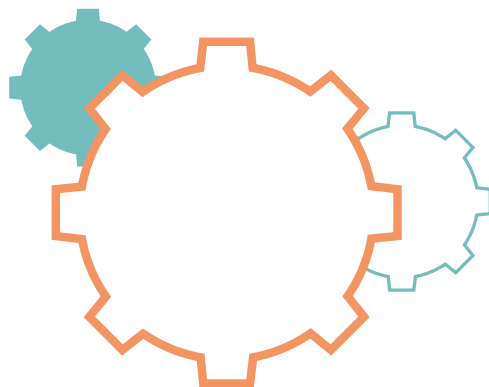
Tabel 10.3.I
Evolutie van de grootste niet-overgedragen uitgaveposten voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	5 744,1	12,7	15,2	1 359,2	646,5	7 777,7
2008	5 799,8	13,0	16,8	1 442,7	699,9	7 972,2
2009	6 911,1	12,5	17,4	1 501,9	749,5	9 192,3
2010	6 807,9	42,8	16,8	1 591,5	782,7	9 241,7
2011	6 487,7	59,9	16,4	1 637,3	814,3	9 015,6
2012	6 708,1	68,6	16,5	1 626,4	831,8	9 251,4
2013	7 033,3	92,0	16,9	1 606,7	829,9	9 578,8
2014	6 665,2	112,6	17,9	1 546,1	830,6	9 172,4
2015	5 969,1	166,3	17,4	1 476,0	719,7	8 348,5
2016	5 676,3	125,5	19,3	1 403,2	679,4	7 903,6

Grafiek 10.3.I
Evolutie van de grootste niet-overgedragen uitgaveposten voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)

¹ Met uitzondering van de overgedragen gevallen van loopbaanonderbreking, waarvoor niet kon worden bepaald welke gevallen in het verleden volgens de huidige bevoegdheidsverdeling zouden onder het gewestelijke budget gerekend geweest zijn.

Lijst van afkortingen

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACCO	Activiteitencoöperatie
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
ACTIRIS	Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
ADG	Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft
ADMB	Algemeen Dienstbetoon voor Middenstandsberoepen
AD SEI	Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
APE	Aides à la promotion de l'emploi (bevordering van de tewerkstelling in Wallonië)
ARAB	Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming
Art.	Artikel
ARZA	Algemeen Repertorium van de Zelfstandige Arbeiders
ASR	Aangifte sociaal risico
Bbp	Bruto binnenlands product
BBZ	Bureau Belgische Zaken
BCP	Business Continuity Plan
BO	Beroepsopleiding
BOC	Basisoverlegcomité
BPM	Business Process Management
BPR	Business Process Reengineering
BS	Belgisch Staatsblad
CAF	Common Assessment Framework
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
Cass.	Cassatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek

CCD	Centrale controledienst
CCOD	Christelijke Centrale der Openbare Diensten
CFIV	Cel voor Financiële Informatieverwerking
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
DmfA	Multifunctionele aangifte
DBR	Deeltijds werknemer met behoud van rechten
DOO	Dienst Organisatieontwikkeling
DSP	Doorstromingsprogramma
EAK	Enquête naar de arbeidskrachten
EER	Europese Economische Ruimte
EFQM	European Foundation for Quality Management
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen- en Staalnijverheid
E-gov	E-government
EIPA	European Institute for Public Administration
EIS	Executive Information System
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
EMU	Europese Monetaire Unie
EPM	Expenditure Performance Management
EU	Europese Unie
Epv	Elektronisch proces-verbaal
EWE	Eerste werkervaringscontract
FAMIFED	Federaal agentschap voor de kinderbijslag
FPB	Federaal Planbureau
FOD	Federale Overheidsdienst
Forem	Office communautaire et régional de la Formation professionnelle et de l'Emploi
FPD	Federale Pensioendienst
FSO	Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers
GAK	Gemeenschappelijk Administratiekantoor
GDZ	Geïnformatiseerde directiezaal
Gesco	Gesubsidieerde contractueel
GMMMI	Gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen
GOB	Gespecialiseerd opleidings-, begeleidings- en bemiddelingscentrum
GOP	Globaal ontwikkelingsplan
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points
HB	Hoofdbestuur
HIP	Herinschakelingsprogramma (Dienstenbanen)
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
HO	Hoger onderwijs
HRM	Human Resources Management
HSO	Hoger secundair onderwijs
HT	Halftijds

HVV	Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen
IBFFP	Institut Bruxellois Francophone pour la Formation Professionnelle
IFAPME	Institut wallon de Formation en Alternance et des indépendants et Petites et Moyennes Entreprises
IGSS	Institut grand-ducal de la Sécurité Sociale
IGU	Inkomensgarantie-uitkering
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
ISSA	International Security Association
IVSZ	Internationale Vereniging van Sociale Zekerheid
IW	In werking
IWEPS	Institut wallon de l'évolution, de la prospective et de la statistique
IWZ	Inschrijving als werkzoekende
JAP	Jaaractieplan
KB	Koninklijk Besluit
KPI	Key Performance Indicator
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
LATG	Loon- en arbeidstijdgegevensbank
LO	Loopbaanonderbreking
LO/TK	Loopbaanonderbreking/Tijdskrediet
MB	Ministerieel Besluit
MBS	Milieubeheersysteem
METS	Methodology Team Support
MFP	Multifunctionele punten
MISUS	Management Information System for Unemployment Services
NAC	Nationale Administratieve Commissie
NAR	Nationale Arbeidsraad
NBB	Nationale Bank van België
NIC	Nationaal Intermutualistisch College
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
NOC	Nationaal Opleidingscentrum
NV	Naamloze vennootschap
NWOW	New Way of Working
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OFO	Opleidingsinstituut van de Federale Overheid
OISZ	Openbare Instelling van Sociale Zekerheid
PLOT	Plaatselijke Loketten voor Tewerkstelling
POD	Programmatorische overheidsdienst
ProMES	Productivity Measurement and Enhancement System
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
RB	Regeringsbesluit
RIO	RVA Intranet ONEM
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering

RJV	Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie
RKW	Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
RMT	Regie voor Maritiem Transport
RSVZ	Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
Selor	Selectiebureau van de Federale Overheid
SEPP	Service Externe de Prévention et Protection
SI	Sociale Inspectie
SINE	Programma's in de sociale inschakelingseconomie
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SIPP	Service Interne de Prévention et Protection
SPC	Statistical Process Control
SPW	Service Public de Wallonie
STC	Subregionaal Tewerkstellingscomité
SWT	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag
TK	Tijdskrediet
TOC	Tussenoverlegcomité
TSW	Toezicht Sociale Wetten
TW	Tijdelijk werkloze/tijdelijke werkloosheid
UAM	User access Management
UI	Uitbetalingsinstelling
UVW-NWZ	Niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
UVW-WZ	Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VOIP	Voice Over Internet Protocol
VSOA	Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt
VT	Voltijds
VTE	Voltijds equivalent
VVSG	Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten
VW	Volledig werkloze/volledige werkloosheid
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
W	Wet
WB	Werkloosheidsbureau
WSE	Werk en Sociale Economie
WZUA	Werkzoekende uitkeringsaanvragen
WZUA	Werkzoekende uitkeringsaanvragen